

Başlarken

Merhaba Sevgili Okuyucularımız!

Marmara Denizinde meydana gelen müsilağla mücadele kapsamında Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN'ın talimatları ve Çevre Şehircilik Bakanı Sayın Murat Kurum'un gayretleriyle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu **'Marmara Denizi Eylem Planı'**nın Uygulamasına İlişkin Genelge yayımlanmıştır. Marmara Deniz Havzasında yer alan Valilikler, Yerel Yönetimler, İlgili Kurum/Kuruluşlar, Sivil Toplum Kuruluşları ve akademisyenlerin katılımıyla Marmara Denizi Eylem Planı hazırlanmıştır. Marmara Denizinin müsilağdan temizlenmesi ve gelecek nesillere daha temiz bir Çevre bırakabilmek için atılan adımları takdirle karşılıyoruz.

Cumhurbaşkanlığı tarafından hazırlanan **'İnsan Hakları Eylem Planı'** (2021-2023) 2021/9 Sayılı Genelge 30 Nisan 2021 Cuma günü Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Genelgede "Özgür Birey, Güçlü Toplum, Daha Demokratik Bir Türkiye" vizyonu doğrultusunda insan hakları standartlarını yükseltmek amacıyla hazırlanmıştır. Eylem Planı tüm bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşlarının faaliyetlerini kapsamaktadır. Eylem Planı'nda tedaylı bir mevzuat taramasıyla, hak ve özgürlükler alanını genişletici değişikliklerin yanında, kamu hizmetlerinin erişebilir, hesap verilebilir, eşit, şeffaf ve adil bir şekilde sunulmasına ilişkin standartların yükseltilmesi hedeflenmektedir. Ayrıca uygulamadaki sorunların çözümüne yönelik üst düzey bir farkındalık ve daha güçlü bir insan hakları koruma sisteminin oluşturulması öngörülmektedir. İnsan hak ve özgürlüklerine ilişkin standartların yükseltilmesiyle, demokrasimizin vatandaş memnuniyetine odaklı şekilde güçlenmesi süreci yeni bir ivme kazanacaktır" denilmiştir.

- Memurların disiplin iş ve işlemleri ile ilgili olarak disiplin ve yüksek disiplin kurullarının kuruluş, üyelerinin görev süresi, görüşme ve karar usulü ile hangi memurlar hakkında karar verebileceklerini ve disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esasları, bunların yetki ve sorumluluklarını düzenlemek amacıyla 17 Eylül 1982 tarihli ve 8/5336 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik 30 Nisan 2021 tarih ve 31470 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **'Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği'** ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu yeni yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 30 Nisan 2021 tarihinden itibaren altı ay içerisinde kamu idarelerinin disiplin kurullarını ve disiplin amirleri hakkındaki yönetmeliklerini, bu Yönetmeliğe uygun hâle getireceklerdir.
- 'Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik', 'Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik' ve 'Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik' bu üç yönetmelik 22 Nisan 2021 tarih 31462 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan **"Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"** ile yürürlükten kaldırılmış ve bazı yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Dergimiz Covid-19 salgını kapsamındaki kısıtlamalar nedeniyle Dergimiz Haziran-Temmuz olarak birleştirilmiştir. Temennimiz bundan sonraki dönemlerde pandeminin gerilemesiyle normal yayın hayatına dönmektir.

İçeriği bakımından son derece çeşitlilik arz eden dergimizin okuyuculara faydalı olması dileğiyle.

İçindekiler

MAKALE ADI	YAZAR	SAYFA
Belediyelerin Bankalardaki Vadeli Mevduat Hesapları İle İlgili Önemli Hususlar	Fatih YALAZA	3
Disiplin Soruşturması Yapılmasının Usul ve Esasları	Mustafa DÖNMEZ	19
5434 Sayılı Emekli Sandığı Kanunu'na Tabi Memurun Emekli Maaşı ve Emeklilik Tazminatı Hesaplaması	Selim SALTAN&İsa ARAS	32
Taşınmaz Takası (Trampa) İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi	Ahmet ARSLAN	46
Memur Disiplin Yönetiminde Yenilikler ve Değişimler	Akın ŞİMŞEK	52
Mahalli İdare ve Şirket İşçilerinin SGK Prim Ödeme Gün Sayısı Hesaplamaları	Mahmut ÇOLAK	63
Belediye İşçisinin İşverene Verdiği Zararın Miktarına Göre İş Sözleşmesinin Feshi	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	75
Bankalar İle Yapılan Sözleşme Tarihinden Sonra Kuruma Açıkta veya Naklen Atanan Personel İçin Promosyon Ödemesi Yapılır mı?	Oktay ÇAMDELEN	80
Haberleşme Vergisi	M.Lamih ÇELİK	87
Kayıt Dışı İstihdamda Belediye Zabıtalılarının Dikkat Etmesi Gerekli İnce Noktalar	Mehmet YALÇIN	95
Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik İle Yapılan Önemli Değişikliklerin İncelenmesi ve Değerlendirilmesi	Sedi KAVAK & Engin KÜKRER	106
Bağımsız Denetime Tabi Belediye Şirketlerinin İnternet Sitesi Açma Yükümlülüğü	Mustafa YAVUZ	121
İşçi Kuruluşu Yöneticiliği Güvencesine Yönelik Anayasa Mahkemesince Verilen Bir Kararın İncelenmesi	Salih ÇALAL	127
İhalede Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge Konusundaki Tartışma	Avukat Necati TORUN	134
Yapım İş İhalelerinde İhale Sonrası Sözleşme Süresi Karşılıklı Anlaşarak Kısaltılabilir mi?	Gürkan GÜVEN	140
Hazine Taşınmazlarının Satış Gelirlerinden Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Pay Verilmesi	Suat ŞİMŞEK	145
Belediyelerde Amortisman Muhasebesi	Hikmet BAL	151
Büyükşehirlerde Maden Ruhsatı Üretim Faaliyetlerine Dayalı Tesislerin Ruhsatlandırma Yetkisi	Mustafa ŞEN	154
Belediye Tasarrufunda Olan Yerlerin Belediye Şirketince Kiraya Verilmesi	Ufuk ÜNLÜ	160
Mevzuat Fihristi		164
Yargı Kararları		172
Genelge, Görüşler ve Tebliğler		190
Soru - Cevap		220

PRATİK BİLGİLER

Devlet Memurlarıyla İlgili Mali Haklar	226	Basit Usule Tabi Olmanın Genel Şartlarından Olan İşyeri Kira Bedeline İlişkin Tutar	244
Devlet Memurlarına Sağlanan Sosyal Yardımlar	227	Engelliler İçin Vergi İndirimi	244
Belediye Başkan Ödeneği	228	Yeniden Değerleme Oranları	244
Belediye Meclis Üyeleri Huzur Hakkı	228	Görevden Uzaklaştırma Halinde Ödenecek Ücret	245
Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	229	Ücretli Yıllık İzinler	245
İl Genel Meclis Üyelerinin Huzur Hakları	229	İş Akdinin Feshinde İhbar Tazminatı Tutarları	245
İl Encümen Brüt Ödenekleri	229	Memur Ödemelerinden Yapılan Kesintiler	246
Asgari Ücretin Net Hesabı Ve İşveren Maliyeti	230	Devlet Memurlarına Hastalık Ve Refakat İzni	247
2021 Yılı Asgari Geçim İndirimi	230	Memurlarda Açıkta Ödenecek Ücret	248
Gelir Vergisine Tabi Gelirlerin Vergilendirilmesinde Esas Alınan Tarif	231	Devlet Memurlarında Kurum Dışından Vekalette Ücret	248
1608 Sayılı Kanununa Göre 2021 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	231	Kurum İçinden Vekalette Ödenecek Ücret	249
2559 Sayılı Polis Vazife Ve Selahiyet Kanununa Göre	232	1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu	250
2021 Yılı Belediye İdari Para Cezaları	232	Damga Vergisine Tabi Kağıtlar	251
3194 Sayılı İmar Kanunu'na İlişkin İdari Para Cezaları	233	Vergi Usul Kanununda Yer Alan Ve 01.01.2021 Tarihinden Geçerli Olmak Üzere Uygulanacak Olan Had Ve Tutarlar	254
4857 Sayılı İş Kanunu'na Göre Uygulanacak Para Cezaları	235	Çevre Temizlik Vergisi	256
Çeşitli Kanun Ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine Göre Bütçe Kanununda Gösterilmesi Gerekli Parasal Sınırlara Ait Cetvel	237	2886 Sayılı Devlet İhale Kanunundaki Parasal Limitler	257
5326 Sayılı Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları	238	Alındı Birim Fiyatları	257
4925 Sayılı Karayolu Taşıma Kanunu	239	Sular Hakkında Kanun	258
5846 Sayılı Fikir Ve Sanat Eserleri Kanunu	241	Tahsildarların Üzerinde Tutabilecekleri Para Limiti	258
7126 Sivil Savunma Kanunu	241	Belediye Meclis Ve Encümen İçin Uzlaşma Limitleri	258
6301 Sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu	241	KİK Esik Değerler ve Parasal Limitler	259
H - Cetveli	242	PARASAL SINIRLAR	260
Fazla Çalışma Ücretleri	243	Proje Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Fiyat Artış Oranları	264
Gayrimenkul Sermaye İratlarında Uygulanan Kira İstisna Tutarı	244		
Hizmet Erbabına İşyeri Veya İşyerinin Müstemilatı Dışında Kalan Yerlerde Yemek Verilmek Suretiyle Sağlanan Menfaatlere İlişkin İstisna Tutarı	244		

Fatih YALAZA

Mali Hizmetler Uzmanı

BELEDİYELERİN BANKALARDAKİ VADELİ MEVDUAT HESAPLARI İLE İLGİLİ ÖNEMLİ HUSUSLAR

1. GİRİŞ

Mahalli İdareler Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 127'nci maddesinde “*Mahalli idareler; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzelkişileridir. Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.*” Şeklinde tanımlanmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile belediyelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri düzenlenmiştir. Belediyelerin öz gelir kaynaklarının kanuni dayanakları ise 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda sayılmıştır. Bahsettiğimiz bu Kanunların belediyelerin görev, yetki ve sorumlulukları ile gelir kaynaklarının sayıldığı ilgili maddeleri incelendiğinde belediyelerin; zabıta ve itfaiye hizmetleri, imar, su kanalizasyon, yol yapım ve bakımı, kent temizliği, alt yapı ve üst yapı yatırımları ve amatör sporkluplerine yardım gibi ge-

niş bir yelpazeye yayılmış ve her biri ayrı bir uzmanlık dalı olan farklı konularda yetki ve sorumluluklara sahip oldukları ve bu faaliyetlerini gerçekleştirebilmek için gereken gelir kaynaklarının da aynı şekilde emlak vergisi, yangın sigorta vergisi, imar harçları, çevre temizlik vergisi gibi çok çeşitli olduğu görülmektedir. Bu kadar çeşitli ve farklı görevlerin gerektirdiği harcamaların gerçekleştirilmesi ve gelir kaynaklarının tahsili ile belediyelerin nakit ve finansman ihtiyacının giderilmesi noktasında belediyeler ile finans sektörünün temel aktörü olan bankalar arasında sıkı bir etkileşimin olması tabiidir. Belediyeler özellikle;

- Kamu harcama mevzuatı kapsamında mal, hizmet ve yapım işlerine ait hakediş ve benzeri ödemelerin gerçekleştirilmesi.
- Belediyelere ait vergi, resim, harç ve diğer gelirlerinin tahsil edilmesi.
- Düzenlenen banka maaş promosyonu ihaleleri sonucunda imzalanan protokollere istinaden

personel maaş ve ücretlerinin ödenmesi.

- İhale mevzuatı gereği belediyelere teslim edilmesi gereken geçici veya kesin banka teminat mektuplarının teslim alınması, iadesi veya nakde çevrilmesi.
- Belediyelerin elektrik ve doğalgaz abonelik güvence bedelleri gibi ihtiyaçları için bankalardan kesin teminat mektubu talep etmesi.
- Belediyelerin finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere bankalardan kredi kullanması.
- Belediyelerin nakit fazlalarını veya tahsisli gelirlerini (otopark hesabı, gecekondü fonu...vb) vadeli mevduat hesaplarında veya mevzuatında belirtilen diğer bankacılık ürünlerini kullanarak nemalandırması.

İşlemlerinde bankalar ve bankacılık ürünleri ile muhatap olmaktadır. Bu çalışmamızda belediyelerin bankalar nezdindeki nakit fazlalarını vadeli mevduat hesaplarında nemalandırma işlemlerini düzenleyen mevzuat hükümleri ile ilgili bilgi verildikten sonra Sayıştay Denetim Raporlarında yer alan bulgular doğrultusunda belediyelerin bankalardaki vadeli mevduat hesapları ile ilgili dikkat etmeleri gereken hususlara yer verilecektir. Belediyeler henüz Tek Hazine Hesabı uygulamasına dahil olmadığından çalışmamızda Tek Hazine Hesabı ile ilgili detaylı bilgilere yer verilmemiştir yine konu bütünlüğünün bozulmaması adına çalışmamızda uygulamada daha az karşılaşılan katılım bankalarındaki katılım hesapla-

rından ziyade mevduat bankalarındaki vadeli mevduat hesaplarına detaylı olarak değinilmiştir.

2. KONU İLE İLGİLİ TEMEL MEVDUAT HÜKÜMLERİ

Belediyelerin bankalar nezdindeki vadeli mevduat hesabı işlemlerini düzenleyen genel ve özel mevzuat metinleri;

Genel Bankacılık Mevzuatı

- 5411 sayılı Bankacılık Kanunu
- Mevduat Ve Kredi Faiz Oranları Ve Katılma Hesapları Kar Ve Zarara Katılma Oranları İle Özel Cari Hesaplar Dahil Bu İşlemlerde Sağlanacak Diğer Menfaatler Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı
- Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine Ve Zama-naşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet Ve Alacaklara İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Mevduat Ve Katılım Fonlarının Vadeleri Ve Türleri Hakkında Tebliğ
- Mevduat Ve Kredi Faiz Oranları Ve Katılma Hesapları Kar Ve Zarara Katılma Oranları Hakkında Tebliğ
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu(BDDK) tarafından yayımlanan diğer düzenlemeler

Belediyelerin Bankalar ile İlişkilerin Düzenleyen Özel Mevzuat

- 4749 sayılı Kamu Finansmanı Ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun
- Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği
- Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasına İlişkin Yönetmelik

2.1. Vadeli Mevduat Hesaplarını Düzenleyen Genel Bankacılık Mevzuatı

19/10/2005 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 5411 sayılı Bankacılık Kanunu hükümleri ile ülkemizde finansal piyasalarda güven ve istikrarın sağlanması, kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışması, tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması amaçlanmış ve ülkemizde faaliyet gösteren bankaların faaliyetleri düzenlenmiştir. Banka kelimesi İtalyanca *Banca* kelimesinden Türkçe ye geçmiştir. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlükte banka “Faizle para alıp veren, kredi, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, kasalarında para, değerli belge, eşya saklayan ve ticaret, sanayi, ekonomi alanlarında çeşitli etkinliklerde bulunan kuruluş” olarak tanımlanmıştır. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu’nda ise banka,

- *Mevduat bankaları*
- *Katılım bankaları*
- *Kalkınma ve yatırım bankalarını*

İfade etmektedir. Bu banka türleri yine Kanunda;

Mevduat bankası: Bu Kanuna göre **kendi nam ve hesabına mevduat kabul etmek** ve kredi kullandırmak esas olmak üzere faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubeleri,

Katılım bankası: **Bu Kanuna göre özel cari ve katılım hesapları yoluyla fon toplamak ve kredi kullandırmak esas olmak üzere** faaliyet gösteren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubeleri,

Kalkınma ve yatırım bankası: **Bu Kanuna göre mevduat veya katılım fonu kabul etme dışında; kredi kullanılmak üzere faaliyet gösteren** ve/veya özel kanunlarla kendilerine verilen görevleri yerine getiren kuruluşlar ile yurt dışında kurulu bu nitelikteki kuruluşların Türkiye’deki şubeleri,

Şeklinde tanımlanmıştır. 26/05/2021 tarihinde BDDK tarafından yayınlanan Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeler Raporu verilerine göre Mart/2021 dönemi itibarı ile Türkiye’de 34 mevduat, 6 katılım ve 14 kalkınma ve yatırım olmak üzere toplam 54 banka faaliyet göstermektedir. Yine Mart/2021 dönemi itibarıyla ülkemizde 11.185 adet banka şubesi bulunmakta olup banka personeli sayısı 202.841 kişidir. Bankaların toplam aktif büyüklüğü ise 6.488 milyar TL dir. Bankalarda mevcut toplam 3.643 milyar TL mevduatın %45’ i Türk Lirası, mevduat/katılım fonlarından, %47’si döviz tevdiat hesabı/katılım fonlarından ve %8’i kıymetli maden depo hesaplarından oluşmaktadır. **Döviz tevdiat hesaplarının Türk Lirası mevduat hesaplarından büyük olması ülkemizde yaşanan dolarizasyon olgusunu çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır.** Bankalarda mevcut mevduatın %61’i gerçek kişilere %36’sı ticari ve diğer kuruluşlara, %3’ ü ise resmi kurum ve kuruluşlara aittir.

Bankaların faaliyet konuları Kanunun 4'üncü maddesinde sayılmıştır. Buna göre bankalar,

- a) Mevduat kabulü.
- b) Katılım fonu kabulü.
- c) Nakdi, gayrinakdi her cins ve surette kredi verme işlemleri.
- d) Nakdi ve kaydı ödeme ve fon transferi işlemleri, muhabir bankacılık veya çek hesaplarının kullanılması dahil her türlü ödeme ve tahsilat işlemleri.
- e) Çek ve diğer kambiyo senetlerinin iştirası işlemleri.
- f) Saklama hizmetleri.
- g) Kredi kartları, banka kartları ve seyahat çekleri gibi ödeme vasıtalarının ihracı ve bunlarla ilgili faaliyetlerin yürütülmesi işlemleri.
- h) Efektif dahil kambiyo işlemleri; para piyasası araçlarının alım ve satımı; kıymetli maden ve taşların alımı, satımı veya bunların emanete alınması işlemleri
- i) Ekonomik ve finansal göstergelere, sermaye piyasası araçlarına, mala, kıymetli madenlere ve dövizde dayalı; vadeli işlem sözleşmelerinin, opsiyon sözleşmelerinin, birden fazla türev aracı içeren basit veya karmaşık yapıdaki finansal araçların alımı, satımı ve aracılık işlemleri.
- j) Sermaye piyasası araçlarının alım ve satımı ile geri alım veya tekrar satım taahhüdü işlemleri.
- k) Sermaye piyasası araçlarının ihraç veya halka arz yoluyla satışına aracılık işlemleri.
- l) Daha önce ihraç edilmiş olan sermaye piyasası araçlarının aracılık maksa-

dıyla alım satımının yürütülmesi işlemleri.

m) Başkaları lehine teminat, garanti ve sair yükümlülüklerin üstlenilmesi işlemleri gibi garanti işleri.

n) Yatırım danışmanlığı işlemleri.

o) Portföy işletmeciliği ve yönetimi.

p) Hazine Müsteşarlığı ve/veya Merkez Bankası ve kuruluş birlikleri nezdinde oluşturulan bir sözleşme kapsamında üstlenilen yükümlülükler çerçevesinde alım satım işlemlerine ilişkin piyasa yapıcılığı.

r) Faktöring ve forfaiting işlemleri.

s) Bankalararası piyasada para alım satımı işlemlerine aracılık.

t) Finansal kiralama işlemleri.

u) Sigorta acenteliği ve bireysel emeklilik aracılık hizmetleri.

İle ilgili olarak faaliyet göstermektedir. **Ancak;**

Mevduat bankaları katılım fonu kabulü ve finansal kiralama işlemleri;

Katılım bankaları mevduat kabulü;

Kalkınma ve yatırım bankaları ise mevduat ve katılım fonu kabulü faaliyetlerini gerçekleştiremezler.

Türkiye'de bir bankanın kurulmasına veya yurt dışında kurulmuş bir bankanın Türkiye'deki ilk şubesinin açılmasına, Bankacılık Kanunu'nda öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulunun en az beş üyesinin aynı yöndeki oyuyla alınacak kararlar ile izin verilir. Türkiye'de kurulacak bir bankanın; anonim şirket

şeklinde kurulması, hisse senetlerinin nakit karşılığı çıkarılması ve tamamının nama yazılı olması, kurucularının Kanunda belirtilen şartlara haiz olması, nakden ve her türlü muvazaadan âri olarak ödenmiş sermayesinin en az otuzmilyon Türk Lirası olması, ana sözleşmesinin Kanun hükümlerine uygun olması, şarttır. Kuruluş izni alan bankaların ayrıca Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulundan faaliyet izni almaları gerekmektedir. Verilen faaliyet izinleri Resmi Gazete'de yayınlanır. Bankalar BDDK denetimi ve gözetimi altında faaliyet göstermektedir.

Giriş kısmında ifade ettiğimiz üzere bu çalışmamızda belediyelerin bankalarda mevcut vadeli hesap işlemleri incelenecektir. Mevduat ile ilgili terimler 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nda;

Mevduat: Yazılı ya da sözlü olarak veya herhangi bir şekilde halka duyurulmak suretiyle ivazsız veya bir ivaz karşılığında, istendiğinde ya da belli bir vadede geri ödemek üzere kabul edilen para.

Tasarruf mevduatı: Mevduat bankaları nezdinde açtırılan, gerçek kişilere ait ve münhasıran çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan mevduat hesapları.

Özel cari hesap: Katılım bankalarında açılabilen ve istenildiğinde kısmen veya tamamen her an geri çekilebilme özelliği taşıyan ve karşılığında hesap sahibine herhangi bir getiri ödenmeyen fonların oluşturduğu hesaplar.

Katılma hesabı: Katılım bankalarına yatırılan fonların bu kurumlarca kullanılmasından doğacak kâr veya zarara

katılma sonucunu veren, karşılığında hesap sahibine önceden belirlenmiş herhangi bir getiri ödenmeyen ve anaparanın aynen geri ödenmesi garanti edilmeden fonların oluşturduğu hesaplar.

Katılım fonu: Katılım bankaları nezdinde açtırılan gerçek ve tüzel kişilere ait özel cari hesap ve katılma hesaplarında yer alan para.

Şeklinde tanımlanmıştır. Katılma hesabı, özel cari hesaptan katılım fonu katılım bankacılığına ait kavramlar olup çalışmamızda konu bütünlüğünü korumak adına vadeli mevduat hesaplarına ağırlık verilecektir. Mevduat kelimesi Arapça bir şeyi bir yere emanet olarak bırakmak anlamına gelen tevdi kelimesinden türetilerek Türkçeye geçmiştir. Mevduat hesaplarına tevdiat hesapları, alacaklı cari hesap, tasarruf hesapları gibi değişik isimler verilmiştir. Bankaya para yatırarak mevduat hesabı açan kimseye de Mudi denilmektedir. Kişi ya da kurumların bankalarda vadeli/vadesiz mevduat hesabı açma amaçları şunlardır;

- **Faiz geliri/kar payı elde etmek**
- **Tasarruf etmek**
- **Paralarını güvenli bir şekilde saklamak**
- **Paranın banka tarafından yönetilmesini sağlamak**

5411 sayılı Kanun'un 60'ıncı maddesine göre mevduat ve katılım bankaları ile özel kanunlarına göre yetkili olanlar dışında hiçbir gerçek veya tüzel kişi, aslen veya fer'an meslek edinerek mevduat veya katılım fonu kabul edemez, ticaret unvanları ve kamuya yapacakları açıklama-

malar ile ilân ve reklamlarında bu izlenimi yaratacak ifade ve deyimleri kullanmaz.

Bankalar nezdindeki mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan hak sahibinin en son talebi, işlemi, herhangi bir yazılı talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmayanlar zamanışımına tâbidir. Mevduat ve katılım bankalarında mevcut tasarruf mevduatı ve gerçek kişilere ait katılım fonları, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu tarafından sigorta edilir. Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat veya katılım bankasının yurt içi şubelerinde gerçek kişiler adına açılmış olan ve münhasıran çek keşide edilmesi dışında ticari işlemlere konu olmayan Türk Lirası, döviz ve kıymetli maden cinsinden;

a) Tasarruf mevduatı hesaplarının anaparaları ile bu hesaplara ilişkin faiz reeskontları toplamının;

b) Katılma hesapları birim hesap değerleri ve özel cari hesapların;

150 bin TL’ye kadar olan kısmı sigorta kapsamındadır.

5411 sayılı Kanun’un 144’üncü maddesine göre TCMB, bankaların ödünç para verme işlemleri ve mevduat kabulünde uygulanacak azamî faiz oranlarını, katılma hesaplarında kâr ve zarara katılma oranlarını, özel cari hesaplar dâhil her türlü işlemlerinden elde edecekleri ücret, masraf, komisyon ve diğer menfaatlerin nitelikleri ile azamî miktar ya da oranlarını tespit etmeye, bunları kısmen veya tamamen serbest bırakmaya yetkilidir.

Mevduat bankalarınca kabul edilecek mevduatların vade ve türleri Mevduat ve

Katılım Fonlarının Vadeleri ve Türleri Hakkında Tebliğ ile belirlenmiştir. Buna göre mevduat vadelerine göre;

a) **Vadesiz mevduat:** Bankanın izni aranmaksızın hesap sahibi tarafından istenildiği zaman kısmen veya tamamen çekilebilen, herhangi bir ihbar veya vade koşulu taşımayan ve faiz tahakkukları yıl sonunda veya hesabın kapatılmasında yapılan mevduat.

b) **İhbarlı mevduat:** Çekileceği tarihten 7 gün önce yazılı bir ihbar verilmek suretiyle çekilebilecek mevduat.

c) **Vadeli mevduat:** 1 aya kadar vadeli (1 ay dahil), 3 aya kadar vadeli (3 ay dahil), 6 aya kadar vadeli (6 ay dahil), 1 yıla kadar vadeli ve 1 yıl ve daha uzun vadeli (1 ay, 3 ay, 6 ay ve yıllık faiz ödemeli) olarak açılacak mevduat.

ç) **Birikimli mevduat:** Asgari 3 yıl vade ile açılan, sözleşme ile belirlenen aylık veya üç aylık sürelerde hesaba para yatırmaya imkan veren mevduat.

Olarak dörtlü bir ayırımı tabi tutulmuştur. Mevduat türleri ise aynı Tebliğde aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

- Tasarruf
- Resmi Kuruluşlar
- Ticari Kuruluşlar
- Bankalar
- Diğer Kuruluşlar

Belediyeler, il özel idareleri ve bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlikler ve idarelere ait hesaplar Resmi Kuruluşlar mevduatı başlığı altında sınıflandırılmıştır. An-

cak belediyelere ait ticari işletmelerin hesapları Ticari Kuruluşlar mevduat grubunda yer almaktadır.

Bankalarda mevduat ve katılım fonu kabulü, çekilmesi ile zamanaşımına uğrayan mevduat ve katılım fonlarına ilişkin usul ve esaslar ise Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine Ve Zamanaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet Ve Alacaklara İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te düzenlenmiştir. Bankalarca 5411 sayılı Kanun'un 144'üncü maddesi esas alınarak belirlenecek mevduat faizleri ve katılma hesaplarına ilişkin kâra katılma oranları ilan edilmek suretiyle uygulanmaktadır. Bankaların, müşterileri adına mevduat veya katılım fonu kabul edebilmeleri için, müşterilerini tanımak amacıyla müşterilerin kimliklerini, T.C. kimlik ve vergi numaralarını belgelemesi ve Hazine ve Maliye Bakanlığınca yapılan düzenlemelerde yer alan yükümlülükleri yerine getirmesi zorunludur. Hesap sahibinden alınacak onay ya da kanıtlanabilir ayrı bir talep olmaksızın hesap sahibi adına kredili hesap açılmaz.

Bankalar hesap açılışı işlemlerinde;

- a) Kabul ettikleri mevduatın veya katılım fonunun tabi olduğu koşulları,
- b) Kanunun ilgili maddesi kapsamında sigortalanan tutarını,
- c) Mevduatın zamanaşımına uğraması halinde yapılacak uygulamaları,
- ç) **Vadesiz mevduat hesabı ve özel cari hesap sahibinin talebi halinde mevcudunu geri alma hakkının bulunduğu,**

d) Vadeli mevduat hesabı ve katılma hesabının türüne göre Kanunun 144'üncü maddesi uyarınca belirlenecek azami miktar ve oranlar dâhilinde **uygulanacak faiz, kâr ve zarara katılma oranı veya tahmini kâr oranının Kanunun anılan maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla vade sonuna kadar değiştirilmeyeceğini,**

e) Vadesinde kapatılmayan hesapların hesap sahibinin yeni vade sonunun haftası sonu tatiline gelmesi ve bu vadenin ilk iş gününe ötelenmesi hususunda talimat vermesi durumunda yeni bir vade, söz konusu talimatın verilmemesi durumunda ise aynı vade ve yenileme tarihinde geçerli olan faiz veya kâr ve zarara katılma oranı üzerinden yenilenmiş sayılacağını,

f) Hesap sahibinin kredi kuruluşundan talep hakkının hesabın vadesinin bittiği tarihteki faiz oranı veya birim hesap değeri üzerinden hesaplanan tutarda olacağını,

g) Katılma hesaplarında zarara katılma oranının yüzde yüz olduğunu,

beyan ve taahhüt ettikleri ve banka yetkilileri tarafından imzalanmış hesap cüzdanı düzenlemek zorundadır. Bankalar, düzenledikleri hesap cüzdanını hesap sahibinin tercihi doğrultusunda basılı veya elektronik ortamda hesap sahibine vermekle ya da hesap sahibinin hesap cüzdanını almayı reddettiğini ispatlamakla yükümlüdür.

Hesap cüzdanlarında, hesap sahibinin açık ismi ve unvanı, hesap açılan şubeyi tanımlayan kod numarası ve şube adı, hesabın açılış tarihi, hesap ve cüzdan numarası ve hesabın tutarına yer veril-

mesi zorunludur. Vadelî mevduat hesabı ve katılma hesabı cüzdanlarında hesabın türüne göre Kanununun 144' üncü maddesi uyarınca belirlenecek azami miktar ve oranlar dâhilinde uygulanacak faiz veya kâr ve zarara katılma oranı veya tahmini kâr oranı ile vade ve ihbar süresinin yer alması şarttır. Türk Medeni Kanunu'nun rehinlere ve hapis hakkına, Borçlar Kanunu'nun alacağın devir ve takasına dair hükümleri ile diğer kanunların verdiği yetkiler ve koyduğu yükümlülükler saklı kalmak şartıyla mevduat ve katılım fonu sahiplerine ödenmesi gereken tutarları geri alma hakları hiçbir suretle sınırlandırılmaz. Mevduat veya katılma hesabı sahipleri ile bankalar arasında yapılacak olan sözleşmede vade ve ihbar süresi hakkında belirlenecek hükümler saklıdır. Bankaların emanetinde bulunan hisse senedi ve tahviller, yatırım fonu katılma belgeleri, çek karnesi teslim edilmemiş dahi olsa çek karnesi verdikleri müşterileri adına açılan mevduat hesaplarında bulunan tutarlar, havale bedelleri, mevduat, alacak ve emanetlerin zamanaşımı süresi sonuna kadar işleyecek faizleri ile katılma hesabına ilişkin kar payları da dahil olmak üzere her türlü mevduat, katılım fonu, emanet ve alacaklardan hak sahibinin en son talebi, işlemi, herhangi bir yazılı talimatı tarihinden başlayarak on yıl içinde aranmayanlar zamanaşımına uğramaktadır.

Bankaların mevduat kabulünde uygulayacakları faiz oranları ile mevduat işlemlerinde sağlanacak diğer menfaatlere ilişkin usul ve esaslar 2006/11188 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Mevduat Ve Kredi Faiz Oranları Ve Katılma Hesapları Kar Ve Zarara Katılma Oranları Hakkın-

da Tebliğ' de düzenlenmiştir. **Bankalar mevduata peşin faiz veremezler. Mevduata faiz dışında, katılma hesaplarına ise kâr payı dışında menfaat temin edilemez.** Mevduat ve katılım fonu sahipleri lehine verilecek özel sigorta teminatı bu düzenlemenin dışındadır. Bankaların kredi işlemlerinde sağlayacakları faiz dışındaki diğer menfaatlerin ve tahsil olunacak masrafların nitelikleri ile azami miktar ya da oranları ve bunların kısmen veya tamamen serbest bırakılması Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'na yayımlanacak tebliğlerle düzenlenir. Mevduat faiz oranları ile katılma hesapları kâr ve zarara katılma oranlarının değiştirilmesi halinde evvelce açılmış mevduat hesaplarına uygulanan faiz oranları ile katılma hesaplarına uygulanan kâr ve zarara katılma oranları vadeleri sonuna kadar değiştirilemez. **Bankaların onayı ile vadesinden önce çekilen vadelî mevduata vadesiz mevduat faiz oranı uygulanır.** Bankalarca, mevduata uygulanacak sabit veya değişken faiz oranları serbestçe belirlenir. **Ancak, vadesiz mevduat faiz oranı yıllık yüzde 0.25'i geçemez.** Bankalar, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına bildirdikleri azami oranları aşmamak kaydıyla, mevduat ve kredi işlemlerinde uygulayacakları faiz oranlarını ve katılım hesaplarında uygulayacakları kâr ve zarara katılma oranlarını, vadelerine göre tüm şubelerinde halkın görebileceği şekilde ilan eder ve bu oranları internet sitelerinde yayımlar.

2.2. Belediyelerin Banka Mevduat Hesaplarını Düzenleyen Özel Mevduat

Çalışmamızın buraya kadar ki bölümünde mevduat hesapları ile ilgili genel

bankacılık mevzuatı hakkında bilgi verilmiştir. Kamu kurumları ve belediyelerin bankalar ile olan ilişkileri 4749 sayılı Kamu Finansmanı Ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da düzenlenmiştir. Bu Kanunla, Devletin iç ve dış borçlanmasına, hibe almasına, borç ve hibe vermesine, nakit yönetiminin maliye ve para politikaları ile koordineli bir şekilde yürütülmesine, verilecek garantilerin, bu borçlanma ve garantilerden doğan finansal alacaklar ile Devlet iç ve Devlet dış borcunun etkin bir şekilde yönetimine ve izlenmesine ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Hazine ve Maliye Bakanlığı ile 4749 sayılı Kanun kapsamındaki kuruluşlar arasındaki mali işlemler de bu Kanun hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları, kamu iktisadi teşebbüsleri, özel hukuk hükümlerine tâbi olmakla beraber sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait olan kuruluşlar, fonlar, kamu bankaları, yatırım ve kalkınma bankaları, büyükşehir belediyeleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlar ile sair yerel yönetim kuruluşları ve hibeyle sınırlı olmak kaydıyla sivil toplum örgütleri 4749 sayılı Kanuna tabidir. 4749 sayılı Kanun'un 12'inci maddesinde;

“Hazine Müsteşarlığı dışında kalan genel bütçe kapsamındaki idareler kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında veya muhabetinde açılacak hesaplarda toplarlar. Kamu bankaları, Türkiye Varlık Fonu Yönetimi Anonim Şirketi ve Türkiye Varlık Fonu ile bunların finansman temini amacı ile kuracakları fon ve şirketler, mazbut

*vakıflar, özel kanunla kurulmuş kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları ile kefalet ve yardımlaşma sandıkları hariç olmak üzere özel bütçeli idareler, sosyal güvenlik kurumları, özel kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulmuş diğer kamu kurum, kurul, üst kurul ve kuruluşlar ile döner sermayeler, fonlar, **belediyeler**, il özel idareleri, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bu maddede sayılanların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri ile birlikleri kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasında veya Cumhurbaşkanının onayıyla belirlenecek esaslar dahilinde Türkiye'de yerleşik bankalar nezdinde kendi adlarına açtıracakları hesaplarda toplarlar. Bu maddede sözü edilen kurumlar tahakkuk etmiş tüm ödemelerini bu hesaplardan yaparlar. Kamu kaynaklarının bu madde hükümlerine aykırı şekilde değerlendirilmesinden elde edildiği tespit edilen nemalar genel bütçeye gelir kaydedilir. İlgili kamu kurum ve kuruluşlarının yetkilileri ile muhasebe yetkilileri yukarıda bahsi geçen hükümlerin yerine getirilmesinden şahsen ve müteselsilen sorumludurlar. Bu fıkra kapsamındaki hususlara istisna getirmeye, uygulamaya ilişkin esasları belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir.*

Yukarıda sayılanlardan mali kaynakları tek hazine kurumlar hesabı kapsamında değerlendirilecek olanları belirlemeye Cumhurbaşkanı yetkilidir. Tek hazine kurumlar hesabının ve buna bağlı olarak açılacak banka hesaplarının işleyişi, tek hazine kurumlar hesabı kapsamındaki kurum ve kuruluşların Müsteşarlıktan olan nakit talepleri ile ödeme ve tahsilat tahminleri-

nin Müsteşarlığa bildirilmesi, Müsteşarlıkça nakit taleplerinin karşılanması, bu hesabın işleyişinden doğan borçlandırma ve alacaklandırma işlemlerinin yapılması, tek hazine kurumlar hesabında toplanan kaynakların değerlendirilmesi, belediyeler, il özel idareleri, kamu iktisadi teşebbüsleri ve söz konusu idarelerin bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri ile birliklerinin tek hazine kurumlar hesabına alınan kaynaklarının değerlendirilmesi sonucu elde edilecek getirinin Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından açıklanan bankalarca bir aya kadar vadeli mevduata uygulanan ağırlıklı ortalama mevduat faiz oranının yüzde yetmişisi esas alınarak belirlenmesi, paylaşılması ve diğer ilgili hususlara ilişkin usul ve esaslar Müsteşarlıkça hazırlanan yönetmelikle belirlenir.” Hükümleri bulunmaktadır.

27/03/2018 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 7103 sayılı Kanunla 4749 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle hazine birliği ilkesi doğrultusunda genel bütçeli idareler için uygulanan Tek Hazine Hesabının kapsamı genişletilmiştir. Böylece kapsamdaki tüm kurumların ödemeleri ve tahsilatları bir havuz hesabı dahilinde yönetilebilecektir. Kanunda Tek Hazine Kurumlar Hesabı, “İşsizlik Sigortası Fonu hariç olmak üzere kamu idarelerinin mali kaynaklarının bütçenin gelir ve gider hesapları ile ilişkilendirilmeksizin karşılığı Hazinesinden alacak kaydedilmek üzere toplandığı ve Müsteşarlık tarafından yönetilen hesabı,” şeklinde tanımlanmış olup uygulama esasları ise Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasına İlişkin Yönetmelik ile düzenlenmiştir. Tek Hazine Hesabının kapsamının genişletilmesi ile birlikte Hazinesinin kullanabileceği nakit

kaynağı artacağından piyasadan borçlanma ihtiyacı azalacaktır. Kurumların nakit mevcutları üzerindeki inisiyatifine son veren ve muhasebe yetkililerine önemli görevler yükleyen Tek Hazine Hesabı uygulamasına henüz belediyeler dahil edilmediğinden belediyeler kaynaklarını 4749 sayılı Kanun hükümlerine göre yayınlanan Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği hükümlerine göre değerlendirmeye devam edeceklerdir.

Kamu kurumlarının mali kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması ve izlenebilmesini teminen Kamu Haznedarlığı uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemek üzere Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği yayınlanmıştır. Belediyeler ile belediyelerin bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri ile birlikleri, sermayesinin yarısından fazlasına doğrudan ve/veya dolaylı olarak sahip olduğu şirketleri ile belediyelerin fon, hesap, özel hesap, havuz ve benzeri adlarla (otopark hesabı, gecekondü fonu...vb) açtıkları ve/veya yönettikleri her türlü banka hesabı Yönetmelik kapsamındadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 70 ve 71 inci maddelerine göre kurulan belediye şirketleri ve bütçe içi işletmelerine ait banka hesapları da Kamu Haznedarlığı Yönetmeliğine tabidir.

Belediyeler, kendi bütçeleri veya tasarrufları altında bulunan her türlü mali kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda aşağıdaki araçları kullanarak değerlendirmekle yükümlüdür:

a) TL cinsi vadesiz ve/veya vadeli mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabı.

b) Gerekli görülmesi halinde ve ihtiyaçları ölçüsünde döviz cinsi ödemeleri için vadeli ve/veya vadesiz mevduat ile özel cari hesap ve/veya katılma hesabı.

c) İhale, doğrudan satış, ihale öncesi rekabetçi olmayan teklif ya da ikincil piyasadan doğrudan ya da ters repo yoluyla temin etmek suretiyle 4749 sayılı Kanun kapsamında Bakanlıkça ihraç edilen borçlanma senetleri ve/veya kira sertifikaları.

ç) Organize para piyasalarında TL cinsi borç verme işlemleri.

d) Kamu sermayeli bankalar tarafından ihraç edilen borçlanma araçları ile 07/06/2013 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Kira Sertifikaları Tebliği (III-61.1) uyarınca kamu sermayeli katılım bankalarının kaynak kuruluş/fon kullanıcı olarak yer aldığı kira sertifikaları ihracı ve katılım bankacılığı prensiplerine uygun piyasalarda emtia alım satımına dayalı katılım bankacılığı prensiplerine uygun finansman yöntemleri.

18/6/2011 tarihli ve 27968 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Ödeme ve Tahsilat İşlemlerinin Elektronik Ortamda Gerçekleştirilmesine İlişkin Usul ve Esaslar hükümleri saklı kalmak kaydıyla kurumlar; faaliyetleri kapsamında yapacakları tahsilat ve ödeme işlemleri için yurt içinde yerleşik diğer bankaları, Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş.yi (PTTBank) ve yurt içinde yerleşik bankalar aracılığıyla olmak koşuluyla ödeme kuruluşlarını ve elektronik para kuruluşlarını da kullanabilir. Ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşları, kamu kurumları adına tahsil ettikleri tutarları anlaşma yaptıkları yurt içinde yerleşik **bankalarda ilgili**

kamu kurumu adına açılacak hesaplara işlem yapılan gün içerisinde aktarmak zorundadır. Gerçekleştirilen tahsilat tutarlarının, özel kanunların verdiği yetki kapsamında yapılan düzenlemelerde yer alan hükümler saklı kalmak kaydıyla takip eden iş günü içinde, yurt içinde yerleşik tüm bankalar aracılığıyla kredi kartları ile yapılan tahsilatın ise azami 20 gün içerisinde ilgili kurumun kamu sermayeli bankadaki hesabına aktarılması zorunludur.

Kurumlar yukarıda (c) maddesinde sayılan işlemleri, yurt içinde yerleşik diğer bankalar aracılığıyla, (ç) maddesinde sayılan işlemleri ise yurt içinde yerleşik diğer bankalar ile 06/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca faaliyet gösteren aracı kurumlar aracılığıyla yapabilir. **Özetle belediyeler Hazine ve Maliye Bakanlığınca ihraç edilen borçlanma senetleri veya kira sertifikaları ile organize para piyasalarında TL cinsi borç vermelerine ilişkin işlemleri yurt içinde yerleşik özel sermayeli bankalar aracılığıyla yapabilirler.**

İller Bankası A.Ş. ortağı olan belediyeler ve il özel idareleri, mali kaynaklarını Yönetmelik çerçevesinde İller Bankası A.Ş.'de değerlendirebilir. İller Bankası nezdindeki belediyelere ait mevduatlar Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği ekinde belirlenen azami faiz oranı üzerinden nemalandırılmaktadır. Ayrıca belediyeler tarafından İller Bankasına yatırılan mevduatın faiz geliri üzerinden %15 (söz konusu oran 31/07/2021 tarihine kadar %5 olarak uygulanacaktır.) Gelir Vergisi stopajı kesilmediğinden belediyeler ilave faiz geliri elde etmektedir. İlaveten İller

Bankası nezdindeki belediye hesapları haczedilememekte ve bu hesaplar üzerinden yapılan işlemlerde EFT ücreti alınmamaktadır.

Yönetmelikte “kamu sermayeli bankalar” **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile T.C. Ziraat Bankası A.Ş., T. Halk Bankası A.Ş., T. Vakıflar Bankası T.A.O. ve sermayesinin yarısından fazlası doğrudan ve/veya dolaylı olarak kamuya ait olan diğer mevduat ve katılım bankaları olarak tarif edilmiştir.** BDDK verilerine göre kamu sermayeli bankalar:

Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları: T.C. Ziraat Bankası A.Ş., T. Halk Bankası A.Ş., T. Vakıflar Bankası T.A.O.

Kamu Sermayeli Katılım Bankaları: Ziraat Katılım A.Ş., Vakıf Katılım Bankası A.Ş., Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş.

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar: Birleşik Fon Bankası A.Ş., Adabank

Kamu Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları: İller Bankası A.Ş., Türkeximbank, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.

Olarak belirtilmiştir. Kamu Hazine-darlığı Yönetmeliğinde sermayesinin yarısından fazlası doğrudan ve/veya dolaylı olarak kamuya ait olan mevduat ve katılım bankalarına atıf yapıldığından belediyeler kaynaklarını TCMB, T.C. Ziraat Bankası A.Ş., T. Halk Bankası A.Ş., T. Vakıflar Bankası T.A.O., Ziraat Katılım A.Ş., Vakıf Katılım Bankası A.Ş., Türkiye Emlak Katılım Bankası A.Ş. ve İller Bankası A.Ş. de değerlendirebilecektir.

Kurumların mevduat, ters repo ve katılma hesabı olarak değerlendirmeyi öngördükleri mali kaynakları için uygulanacak vadeli mevduat ve ters repo faiz oranı ile katılma hesabı beklenen/tahmini getiri oranı, Yönetmelik ekinde yer alan ve ilgili vadelere karşılık gelen TCMB Tarafından En Son Açıklanan Bankalarca Türk Lirası Üzerinden Açılan 1 Aya Kadar Vadeli Mevduatlara Uygulanan Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranlarının Yönetmelik ekinde belirtilen yüzdelere göre daha yüksek olamaz. Kurumlar mali kaynaklarının değerlendirilmesinde faiz veya kâr payı dışında aynı ya da nakdi herhangi bir menfaat temin edemez. Bankalar, bu fıkra hükmüne aykırı talepte bulunan kurumları, ilgili denetim kurumlarına ve/veya birimlerine iletmek üzere Hazine ve Maliye Bakanlığına bildirmekle yükümlüdür.

Kurumların bankalarla yaptıkları maaş promosyonu sözleşmelerine bağlı aylık ve ücret ödemeleri ile faaliyetleri kapsamında bankalara yaptırdıkları tahsilat ve ödeme işlemlerine ilişkin olarak sağladıkları havale, elektronik fon transferi (EFT), para transferi ve benzeri bankacılık hizmetleri için yapılan protokoller kapsamında ortaya çıkan ücret ve hizmet bedellerinin bankalar veya Posta ve Telgraf Teşkilatı A.Ş. tarafından üstlenilmesi yukarıda bahsettiğimiz menfaat yasağının ihlali kapsamında değerlendirilmez. Bu Yönetmelik kapsamında yer alan kurum yetkilileri ve muhasebe yetkilileri Yönetmelik hükümlerini yerine getirmekle yükümlü olup, Yönetmelik hükümlerine aykırılık sebebi ile ortaya çıkabilecek zararlarından şahsen ve müteselsilen sorumludur. Kamu kaynaklarının Yönetmelik hükümlerine aykırı şekilde değerlendiril-

mesinden elde edildiği tespit edilen nemalar genel bütçeye gelir kaydedilir.

Örneğin Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği hükümlerine göre belediyeler sadece gerekli görülmesi halinde ve ihtiyaçları ölçüsünde döviz cinsi ödemeleri için vadeli ve vadesiz mevduat hesabı açabilir. *Herhangi bir döviz ihtiyacı gerektirecek işlemi bulunmayan bir belediyenin Döviz kurlarında artış olacağı beklentisi ile bankada döviz hesabı açtırması halinde elde edeceği gelir Yönetmelik hükümleri gereği genel bütçeye gelir kaydedilecektir.* Söz konusu mevzuata aykırı işlem sonucunda belediyenin zarar etmesi durumunda ise başta muhasebe yetkilisi olmak üzere belediye yetkilileri bu zarardan şahsen ve müteselsilen sorumlu olacaklardır.

3. KONU İLE İLGİLİ ÖRNEK SAYIŞTAY BULGULARI

Belediyeler ile ilgili Sayıştay Denetim Raporlarında konumuz ile bağlantılı olarak yer alan bulgu konularını aşağıdaki başlıklar itibarı ile özetleyebiliriz.

- *Belediyenin mali kaynaklarının düşük faiz oranlarından değerlendirilmesi.*
- *Otopark ve Gecekondu Fonu Hesaplarının vadeli mevduat hesapları yerine vadesiz mevduat hesaplarında muhafaza edilmesi.*
- *Mevduat faiz gelirlerinin brüt yerine net tutar üzerinden muhasebeleştirilmesi.*
- *Belediye kaynaklarının kamu sermayeli olmayan bankalarda tutulması.*

- *Bankalar ile protokol yapılması.*

Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesinde “Kurumların mevduat, ters repo ve katılma hesabı olarak değerlendirmeyi öngördükleri mali kaynakları için uygulanacak vadeli mevduat ve ters repo faiz oranı ile katılma hesabı beklenen/tahmini getiri oranı, Ek-1’de yer alan ve ilgili vadelere karşılık gelen oranlardan daha yüksek olamaz.” hükmü bulunmakta ve söz konusu azami oran **Hazine ve Maliye Bakanlığı kurumsal internet adresinde E-Hizmetler sekmesi (<https://www.hmb.gov.tr/kamu-haznedarligi>) üzerinden hesaplanabilmektedir.**

Söz konusu Yönetmelik maddesinde belediyelerin elde edebilecekleri faiz oranı için sadece azami bir limit belirlenmiştir. Ancak bu durum belediyelerin mali kaynaklarını azami limitin altında faiz oranı ile nemalandırmaları hususunda tamamen serbest oldukları anlamına gelmemektedir. Uygulamada kamu sermayeli bankalar belediyelere genelde azami faiz oranına çok yakın oranlar üzerinden faiz hesaplamakla birlikte bazı banka şubelerinin belediyelere azami faiz oranının oldukça altında faiz vererek gelir kaybına neden olduğu ve bu durumun Sayıştay Denetim Raporlarında bulgu konusu edildiğini görmekteyiz.

Örnek olarak bir belediyenin 38 gün vadeli otopark hesabı için banka tarafından azami %17,07 faiz oranı yerine %5,50 gibi oldukça düşük bir faiz oranının verilmesi bulgu konusu edilmiştir. Söz konusu olayda belediyenin büyük miktarda gelir kaybına uğratıldığı tartışmasızdır. Buna göre belediyelerde görev yapan

muhasabe yetkililerinin vadeli mevduat hesabı açılış ve vade yenileme tarihlerinde söz konusu link üzerinden yapacakları hesaplama ile Kamu Haznedarlığı Yönetmeliğine göre olması gereken faiz oranı ile bankanın verdiği faiz oranını karşılaştırmaları gerekmektedir.

Yönetmelik kapsamında yer alan kurum yetkilileri ve muhasabe yetkilileri, Yönetmelik hükümlerini yerine getirmekle yükümlü olup, Yönetmelik hükümlerine aykırılık sebebi ile ortaya çıkabilecek zararlardan şahsen ve müteselsilen sorumlu olduklarından belediyeler bankalar ile yapacakları protokollerde vadeli mevduat hesapları için Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği ekinde belirtilen azami faiz oranlarının işletileceği ile ilgili maddeye yer vermeleri menfaatlerine olacaktır.

Belediyelerin belli bir amaca tahsisli en önemli gelirleri 775 sayılı Gecekondu Kanunu'na göre oluşturulan Gecekondu Fonu ve Otopark Yönetmeliğine göre oluşturulan otopark hesabıdır. Mevzuatında bu hesaplar için tahsis ve takip edilen gelirler sadece mevzuatında belirtilen amaçlar için harcanabilmektedir.

Belediyeler ile ilgili Sayıştay Denetim Raporlarını incelediğimizde sıklıkla gecekondu fonu ve otopark hesabında mevcut gelirlerin nemalandırılmayarak vadesiz mevduat hesaplarında bekletilmesi sonucu belediyelerin gelir kaybına uğratıldığı hususunda tespitlere yer verildiği görülmektedir. Bu nedenle belediye yetkililerinin **gecekondu fonu ve otopark hesabı gibi belli bir amaca tahsisli gelirlerini Kamu Haznedarlığı Yönetmeliğine göre nemalandırmaları önem arz**

etmektedir. Gecekondu fonu uygulamaları ile ilgili ayrıntılı bilgilere Dergimizin 2021 yılı Mart sayısında yayınlanan makalemizde yer verilmiştir.

Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği'nin 12 nci maddesindeki "Kurumlar, bankalarla yapacakları protokollerde bu Yönetmelik hükümlerine uygun düzenlemeler yapmakla yükümlüdür. Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce yapılmış olan protokoller, sürelerinin bitimine kadar uygulanmaya devam olunur. Bu Yönetmelik hükümlerine göre yapılacak protokollerin süresi bir yılı geçemez." hükmüne istinaden **belediyeler ile belediye şirketleri, bankalar ile Yönetmelik hükümlerine uygun ve süreyi 1 yılı geçmeyen protokoller yapmakla mükelleftir.** Sayıştay Denetimlerinde çok sayıda belediyenin bankalarla herhangi bir protokol yapmadan işlem gerçekleştirdiği hususu tespit edilmiştir. Sermayesinin yarısından fazlası belediyelere ait belediye şirketlerinin de kaynaklarını kamu sermayeli bankalarda değerlendirmesi ve bankalarla yönetmelik hükümlerine uygun protokol yapması gerekmektedir.

Belediyelerde en çok tespit edilen bulgu konularından biri de **vadeli mevduat faiz gelirlerinin net tutar üzerinden muhasebeleştirilmesidir.** 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Bütçe ilkeleri" başlıklı 13'üncü maddesine göre tüm gelir ve giderler gayri safi olarak bütçelerde gösterilecektir. Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Gayri safilik ilkesi" başlıklı 39'uncu maddesine göre, gelir ve giderler herhangi bir düzenleme veya standart ile aksi kararlaştırılmadıkça **netleştirilmeden**

kaydedilmelidir. Yönetmelik düzenlemesine göre vadeli mevduat hesapları için tahakkuk eden faiz gelirlerinin gelir vergisi stopajı yapılmadan önceki brüt tutar üzerinden 600 Gelirler Hesabında, buna ilişkin olarak stopaj yapılan vergi ve benzeri giderlerin ise 630 Giderler Hesabında muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Konuyu örnek bir muhasebe kaydı

ile somutlaştıralım. Bir belediye vadeli mevduat hesabı için brüt 1.000,00 TL faiz geliri elde etmiştir. Banka %5 gelir vergisi stopajı (01/06/2021 tarihli mükerrer Resmi Gazetede yayınlanan karar ile söz konusu oran 31/07/2021 tarihine kadar %15 yerine %5 olarak uygulanacaktır.) yaptıktan sonra kalan 950,00 TL net tutarı belediyenin hesabına aktarmıştır.

	BORÇ	ALACAK
181 GELİR TAHAKKUKLARI HESABI	1.000,00 ₺	
600 GELİRLER HESABI		1.000,00 ₺

	BORÇ	ALACAK
102 BANKALAR HESABI	950,00 ₺	
181 GELİR TAHAKKUKLARI HESABI		1.000,00 ₺
630 GİDERLER HESABI	50,00 ₺	
800 BÜTÇE GELİRLERİ HESABI		950,00 ₺
805 GELİR YANSITMA HESABI	950,00 ₺	
830 BÜTÇE GİDERLERİ HESABI	50,00 ₺	
835 GİDER YANSITMA HESABI		50,00 ₺
900 GÖNDERİLECEK BÜTÇE ÖDENEKLERİ HESABI		50,00 ₺
905 ÖDENEKLİ GİDERLER HESABI	50,00 ₺	

Örnek kayıta görüleceği üzere 1.000,00 TL brüt tutar 600 Gelirler Hesabına, kesinti tutarı olan 50,00 TL ise Giderler Hesabına kaydedilmiştir.

4. SONUÇ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda kamu kaynakları; Borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri şeklinde tanımlanmıştır. Yine aynı Kanun'un "Hesap verme sorumluluğu" başlıklı 8'inci

maddesinde "*Her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanlar, kaynakların etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, kullanılmasından, muhasebeleştirilmesinden, raporlanmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumludur ve yetkili kılınmış mercilere hesap vermek zorundadır.*" hükmüne yer verilmiştir. Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te kamu zararı, "*Kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzu-*

ata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda **kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasından doğan zarar**” şeklinde tanımlanmıştır. Belediyelerin bankalarda mevcut hesaplarındaki tutarlar kamu kaynağı sayıldığından belediye yetkilileri ile muhasebe yetkililerinin nakit yönetimi ile ilgili mevzuat hakkında bilgi sahibi olması ve belediyeler ile bankalar arasındaki işlemlerde belediyenin menfaatlerini korumak adına mevzuat hükümlerine uygun hareket etmeleri önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu Kabul Tarihi: 10/12/2003 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 24/12/2003 Sayı: 25326

5411 sayılı Bankacılık Kanunu Kabul Tarihi: 19/10/2005 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 01/11/2005 Sayı: 25983 mükerrer

4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun Kabul Tarihi: 28/03/2002 Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 09/04/2002 Sayı: 24721

Kamu Haznedarlığı Yönetmeliği Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 07/03/2019 Sayı: 30708

Tek Hazine Kurumlar Hesabı Uygulamasına İlişkin Yönetmelik Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 09/08/2018 Sayı: 30504

Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi:

19/10/2006 Sayı: 26324

2006/11188 sayılı Mevduat Ve Kredi Faiz Oranları Ve Katılma Hesapları Kar Ve Zarara Katılma Oranları İle Özel Cari Hesaplar Dahil Bu İşlemlerde Sağlanacak Diğer Menfaatler Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 22/11/2006 Sayı: 26354

Mevduat ve Katılım Fonunun Kabulüne, Çekilmesine Ve Zamanlaşımına Uğrayan Mevduat, Katılım Fonu, Emanet Ve Alacaklara İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 01/11/2006 Sayı: 26333

Mevduat Ve Katılım Fonlarının Vadelere Ve Türleri Hakkında Tebliğ Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 03/02/2007 Sayı: 26423

Mevduat Ve Kredi Faiz Oranları Ve Katılma Hesapları Kar Ve Zarara Katılma Oranları Hakkında Tebliğ Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 10/02/2020 Sayı: 31035

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 23/12/2014 Sayı: 29214

BDDK Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeler Raporu (Mart/2021)

Sayıştay Denetim Raporları <https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&CategoryId=103>

<https://www.dunya.com/kose-yazisi/tek-hazine-hesabi-nedir-belediyelerin-lehine-mi-aleyhine-mi/430955>

<https://www.muhasebedersleri.com/banka-islemleri/mevduat.html>

DİSİPLİN SORUŞTURMASI YAPILMASININ USUL VE ESASLARI

Mustafa DÖNMEZ

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Yerel Yönetimler Gn. Md.lüğü
Şube Müdürü

1. GİRİŞ

Devlet memurlarının disiplin soruşturmasına ilişkin temel esaslar, Devlet Memurları Kanunu başta olmak üzere, diğer ilgili kanunlarda yer almış, ayrıca yeni yayımlanan Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinde de konu ile ilgili önemli düzenlemelere yer verilmiştir.

Bilindiği üzere, Devlet Memurları Yasası'nın 124 üncü maddesinde, disiplin amirlerinin, kurumların kuruluş ve görev özellikleri dikkate alınarak Devlet Personel Başkanlığı'nın görüşüne dayanılarak özel yönetmeliklerinde tayin ve tespit edileceği belirtilmiş; aynı Yasa'nın 134/2 nci maddesinde de, *"Bu kurulların kuruluş, üyelerinin görev süresi, görüşme ve karar usulü, hangi memurlar hakkında karar verebilecekleri ve disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esaslar ile bunların yetki ve sorumlulukları gibi hususlar Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir."* hükmüne yer verilmiştir.

Söz konusu madde hükmü uyarınca çıkarılması gereken yönetmelik Bakan-

lar Kurulu'nun yetkili olduğu dönemde *"Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik"* adıyla çıkarılarak 24.10.1982 tarihli ve 17848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulmuş, o tarihten bu yana çeşitli değişikliklerle birlikte uzunca bir süre uygulandıktan sonra 30.04.2021 tarihli ve 31470 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 29.4.2021 tarihli ve 3935 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla anılan Yönetmelik yürürlükten kaldırılarak, yerine **«Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği»** adıyla uygulamaya konulmuştur.

Yeni Yönetmelik, disiplin kurullarının kuruluşunu, üyelerinin görev süresini, görüşme ve karar usulünü, hangi memurlar hakkında karar verebileceklerini, disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esasları, kurulların ve disiplin amirlerinin yetki ve sorumluluklarının yanında **disiplin soruşturmalarına ilişkin usul ve esasları** da belirlemiştir.

Bu yazımızda, gerek Devlet Memurları Kanunu, gerek ilgili kanunlar, gerekse de yeni yayımlanan Disiplin Yönetmeliği'nin getirdiği düzenlemeler doğrultu-

sunda disiplin soruşturmasının ne şekilde yapılacağını açıklamaya çalışacağız.

2. DİSİPLİN SORUŞTURMASI AÇILMASI

Disiplin suçu işleyen veya işlediği öne sürülen memur ya da kamu görevlileri hakkında yetkili disiplin amirlerince soruşturma açılır.

Disiplin cezası verilebilmesi için memur hakkında soruşturma açılması zorunludur.

657 sayılı Yasa'da "soruşturma açma kararı" verilmesine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Danıştay, yetkili makamların disiplin suçunu öğrenerek harekete geçmesiyle soruşturmanın açılmış kabul edileceği yönünde kararlar vermektedir: "Soruşturma bilgi-belge toplayarak bir durumu aydınlatmak için yapılır. Disiplin soruşturması açılması ise yetkili kurulların harekete geçmesi, bu konuda çalışma yapması demektir. ... savunmanın alınmış olması, disiplin soruşturması açıldığı ve yapıldığını gösterir. ... davacının eylemi nedeniyle disiplin amirince savunması alınmakla disiplin soruşturması açıldığı anlaşılmaktadır."¹

Disiplin suçu işleyen bir memur hakkında disiplin soruşturması açılmadan doğrudan savunma almak suretiyle disiplin cezası uygulamak mümkün değildir. Nitekim bu husus, Danıştay 10. Dairesinin 23.11.1989 gün ve E.1989/2100, K.1989/2239 sayılı Kararında, "Davacının, hakkında herhangi bir disiplin soruşturması açılmaksızın, doğrudan disiplin amirince savunması alınarak aylık kesimi

cezası ile cezalandırılmasında isabet bulunmadığı" şeklinde açıkça belirtilmiştir.

Aynı konuda Danıştay 12. Dairesinin 18.11.2005 tarihli ve E:2002/2424, K:2005/4113 sayılı Kararında da; "... herhangi bir fiilin işlendiğinin öğrenilmesi halinde disiplin amirince bir soruşturmacı atanarak ayrıntılı bir soruşturma yapılmasının sağlanması gerektiği, soruşturmacı atanmadan ve yöntemine uygun bir soruşturma yapılmadan disiplin cezası verilemeyeceği sonucuna varılmaktadır. Temyiz istemi ile incelenmekte olan dava dosyasında, Vergi Dairesinde memur olan davacı hakkında Vergi Dairesi Müdür vekili tarafından alınan savunmaya dayalı olarak verilen disiplin cezasının soruşturmanın eksik olduğu gerekçesiyle iptal edildiği anlaşılmaktadır. Olayda bağımsız bir soruşturmacı atanmadan ve usulüne uygun bir soruşturma yapılmadan disiplin cezası verilmesi hukuka aykırı bulunmaktadır. İstanbul 3. İdare Mahkemesince verilen 25.1.2002 günlü, E:2000/1595, K:2002/48 sayılı karar ve dayandığı gerekçe hukuk ve usule uygun olup bozulmasını gerektirecek bir sebep de bulunmadığından temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına, karar verildi..." denilerek, disiplin soruşturması yapılmaksızın doğrudan savunma alınarak disiplin cezası verilmesinde hukuka uyarlık bulunmadığı belirtilmiştir.

Buna göre; devlet memuru veya bir kamu görevlisinin herhangi bir disiplin suçu işlendiğinin öğrenilmesi durumunda disiplin amirince bir soruşturmacı atanarak ayrıntılı bir soruşturma yapılmasının sağlanması gerektiği, aksi halde disiplin cezası verilemeyeceği sonucuna varılmaktadır.

1 Danıştay 8. D. 30.3.1992 günlü, E.1991/1706, K.1992/549 sayılı Karar

2.1. Soruşturmaya Başlama

Disiplin amiri disipline aykırı fiil veya hali öğrendiği zaman disiplin soruşturması başlatmak zorundadır. Disiplin soruşturmasının yapılmasında, hakkında disiplin soruşturması yapılacak memurun, disipline aykırı fiil veya hâli işlediği anda görevli olduğu yerdeki disiplin âmirleri yetkilidir.

Memurların disiplin cezasını gerektiren fiil ve davranışları;

- Yetkili amirin bizzat tespit etmesiyle,
- Başka merciler tarafından yetkili amire bildirilmesiyle,
- Herhangi bir şikayet veya ihbar üzerine,
- Yapılan bir teftiş veya inceleme sırasında,
- İdari veya adli soruşturma sonunda,

öğrenilmesi suretiyle ortaya çıkmış olabilir.

Bu suçlar her ne şekilde öğrenilmiş olursa olsun, soruşturmaya yetkili makamın emri ile başlanabilir.

Soruşturma onaylarında; soruşturma konusu açıkça belirtilerek (yer, kişi, tarih ve olay) kim hakkında soruşturma yapılacağı ve soruşturmacının kim olduğunu içerir şekilde yazılı görevlendirme yapılması, bu görevlendirme yazısının soruşturmacıya tebliğ edilmesi gerekir.

Disiplin âmiri disipline aykırı fiilin mağduru olması hâlinde disiplin soruşturmasını yürütemez, soruşturmacı atayamaz. Bu durumda tutanakla tespit et-

tiği fiil veya hâli, gereğini yapmak üzere kurumların Disiplin Yönetmeliğine göre kendisinin bir derece üzerindeki disiplin âmirine, yoksa bir derece alt disiplin âmirine gönderir. Disiplin soruşturması yazılı olarak görevlendirilen soruşturmacı eliyle yapılır.²

Anayasamızda ve 657 sayılı Yasa'da soruşturma veya kovuşturmanın nasıl yapılacağına ilişkin açık bir hüküm yoktur. Ancak, 657 sayılı Yasa'nın 124 ve 127 nci maddelerinde kovuşturma, soruşturma yapılması, soruşturma dosyası, soruşturma evrakı, soruşturmayı yapanın veya yetkili disiplin kurulunun savunma için belli bir süre vermesi gibi ifadelerden bir soruşturma zarureti ortaya çıkmaktadır.

Soruşturma, suç konusu olayı incelemek, muhbir veya şikayetçinin (müştekinin) ihbar ve iddialarını saptamak, olayla ilgili tüm kanıtları toplamak, gerekiyorsa bilirkişi incelemesi yaptırmak, kendisine suç atılan kişinin savunmasını almak suretiyle yapılacaktır.

Yukarıda belirtildiği üzere, Kanun'da soruşturma veya kovuşturmanın nasıl yapılacağına ilişkin bir hüküm yoktur. Burada da genel olarak, disiplin soruşturmalarında, ceza soruşturmalarındaki usule ait genel hükümlerin geçerli olduğu söylenebilir. Diğer bir deyişle, disiplin soruşturması yapılmasında Memurların ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanmasında Hakkında Yasa ile Ceza Muhakemesi Yasası'nın ceza soruşturmaları sırasında başvurulacak hükümleri, disiplin soruşturmalarında da başvurulacak belli başlı dayanaklar olmaktadır.

² T.C. Adalet Bakanlığı Disiplin Soruşturması Ders Notu, s.5 <https://edb.adalet.gov.tr>

Disiplin soruşturması, memurlar arasından görevlendirilen muhakkik ya da teftiş, denetim ve soruşturma yapmakla görevli memurlar eliyle yapılır. Disiplin soruşturmasında birden fazla memur birlikte görevlendirilebilir.

Belediyelerde, disiplin soruşturmasını açtırmaya yetkili olanlar; disiplin amirleri (uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları için) ve atamaya yetkili amirler (belediye başkanları)dir.

Devlet memurlarından 657 sayılı Yasa'nın 125 inci maddesinde belirtilen fiil ve davranışları işleyenler hakkında, bu fiil ve davranışların işlendiğinin öğrenildiği tarihten itibaren;

a) Uyarma, kınama, aylıktan kesme ve kademe ilerlemesinin durdurulması cezalarında **1 ay** içinde,

b) Memurluktan çıkarma cezasında **6 ay** içinde,

disiplin soruşturmasına başlanması gerekir.

Disiplin soruşturmasının yapılış süresi ile ilgili özel bir hüküm yoktur. Ancak zamanaşımı ile ilgili 127 nci maddede; fiilin işlenişinden itibaren 2 yıl içinde bir ceza verilmediği takdirde, ceza verme yetkisinin zamanaşımına uğrayacağı bildirildiğinden, bu sürenin soruşturma süresini dolaylı olarak etkilediğini söyleyebiliriz.

Öte yandan memur, disiplin suçunu işledikten sonra görevinden ayrılmış olsa bile, bu durum, ilgili hakkında disiplin soruşturması yapılmasına ve disiplin cezası verilmesine engel değildir. Danıştay 3. Dairesine göre; “Bir memurun memu-

riyet statüsü devam ederken bir disiplin suçu işlemesi halinde, bu suçla ilgili bütün belgelerin sicil dosyasında bulunması gereklidir. Zira suç, memur iken işlenmiştir. Soruşturma sırasında herhangi bir nedenle o kişinin memuriyetten ayrılması, suçu işlediği andaki illiyet rabitasını ortadan kaldırmayacağı gibi, artık o kişinin memuriyet sıfatı kalmadığı gerekçesiyle, her suça işlediği andaki fiili ve hukuki duruma göre yürürlükte bulunan mevzuat hükümleri çerçevesinde ceza verilmesi gerektiği yolundaki hukuk kuralının uygulanmasını önlemez. Öte yandan memuriyetten ayrılan kişinin, memur iken işlediği suçtan dolayı, gerek savunmasının alınması, gerekse itiraz hakkını kullanması, hizmet gördüğü zamana ilişkin olduğundan, artık memuriyet sıfatı kalmamıştır, şeklinde bir düşünceyle ortadan kaldırılamaz.”

Buna göre; disiplin suçunu işlediği anda görevde bulunan, ancak daha sonra emekliye ayrılan, istifa eden, müstafi (çekilmiş) sayılan ve başka bir suç nedeniyle Devlet memurluğundan çıkarma cezası almış olan memurlar dahil tüm Devlet memurları hakkında disiplin soruşturması yapılabilir.³

Nitekim, Danıştay'ın bir kararında; “Memur iken işlediği disiplin suçundan ötürü hakkında soruşturmaya başvurulmuş, ancak soruşturma bitmeden görevden herhangi bir nedenle ayrılmış kişi hakkında da soruşturmanın sürmesi, gereken kararın alınması ve bunun uygulama olanağı olmasa da sicil dosyasında saklanması gerekeceği” belirtilmiştir.

3 T.C. Adalet Bakanlığı Disiplin Soruşturması Ders Notu, s.3 <https://edb.adalet.gov.tr>

Keza, davacının bir başka kuruma geçmiş veya emekliye ayrılmış olması, verilen yargı kararının uygulanmasını engellemez.⁴

2.2. Disiplin Soruşturma Onay ve Görev Emirleri

Disiplin suçunun öğrenilmesi üzerine 657 sayılı Yasa'nın 127 nci maddesinde belirtilen süre içinde ilgili memur hakkında disiplin soruşturmasına yetkili makamın (disiplin amirleri, atamaya yetkili amirler, bakan) onayı ile başlanılır. 4483 sayılı Memurların ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerine göre yargılanmasına karar verilen memur hakkında da gerek görüldüğü takdirde ayrıca yetkili makamın onayı ile disiplin soruşturması da yapılabilir.

Soruşturmayı açan disiplin amiri, soruşturma onayında hakkında soruşturma açılan memurun adı soyadı ve unvanı ile soruşturma konusunu açıkça belirtmelidir.

Danıştay 12. Dairesinin bir kararına göre; “Memur disiplin cezaları soruşturmasında cezayı veren makam ile soruşturmacı makam farklı olmalıdır.”⁵

Yine, Danıştay 12. Dairesi'nin bir başka kararında; “... disiplin amiri olan ...müdürünün disiplin soruşturmasını bizzat yürüttüğü, tanıkların ifadelerine başvurarak ifade tutanaklarını düzenlediği, davacının savunmasını alarak, isnat olunan eylemin hukuki nitelendirmesini yaptıktan sonra yine dava konusu yapılan

disiplin cezasının kendisinin verdiği dikkate alındığında, objektiflik ve tarafsızlık ilkesine aykırı olarak tesis edilen cezada hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.” denilerek, soruşturmayı yapan amirin disiplin cezası veremeyeceğine karar vermiştir.⁶

Keza, 4483 sayılı Yasa hükümlerine göre yapılan inceleme sonucuna dayanarak, başka bir deyişle ilgili memur hakkında ayrı bir disiplin soruşturması yapılmadan disiplin cezası verilemez.

Nitekim, eksik inceleme ve araştırma yapılmak suretiyle düzenlenen ön inceleme raporunda getirilen teklif üzerine, davacının gerçeğe aykırı belge düzenlediğinden bahisle 1/4 oranında aylıktan kesme cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali kararıyla ilgili olarak Danıştay 12. Dairesi'nin 27.04.2017 günlü, E:2015/3295, K:2017/2060 sayılı Kararında; “Davacı hakkında 657 sayılı Kanun hükümlerine göre yapılmış bir disiplin soruşturması bulunmadığından, 4483 sayılı Kanun kapsamında düzenlenen inceleme raporunda getirilen teklif uyarınca tesis edilen dava konusu işlemde **hukuka uyarlık, işin esasına girilerek verilen mahkeme kararında hukuki isabet bulunmamaktadır.** Bu durumda; davacının gerçeğe aykırı belge düzenlediğinden bahisle 1/4 oranında brüt aylığından kesme cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemin dayanağının ayrı bir disiplin soruşturma oluru alınmaksızın 4483 sayılı Kanun kapsamında hazırlanan ön incele-

4 Danıştay 5. D. E.2007/81, K.2009/1103

5 Danıştay 12. D. 16.5.2006 tarihli ve E:2003/2945, K:2006/2002 sayılı Karar.

6 Danıştay 12. Dairesi 12.06.2014 tarihli ve E.2014/3085, K:2014/4911 sayılı Kararı.

me raporu olduğu anlaşıldığından, İdare Mahkemesi kararının gerekçesi yerinde bulunmamakta ise de, sözü edilen husus sonucu itibarıyla hukuka uygun bulunan kararın bozulmasını gerektirir nitelikte bulunmamıştır.” denilmiştir.

2.3. Soruşturmanın Yürütülmesi

Disiplin soruşturması, suç konusu olayı incelemek, muhbir veya şikayetçinin ihbar ve iddialarını tespit etmek, olayla ilgili bütün delileri toplamak, gerekiyorsa bilirkişi incelemesi yaptırmak, kendisine suç isnat edilen memurun savunmasını kanunda belirtilen zaman içinde ve şekilde almak suretiyle yapılır.

2.4. Soruşturmacı ve Yetkileri

Disiplin soruşturmasında muhakkik görevlendirilmesi hâlinde muhakkik, hakkında soruşturma yapacağı memurdan hiyerarşik olarak alt seviyede olamaz.

Müfettiş ve kontrolörler tarafından yapılan soruşturmaların dışındaki tüm disiplin soruşturmalarında, soruşturma yapmakla görevlendirilen tüm soruşturmacıların memuriyet statüsünün, hakkında soruşturma yapılan memurdan üst düzeyde olması veya en azından eşit düzeyde bulunması gerekmektedir. Zira bu husus, Danıştay 2. Dairesi’nce verilen 9.4.1993 gün ve E.1993/286 ve K.1993/239 sayılı Kararında, “Memur hakkında soruşturmayı yapacak olan soruşturmacının memurla eş düzeyde veya üst düzeyde bir görevde bulunması gerektiği ve memurun maiyetinde bulunan kişinin o memur hakkında soruşturma yapamayacağı” şeklinde kararlaştırılmıştır.

Atanan soruşturmacı tanık dinleyebilir, keşif yapabilir, bilirkişiye başvurabilir

ya da bunları gereği durumunda istinabe suretiyle de yaptırabilir.⁷

Eski 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Yasası’nda değişiklik yapan 3206 sayılı yasa hükmünden sonra, ilk soruşturma usulü kaldırıldığından, soruşturmacılar tarafından yapılan soruşturma Cumhuriyet Savcıları tarafından yapılanlara paralel hale getirilmiştir. Bu nedenle, özel yasalarla Cumhuriyet Savcılarına özel olarak tanınmış (Adli Tıp Kurumu’ndan yararlanma gibi) yetkiler dışında soruşturmacı 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Yasası ile Cumhuriyet Savcılarına tanınan yetki ve görevleri yerine getirebilmektedir. Anılan Yasa hükmünde tanınan yetkileri şöylece sıralayabiliriz:

1. *Tanığın çağırılması ve ifadesinin alınması (CMK m.43),*
2. *Tanığın zorla getirilmesi (CMK m.44),*
3. *Bilirkişi atanması ve ücretinin takdiri (CMK m.63-72),*
4. *Keşif yapılması (CMK, m.83),*
5. *Arama yapılması (CMK, m.116-118),*
6. *Sanığın savunmasının alınması (CMK, m.149),*
7. *Kolluğa talimat yazılması ve kolluğa soruşturma yaptırılması (CMK m.161, 164).*

Yukarıda belirtilen yetkilerden keşif ve arama yapılması sadece gecikmesinde sakınca görülen hâllere münhasır olup,

⁷ Kemal Gözler, İdare Hukuku, 2. Cilt, Ekin Yayınevi, Bursa, 2009, s,774

uygulanması sorumluluk ve karışıklık yaratan bir ortam ile sonuçlandırıldığından, bu konuda Cumhuriyet Savcılıklarına talepte bulunularak işlemin Cumhuriyet Savcılıklarınca yürütülmesinin sağlanması daha uygun olacaktır.

Soruşturmacı (muhakkik), savunma isteme ve disiplin cezası verme yetkisi hariç olmak üzere soruşturma konusuyla sınırlı olarak kendisini görevlendiren disiplin amirinin bütün yetkilerini haiz olup, bu kapsamda her türlü evrakı incelemeye, hakkında inceleme yapılan memurun ifadesini almaya, memur tarafından gösterilen veya bilgisi olabileceğini değerlendirdiği kişilerden bilgi istemeye ve/veya bunları dinlemeye yetkilidir.

Soruşturmacı (muhakkik), soruşturma konusu fiil veya hâl dışında disipline aykırı yeni bir fiil veya hâl tespit ederse kendiliğinden soruşturma yapamaz. Durumu disiplin amirine yazılı olarak bildirir. Kendisine yazılı olarak ek soruşturma görevi verildiği takdirde bu konularda da soruşturma yapabilir.

Hakkında disiplin soruşturması yapılan memurların ifadeleri yazılı veya sözlü olarak alınabilir. Her iki durumda da ilgili memura Ceza Muhakemesi Kanunu'ndaki hakları mutlaka hatırlatılmalıdır.

Yazılı ifade, disiplin soruşturması yapılan memurun soruşturmacı tarafından yazılı olarak sorulan sorulara yazılı olarak cevap göndermesidir. Bu yöntem, ifadesine başvurulacak kişilerin, belli bir makam ve mevki sahibi olması ya da başka bir yerde bulunmaları durumunda uygulanmaktadır.

Sözlü ifade, soruşturmacı ile ifadesi alınan kişi yüz yüze ifade alınması yöntemidir. Soruşturmacı tarafından sorular yöneltilir ve ilgilinin söyledikleri bir yeminli katip tarafından tutanağa geçirilir. İfade almak ile savunma istemek farklı kavramlardır. İfade alınması, iddia edilen konularda açıklama yapılmasını istemek niteliğindedir.

Şikâyetçi, tanık ve şüphelilerin ifadeleri ayrı ayrı alınmalı, birbirleri ile karşılaşmalarına meydan verilmemelidir.

Bu yöntem paralel olarak, hakkında soruşturma yapılan memura ilişkin soruşturmacı tarafından düzenlenecek ifade tutanağı, tespit veya sair tutanaklarda yeminli katip bulundurulması zorunludur. Tanıklara ilişkin ifade tutanaklarında, yeminli katip bulundurulması zorunluluğu yoktur. Bunun için herhangi bir güvenilir memura usulen yemin ettirilmesi yeterlidir.

Burada önemli olan diğer bir husus da, hakkında disiplin soruşturması yapılan kişinin ifadesi alınmadan, disiplin raporu düzenlenemeyeceğidir. Savunma istemine ilişkin talebin, savunması istenilen kişiye tebliği üzerine ilgili savunma vermeyebilecektir. Ancak bu takdirde ilgili, savunma vermekten çekilmiş sayılacaktır.

2.5. Savunma

Soruşturma ile ilgili olarak Anayasa'nın 129 ve Devlet Memurları Yasası'nın 130 uncu maddeleri uyulması zorunlu iki temel kural getirmiştir.

Anayasamızın 129 uncu maddesinde, "Memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve kanunlara sadık kalarak faaliyette

bulunmakla yükümlüdürler. Memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bunların üst kuruluşları mensuplarına savunma hakkı tanınmadıkça disiplin cezası verilemez.” hükmü ve aynı doğrultuda,

Devlet Memurları Kanunu’nun 130 uncu maddesindeki, “Devlet memuru hakkında savunması alınmadan disiplin cezası verilemez. Soruşturmayı yapanın veya yetkili disiplin kurulunun 7 günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapmayan memur, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır.” hükmü uyarınca

Devlet memuru hakkında savunması alınmadan disiplin cezası verilemeyeceği, soruşturmayı yapanın veya yetkili disiplin kurulunun 7 günden az olmamak üzere süre vermesi gerektiğini hüküm altına alınmıştır.

Görüldüğü üzere, savunma hakkı yalnızca yasal bir zorunluluk olmayıp, **Anayasal bir zorunluluktur** da.

Buna göre; disiplin suçu işleyen memur savunması alınmak üzere yazılı savunmaya davet edilir. Savunmaya davet yazısında hakkında disiplin soruşturması açılan fiil veya halin ne olduğu, savunmasını belirtilen sürede yapmadığı takdirde savunmasından vazgeçmiş sayılacağı ilgiliye bildirilir. Davet yazısı imza karşılığı ya da tebellüğ belgesi ile verilir ve tebliğ belgesi dosyaya eklenir. Elden yapılan tebligat evrakının soruşturmacıda kalan kısmına “bir nüshasını elden teslim aldım” şerhi düşerek, tarih atıp imzalatılır. Davet yazısının tebliğ edildiği gün, 7 günlük süre hesaba katılmaz

Savunmaya ilişkin temel kurallara Disiplin Yönetmeliği’nde de yer verilmiştir (m.30). Buna göre;

- Memura savunma hakkı tanınmadan disiplin cezası verilemez. Savunma, soruşturma sürecinin son aşamasında **disiplin amiri tarafından** istenir.
- Savunma, memur hakkındaki iddialar, bu iddiaların dayandığı deliller, isnat edilen fiil veya hâllerin hukuki nitelendirmesi ve 657 sayılı Yasa’nın 125 inci maddesinde sayılan fiil veya hâllerden hangisinin kapsamına girdiği bent ve alt bent belirtilerek istenir.
- Memur, yetkili kurulun veya disiplin amirinin yedi günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapar.
- Savunma istemine ilişkin yazıda, süresi içinde yapılmaması hâlinde savunma hakkından vazgeçilmiş sayılacağı belirtilir.
- Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına ilişkin soruşturma süreci sonunda disiplin amiri savunmayı aldıktan sonra soruşturma dosyasını disiplin kuruluna gönderir.

Devlet memurluğundan çıkarma cezasına ilişkin soruşturma süreci sonunda disiplin amiri savunmayı aldıktan sonra ceza verilmesi gerektiği kanaatine varırsa soruşturma dosyasını, kanaatini içeren yazı ile birlikte yüksek disiplin kuruluna gönderir. Yüksek disiplin kurulunca, memurun sözlü veya yazılı olarak son

savunması, 657 sayılı Kanunun 129 uncu maddesinde tanınmış olan haklardan yararlanmasına imkân sağlanmak suretiyle ayrıca talep edilir.

Bu hükümlere göre savunma istem yazısında;

- İsnat edilen fiil ve hâller açıkça (yer, zaman, kişi ve olay) belirtilecek yazılmalıdır.
- Memura savunma hazırlamak için 7 günden az olmamak üzere yeterli bir süre verilmelidir.
- Verilen süre içinde savunma yapılmadığı takdirde savunma hakkından vazgeçilmiş sayılacağına ilişkin bildirimde bulunulmalıdır.

Savunma süresi evrakın tebliğ edildiği günün ertesi günü işlemeye başlar.

İkinci bir süre verilmez. Ancak müc- bir sebep halleri varsa ek süre verilebilir. Memurun izinli veya raporlu olması savunma süresini uzatmaz.

Bu hususlara uyulmadan verilen disiplin cezaları, yargı mercilerince iptal edilmektedir. Böyle bir duruma düşmemek için dikkat edilmesi gereken en önemli husus, hakkında suç isnat edilen memura en az 7 gün süre (bu süreden fazla süre tanımak mümkündür.) tanınarak yazılı savunmasının talep edilmesi ve bunların yapıldığının belgelendirilmesi gerekir. Bu konu ile ilgili olarak Danıştay 3.Dairesi'nce verilen 29.5.1973 gün ve E.1973/272 ve K.1973/269 sayılı kararda, "Soruşturma sırasında müfettiş veya muhakkiklerce alınan savunma ve sanık ifadelerinin savunma olarak kabul edilemeyeceği"ne karar verilmiştir.

Disiplin cezası tayin edilirken, mutlaka ilgilinin mevzuata uygun olarak savunmasının alınması gerekir. Konuya ilişkin Danıştay 3 üncü Dairesince verilen 7.11.1983 gün ve E.1982/2516, K.1983/2568 sayılı Kararda, "Yapılan bilirkişi incelemesi sonunda düzenlenen ekspertiz raporunda, ifade zaptındaki yazıların davacı elinden çıkmadığı kanısına varıldığı bildirildiğinden, savunma alınmadan adı geçene uygulanan disiplin cezasında mevzuata uyarlık bulunmadığı"na karar vermek suretiyle işlemi iptal etmiştir.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun 17.02.2011 tarihli, E.2007/1846, K.2011/66 sayılı Kararında: "... savunma hakkının kullandırılması amacıyla ilgili hakkındaki iddiaların, bu iddiaların dayandığı delillerin, üzerine atılı fiillerin hukuki nitelendirmesinin ve önerilen disiplin cezasının bildirilmesinin zorunlu olduğu"na hükmedilerek, savunma alınmadan verildiği anlaşılan disiplin cezasında hukuka uyarlık bulunmadığı belirtilmiştir.

Buna göre, disiplin soruşturması yapanların veya yetkili disiplin kurullarının hakkında suç isnat edilen memurlardan savunma olarak ifade şeklinde veya yeterli süre tanınarak yazılı tebligat yapılmadan savunma alma yoluna gitmemeleri gerekir.

Ayrıca, anılan Yasa'nın "Yüksek disiplin kurullarının karar usulü, memurun hakkı" başlıklı 129 uncu maddesinde yer alan; "Yüksek disiplin kurulları kendilerine intikal eden dosyaların incelenmesinde, gerekli gördükleri takdirde, ilgilinin özlük dosyasını ve her nevi evrakı incelemeye, ilgili kurumlardan bilgi almaya, yeminli

tanık ve bilirkişi dinlemeye veya niyabeten dinletmeye, mahallen keşif yapmaya veya yaptırmaya yetkilidirler.

Hakkında memurluktan çıkarma cezası istenen memur, soruşturma evrakını incelemeye, tanık dinletmeye, disiplin kurulunda sözlü veya yazılı olarak kendisi veya vekili vasıtasıyla savunma yapma hakkına sahiptir.” hükmü uyarınca, disiplin soruşturması aşamasında soruşturmacı veya yetkili disiplin kurulu tarafından alınan savunmanın yanısıra hakkında devlet memurluğundan çıkarma cezası istenen memurun, disiplin kurulunda yazılı olarak kendi savunma hakkı bulunmaktadır.

Danıştay 12. Dairesinin 27.3.2009 tarihli ve E.2008/2174, K.2009/1703 Kararında, “... Yüksek Disiplin Kurulunca, hakkında Devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılması teklif edilen ilgiliye (konunun kurula intikalinden önce savunması alınmış olsa bile) son savunma hakkı tanınması gereklidir.

... Bu durumda, yukarıda sözü edilen Yasa hükümleri uyarınca hakkında Devlet Memurluğundan çıkarma cezası teklif edilen davacı hakkında Yüksek Disiplin Kurulunca son savunması alınmadan tesis edilen işlemde mevzuata ve disiplin hukuku ilkelerine uyarlık görülmediğinden, bu husus göz ardı edilerek verilen kararda isabet bulunmadığı”na hükmedilerek, savunma alınmadan disiplin cezasının verilememesi ve hakkında devlet memurluğundan çıkarma cezası teklif edilen memura, Yüksek Disiplin Kurulunca son savunma hakkının verilmesi, disiplin hukukunun ilkelerinden olduğu belirtilmiştir.

Danıştay 12. D. 09.05.2014 tarihli ve E.2013/7372, K.2014/3573 sayılı Kararında; “... Suç ve cezaların yasayla belirlenmesi, hukukun temel ilkelerinden biridir. Günümüzde bu ilkeye uluslararası hukukta ve insan hakları belgelerinde de yer verilmektedir. İlkenin esası, kişilerin, yasak eylemleri ve bunlar karşılığında verilecek cezaları önceden bilmelerini sağlamak düşüncesine dayanmaktadır. Suç ve cezaların yalnızca yasayla konulup kaldırılması da yeterli olmayıp kuralların kuşkuya yer vermeyecek biçimde açık ve sınırlarının da belli olması gerekir. Bu bağlamda cezanın kanuniliği ilkesi, her şeyden önce o suçun kanun tarafından “tanımlı” olmasını gerekli kılar.

Disiplin cezası ile cezalandırılan kamu görevlisinin disiplin suçu oluşturan eylemi açık bir şekilde belirlenmeli, disiplin suçu oluşturan bu eyleminin hangi disiplin kurallarını ihlal ettiği açıkça ortaya konulmalıdır. Cezaların açık ve belirgin olması, açılan iptal davalarında hukuki nitelendirmeler ve muhakeme açısından kolaylık sağlayacak, aksi bir durum ise uyumsuzluk hakkında hukuki değerlendirme yapmayı olanaksız kılacaktır.” denilerek, savunma istenirken disiplin suçu oluşturan fiilin kanıtlarıyla birlikte açıkça belirtilmesi ve söz konusu fiilin hangi disiplin kurallarını ihlal ettiğinin ortaya konulması gerektiğine hükümlenmiştir.

Savunma konusunda önemli bir noktayı daha belirtmeliyiz.

Savunma nasıl alınacaktır? Savunmayı, soruşturmayı yapan makamın veya yetkili disiplin kurulunun alması gerekir. Nitekim, Danıştay 3. Dairesinin 29.5.1973 gün ve E.1973/272, K.1973/269 sayılı ka-

rarında, disiplin cezası verilmeden önce memurun savunmasının alınmasının şart olduğu ve 657 sayılı Kanun'un 126 ncı maddesinde müfettiş veya muhakkiklere disiplin cezası verme yetkisi tanınmamış bulunduğu göre de bunlarca yapılan inceleme sırasında sorulan sorulara ilgili memur tarafından cevap verilebilmesi için süre verilmesinin zorunlu olmadığı, 130 uncu maddedeki “*soruşturmayı yapan*” deyiminden re’sen disiplin cezası vermeye yetkili amirin anlaşılması gerektiği ve savunmanın ceza verme yetkisini haiz amirler veya kurullarca istenmesi gerektiği, ceza verme yetkisi bulunmayan müfettiş veya muhakkikin aldığı ifadenin savunma sayılamayacağı belirtilmiştir.

Nitekim, Danıştay 10. Dairesi-nin 24.6.1987 tarihli ve E:1987/494, K:1987/1392 sayılı Kararında, “... *devlet memurluğundan çıkarma cezası ile cezalandırılması istenilen memura, 657 sayılı yasanın 130 uncu maddesinde belirtilen savunma hakkını bildirimden itibaren en az yedi günlük süre içinde Yüksek Disiplin Kurulunda kullanma olanağı verilmesi; Yüksek Disiplin Kurulunun, konunun bu kurula intikalinden önce savunma alınmış olsa bile, ilgiliye savunma hakkı tanınması gerekir...*” ifadesine yer verilmiştir. REK-LAMads by AdMatic

657 sayılı Yasa'nın, yukarıda belirttiğimiz 130 uncu maddesinde, memurun savunma yapması için belli bir sürenin verilebileceği yazılıdır. Bu süre, 7 günden az olmamak üzere soruşturmayı yapan veya yetkili disiplin kurulunca verilir. Bu süre içinde **savunma yapmayan memur, savunma hakkından vazgeçmiş sayılır**. Ancak, savunma hakkından vazgeçmiş

sayılma, memurun üzerine atılı suçu işlediği anlamına gelmez; suçluluğuna elde mevcut bilgi ve belgelere göre karar verilecektir.

Soruşturma sırasında soruşturmacının memuru sorguya çekip ifadesini alması ile, soruşturma sonunda olay delilleri ile ortaya çıktıktan sonra, savunmasını alması farklı sonuçlar doğurduğundan, soruşturma dosyasında memurun sorguya çekildiğine ilişkin ifade zaptı olsa dahi, Danıştay süre verilerek alınmış savunmanın varlığını mutlaka aramaktadır.

2.6. Soruşturma Raporu Düzenlenmesi

Yetkili makamın onayına istinaden görevlendirilen soruşturmacılar (muhakkikler) yapılan soruşturma sonunda ulaşılan sonucu ve teklifleri kapsayan bir soruşturma raporu düzenleyeceklerdir.

Soruşturma raporlarında; soruşturma konuları ve işlenen suçlar ile suçlular hakkında hangi kanun hükümlerinin uygulanacağı ve suçlu veya kusurlu olanların fiillerinin hangi disiplin suçunu oluşturduğu belirtilir.

Disiplin soruşturması raporunun biçimi konusunda, yasal bir düzenleme bulunmamaktadır. Disiplin Yönetmeliği'nde ise muhakkik tarafından düzenlenecek raporda; “Giriş bilgileri”, “Maddi delil ve belgeler”, “İfade ve bilgisine başvuru raporları”, “Konuya ilişkin mevzuat”, “Değerlendirme ve kanaat” ile ihtiyaca göre oluşturulan diğer bölümlerin yer alacağı belirtilmektedir.

Uygulamada genel kabul gördüğü biçimiyle bir disiplin soruşturması raporunda bulunması gereken bölümler ve

rapor içeriğinde yer alması gereken hususlar aşağıdaki başlıklar halinde düzenlenebilir.⁸

I - Başlangıç: Soruşturmaya hangi tarih ve sayılı görev emriyle başlandığı belirtilir. Soruşturma emrini veren makamın (Bakanlık Makamı, Genel Müdürlük, Valilik veya Başkanlık Makamı vb) adı, tarih ve sayısı belirtilir.

II - Muhbir ya da Müşteki: Muhbir (ihbarcı) ya da müşterilerin (şikayetçi/mağdur) kimlikleri, görevleri ve adresleri yazılır.

III - İddia: Soruşturma emri ve ekinde iddia edilen konular ile dilekçe ve tutanaktaki iddia, muhbir veya müşterinin iddia ve beyanları yazılır.

IV - Olayın Öğrenme Tarihi: Disiplin amirinin disipline aykırı fiil ve hali öğrendiği tarih gün, ay ve yıl olarak yazılır.

V - Olay Yeri ve Tarihi: Disipline aykırı fiil ve halin işlendiği yer ve tarih (disiplin soruşturması onay tarihi) yazılır.

VI - Hakkında Disiplin Soruşturması Yapılan/lar: Hakkında disiplin soruşturması yapılan kişi/kişilerin adı ve soyadları ile görev unvanları yazılır.

Örnek: ... Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı Şube Müdürlüğünde Şef

VII - Disiplin Raporunun Konusu: Görev ve onay emirleri, muhbir veya müşterinin iddiaları ve yapılan soruşturma

sonucunda ortaya çıkan bilgi ve belgelere dayanarak disiplin hukukunda ifade edilen tanımla soruşturma konusu yazılır.

Soruşturmaya konu olan disiplin fiil veya hali neyse o belirtilir. (Örn. Başkanlığımız Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığında görevli Şef ...'nın "Devlete ait resmi belge, araç, gereç ve benzerlerini özel menfaat sağlamak için kullanmak" fiil ve halin soruşturulması)

VIII - Soruşturma Kapsamı Dışı Bırakılan Konular ve Nedenleri: Soruşturma konularından varsa daha önce soruşturması yapılarak karara bağlanmış konular ile iddia konusunun disiplin cezası verilmesini gerektirmeyen fiilleri belirtilir.

IX - Konu ile İlgili Bilgisine Başvurulanların İfadeleri: İddia konusu ve yapılan inceleme sonucu elde edilen bilgi ve belgeler ile ilgili olarak bilgisine başvuru tanık ve diğer kişilerin ifadelerine yer verilir.

X - Hakkında Disiplin Raporu Düzenlenenlerin İfadeleri: Hakkında soruşturma yapılanların usulüne uygun olarak alınan ifadeleri yazılır.

XI - İnceleme ve Tahlil: Soruşturma konusuyla ilgili bilgi, belge ve ifadelerin hukuki çerçevede tahlil ve değerlendirilmesi yapılır.

Muhbir ve müşteri ifadeleri, tanık beyanları, savunmalar, bilirkişi raporları, inceleme tutanakları, diğer bilgi ve belgelerden gerekli görülenler soruşturmacı tarafından ve gerekirse karşılaştırmalı değerlendirmeler yapılır. Ortaya çıkan durum, disiplin mevzuatı hükümleriyle

⁸ <http://gazi.edu.tr/posts/...>

Yükseköğretim Kurumları Yönetici, Öğretim Elemanı ve Memurları, Disiplin ve Ceza soruşturması.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Rehberlik ve Teftiş Esasları İle Raporlama Standartları Yönergesi, md.13

karşılaştırılarak suç unsurlarının tamam olup olmadığı, iddiaların doğru olup olmadığı gerekçeli bir biçimde ortaya konulur.

XII - Sonuç: Soruşturmaya konu olaylar ayrı ayrı tahlil edilerek, suçun maddi unsurunun açık ve net bir şekilde ortaya konulduğu, kanıtlara göre suçun sabit olup olmadığı tartışılır, suç teşkil ettiği kanaatine varılırsa fiil veya halin gerektirdiği disiplin cezası madde ve bent belirtilmek suretiyle gösterilir. İddia, disiplin cezası verilmesini gerektirir bir yönü yoksa bu durum da belirtilir.

3. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Disiplin suçu işleyen veya işlediği öne sürülen memur ya da kamu görevlisine disiplin cezası verilebilmesi için memur hakkında **soruşturma açılması zorunludur**. Soruşturma yapılmadan disiplin cezası verilemez.

Disiplin soruşturması sonucu elde edilen kanıtların bir disiplin cezası vermeye yeterli olmadığı anlaşılır veya 657 sayılı Yasa'nın 127 nci maddesindeki zaman aşımını sürelerinin dolduğu tespit edilirse, disiplin cezası verilmez. Bu yöndeki karar, disiplin âmirince memura tebliğ edildikten sonra, bilgi için kararın bir sureti atamaya yetkili âmire gönderilir.

Eylemin karşılığı olarak tespit edilen disiplin cezası, uyarma, kınama veya aylıktan kesme cezalarından biri olduğu takdirde, disiplin âmirince başvuru yolları ve sürelerini içerir şekilde karar verilerek memura yazılı olarak bildirilir.

Kademe ilerlemesinin durdurulması

cezasına ilişkin soruşturma süreci sonunda disiplin amiri savunmayı aldıktan sonra soruşturma dosyasını disiplin kuruluna gönderir. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektiren hâllerde, soruşturma dosyası, kararını bildirmek üzere yetkili disiplin kuruluna 15 (onbeş) gün içinde tevdi edilir. Disiplin kurulu, dosyayı aldığı tarihten itibaren 30 (otuz) gün içinde soruşturma evrakına göre kararını bildirir.

Devlet memurluğundan çıkarma cezası için disiplin amirleri tarafından yaptırılan soruşturmaya ait dosya, memurun bağlı bulunduğu kamu idaresinin yüksek disiplin kuruluna tevdiinden itibaren en fazla altı ay içinde bu kurulca karara bağlanır.

Devlet memurluğundan çıkarma cezası için disiplin amirleri tarafından yaptırılan soruşturmaya ait dosya, memurun bağlı bulunduğu kamu idaresinin yüksek disiplin kuruluna (belediyeler ve diğer yerel yönetimler için İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kuruluna) tevdiinden itibaren en fazla **altı ay içinde** bu kurulca karara bağlanır.

Disiplin cezası tekliflerinin disiplin kurulları veya yüksek disiplin kurullarınca reddedilmesi hâlinde, ceza vermeye yetkili amirlerce, ret kararlarının alındığı tarihi izleyen 15 (onbeş) gün içinde 657 sayılı Yasa ile Disiplin Yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslara uyulmak kaydıyla başka bir disiplin cezası verilebilir. Bu durumda, itiraz mercileri, itiraz dilekçesi ile karar ve eklerinin kendilerine intikalinden itibaren 30 (otuz) gün içinde kararlarını vermek zorundadır.

Selim SALTAN

Kocaeli Byş. Belediyesi
Şube Müdürü

5434 SAYILI EMEKLİ SANDIĞI KANUNU'NA TABİ MEMURUN EMEKLİ MAAŞI VE EMEKLİLİK TAZMİNATI HESAPLAMASI

İsa ARAS

Trabzon Byş. Belediyesi
Bordro ve Tah. Şb. Müdürü

1. GİRİŞ

Memuriyet hayatına büyük bir sevinç ve gururla başlayan kişiler ne zaman emekli olabileceklerini merak ederler. Emeklilik yaşını öğrenince de uzun bir süre çalışmak gerektiğini anlayıp o yaş gelir mi, gelmez mi, nasıl emekli olacağız diye serzenişte bulunurlar. Yalnız bu yazdıklarım kadın çalışanlar için geçerli değildir. Kadın çalışanların büyük bir kısmı genelde emekliliği doldurmalarını takip eden birkaç yıl içinde emekliye ayrılmaktadırlar. Ancak erkek çalışanlar için günü gelip de emeklilik dolunca çeşitli nedenlerden dolayı tekrar alışmaya devam etmektedirler.

Fakat bir süre sonra kaçınılmaz son gelmekte, ister gönüllü isterse resen olsun emekli olunmaktadır. Emekli hayatı için gerek maddi gerekse ruhen hazırlık yapanların emekli hayatı bir nebze çekilebilse de mali ve ruhi hazırlık yapmayanlar bu yeni hayata alışmakta oldukça zorlanmaktadırlar.

Bu sıkıntıların en önde gelenleri;

1- Mali olarak; yeni maaşı aldığı seviyenin epeyce hatta idareciyken emekli olanlar için yarıya yakın düşmesi,

2- Almış olduğu emeklilik ikramiyesinin tatminkâr olmaması,

3- Hayata dair gerçekleştirebileceği herhangi bir amacının, vaktini değerlendirebileceği bir meşgalesinin olmaması,

4- Çalışma hayatı boyunca alıştığı; sabah kalk, hazırlan, bakımını yap, işe git, belli saatte eve dön gibi düzenli bir hayatın çıkıp düzensiz bir hayatın başlaması,

5- Farklı farklı insanlarla tanışıp-konuşup sosyalleşme, iş üretme gibi çalışma hayatının insana sağladığı olumlu etkilerden kısmen yoksun kalma, bir grup ve sisteme ait olma bilincinin yitirilmesi ve statü ile saygınlığının kaybedileceği endişesidir.

Bu kısa girişten sonra 5434 sayılı Kanuna tabi olan memurların emekli maaşının ve emekli ikramiyesinin hesaplanmasını yasal mevzuatları belirterek örneklemelerle anlatacağım.

2. EMEKLİ MATRAHI

5434 sayılı Kanuna tabi memurların emekli maaşı ile emeklilik ikramiyesinin hesaplanmasında emekli matrahi esas alınmaktadır. Emekli matrahi ise çoğu kurum bordrolarında “Emekli Matrahi” adı ile gösterilir. Emekli matrahının hesaplanması ve hukuki dayanağı, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun Ek 48 ve 70 nci maddeleridir.

Ek Madde 48; **“a-Aylıklarını personel kanunlarına göre alan iştirakçilerin emeklilik keseneklerine; emekli keseneğine esas aylık derece ve kademelerinin gösterge rakamlarına almakta oldukları ek gösterge rakamları eklenmek suretiyle bulunacak rakamın her yıl Bütçe Kanununda tespit edilen katsayı ile çarpımı sonunda bulunacak tutar esas almır.”**

Ek Madde 70; **Sandık iştirakçilerine ödenmekte olan;**

a) **Memuriyet taban aylığı ve kıdem aylığı tutarları ile,**

b) **Zam, tazminat ve ödenekler ile benzeri ödemeler toplamına karşılık gelmek üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi en Yüksek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) brüt tutarının;¹**

Ancak 2015 tarihli 2015/8057 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yukarıdaki

1 (Önceki hali)

- Ek göstergesi 8400 ve daha yüksek olanlarda % 240'ına,
- Ek göstergesi 7600 (dahil) - 8400 (hariç) arasında olanlarda % 200'üne,
- Ek göstergesi 6400 (dahil) - 7600 (hariç) arasında olanlarda % 180'ine,
- Ek göstergesi 4800 (dahil) - 6400 (hariç) arasında olanlarda % 150'sine,
- Ek göstergesi 3600 (dahil) - 4800 (hariç) arasında olanlarda % 130'una,
- Ek göstergesi 2200 (dahil) - 3600 (hariç) arasında olanlarda % 70'ine,
- Diğerlerinde % 40'ına,
tekabül eden miktarı, emeklilik keseneğine ve kurum karşılığına tabi tutulur.

madde de yer alan oranlar aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Karar Sayısı : 2015/8057

5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu hükümleri uyarınca emekli, adi malullük, vazife malullüğü, dul ve yetim aylıkları ile emekli ikramiyelerinin hesaplanmasında, Sandık iştirakçilerine ödenmekte olan zam, tazminat ve ödenekler ile benzeri ödemeler toplamına karşılık olmak üzere dikkate alınacak oranları belirten grupların yeniden düzenlenmesine ilişkin ekli Karar'ın yürürlüğe konulması; Maliye Bakanlığının 22/8/2015 tarihli ve 7467 sayılı yazısı üzerine, anılan Kanununun 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi uyarınca uygulanmasına devam olunan mülga ek 70 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 22/8/2015 tarihinde kararlaştırılmıştır.

22/8/2015 TARİHLİ VE 2015/8057 SAYILI KARARNAMENİN EKİ

MADDE 1- (I) 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun geçici 4 üncü maddesi uyarınca uygulanmasına devam olunan mülga ek 70 inci maddesinin birinci fıkrasının (b)bendinde yer alan gruplar ve oranlar aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“-Ek göstergesi 8,400 ve daha yüksek olanlarda %255'ine,

-Ekgöstergesi7.600(dahil)-8.400(hariç)arasında olanlarda%215'ine,

-Ek göstergesi 6.400 (dahil) - 7.600 (hariç) arasında olanlarda%195'ine,

-Ek göstergesi 4.800 (dahil) - 6.400 (hariç) arasında olanlarda%165'ine,

-Ek göstergesi 3.600(dahil)-4.800(-hariç)arasında olanlarda%145'ine,

-Ek göstergesi 2.200 (dahil) - 3.600 (hariç) arasında olanlarda %85'ine,

-Diğerlerinde %55'ine,"

MADDE 2- (1) Bu Karar, 1/9/2015 tarihinde yürürlüğe girer."

Yukarıda belirtilen yasal mevzuatlara istinaden Emekli Matrahının nasıl hesaplandığını örneklerle birlikte aşağıda gösterelim.

Emekli Matrahı

Aylık	1500x 0,165786	248,68	(657/43 madde Gösterge tablosu)
Ek gösterge	2200x 0,165786	364,73	(657 / 1. Sayılı Cetvel)
Kıdem	500x 0,165786	82,89	(375 KHK / 1 / A ikinci bent)
Taban Aylık	1000* 2,594917	2.594,92	(375 KHK / 1 / A birinci bent)
En Yüksek	(9500*0,165786= 1574,97) * % 85 =	1.338,72	(5434 / Ek 70 / b) bendi)
	Toplam		4.629,94-TL

Örnek 2: Zabita Memuru kadrosunda olup; 657 sayılı Kanunun 37. Maddesine istinaden 2. derecenin 5. Kademesinde olan, lise mezunu ve 29 yıl 6 aylık memuriyet kıdemi bulunan (askerlik borç-

2021 yılı 1. Dönem (Ocak –Haziran) memur maaş katsayısı 0,165786, taban aylık katsayısı 2,594917 olduğu bilinerek;

Örnek 1: Bilgisayar İşletmeni kadrosunda 1. Derecenin 4. Kademesinde lisans mezunu Gülşen hanım 16.03.2021 tarihinde kurumuna emeklilik dilekçesi vermiştir. Gülşen Hanım memuriyet dışında özel sektörde çalışmamıştır. Memuriyet çalışma süresi 32 yıl 8 ay ve 16 gündür. Gülşen Hanım lisans mezunu olduğundan 2200 ek gösterge üzerinden emekli olacaktır.

lanma süresi hariç), özel sektörde çalışmamış, askerliğini memuriyete girmeden önce yapmış ve askerlik borçlanmasını 18 ay olarak yatıran zabita memurunun emekli matrahı;

Aylık	1380* 0,165786	228,78	657 / 43 madde Gösterge tablosu)
Ek gösterge	1100*0,165786	182,36	(657 / 1. Sayılı Cetvel)
Kıdem	500* 0,165786	82,89	(375 KHK / 1 / A ikinci bent)
Taban Aylık	1000* 2,594917	2.594,92	(375 KHK / 1 / A birinci bent)
En Yüksek	(9500*0,165786= 1574,97) * % 55	866,23	(5434 / Ek 70 / b) bendi)
	Toplam		3.955,19-TL

Örnek 3: Mühendis kadrosunda olup; hak ediş aylık göstergesi 1. Derecenin 2. Kademesinde emekli derecesi 5434 ek 18 e istinaden 1. Derecenin 4. Kademesinde olan ve toplam memuriyette 20 yıl 11 ay hizmeti bulunan, memuriyete girmeden önce özel sektörde mesleği ile alakalı

olarak 11 yıl çalışan mühendisin emekli matrahı;

Not: (Kıdem hesabında 375 KHK 1/A-3 bendi uyarınca kazanılmış hak aylığında değerlendirilen süreler esas alındığı için kıdemi 25 yıldır)

Aylık	1500* 0,165786	248,68	(657 / 43 madde Gösterge tablosu)
Ek gösterge	3600* 0,165786	596,83	(57 / 1. Sayılı Cetvel)
Kıdem	500* 0,165786	82,89	(375 KHK / 1/ A ikinci bent)
Taban Aylık	1000* 2,594917	2.594,92	(375 KHK / 1 / A birinci bent)
En Yüksek	(9500*0,165786=1574,97) * % 145	2.283,70	(5434 / Ek 70 / b) bendi)
	Toplam	= 5.807,02-TL	

Örnek 4: Memur kadrosunda olup; hak ediş aylık göstergesi 4. Derecenin 2. Kademesinde, emekli derecesi 5434 ek 18 e istinaden 3. Derecenin 3. Kademesinde olan ve toplam memuriyette 23 yıl 11 ay hizmeti bulunan, memuriyete girmeden önce özel sektörde 4 yıl çalışan memurun emekli matrahı;

emekli aylığı dikkate alınırken ek göstergede hakediş ek göstergesi dikkate alınır. Aşağıdaki örnekte olduğu gibi lise mezunu olan memurun hakediş ek göstergesi 650 olduğundan emekli matrahı hesaplanırken 650 üzerinden hesaplama yapılması gerekir. Kıdem aylığının da özel de çalıştığı süreler sayılmadığından sadece memuriyet ve askerlik süreleri dikkate alınır.

Not: Emekli matrahı hesaplanırken;

Aylık	1110* 0,165786	184,02	(657 / 43 madde Gösterge tablosu)
Ek gösterge	650* 0,165786	107,76	(657 / 1. Sayılı Cetvel)
Kıdem	460* 0,165786	76,26	(375 KHK / 1/ A ikinci bent)
Taban Aylık	1000* 2,594917	2.594,92	(375 KHK / 1 / A birinci bent)
En Yüksek	(9500*0,165786=1574,97) * % 55	866,23	(5434 / Ek 70 / b) bendi)
	Toplam	3.829,19-TL	

Örnek 5: Büyükşehir Daire Başkanı kadrosunda olup; hak ediş ve emekli aylık göstergesi 1. Derecenin 4. Kademesinde

de olan ve toplam memuriyette 37 yıl 5 ay hizmeti bulunan daire başkanının emekli matrahı;

Aylık	1500* 0,165786	248,68	(657 / 43 madde Gösterge tablosu)
Ek gösterge	3600* 0,165786	596,83	(657 / 1. Sayılı Cetvel)
Kıdem	500* 0,165786	82,89	(375 KHK / 1/ A ikinci bent)
Taban Aylık	1000* 2,594917	2.594,92	(375 KHK / 1 / A birinci bent)
En Yüksek	(9500*0,165786= 1574,97) * % 145	2.283,70	(5434 / Ek 70 / b) bendi)
	Toplam	5.807,02 -TL	

Yukarıdaki örneklerden de görüldüğü üzere emekli matrahı hesaplamada en önemli etken en yüksek devlet memuruna oranlamadır. Bu da ek gösterge karşılığın-
dan kaynaklanmaktadır.

EMEKLİ MAAŞI HESAPLAMASI

5434 sayılı Kanununun 41 inci maddesinde;

“a) Emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıklarının hesaplanmasında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 43 üncü maddesinde yer alan gösterge tablosu ve personel kanunlarındaki ek göstergeler esas alınır.

b) Emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıkları, (a) fıkrasına göre tespit edilen rakamların her yıl Bütçe Kanununda tespit edilen katsayı ile çarpılması sonunda bulunacak tutarın fiili ve itibari hizmet toplamı 25 yıl olanlara % 75'i, 25 yıldan az olanlara her tam yıl için % 1 eksigi, fazla olanlara da her tam yıl için % 1 fazlası üzerinden bağlanır.

Fiili ve itibari hizmet toplamındaki ay kesirleri tam ay sayılır. Yıl kesirlerinin her ayı için emekli aylığı bağlanmasına esas aylık tutarının % 1'inin 12'de biri emekli aylığına ayrıca eklenir.

Bağlanacak aylıkların toplamı, emekli ve adi malullük aylıklarında emekli aylığı bağlanmasına esas aylıklarının % 100'ünü geçemez. Vazife malullüğü aylıkları hakkında bu taahdit uygulanmaz.”

denmektedir.

İlk bakışta karışık gibi görünen bu kanun metnini sadeleştirecek olursak; Bordronuzda yer alan “Emekli Matrahı” kaleminde gösterilen rakam sizin emekli maaşınızın hesaplamasında esas alınır. (Eğer bordronuzda bu rakam gözükmüyorsa yukarıda anlattığımız şekilde emekli matrahınızı hesaplayabilirsiniz)

Örnek 6: Örnek 1 den hareketle; Bilgisayar İşletmeni kadrosunda 1. Derecenin 4. Kademesinde lisans mezunu Gülşen hanım 16.03.2021 tarihinde kurumuna emeklilik dilekçesi vermiştir. Gülşen Hanım memuriyet dışında özel sektörde çalışmamıştır. Memuriyet çalışma süresi 32 yıl 8 ay ve 16 gündür. Gülşen hanım lisans mezunu olduğundan 2200 ek gösterge üzerinden emekli olacaktır.

Gülşen Hanım Bordrosuna baktığında Emekli Matrahı kaleminin karşısında 4.629,94 TL olduğunu görmüştür.

Yukarıdaki kanun metninin ikinci bendine istinaden Gülşen Hanımın emekli maaşı 25 yıla karşılık % 75 ve 25 yıldan artan her bir yıl için +1 puan eklenmek suretiyle bulunacak oran dikkate alınır.

32 yıl için	% 82
8 ay ve 16 gün 9 ay kabul edildiğinden($1 / 12 * 9 = 0,75$)	%0,75
Toplam	% 82, 75
Emekli matrahı olan $4.629,94 * 82,75 / 100 = 3.831,28$ TL Emekli maaşıdır.	

Maaş bağlama oranıdır.

Ancak bu rakama; 14.02.2006 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 5454 sayılı “T.C. Emekli Sandığı, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur’dan Aylık veya Gelir Almakta Olanlara Ek Ödeme Yapılması ile Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur’dan Aylık veya Gelir Almakta Olanlara Ödenen Gelir ve Aylıklarda 2006 Yılında Yapılacak Artışlar ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun” un 1. maddesi uyarınca % 4 ek ödeme yapılmaktadır.

Yani kısaca Gülşen hanıma 3.831,28 TL emekli maaşına ek olarak

$3.831,28 * 0,04 = 153,25$ TL ek ödeme yapılmaktadır.

Yani son durumda Gülşen Hanım $3.831,28 + 153,25 = 3.984,53$ TL toplam emekli maaşı alacaktır.

3. GENEL NOTLAR

Peki, Gülşen Hanım emekli maaşını ne zaman almaya başlayacaktır. Bu sorunun cevabını bulmak için 5434 sayılı Kanununun 91 maddesi b) bendine bakmak gerekir. Söz konusu madde uyarınca memurun emekli maaşı hizmet aylıklarının kesildiği tarihi takip eden aybaşıdır.

Gülşen Hanım 16.03.2021 tarihinde maaşını alıp ayrıldığı için 14.04.2021 tarihine kadar olan maaşını kurumundan almıştır. İlişğinin kesildiği aybaşı olarak

15.04.2021 tarihi dikkate alınır. Gülşen hanımın emekli maaşı 15.04.2021 tarihinden itibaren ödenmeye başlanır. Ancak Sosyal Güvenlik Kurumu memur emekli maaşlarını her ayın 1-5 arasında ödediğinden Gülşen Hanım ilk emekli maaşını 01-05, Mayıs 2021 tarihinde bir buçuk maaş olarak alacaktır. Takip eden aylarda da her ayın 1-5 arasında emekli maaşını almaya devam edecektir.

Yani; 16.03.2021 tarihinde emeklilik dilekçesi veren Gülşen Hanım ilk emekli maaşını, $3.984,53 + 1.992,27 (3.984,53 / 30 * 15 = 1.992,27) = 5.976,80$ TL olarak Mayıs ayının 1-5 arasında bir buçuk aylık alacaktır.

Ayrıca unutmadan bazı kurumlar yanlış uygulama yaparak örneğin ayın 16’sında emekli dilekçesi veren memura borç çıkartarak 15’inde ödediği maaştan 29 günlük kısmını geri istemektedir. Bu uygulama kesinlikle yanlış ve kanuna aykırı bir uygulamadır. 657 sayılı Kanununun 164. maddesinde bu husus açıkça düzenlenmiş olup geri alınmayacağına yorumu yer bırakmayacak şekilde hükmedilmiştir.

Bazı memur çalışanlar ise memuriyet hayatına geç başlamaktadırlar. Örneğin 35 yaşında memuriyete başlamış kadın çalışan 23 yıl çalışarak 5434 sayılı Kanunun ek 205 maddesine göre emekli maaşı

alacaktır. Emekli maaşı hiçbir durumda aynı kanunun Ek 19 maddesi gereğince 14/2 derece ve 30 yıl kıdem emekli aylığından düşük olamaz. Kısa süre çalışıp ek göstergesi olmayan bir kadrodan emekli olanlar için lehte bir düzenlemedir. Emekli maaşı hesaplarırken göz önünde bulundurulmalıdır.

Bu bilgilere ilave olarak emekli maaş bağlamaya etki eden fiili hizmet müddeti 5434 sayılı Kanununun 30 maddesinde belirtildiği üzere **“İştirakçilere bu kanunun 13 üncü maddesi ile tanınan haklar, durumlarına göre 14 üncü maddenin (a) veya (b) fıkraları gereğince ilk alınan keseneklerin ilgili bulunduğu aybaşından başlar.”** hükmü uyarınca aybaşı olan ayın 15 inde başlar. Yani 02.03.1992 tarihinde işe başlayan memurun fiili hizmet müddeti 15.03.1997 tarihinden itibaren başlar.

Peki, ne zaman biter. O da aynı Kanununun 31 inci maddesinde **“Fiili hizmet müddeti, iştirakçinin 30 uncu madde gereğince bu kanunla tanınan haklardan faydalanmaya başladığı tarihten itibaren tam kesenek vermek suretiyle geçirdiği müddettir. Aybaşlarından sonra vazifeden ayrılanlar için ayrıldıkları ayın tamamı fiili hizmet müddeti sayılır.”** denmektedir. Yani 16.03.2021 tarihinde emeklilik dilekçesi veren Gülşen Hanımın Mart ayı Primleri tam ödenmiş olduğundan – bildirildiğinden fiili hizmet müddeti toplamı 14.04.2021 tarihine kadar sürecektir. Fiili hizmet süresinde birkaç gün-ay emekli maaşı açısından çok önemli bir rakam teşkil etmemektedir. Ancak emekli ikramiyesi ödenirken fiili

tam yıllar dikkate alındığından dolayı fiili hizmet süresine dikkat etmekte fayda vardır. Siz 30 yıl 3 gün diye hesap ederken Sosyal Güvenlik Kurumu 29 yıl 11 ay 25 gün olarak hesap ederek sizin bir yıllık kıdem tazminatınızı ödemeyebilir. Bu sebeple tam fiili hizmet süresinden biraz daha fazla çalışmakta hak kaybı olmaması açısından faydalı olacaktır.

Dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise terfi, intibak işlemlerini emeklilik dilekçesini vermeden tekraren kontrol etmeniz, kontrol ettirmenizde fayda vardır. Örneğin siz “ben geçen ay 1/1 ine geldim. Ek göstergemde 2200” diyerek emekli dilekçesini verip ayrılmanız halinde haklı olarak 2200 ek gösterge ve 1. Derecenin 1. Kademesinden emekli maaşı bağlanmasını beklersiniz.

5434 sayılı Kanununun Ek 30. maddesi Sosyal Güvenlik Kurumuna derece terfi ilerlemesini kontrol ve denetimi yetkisi vermiştir. Kurumunuzca fazladan veya sehven yapılmış bir derece- kademe ilerlemesi dikkate alınmayacaktır. 1/1’i, 2200 ek gösterge diye beklerken SGK’ca yapılan inceleme neticesinde sizin fazla terfi aldığınızın belirlenmesi halinde emsaliniz bulunarak o derece kademe ve ek göstergeden emekli aylığınız bağlanacaktır. Bu da sizin plan ve hesabınızla uyuşmayan mağduriyetinize sebebiyet verecektir. SGK’ca yapılan kontroller neticesinde sizin kademenizin bir yıl erken artırıldığının tespiti halinde size 2. Derecenin 3. Kademesi ve 1600 ek gösterge üzerinden emekli maaşı bağlanacaktır. Siz ne kadar benin primim 2200 den bildirildi, bu benim hatam değil kurumun hatası dese-

niz hatta yargıya başvurmanız bile(örnek yargı kararlarına göre) itirazınız kabul edilmeyecektir. Bu sebeple emekli dilekçenizi vermeden önce yukarıda belirttiğim gibi terfi derecenizi kontrol etmeniz, imkân varsa bir müddet daha çalışmanızda fayda vardır.

Göz önünde bulundurulması gereken bir diğer husus ise; Örneğin memur personel normal zamanda terfisini alıp 1/1-2200 ek göstergeye gelmesi halinde ilk aydan itibaren 2200 ek göstergesi hak etmektedir. Emekli maaşı ona göre ödenir. Fakat memurun yönetimle arasını hoş tutarak “Ben emekli olacağım, beni 3600 ek göstergeli daire başkanı kadrosuna atayın bir ay sonra oradan emekli olayım” demesi yanlış bir düşüncenin sonucudur. Kanunun 73. Maddesinin de bu durum açıkça belirtilerek altı ay çalışma şartı getirilmiştir. Örneğin 2200 ek göstergeli Şube Müdürü kadrosunda bulunan bir memur 10.02.2021 tarihinde Daire Başkanı kadrosuna atanıp ardından 16.05.2021 tarihinde de emekli dilekçesi vererek emekli olursa söz konusu kişiye 6 ay şartını sağlamadığından dolayı emekli maaşı ve ikramiyesi 2200 ek göstergeden ödenecektir. Fakat idare biraz daha sabır gösterir de kişi 16.08.2021 tarihinde emeklilik dilekçesini verirse 3600 ek göstergeli Daire Başkanı kadrosunda 6 aydan fazla bulunduğu için 3600 ek göstergeden emekli maaşı ve emekli ikramiyesi alacaktır.

İlaveten; 5434 sayılı Kanunun Ek 67. maddesine istinaden daha önce altı aydan fazla yüksek ek göstergeden faydalanan personellerin daha düşük ek göstergeye

atanmaları halinde yüksek ek göstergeden emekli olmaları hakkı sağlanmıştır.

Örneğin Şube Müdürü kadrosunda bulunan Necla Hanım 13.01.2021 tarihinde Büyükşehir Daire Başkanı olarak asaleten atanmıştır. Altı ay geçtikten sonra 16.07.2021 tarihinde tekrar eski görevi olan şube müdürlüğüne atanmıştır. Büyükşehir Daire Başkanının ek göstergesi 3600 dür. Necla Hanımın 16.07.2021 tarihinden sonra maaş hakediş ek göstergesi 2200, emekli ek göstergesi ise 3600 olacaktır. Aradaki karşılık ve prim farkı ise Necla Hanımın maaşından kesilecektir.

Yukarıda belirttiğim notlarda geçen kanun maddeleri aşağıdadır.

657 sayılı Kanun Madde 164 – Memurlara aylıkları her ayın başında peşin ödenir. Emekliye ayrılma ve ölüm hallerinde o aya ait peşin ödenen aylık, geri alınmaz.

5434 sayılı Kanun Ek Madde 19 – Bu Kanuna göre bağlanacak emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylıklarının alt sınırı, bu Kanuna bağlı göstergeli tablosunun 14 üncü derecesinin 2 nci kademesi üzerinden 30 fiili hizmet yılı için hesaplanacak emekli aylığıdır.

5434 sayılı Kanun Madde 91 - Bu Kanuna göre bağlanan çeşitli mahiyetteki aylıkların ödenmesi aşağıdaki fıkralarda yazılı tarihlerden başlar:

b) Emeklilik hakkı tanınan bir vazifede iken bu kanunda yazılı çeşitli sebeplerle emekliye ayrılanların emekli, adi malullük, vazife malullüğü aylıklarıyla ölenlerin dul ve yetimlerine bağlanacak

aylıklar hizmet aylıklarının kesildiği tarihi takip eden ay başından; (Emekliliklerini kendileri istemiş olanlar bu istemelerinin kabul edildiği salahlıyetli makamlarca kendilerine yazı ile bildirilmezse isteklerini yaptıkları tarihten itibaren bir aydan evvel olmamak üzere vazifelerini terk edebilirler. Bunların emeklilik isteklerinin kabul edildiğinin salahlıyetli makamlarca yazı ile bildirilmesi tarihinden itibaren en çok bir ay içinde vazifelerinden ayrılmaları mecburidir.

5434 Sayılı Kanun Ek Madde 30 – İştirakçilerin, emeklilik keseneğine esas olan derece ve kademelerinin mevzuata uygunluğu Sandıkça incelenir, eksik gönderilen kesenek ve karşılık farkları kurumlarından tahsil, fazla gönderilen kesenek ve karşılıklar kurumlarına iade edilir. Sandıkça mevzuata uygun olarak tespit olunacak derece ve kademe üstündeki derece ve kademe aylığı üzerinden emeklilik keseneği kesilmiş olması, iştirakçilere emeklilik bakımından bir hak sağlamaz.

5434 Sayılı Kanun Ek Madde 73 – Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı iştirakçilerinden ek göstergeli veya daha yüksek ek göstergeli bir göreve atanarlara; atandıkları görevin ek göstergesi üzerinden emekli aylığı, malullük aylığı bağlanması ve emekli ikramiyesi ödenebilmesi veya toptan ödeme yapılabilmesi için, atandıkları görevin ek göstergesi üzerinden, bu göreve başladıkları tarihten itibaren en az altı ay süreyle Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına kesenek ve karşılık ödemiş olması şarttır. Altı ay kesenek ve karşılık ödenmemiş olanlara

bu göreve atanmadan önce emekli keseneğine esas alınan ek gösterge rakamı üzerinden işlem yapılır.

5434 sayılı Kanun Ek Madde 67 – Daha önce atanmış ya da seçilmiş oldukları kadro, görev veya aylık almış oldukları dereceler için belirlenmiş olan ek göstergelerden daha düşük ek gösterge ödenmesi gereken veya ek göstergesi olmayan bir kadro, görev veya dereceye atanan ya da seçilenler; daha önceden yararlanmış oldukları ek gösterge rakamı ile halen buldukları kadro, görev veya dereceye ilişkin ek gösterge rakamı arasındaki farktan kaynaklanan kesenek ve karşılık tutarının tamamının aylıklarından kesilmesi suretiyle emeklilik açısından yüksek olan ek göstergeden yararlanmaya devam ederler.

Örnek 7: Örnek 2 den hareketle; Zabıta Memuru kadrosunda olup; 657 sayılı Kanunun 37. Maddesine istinaden 2. derecenin 5. Kademesinde olan, lise mezunu ve 29 yıl 6 aylık memuriyet kıdemi bulunan (askerlik borçlanma süresi hariç), özel sektörde çalışmamış, askerliğini memuriyete girmeden önce yapmış ve askerlik borçlanmasını 18 ay olarak yatıran zabıta memurunun emekli matrahı; 3.955,19 Liradır.

Toplam Emekli kıdem süresi 29 yıl 6 ay + 1 yıl 8 ay = 31 yıl 2 aya tekabül eder. O zaman,

31yıl için= % 81

2 ay için (1 / 12 * 2= 0,166)= %0,166

Toplam= % 81,166

Maaş bağlama oranıdır.

Emekli matrahı olan $3.955,19 * 81,166 / 100 = 3.210,19$ TL Emekli maaşıdır.

% 4 ek ödeme ise $3.210,19 * 0,04 = 128,41$ Lira olmak üzere $3.210,19 + 128,41 = 3.338,68$ lira toplam emekli maaşı olacaktır.

Not: Peki, söz konusu memur askerlik süresini borçlanmamış olsaydı emekli maaşı ne olacaktı?

Askerlik süresinin borçlanılmaması durumunda emekli maaşı bağlanma oranı 29 yıl 6 ay karşılığı olan %79,5 olacaktır. Maaş olaraksa $3.955,19 * 79,5/100 = 3.144,38 + 125,78 = 3270,19$ -TL olacaktır.

Görüldüğü üzere emekli maaşı eksik bağlanacaktır. Ayrıca emeklilik ikramiyesi de eksik ödenecektir. Emekli ikramiyesi bölümünde detaylı anlatılacak olan bu durum kısaca şu şekilde izah edilebilir.

Kişi askerlik borçlanmasını yatırsaydı $3.955,19 * 31$ yıl = 122,610,90-TL emekli ikramiyesi alacakken;

askerlik borçlanmasını yatırmadığı halde;

$3.955,19 * 29 = 114,700,50$ -TL emeklilik ikramiyesi alacaktır. Burada askerlik borçlanma süresinin fiili hizmet müddetine etki ettiği unutulmamalıdır. Örneğin memur çalışan 29 yıl 2 ay memuriyeti, 1 yıl 8 ay askerlik borçlanması yapsın toplamı 30 yıl 10 ay olduğundan 30 yıl üzerinden emeklilik tazminatı olacaktır.

Örnek 8: Örnek 3 den hareketle; Mühendis kadrosunda olup; hak ediş aylık göstergesi 1. Derecenin 2. Kademesinde emekli derecesi 5434 ek 18 e istinaden 1. Derecenin 4. Kademesinde olan ve

toplam memuriyette 20 yıl 11 ay hizmeti bulunan, memuriyete girmeden önce özel sektörde mesleği ile alakalı olarak 11 yıl çalışan mühendisin emekli matrahı 5.807,02 liradır.

Toplam Emekli kıdem süresi 20 yıl 11 ay + 11 yıl = 31 yıl 11 aya tekabül eder. O zaman,

31 yıl için= % 81

11 ay için ($1 / 12 * 11 = 0,9167$)= %0,9167

Toplam= % 81,9167

Maaş bağlama oranıdır.

Emekli matrahı olan $5.807,02 * 81,166 / 100 = 4.756,92$ TL Emekli maaşıdır.

% 4 ek ödeme ise $4.756,92 * 0,04 = 190,28$ Lira olmak üzere $4.756,92 + 190,28 = 4.947,20$ -TL toplam emekli maaşı olacaktır.

Örnek 9: Örnek 4 den hareketle; Memur kadrosunda olup; hak ediş aylık göstergesi 4. Derecenin 2. Kademesinde, emekli derecesi 5434 ek 18 e istinaden 3. Derecenin 3. Kademesinde olan ve toplam memuriyette 23 yıl 11 ay hizmeti bulunan, memuriyete girmeden önce özel sektörde 4 yıl çalışan memurun emekli matrahı 3.829,19 liradır.

Toplam Emekli kıdem süresi 23 yıl 11 ay + 4 yıl = 27 yıl 11 aya tekabül eder. O zaman,

27 yıl için= % 77

11 ay için ($1 / 12 * 11 = 0,9167$)= %0,9167

Toplam= % 77,9167

Maaş bağlama oranıdır.

Emekli matrahı olan 3.829,19 * 77,9167 / 100 = 2.983,58 -TL Emekli maaşdır.

% 4 ek ödeme ise 2.983,58 * 0,04 = 119,34 Lira olmak üzere 2.983,58 + 119,34 = 3.102,92-TL **toplam emekli maaşı alacaktır.**

Örnek 10. Yukarıda verilen örnek 5 den hareketle; 2 yıldan fazla süredir Büyükşehir Daire Başkanı kadrosunda olup; hak ediş ve emekli aylık göstergesi 1. Derecenin 4. Kademesinde olan ve toplam memuriyette 37 yıl 5 ay hizmeti bulunan daire başkanının emekli matrahı 5.807,02 liradır. Askerlik ve özelde çalıştığı süre yoktur.

Toplam Emekli kıdem süresi 37 yıl 5 aydır. O zaman,

37 yıl için= % 87

5ay için (1 / 12 * 5= 0,41667)= %0,41667

Toplam= % 87,41667

Maaş bağlama oranıdır.

Emekli matrahı olan 5.807,02 * 87,41667 / 100 = 5.076,30-TL Emekli maaşdır.

% 4 ek ödeme ise 5.076,30 * 0,04 = 203,05 Lira olmak üzere 5.076,30 + 203,05 = 5.279,36-TL

Ancak Büyükşehir Belediyesi Daire Başkanlarına makam tazminatı hakkı verildiği için 5434 sayılı Kanunun Ek 68 maddesinin ilk bendi uyarınca emekli maaşlarına ilave olarak makam+ görev tazminatı ek ödemesi yapılmaktadır. Bu oranda iki yıldan fazla Büyükşehir Daire Başkanı için 2000 + 8000 = 10.000 puan-

dır. Hesaplaması ise memur maaş katsayısı ile puanın çarpımıdır.

10.000 * 0,165786 = 1657,86 Lira + Ek Ödeme 0,04 = 66,31 = 1.724,18-TL.

Toplam emekli maaşı ise 5.279,36 + 1.724,18 = 7.003,53 Lira olacaktır.

Hazır makam, görev, temsil tazminatı konusu açılmışken şunu da söylemekte yarar vardır. Kanun koyucu ve ya kanun koyucunun vermiş olduğu yetki ile hareket eden yöneticiler çalışırken memurlara belirli sorumluluklara göre maaş verebilirler. Nihayetinde de makam-görev-temsil tazminatı bunlara örnektir. Ancak emekli olduğunda söz konusu sorumluluklar ortadan kalktığı için aynı ödemelerin emekli maaşına eklenmesi çalışırken aynı primi ödeyen memurlar arasında (Örneğin 1. Derecedeki bir Mühendis ile bir Daire Başkanından aynı prim alınmaktadır.) emekli maaşı açısından eşitsizliğe neden olmaktadır. Bu eşitsizliğin giderilmesi adına söz konusu makamlarda bulunan kişilerin almış oldukları makam, görev, temsil tazminatı gibi ödemelerde matraha dahil edilip prime tabi tutulması yerinde olacaktır. Bu durum mevcut durumda olduğu aynı primi ödeyenler arasındaki emekli maaşı açısından eşitsizliği ortadan kaldıracaktır.

4. EMEKLİLİK İKRAMİYESİ

Memur personel çalışır, çalışır emekliliği yaklaşınca da çeşitli planlar yapmaya başlar. Tazminatını alınca ev alacağım, araba alacağım veya dünya turuna çıkacağım v.s. diye. Fakat bu planlar genelde sadece planda kalır, uygulamaya ge-

çilemez. Uygulamaya geçilememesinin en büyük nedenlerinden biriside planın büyüklüğü karşısında alınan tazminatın yetersiz kalmasıdır.30 yıllık bir memura verilen tazminat, büyükşehirlerde kenar mahallelerde bir ev fiyatının yarısına ancak rast gelmektedir. Zaten lise mezunu bir memura verilen emeklilik tazminatı yıllık tutarı asgari ücretliye verilen kıdem tazminatı ile neredeyse aynıdır.

Buradan toplu sözleşme görüşmelerine giren konfederasyon temsilcilerine açık çağrı yaparak şunu demek istiyorum. “2012 tarihindeki 666 KHK ile verilen ek ödemeden sonra memurlar hep enflasyon zammı aldı. Hele ki o 2014 yılındaki hala eleştiri konusu olan facia 175 lira kararından sonra gelin memurlar adına zam talep ederken, 3+4, 4+4, 8+8 değil, sadece

“Enflasyon + 1 puan” + “Enflasyon + 2 puan” ilave olarak da

“Emekli matrahlarına 1000 Lira ilave olunur”

şeklinde anlaşın. Memurlar da böylece zam almanın farkına varsınlar.

Emeklilik ikramiyesi 5434 sayılı Kanununun 89. maddesi ile düzenlenmiştir.

Madde 89 –Emekli, adi malullük veya vazife malullüğü aylığı bağlanan veyahut toptan ödeme yapılan; asker, sivil tüm iş-tirakçilere, her tam fiili hizmet yılı için, aylık bağlamaya esas tutarların bir aylığı emekli ikramiyesi olarak verilir.

Verilecek emekli ikramiyesinin hesabında, 30 fiili hizmet yılından fazla süreler nazara alınmaz.

İştirakçilerden, kanunlarla belirlenen bekleme süreleri sonunda kadrosuzluk veya yaş haddi sebebiyle emekliye sevk edilenler ve vazife malullüğü hükümlerine göre vazife malullüğü aylığı bağlananlar ile ölüm sebebiyle haklarında emeklilik işlemi uygulananlara; bu Kanuna göre aylığa hak kazandıkları tarihi takip eden üç ay içinde emekli ikramiyesinin hesaplanmasına esas alınan katsayılar da meydana gelecek artış nedeniyle oluşacak ikramiye farkları ile ilk mali yılın birinci ayında katsayılar dışındaki diğer unsurlarda meydana gelecek artışa, bu tarihte yürürlükte olan katsayılar uygulanmak suretiyle bulunacak ikramiye farkları, emekli ikramiyesi ile ilgili hükümlere göre ayrıca ödenir. Ancak, aylığa hak kazandıkları tarihi takip eden üç ay içinde katsayılar da artış yapılmadığı takdirde, müteakiben katsayılar da altı ay içinde yapılacak ilk artıştan doğan ikramiye farkları da bunlara ayrıca ödenir.”denmektedir. İkinci bette bulunan 30 yıl sınırlaması; Anayasa Mahkemesinin 07/01/2015 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 25/12/2014 tarihli ve Esas No: 2013/111, Karar No:2014/195 sayılı İptal Kararı ile iptal edilmiştir. Kısaca 30 yıl sınırlaması iptal edilmiştir. Örneğin memur 37 yıl 11 ay memuriyet hizmeti için 37 yıllık kıdem tazminatı alacaktır. 11 ay için tam yıl olmadığından kıdem tazminatı alamayacaktır. Bu hususta tarafımca eleştiri konusu olup yetkililerce gündeme getirilmeli ve artan süreler içinde (kıst süreler) emekli ikramiyesi ödenmesi hususunda toplu sözleşmeye hüküm koyulmalıdır.

Emekli ikramiyesi hesaplamaya devam edecek olursak;

Örnek 11. Örnek 1 den hareketle; Bilgisayar İşletmeni kadrosunda 1. Derecenin 4. Kademesinde lisans mezunu Gülşen hanım 16.03.2021 tarihinde kurumuna emeklilik dilekçesi vermiştir. Gülşen Hanım memuriyet dışında özel sektörde çalışmamıştır. Memuriyet çalışma süresi 32 yıl 8 ay ve 16 gündür. Gülşen hanım lisans mezunu olduğundan 2200 ek gösterge üzerinden emekli olacaktır.

Gülşen hanımın emekli matrahı 4.629,94-TL olduğundan;

4.629,94 * 32 = 148.158,10 Lira emeklilik ikramiyesi alacaktır.

Örnek 12. Örnek 2 den hareketle, Zabıta Memuru kadrosunda olup; 657 sayılı Kanununun 37. Maddesine istinaden 2. derecenin 5. Kademesinde olan, lise mezunu ve 29 yıl 6 aylık memuriyet kıdemi bulunan (askerlik borçlanma süresi hariç), özel sektörde çalışmamış, askerliğini memuriyete girmeden önce yapmış ve askerlik borçlanmasını 18 ay olarak yatıran zabıta memurunun emekli matrahı 3.955,19-TL olduğundan ve askerlik borçlanmasını da ödediğinden,

3.955,19 * 31 yıl = 122.610,90 Lira emekli ikramiyesi ödenecektir.

Örnek 13. Örnek 3 den hareketle, Mühendis kadrosunda olup; hak ediş aylık göstergesi 1. Derecenin 2. Kademesinde emekli derecesi 5434 ek 18'e istinaden 1. Derecenin 4. Kademesinde olan ve toplam memuriyette 20 yıl 11 ay hizmeti bulunan, memuriyete girmeden önce özel sektörde mesleği ile alakalı olarak 11 yıl çalışan mühendisin emekli matrahı 5.807,02-TL olduğundan;

$5.807,02 * 20 \text{ yıl} = 116,140,40\text{-TL}$ emekli ikramiyesi alacaktır.

(Velev ki bu kişi askerliğini memuriyetten önce 4 ay kısa dönem olarak yapmış olsun ve askerlik borçlanmasını da emekli olmasından 6 ay önce yaparak ödemiş olsun. O zaman ikramiyesi 20 yıl 11 ay + 4 ay = 21 yıl 3 ay fiili hizmet müddeti üzerinden $5.807,02 * 21 \text{ yıl} = 121.947,40\text{-TL}$ olacaktır.

Örnek 14. Örnek 4 den hareketle; Memur kadrosunda olup; hak ediş aylık göstergesi 4. Derecenin 2. Kademesinde, emekli derecesi 5434 ek 18 e istinaden 3. Derecenin 3. Kademesinde olan ve toplam memuriyette 23 yıl 11 ay hizmeti bulunan, memuriyete girmeden önce özel sektörde 4 yıl çalışan memurun emekli matrahı 3.829,19-TL olduğundan;

3.829, 19 * 23 yıl = 88.071,37 lira emeklilik tazminatı alacaktır.

Örnek 15. Örnek 5 den hareketle; Büyükşehir Daire Başkanı kadrosunda olup; hak ediş ve emekli aylık göstergesi 1. Derecenin 4. Kademesinde olan ve toplam memuriyette 37 yıl 5 ay hizmeti bulunan daire başkanının emekli matrahı 5.807,02-TL olduğundan;

$5.807,02 * 37 = 214.859,70\text{-TL}$ emeklilik tazminatı alacaktır.

Notlar :a) 5434 sayılı Kanununun 89. maddesinin üçüncü fıkrasında belirtildiği üzere yaş haddinden emekli olanlarla takip eden dönemdeki memur maaşı oranında emeklilik tazminat farkı ödenmektedir. Örnek vermek gerekirse 15. inci örnekteki Daire başkanı 65 yaşından gün aldığından dolayı yaş haddi sebe-

bi ile 25.03.2021 tarihinde resen emekli edilmiş olsun, ve 214.859,70-TL emeklilik tazminatı ödensin. Temmuz ayında da memur maaşlarına % 6 zam gelmiş olsun. O zaman daire başkanına 214.859,70 * 0,06 = 12.891,59-TL daha emeklilik ikramiyesi Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından maaş hesabının bulunduğu bankaya-hesaba birkaç ay içinde **ödenecektir.** (Bu durum yaş haddinden emekli olanlar için geçerli olup kişi yaş haddini doldurmaya 1 gün kala emekli dilekçesini vermesi durumunda bile bu haktan yararlanamamaktadır.)

b) Emekli dilekçesi verirken fiili çalışma süresine dikkat etmekte fayda vardır. Tam yıla ikramiye verildiğinden dolayı yılın tamamlanmasına az bir süre kala emeklilik dilekçesi vermek mali kayba sebep olacaktır. Örneğin fiili çalışma müddeti 25 yıl 11 aysa bir ay daha çalışarak 26 yıl üzerinden emekli tazminatı almak mali açıdan uygundur.

5. SONUÇ

Bu makalemizde 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununa tabi olarak çalışan ve gerek kendi isteğiyle gerekse yaş haddinden resen emekli olanların emekli maaşlarını, emekli maaşlarının ve emekli tazminatlarının nasıl hesaplandığını kanuni dayanaklarıyla birlikte anlatmaya çalıştık. Bunu yaparken eleştirel bakış

açısıyla yaklaştığımız bazı konuları da dile getirerek yetkili mercilerin dikkatine sunduk. Aynı zamanda, herhangi bir mağduriyet yaşanmaması için, emekli olacak olan memurların dilekçelerini vermeden önce hangi hususlarda dikkat etmeleri gerektiği üzerinde de yeri geldikçe durduk. Şimdi müsaadenizle sonuç kısmını emeklilik hakkındaki birkaç düşüncemi paylaşarak, birkaç tavsiye ve mesaj vererek bitirmek istiyorum.

Malumunuzdur ki emeklilik; hayatlarını çalışarak sürdüren kişilerin yaşlılık nedeniyle çalışma güçlerini kaybetmeleri ve sonrasında da çalışma hayatından çekilmelerine verilen bir isim. Zamanı durduranın imkânı olmadığına göre hayatını devam ettiren herkes bir gün emekli olacaktır.

Mesela bugünden hobi olarak başlanıp bir alanda yetenek kazanmak emeklilik için güzel bir hareket olabilir. Ayrıca emekli olan insan yaş itibarıyla fiziki çalışmaya artık eskisi kadar müsait olmasa bile bilgi, birikim ve tecrübe anlamında oldukça kıymetli bir kişi konumundadır. Herkes üretmelidir. Üretmek hem kişinin kendisi için hemde içinde bulunduğu toplum için faydalı olmak, faydalı olmaya devam etmek anlamına gelir. Ayrıca şu da unutulmamalıdır ki emekli olmak üretmeye engel bir durumda değildir.

Ahmet ARSLAN

Denetçi

E. Muhasebat Başkanlığı

TAŞINMAZ TAKASI (TRAMPA) İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Kamu idareleri arasında taşınmaz takası(trampa) yaygın olarak yapılan işlemlerden biridir.

Kamu idarelerinde taşınmaz takası işlemlerinin tam olarak muhasebeleştirilmesi veya yanlış muhasebeleştirilmesi son yıllarda Sayıştay denetimlerinde de sıklıkla eleştirilen konulardan biridir.

Bu makalemizde; mahalli idareler ile diğer kamu idareleri veya gerçek ve tüzel kişiler arasında yapılan taşınmaz takası işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ilgili yasal düzenlemeler doğrultusunda örnek çözümlerle birlikte irdelenecektir.

1. TAKAS (TRAMPA) NEDİR?

Trampa, bir taşınmazın başkaca bir taşınmazla değiştirilmesi yani takas edilmesi işlemidir. Malın malla takas edilmesi değer olarak birbirinden farklı olan mallar arasındaki farkın nakit para ile karşılanamayacağı anlamına gelmez.

Trampada satış hükümleri uygulandığından her iki taraf da hem alıcı hem de satıcıdır.

2. TAKASA İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER

Trampa (takas) kavramının yer aldığı başlıca yasal düzenlemeler;

- 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu
- 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu
- 5393 sayılı Belediye Kanunu
- 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
- 2942 Kamulaştırma Kanunu
- Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik¹

yapılmıştır.

5018 sayılı Kanuna göre (Md. 44); “Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerince, taşınır ve taşınmaz edinilmesi, yönetilmesi, **trampası**, elden çıkarılması, ecrimisinin tahsil ve takibinde izlenecek yöntem, Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerin yönetimi ve korunması,

¹ Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik belediyeleri kapsamakta ve belediyeler için bağlayıcı olmamakla birlikte, belediyeler trampa işlemlerinde kanunlarda yer almayan hususlarda söz konusu yönetmelik hükümlerinden yararlanabilirler.

işgalli malların tahliyesi gibi hususlar ilgili kanunlarında düzenlenir.”

Söz konusu kanunda zikredilen ilgili kanunlardan mahalli idareler için başlıcaları 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanunu’dur.

2886 sayılı Kanunda;

- Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşınan işlerinin bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütüleceği,
- Trampanın; Borçlar Kanunu ile Türk Medeni Kanununun trampa ile ilgili maddelerinde gösterilmiş işlemleri ifade ettiği,

belirtilmiştir².

Söz konusu kanunda geçen “trampa” kavramı 6098 sayılı Borçlar Kanunu ile 5393 sayılı Belediye Kanununda “takas” olarak kullanılmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununa göre;

- Taşınmaz takasına belediye meclisi yetkilidir (Md.18),
- Taşınmazı trampa etmek belediyenin yetki ve imtiyazları arasındadır (Md. 15).
- Taşınmaz mal trampasına ilişkin meclis kararlarını uygulamak belediye encümenini görev ve yetkileri arasındadır (Md. 34).³

² Trampa işlemlerinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında değil, 2886 sayılı Kanun kapsamında olduğu Kamu İhale Kurulu’nun 22.12.2003 tarih ve 2003/UK.Z-873 nolu kararında da belirtilmiştir.

³ Taşınmaz takasına ilişkin benzer düzenlemeler il özel idareleri için 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununda yer almaktadır.

2942 Kamulaştırma Kanununun “Trampa yolu ile kamulaştırma” başlıklı 26’ncı maddesine göre;

- Mal sahibinin kabul etmesi halinde kamulaştırma bedeli yerine, idarenin kamu hizmetine tahsis edilmemiş olan taşınmaz mallarından, bu bedeli kısmen veya tamamen karşılayacak miktarı verilebilir.
- Kamulaştırma bedeli yerine verilecek taşınmaz malın değeri, idarenin ihale komisyonunca yoksa bu amaçla kuracağı bir komisyonca tespit edilir. Taşınmaz mal bedelleri arasındaki fark taraflarca nakit olarak karşılanır. Ancak idarenin vereceği taşınmaz malın değeri, kamulaştırma bedelinin % 120’sini aşamaz.

3. TAKAS İŞLEMLERİNİN MUHAŞEBELEŞTİRİLMESİ

Taşınmaların takas işlemlerinin muhasebeleştirilmesi; Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği ile Muhasebat Genel Müdürlüğü’nün 16.10.2015 tarih ve 90192509-210.05.02-10030 sayılı Genel Yazısında aşağıda örneklerle açıkladığı şekilde düzenlenmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğine göre;

- Amortisman ayrılmış olan varlıkların net değeri, kayıtlı değerden ayrılmış amortismanlar düşüldükten sonra kalan tutardır.
- Devir ve **trampa** satış hükmündedir.

- Maddi duran varlıkların satış işlemleri sırasında; amortismanına tabi olanlarda net değeri, diğerlerinde kayıtlı değeri ile satış bedeli arasında fark olması durumunda, öncelikle oluşan olumlu veya olumsuz, ilgili varlık hesabı ve gelir veya gider hesaplarına kaydedilerek satış işlemi muhasebeleştirilir.

Bu nedenle, trampa işlemlerinden

kaynaklanan varlık giriş ve çıkışları ile gelir veya giderlerin ilk olarak Yönetmeliğin satışlara ilişkin hükümlerine göre muhasebeleştirilmesi gerekir.

3.1. Örnek Çözümler⁴

Örnek 1: Mülkiyeti Gaziantep Büyükşehir Belediyesine ait olup kayıtlı değeri 300.000 TL olan bir arsa, Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresine (GASKİ) ait 350.000 TL değerindeki arsa ile trampa edilmiştir.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesinin yapacağı kayıt:

250-Arazi ve Arsalar Hs. 01.02-Arsalar	350.000	
250-Arazi ve Arsalar Hs. 11.02-Arsalar		300.000
329-Diğer Çeşitli Borçlar Hs.		50.000

Gaziantep Su ve Kanalizasyon İdaresinin yapacağı kayıt:

250-Arazi ve Arsalar Hs. 01.02-Arsalar	300.000	
127-Diğer Faaliyet Alacakları Hs.	50.000	
250-Arazi ve Arsalar Hs. 11.02-Arsalar		300.000

- Trampa işleminden kaynaklanan farka ilişkin 50.000 TL tutarındaki ödeme Su ve Kanalizasyon İdaresinin hesabına aktarılmıştır.

Büyükşehir Belediyesinin yapacağı kayıt:

329-Diğer Çeşitli Borçlar Hs.	50.000	
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		50.000
830-Bütçe Giderleri Hs.	50.000	
835-Gider Yansıtma Hs.		50.000

⁴ Bu örneklerde her ne kadar belediyelerce veya belediyelere yapılan taşınmaz takaslarından söz edilmekte ise de bu örnekler belediyelerle aynı muhasebe düzenlemelerine tabi olan, il özel idareleri, belediye bağlı idareleri ve mahalli idare birlikleri için de geçerlidir.

Su ve Kanalizasyon İdaresinin yapacağı kayıt:

102-Banka Hs.	50.000	
127-Diğer Faaliyet Alacakları Hs.		50.000
805-Gelir Yansıtma Hs.	50.000	
800-Bütçe Gelirleri Hs.		50.000

Örnek 2: Mülkiyeti Çanakkale İl Özel İdaresine ait olup kayıtlı değeri 500.000 TL olan bir arazi, Biga Belediyesine ait 650.000 TL değerindeki arazi ile trampa edilmiştir.

Çanakkale İl Özel İdaresince yapılacak kayıt:

250-Arazi ve Arsalar Hs.	650.000	
250-Arazi ve Arsalar Hs.		500.000
329-Diğer Çeşitli Borçlar Hs.		150.000

Biga Belediyesince yapılacak kayıt:

250-Arazi ve Arsalar Hs.	500.000	
127-Diğer Faaliyet Alacakları Hs.	150.000	
250-Arazi ve Arsalar Hs.		650.000

- Trampa işleminden kaynaklanan farka ilişkin 150.000 TL tutarındaki borç İl Özel İdaresinin nakit yetersizliği nedeniyle nakit ödeme yerine ihtiyaç fazlası aynı değerdeki bir binanın belediyeye devredilmesi suretiyle mahsuplaşma yoluyla ödenmiştir.

Çanakkale İl Özel İdaresince yapılacak kayıt

329-Diğer Çeşitli Borçlar Hs.	150.000	
252-Binalar Hs.		150.000

Biga Belediyesince yapılacak kayıt:

252-Binalar Hs.	150.000	
127-Diğer Faaliyet Alacakları Hs.		150.000

Örnek 3: Mülkiyeti Bafra Belediyesine ait olup kayıtlı değeri 150.000 TL, birikmiş amortismanı 30.000 TL (Net defter değeri: 150.000-30.000 = 120.000 TL) olan bir bina, Hazineye ait 100.000 TL değerindeki bina ile trampa (takas) edilmiştir.

Bafra Belediyesince yapılacak kayıt:

252-Binalar Hs.	100.000	
257-Birikmiş Amortismanlar Hs.	30.000	
127-Diğer Faaliyet Alacakları Hs.	20.000	
252-Binalar Hs.		150.000

- Trampa işleminden kaynaklanan 20.000 TL tutarındaki alacak Hazine'den tahsil edilmiştir.

102-Banka Hs.	20.000	
127-Diğer Faaliyet Alacakları Hs.		20.000
805-Gelir Yansıtma Hs.	20.000	
800-Bütçe Gelirleri Hs.		20.000

Örnek 4: Mülkiyeti Ardahan İl Özel İdaresine ait olup kayıtlı değeri 250.000 TL, birikmiş amortismanı 50.000 TL (Net defter değeri 200.000 TL) olan bir bina, Hazineye ait 240.000 TL değerindeki bina ile trampa edilmiştir.

252-Binalar Hs.	240.000	
257-Birikmiş Amortismanlar Hs.	50.000	
252-Binalar Hs.		250.000
329-Diğer Çeşitli Borçlar Hs.		40.000

- Trampa işleminden kaynaklanan 40.000 TL tutarındaki borç Hazineye ödenmiştir.

329-Diğer Çeşitli Borçlar Hs.	40.000	
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		40.000
830-Bütçe Giderleri Hs.	40.000	
835-Gider Yansıtma Hs.		40.000

Örnek 5: Mülkiyeti Develi Belediyesine ait kayıtlı değeri 1.000.000 TL olan bir arsa, Erciyes Üniversitesine ait 1.500.000 TL değerindeki arsa ile trampa (takas) edilmiş ve aradaki fark nakden karşılanmıştır.

Develi Belediyesi tarafından yapılacak kayıt (takas işleminin gerçekleştiği tarihte):

250-Arazi ve Arsalar Hs.	1.500.000	
250-Arazi ve Arsalar Hs.		1.000.000
329-Diğer Çeşitli Borçlar Hs.		500.000

- Trampa işleminden kaynaklanan 500.000 TL tutarındaki borç Üniversiteye ödenmiştir.

329-Diğer Çeşitli Borçlar Hs.	500.000	
103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hs.		500.000
830-Bütçe Giderleri Hs.	500.000	
835-Gider Yansıtma Hs.		500.000

4. SONUÇ

Taşınmazların takası (trampa) işlemlerinin yukarıda belirtilen muhasebe düzenlemeleri doğrultusunda kayıt altına alınması ve doğru şekilde muhasebeleştirilmesi hem hesap verebilirlik ve şeffaflık hem de varlıkların yönetimi açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle, mahalli idarelerin taşınmaz takası işlemlerini doğru şekilde muhasebeleştirme suretiyle kayıt altına almasında fayda bulunmaktadır.

KAYNAKÇA

Ahmet ARSLAN; Mahalli İdareler Muhasebesi, Ekim 2020, Ankara.

Ahmet ARSLAN; Mahalli İdarelerde

Bütçe ve Muhasebe; TÜRMOB Yayınları, Mayıs 2012.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

5393 sayılı Belediye Kanunu

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu

Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelik

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği

Muhasebat Genel Müdürlüğünün 16.10.2015 tarih ve 90192509-210.05.02-10030 sayılı Genel Yazısı

Akın ŞİMŞEK

Kamu Yönetimi Uzmanı

MEMUR DİSİPLİN YÖNETMELİĞİNDE YENİLİKLER VE DEĞİŞENLER

1. GİRİŞ

Memurların disiplin iş ve işlemleri ile ilgili olarak disiplin ve yüksek disiplin kurullarının kuruluş, üyelerinin görev süresi, görüşme ve karar usulü ile hangi memurlar hakkında karar verebileceklerini ve disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esasları, bunların yetki ve sorumluluklarını düzenlemek amacıyla 17 Eylül 1982 tarihli ve 8/5336 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmelik 30 Nisan 2021 tarih ve 31470 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Disiplin kurullarının kuruluşunu, *üyelerinin görev süresini, görüşme ve karar usulünü, hangi memurlar hakkında karar verebileceklerini, disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esasları*, kurulların ve disiplin amirlerinin yetki ve sorumlulukları ile disiplin soruşturmalarına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla çıkarılan Devlet Memur-

ları Disiplin Yönetmeliğinin geçici 1 inci maddesi ile kamu idarelerinin disiplin kurullarını ve disiplin amirleri hakkındaki yönetmeliklerini, bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 30 Nisan 2021 tarihinden itibaren altı ay içerisinde bu Yönetmeliğe uygun hâle getireceklerdir. Bu Yönetmelik hükümlerine göre kurulların yeniden oluşturulması ve disiplin amirlerinin yönetmeliklerle yeniden belirlenmesine kadar mevcut kurullar ve disiplin amirlerinin görev ve yetkileri devam edecektir.

Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği ile önceki yönetmelikte açıkça yer almayan ve uygulamada yargı kararları ve Devlet Personel Başkanlığı görüşleri ile şekillenen bazı hususlar da açıklığa kavuşturulmuş ve ikincil mevzuat zeminine kavuşmuştur.

Bu makalede son olarak yayımlanan Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliği çerçevesinde önceki yönetmeliğin değiştirilen uygulamalar ile getirilen yeniliklere yer verilecek ve makalede Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğinden yeni yönetmelik, Disiplin Kurulları ve Disip-

lin Amirleri Hakkında Yönetmelikten ise eski yönetmelik olarak bahsedilecektir.

2. KURUL TOPLANTILARINA KATILAMAYACAK OLANLAR İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

Yeni yönetmelik ile özellikle disiplin kurullarında görev almakla birlikte hangi hallerde veya kimler hakkındaki görüşmelere katılamayacakları hususunda önemli değişiklikler yapılmıştır. Eski yönetmeliğin 6 ncı maddesinde kurulların başkan ve üyeleri kendilerine, eşlerine, ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve sıhri hısımlarına, disiplin cezası verilmesini teklif ettikleri, disiplin soruşturmasını yaptıkları veya atanmasına yetkili oldukları memurlara ait işlerle ilgili Kurul toplantılarına katılamayacağı hükmü bulunmaktadır.

Yeni yönetmelik ile kurul toplantılarına katılma kısıtlamasında akrabalık bağı genişletilmiştir. Yeni yönetmeliğin 22 nci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince disiplin kurulları ve yüksek disiplin kurullarının başkan ve üyeleri kendilerine, eşlerine, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarına, disiplin cezası verilmesini teklif ettikleri veya disiplin soruşturmasını ya da muhakkikliğini yaptıkları memurlara ait işlerle ilgili kurul toplantılarına katılamayacaklardır. Toplantılara, bu sebeplerle katılamayan üyeler, toplantı yeter sayısının tespitinde göz önünde bulundurulmayacaktır. Başkanın bu sebeplerle toplantıya katılmaması hâlinde başkanlık görevi hiyerarşik olarak en üst görevde bulunan üye, hiyerarşik olarak aynı düzey görevde bulunan üye sayısı birden çok ise bunlar arasından

en kıdemli üye tarafından yürütülecektir.

Kan ve kayın hısımlığı ile ilgili olarak da 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 17 ve 18 inci maddelerinde düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemeler gereğince kan hısımlığının derecesi, hısımları birbirine bağlayan doğum sayısı belli olmaktadır. Biri diğerinden gelen kişiler arasında üstsoy-altsoy hısımlığı; biri diğerinden gelmeyip de, ortak bir kökten gelen kişiler arasında yansoy hısımlığı vardır. Kayın hısımlığı ile ilgili olarak ise eşlerden biri ile diğer eşin kan hısımları, aynı tür ve dereceden kayın hısımları olmaktadır. Kayın hısımlığı, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesiyle ortadan kalkmamaktadır. Ayrıca hısımlığın belirlenmesinde evlat edinilmiş çocuklar da öz çocuklarla aynı kabul edilmektedir.

Bu kapsamda birinci derecede kan hısımları kişinin çocukları, annesi ve babası ile bunların eşleridir. Birinci derecede sıhri (kayın) hısımları ise kişinin eşinin annesi, babası ve bunların eşleridir.

İkinci derecede kan hısımları kişinin kardeşleri, torunları, büyük annesi, büyük babası ve bunların eşleridir. İkinci derecede sıhri (kayın) hısımları ise kişinin eşinin kardeşleri (kayınbirader, baldız, görümce gibi), eşinin büyük annesi, eşinin büyük babası ve bunların eşleridir.

Üçüncü derecede kan hısımları kişinin kardeşinin çocukları (yeğenleri), amcası, dayısı, halası, teyzesi ve bunların eşleridir. Üçüncü derecede sıhri (kayın) hısımlar ise kişinin eşinin kardeşinin çocukları (kayın, baldız ve görümce çocukları gibi), eşinin amcası, eşinin dayısı,

eşinin halası, eşinin teyzesi ve bunların eşleridir.

3. KURUL ÜYELERİNİN GÖREV SÜRESİ İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

Eski yönetmeliğin 7 nci maddesi gereğince yüksek disiplin ve disiplin kurullarının başkan ve üyelerinin görevlendirilme süresi 2 yıl olarak belirlenmişti. Süresi dolanların yeniden aynı süre ile görevlendirilmeleri de mümkündür.

Yeni yönetmelik ile disiplin kurullarının görev süresi yeniden düzenlenmiştir. Yeni yönetmeliğin 19 uncu maddesinin birinci fıkrası gereğince disiplin kurullarının ve yüksek disiplin **kurullarının başkan ve üyeleri üç yıl süre ile görevlendirilecektir. Süresi dolanlar** da aynı usulle yeniden görevlendirilebilecektir.

4. KURULLARDA GÖREVLENDİRİLEMEYECEK OLANLAR İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

Eski yönetmeliğin “Kurullarda görevlendirilmeyecek olanlar” başlıklı 5 inci maddesi gereğince kaklarında aylıktan kesme veya daha ağır disiplin cezası uygulanmış olanlar 657 sayılı Kanunun değişik 133 üncü maddesi hükümlerinden yararlanmış olsalar dahi disiplin ve yüksek disiplin kurullarında görevlendirilememekteydi. Bu kapsamda 657 sayılı Kanunun 133 üncü maddesi gereğince de disiplin cezaları memurun özlük dosyasına işlenmekte ve Devlet memurluğundan çıkarma cezasından başka bir disiplin cezasına çarptırılmış olan memur uyarma ve kınama cezalarının uygulanmasından 5 sene, diğer cezaların uygulanmasından 10 sene sonra atamaya yetkili amire baş-

vurarak, verilmiş olan cezalarının özlük dosyasından silinmesini isteyebilmektedir. Memurun, bu süreler içerisindeki davranışları, bu isteğini haklı kılacak nitelikte görülürse, isteğinin yerine getirilmesine karar verilerek bu karar özlük dosyasına işlenmektedir. Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının özlük dosyasından çıkarılmasında disiplin kurulunun mütalaası alındıktan sonra işlem yapılmaktadır.

Yeni yönetmelik ile disiplin cezası alanların süresiz olarak disiplin kurullarında görev alamamaları hususu esnetilerek özlük dosyasından silinme sürelerine göre belirlenmiştir. Yeni yönetmeliğin 19 uncu maddesinin ikinci fıkrası ile **aylıktan kesme cezası alanların beş yıl, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası alanların ise on yıl boyunca disiplin kurulları ve yüksek disiplin kurullarında görevlendirilemeyecekleri hükme bağlanmıştır.** Disiplin kurulları ve/veya yüksek disiplin kurullarının başkan ya da üyeliği aynı kişide birleşmemekte ve üyeliklerine yapılacak görevlendirme esnasında hizmet birimlerinden birden fazla üye belirlenemeyecektir.

5. DİSİPLİN KURULLARININ OLUŞTURULMASI İLE İLGİLİ DEĞİŞİKLİKLER

Yeni yönetmelik ile disiplin kurullarının oluşturulmasına ilişkin önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu kapsamda disiplin ve soruşturma işlemlerinde 657 sayılı Kanun, yeni Yönetmelik ve ilgili mevzuat gereğince verilen görevleri yapmak üzere;

a) Kamu idarelerinin merkez teşkilatlarında disiplin kurulu,

b) Taşra teşkilatları için illerde müşterek bir il disiplin kurulu,

c) İl milli eğitim müdürlüklerinde il milli eğitim disiplin kurulu,

ç) Taşra teşkilatı bölge kuruluşlarının bölge merkezinde bölge disiplin kurulu,

d) İl özel idarelerinde il özel idare disiplini kurulu,

e) Büyükşehir belediyeleri ve diğer belediyelerde belediye disiplini kurulu,

f) Mahallî idare birliklerinde birlik disiplini kurulu,

kurulması öngörülmüştür.

Kefalet sandıkları, kamu idarelerindeki döner sermayeli kuruluşlarda ve kanunlarla kurulan fonlarda görevli memurların disiplin işlerinde, bu kuruluşların bağlı, ilgili veya ilişkili oldukları kamu idarelerindeki disiplin kurulları yetkili kılınmıştır.

5.1. Merkez Teşkilatındaki Disiplin Kurulunun Oluşturulma Esasları

Yeni yönetmeliğin 9 uncu maddesi uyarınca kamu idarelerinin merkez teşkilatındaki disiplin kurulu, aşağıda belirtilen esaslara uyularak oluşturulacaktır:

a) Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ve Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kamu idarelerinde disiplin kurulu başkan ve üyeleri; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı için İdari İşler Başkanı onayı, Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kamu idarelerinde üst yönetici onayı ile görevlendirilir.

b) Bakanlık teşkilatındaki disiplin kurulunun başkan ve üyeleri bakan onayı ile görevlendirilir.

c) Disiplin kurulu, bir başkan ve dört üye ile varsa memurun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinden oluşur.

ç) Disiplin kurullarının başkanı; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ile bakanlıklarda en az genel müdür düzeyindeki yöneticilerden, diğer kamu idarelerinde varsa üst yöneticinin yardımcısı yoksa hizmet birimlerinin başında bulunan yöneticiler arasından görevlendirilir. Disiplin kurulu üyeliklerine, kamu idareleri hizmet birimlerinin birim yöneticilerinin varsa yardımcısı yoksa bu birimlerde görev yapan ve hizmet birimi yöneticiliğine atanmada aranan şartları haiz memurlar arasından görevlendirme yapılır. Bu durumda öncelikle hukuk, personel, teftiş veya denetim hizmetlerini yürüten hizmet birimlerinden görevlendirme yapılması esastır.

Hizmet özellikleri, teşkilat yapıları veya kadro unvanlarındaki farklılık sebebiyle disiplin kurullarının başkan ve üyelerini yukarıda (ç) maddesinde belirtilen esaslara uygun şekilde tespit edemeyen kamu idareleri, disiplin kurullarını farklı yapıda kurabilirler. Bu hâlde de yukarıda (a), (b) ve (c) maddelerine uyulması zorunludur.

5.2. İl Disiplin Kurulunun Oluşturulması

İl disiplin kurulu, valinin görevlendirceği vali yardımcısının başkanlığında, vali tarafından görevlendirilen il hukuk işleri müdürü veya il idare kurulu müdürü ile üç il idare şube başkanı ve varsa memurun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinden oluşacaktır.

5.3. İl Millî Eğitim Disiplin Kurulunun Oluşturulması

İl millî eğitim disiplin kurulu; valinin görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, il millî eğitim müdürü, vali tarafından görevlendirilen millî eğitim müdürlüğünde personelden sorumlu bir şube müdürü ve biri ilköğretim, diğeri ortaöğretim kurumları müdürlerinden olmak üzere iki eğitim kurumu müdürü ile varsa memurun üyesi olduğu sendikasının temsilcisinden oluşacaktır.

5.4. Bölge Disiplin Kurulunun Oluşturulması

Bölge disiplin kurulu; taşra teşkilatı bölge kuruluşunun merkezinin bulunduğu ilin valisinin görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, bölge müdürü, vali tarafından görevlendirilen ilgili taşra teşkilatı bölge kuruluşunun üç yöneticisi ile varsa memurun üyesi olduğu sendikasının temsilcisinden oluşacaktır.

5.5. Mahallî İdarelerin Disiplin Kurulu

İl özel idare disiplin kurulu; genel sekreterin başkanlığında, vali tarafından görevlendirilen dört il özel idare yöneticisi ile varsa memurun üyesi olduğu sendikasının temsilcisinden oluşacaktır.

Belediye disiplin kurulu;

a) Büyükşehir belediyelerinde, genel sekreter veya büyükşehir belediye başkanı tarafından belirlenen genel sekreter yardımcısının başkanlığında, birim müdürü veya üstü yöneticiler,

b) Büyükşehir belediyelerine bağlı kuruluşlarda, genel müdür veya belediye

başkanı tarafından belirlenen genel müdür yardımcısının başkanlığında, birim müdürü veya üstü yöneticiler,

c) İl ve ilçe belediyelerinde, belediye başkanı tarafından belirlenen belediye başkan yardımcısının başkanlığında, hiyerarşik konumları dikkate alınarak belediyedeki memurlar,

arasından ilgili belediye başkanınca görevlendirilen dört üye ile varsa memurun üyesi olduğu sendikasının temsilcisinden oluşacaktır.

Belde belediyeleri disiplin kurulu, belediye encümeni ile varsa memurun üyesi olduğu sendikasının temsilcisinden oluşacaktır.

5393 sayılı Kanunun “Belediye encümeni” başlıklı 33 üncü maddesi gereğince de belediye encümeni, belediye başkanının başkanlığında;

a) İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden,

b) Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, malî hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden,

oluşmaktadır. Belediye başkanının katılmadığı toplantılarda, belediye başkanının görevlendireceği başkan yardımcısı

cısı veya encümen üyesi, encümene başkanlık etmektedir.

Birlik disiplin kurulu ise birlik encümeni ile varsa memurun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinden oluşacaktır.

5.6. Disiplin Kurullarının Görev ve Yetkileri

Disiplin kurulları;

a) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezası teklifini değerlendirmeye,

b) Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezalarına karşı yapılan itirazları değerlendirmeye,

c) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasının özlük dosyasından çıkarılması talepleri hakkında mütalaa vermeye,

yetkilidir. Disiplin kurullarının ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddedebilmektedir.

5.7. Yüksek Disiplin Kurulları

Disiplin ve soruşturma işlemlerinde 657 sayılı Kanun, yeni Yönetmelik ve ilgili mevzuat gereğince verilen görevleri yapmak üzere kamu idarelerinin merkez teşkilatlarında yüksek disiplin kurulu kurulacaktır. Kefalet sandıkları, kamu idarelerindeki döner sermayeli kuruluşlarda ve kanunlarla kurulan fonlarda görevli memurların yüksek disiplin kurulu kararı gerektiren disiplin işlerinde, bu kuruluşların bağlı, ilgili veya ilişkili oldukları kamu idarelerindeki yüksek disiplin kurulu yetkilidir. Yüksek disiplin kurulları;

a) Amirlerin bu yoldaki isteği üzerine Devlet memurluğundan çıkarma cezasını vermeye,

b) Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına karşı yapılan itirazları değerlendirmeye,

yetkilidir. Yüksek disiplin kurullarının ayrı bir ceza tayinine yetkisi yoktur, cezayı kabul veya reddeder.

5.8. Yüksek Disiplin Kurullarının Oluşturulma Esasları

Kamu idarelerinin merkez teşkilatındaki yüksek disiplin kurulu aşağıda belirtilen esaslara uyularak oluşturulur:

a) Yüksek disiplin kurulu, bir başkan ve dört üye ile varsa memurun üyesi olduğu sendikanın temsilcisinden oluşur.

b) Yüksek disiplin kurullarının başkanı;

1) Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığında İdari İşler Başkanıdır.

2) Bakanlıklarda bakan tarafından görevlendirilen bakan yardımcısıdır.

3) Diğer kamu idarelerinde üst yöneticidir.

c) Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı ve Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kamu idarelerinde yüksek disiplin kurulu üyeleri; Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanlığı için Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı onayı, Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kamu idarelerinde üst yönetici onayı ile görevlendirilir.

ç) Bakanlık teşkilatında yüksek disiplin kurulunun başkan ve üyeleri bakan onayı ile görevlendirilir.

d) Yüksek disiplin kurullarının üyelerine; kamu idarelerinde hukuk, per-

sonel, teftiş veya denetim hizmetlerini yürüten hizmet birimlerinin başında bulunan yöneticiler esas olmak kaydıyla birim yöneticileri arasından görevlendirme yapılır.

e) 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu ile İl Yatırım ve Hizmetlerine İlişkin Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanununun ek 4 üncü maddesi gereğince oluşturulan yüksek disiplin kurulunun başkanı İçişleri Bakanının uygun gördüğü bakan yardımcısıdır.

Hizmet özellikleri, teşkilat yapıları veya kadro unvanlarındaki farklılık sebebiyle yüksek disiplin kurullarının başkan ve üyelerini yukarıda (d) maddesinde belirtilen esaslara uygun şekilde tespit edemeyen kamu idareleri, yüksek disiplin kurullarını idarecilerden oluşmak kaydıyla farklı yapıda kurabilirler. Bu hâlde yukarıda (a), (c) ve (ç) maddelerine uyulması zorunludur.

5.9. Mahallî İdarelerin Yüksek Disiplin Kurulu

Eski yönetmelikte mahallî idarelerin yüksek disiplin kurulu, İçişleri Bakanlığı Yüksek Disiplin Kurulu olarak belirlenmişti. Ancak, büyükşehir belediye başkanlıklarında bu kurullar büyükşehir belediye encümeninden teşekkül etmekteydi.

Yeni yönetmelik ile mahallî idarelerin yüksek disiplin kurulu İçişleri Bakanlığı yüksek disiplin kurulu olarak belirlenmiştir. Büyükşehir belediyeleri için özel bir düzenleme de yapılmamıştır. Bu kapsamda da artık büyükşehir belediyelerinde de yüksek disiplin kurulunun gö-

revlerini İçişleri Bakanlığı yüksek disiplin kurulu yerine getirecektir.

İçişleri Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliğinin “Yüksek Disiplin Kurulunun Kuruluşu” başlıklı 5 inci maddesi gereğince de Yüksek Disiplin Kurulu, Müsteşarın Başkanlığında Teftiş Kurulu Başkanı, 1.Hukuk Müşaviri, Personel Genel Müdürü ve Emniyet Genel Müdü- ründen teşekkül etmektedir. Büyükşehir belediyeleri personeli ile ilgili işlemler için en azından ilgili belediyeden bir kişinin de görev alması sağlanabilirdi.

6. DİSİPLİN AMİRLERİ VE YETKİSİ İLE İLGİLİ YENİLİK

Eski yönetmelikte disiplin amiri yetkisi olan görevlerde geçici görevlendirme veya vekaleten bulunanların disiplin amiri yetkisi kullanmaları ile ilgili açık bir düzenleme bulunmamaktaydı. Bu konuda uygulama ise yargı kararları ve Devlet Personel Başkanlığı görüşleri ile yönlendirilmekteydi. Yargı kararlarında¹ vekilin vekalet ettiği görevin yetki ve sınırları içinde kalmak şartıyla asılın bütün hak ve yetkisine sahip olduğunun vekalet kurumunun niteliği gereği olduğu açıkça belirtilmiştir.Devlet Personel Başkanlığı- nın “Tevdiren görevlendirilen personelin disiplin amirliği yetkisini kullanıp kullanamayacağı hakkında” 10 Temmuz 2013 tarih ve 5443 sayılı görüş yazısında da ilgili mevzuat hükümlerine yer verildikten sonra “ ...vekalet görevini düzenleyen mezkur madde kapsamında “vergi dairesi müdür yardımcısı” olarak vekaleten görevlendirilen bir personelin Başkan-

¹ Danıştay 11. Daire 15.02.1993 tarih ve Esas: 1995/2828, Karar:1995/2794 sayılı kararı.

lığınız Disiplin Amirleri Yönetmeliği çerçevesinde disiplin amirliği yetkisini kullanabileceği mütalaa edilmektedir.” denilmek suretiyle vekaleten görev yapanların da bu görevleri ile ilgili disiplin amiri yetkilerini kullanabilecekleri yönünde görüş belirtilmiştir.

Yeni yönetmeliğin “Disiplin amirleri” başlıklı 5 inci maddesinde de disiplin amirleri belirtildikten sonra görevlendirme ve vekalet halinde disiplin amirliği yetkisine de açıklık getirilmiştir. Bu düzenleme gereğince 657 sayılı Kanun ve yeni Yönetmelik kapsamında disiplin hükümlerinin uygulanması bakımından;

a) Cumhurbaşkanı, tüm kamu idarelerinde,

b) Bakanlar, bakanlık teşkilatında,

c) Üst yöneticiler, başında buldukları kamu idarelerinde veya kendilerine bağlı birimlerde,

ç) Bölge müdürleri, taşra teşkilatı bölge kuruluşlarında,

d) Valiler, taşra teşkilatı il ve ilçe kuruluşlarında,

e) Kaymakamlar, taşra teşkilatı ilçe kuruluşlarında,

f) Belediye başkanları, belediye ve bağlı kuruluşlarında,

g) Misyon şefleri yurt dışı teşkilatında,

görevli bütün memurlar hakkında disiplin amirliği yetkisini haizdir. Taşra teşkilatı bölge kuruluşlarının merkezinin bulunduğu ilin valisi, bölge müdürünün disiplin amiridir. Bunların dışındaki di-

ğer disiplin amirleri kamu idarelerinin kuruluş ve görev özelliklerine göre hazırlanan ve yürürlüğe konulan özel yönetmelikler ile tespit edilecektir.

İl özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahallî idare birliklerinde görevli memurların disiplin amirleri İçişleri Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca müştereken hazırlanan ve yürürlüğe konulan yönetmelikte gösterilecektir.

Yeni yönetmeliğin 5 inci maddesinin son fıkrasında da açıkça belirtildiği üzere disiplin amiri olarak tespit edilen unvanlara ait kadrolara görevlendirilenler veya bu görevleri vekâleten yürütenler, görevi yürüttükleri sürece disiplin amirliği yetkisini haiz olacaklardır.

7. DİSİPLİN SORUŞTURMASI USULÜ İLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

Yeni yönetmeliğin 28 inci maddesi ile disiplin soruşturması ile ilgili olarak yargı kararları, kurum görüşleri gibi yönlendirmelerle uygulamada olan ancak eski yönetmelikte açıkça hüküm bulunmayan bazı işlemlere de açıklık getirilmiştir. Bu düzenleme gereğince disiplin cezası verilebilmesi için öncelikle memur hakkında soruşturma açılması zorunluluk olarak belirlenmiştir. Soruşturma yapılmadan disiplin cezası verilemeyeceği de açıkça mevzuatta yerini almıştır. Disiplin soruşturmasının memurlar arasından görevlendirilen muhakkik ya da teftiş, denetim ve soruşturma yapmakla görevli memurlar eliyle yapılacağı da açıklanmıştır. Disiplin soruşturmasında birden fazla memur birlikte görevlendirilebilecektir Disiplin soruşturmasında

muhakkik görevlendirilmesi hâlinde muhakkikin, hakkında soruşturma yapacağı memurdan hiyerarşik olarak alt seviyede olamayacağı da hüküm altına alınmıştır.

8. DİSİPLİN SORUŞTURMASIN- DA MUHAKKİKİN ÇALIŞMA USULÜ

Disiplin soruşturmasında görevlendirilecek muhakkikin çalışma usulü yeni yönetmeliğin 29 uncu maddesinde belirtilmiştir. Bu düzenleme gereğince muhakkik, savunma isteme ve disiplin cezası verme yetkisi hariç olmak üzere soruşturma konusuyla sınırlı olarak kendisini görevlendiren disiplin amirinin bütün yetkilerini haiz olacaktır. Bu kapsamda da her türlü evrakı incelemeye, hakkında inceleme yapılan memurun ifadesini almaya, memur tarafından gösterilen veya bilgisi olabileceğini değerlendirdiği kişilerden bilgi istemeye ve/veya bunları dinlemeye de yetkili kılınmıştır.

Muhakkik, soruşturma konusu fiil veya hâl dışında disipline aykırı yeni bir fiil veya hâl tespit ederse kendiliğinden soruşturma yapamayacaktır. Bu durumda öncelikle durumu disiplin amirine yazılı olarak bildirecek kendisine yazılı olarak ek soruşturma görevi verildiği takdirde bu konularda da soruşturma yapabilecektir. Muhakkik yaptığı soruşturmaya esas işlemleri içeren,

- Giriş bilgileri,
- Maddi delil ve belgeler,
- İfade ve bilgisine başvuru raporları,
- Konuya ilişkin mevzuat,
- Değerlendirme ve kanaat

ile ihtiyaca göre oluşturulan diğer bölümlerden ibaret bir “Muhakkik Raporu” düzenleyecek ve gizli yazıyla kendisini görevlendiren disiplin amirine sunacaktır. Muhakkik, hazırladığı raporda atfı yaptığı belgelerin asıllarını ya da onaylı örneklerini de eksiksiz olarak soruşturma dosyasına ekleyecek ve dosyadaki her sayfa ve belgeyi numaralandırarak dizi pusulası hazırlayacaktır.

9. DİSİPLİN SORUŞTURMASIN- DA SAVUNMA ALINMASI

Yeni yönetmeliğin 30 uncu maddesinin birinci fıkrasında yargı kararlarıyla da uygulamada bugüne kadar şekillenmiş olan memura savunma hakkı tanınmadan disiplin cezası verilemeyeceği hükme bağlanmıştır. Savunma, soruşturma sürecinin son aşamasında disiplin amiri tarafından istenecektir. Savunma, memur hakkındaki iddialar, bu iddiaların dayandığı deliller, isnat edilen fiil veya hâllerin hukuki nitelendirmesi ve 657 sayılı Kanunun 125 inci maddesinde sayılan fiil veya hâllerden hangisinin kapsamına girdiği bent ve alt bent belirtilerek istenecektir. Savunması istenen memur da yetkili kurulun veya disiplin amirinin yedi günden az olmamak üzere verdiği süre içinde veya belirtilen bir tarihte savunmasını yapacaktır.

Savunma istemine ilişkin yazıda, süresi içinde yapılmaması hâlinde savunma hakkından vazgeçilmiş sayılacağına açıkça belirtilmesi gerekmektedir.

Kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına ilişkin soruşturma süreci sonunda disiplin amirinin savunmayı aldıktan

sonra soruşturma dosyasını disiplin kuruluna göndermesi gerekmektedir.

Devlet memurluğundan çıkarma cezasına ilişkin soruşturma süreci sonunda disiplin amiri savunmayı aldıktan sonra ceza verilmesi gerektiği kanaatine varırsa soruşturma dosyasını, kanaatini içeren yazı ile birlikte yüksek disiplin kuruluna gönderir. Yüksek disiplin kurulunca, memurun sözlü veya yazılı olarak savunması,657 sayılı Kanununun 129 uncu maddesinde tanınmış olan haklardan yararlanmasına imkân sağlanmak suretiyle ayrıca talep edilir. Bu kapsamda da 657 sayılı Kanununun 129 uncu maddesi gereğince yüksek disiplin kurulları kendilerine intikal eden dosyaların incelenmesinde, gerekli gördükleri takdirde, ilgilinin özlük dosyasını ve her nevi evrakı incelemeye, ilgili kurumlardan bilgi almaya, yeminli tanık ve bilirkişi dinlemeye veya niyabeten dinletmeye, mahallen keşif yapmaya veya yapttırmaya yetkilidirler. Hakkında memurluktan çıkarma cezası istenen memur soruşturma evrakını incelemeye, tanık dinletmeye, disiplin kurulunda sözlü veya yazılı olarak kendisi veya vekili vasıtasıyla savunma yapma hakkına sahiptir.

10. DİŐİPLİNE İŐŐKİN İŞLEME KONULMAYACAK İHBAR VE ŞİKÂYETLER

Eski yönetmelikte memurların disiplin işlemlerine ilişkin ihbar ve Őikyetlerin değerlendirilmesi ile ilgili olarak açık bir düzenleme bulunmamaktaydı. Yeni yönetmelik ile bu konuda 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanunun “Ola-

yın yetkili mercie iletilmesi, işleme konulmayacak ihbar ve Őikyetler” başlıklı 4 üncü maddesine benzer bir düzenleme yapılmıştır.

Yeni yönetmeliğin “İŞleme konulmayacak ihbar ve Őikyetler” başlıklı 38 inci maddesi gereğince Devlet memuru hakkında;

a) Belirli bir konuyu içermeyen veya somut delile dayanmayan,

b) Başvuru sahibinin adı, soyadı, imzası ve adresi bulunmayan,

c) Daha nceden Őikyet konusu yapıp sonuçlanan hususlarda yeni delil içermeyen,

d) Akıl hastalığı sebebiyle vesayet altına alınanlar veya henüz vesayet altına alınmamış olmakla birlikte bu hastalığa dŐar oldukları sağlık kurulu raporu ile belirlenenlerce verilmiş olan,

ihbar ve Őikyetler işleme konulmaz. Başvuru sahibinin adı, soyadı, imzası ve adresi bulunmayan ihbar ve Őikyetlerin somut delillere dayanması durumunda konu hakkında disiplin soruşturmasına baŐlanmalıdır.

11. SONUÇ

Memurların disiplin soruşturması ve cezaları ile ilgili olarak kesinleşmiş disiplin cezaları, kanuni düzenleme ile yargı kararlarının gerektirdiği durumlar hariç başka bir idari iŐlemlerle geri alınamaz, deđerŐtirilememekte veya ortadan kaldırılmamaktadır.

Başka kamu idaresine atanan memurlar hakkında daha önce görev yaptığı

kamu idarelerinde yetkili disiplin amiri veya kurullarınca verilen disiplin cezaları ve soruşturma dosyaları, verilmiş cezaların uygulanabilmesi için ilgililerin görev yaptığı kamu idarelerine gönderilmesi gerekmektedir.

Hakkında açılan disiplin soruşturması devam ettiği sırada, ölüm hâli hariç olmak üzere, herhangi bir sebeple memuriyeti sona erenlerin soruşturmaları tamamlanır. Soruşturma sonucunda 657 sayılı Kanun ve Devlet Memurları Disiplin Yönetmeliğindeki usul ve esaslar çerçevesinde kesinleşen disiplin cezaları

ilgililere tebliğ edilmelidir. Disiplin cezası uygulanmasına ilişkin karar memurun özlük dosyasına konulur. Bu durumda olanların tekrar memuriyete dönmeleri durumunda verilmiş olan ceza uygulanmaktadır.

657 sayılı Kanun uyarınca amirlerce verilen disiplin cezaları, bu amirlerin bağlı bulunduğu disiplin amirine bildirilir. Ayrıca disiplin iş ve işlemlerine ilişkin talep edilen bilgilerin kamu idarelerince, kamu personeli bilgi sisteminin ilgili bölümlerine kaydedilmesi gerekmektedir.

Mahmut ÇOLAK

Sosyal Güvenlik Başmüfettişi

MAHALLİ İDARE VE ŞİRKET İŞÇİLERİNİN SGK PRİM ÖDEME GÜN SAYISI HESAPLAMALARI

1. KISA BİR AÇIKLAMA

SGK uygulamalarında ay 30 gün, yıl 360 gün olarak dikkate alınır. Fiili hizmet süresi zammı işyerlerinde örneğin itfaiye veya yangın söndürme işlerinde çalışanlar açısından ise 360 güne eklenecek gün sayısı 60 gündür. Her ay sürekli çalışan işçiler açısından her ay 30 gün, bir yılda 360 gün prim ödeme gün sayısı bulunur. Tam ay çalışma esasına göre çalışanlardan belirsiz süreli iş sözleşmeleri veya belirli süreli iş sözleşmeleri (kısmi zamanlı çalıştırılanlar hariç) ile çalışanlar ayın kaç gün olup olmadığına bakılmaksızın her ay 30 gün prim ödeme gün sayısı ve sigorta primine esas kazancın aylık alt sınırının (asgari ücrete eşittir) altında olmamak üzere kazanç bildirimini yapılması zorunludur. Yani 30 gün karşılığı 2021 yılı için en az 3.577,50-TL kazanç bildirimini yapılmalıdır. Ay içerisinde değişik nedenlerle işyerine gelmeyen, ay içerisinde işe başlayan, ay içerisinde işten ayrılan, ay içerisinde ücretsiz izinli sayılan, ay içerisinde istirahatli bulunan vb. nedenlerle işyerinde çalışması bulunmayan işçiler hayatın olağan akışı içerisinde çalışma

hayatında mümkündür. Prim ödeme gün sayısının eksik olarak bildirilmesi işverenler açısından geriye dönük primlerin gecikme cezası ve zammı ile birlikte tahsil edilmesini ve idari para cezası uygulanmasını gerektirmektedir.

Mahalli idarelerde ve şirketlerinde 4857 sayılı İş Kanunu açısından çalışan işçilerin, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4/1-a kapsamında sigortalı sayılanların aşağıdaki değişik durumlara göre bu çalışmamızda 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği, İşveren Uygulama Tebliği ve 2020/20 sayılı İşveren İşlemleri Genelgesi çerçevesinde prim ödeme gün sayılarının hesaplanmasına değinilmiştir. Bunun yanında, bireysel veya toplu iş sözleşmeleri çerçevesinde özellikle günlük ücret sistemini benimseyen mahalli idareler ve şirketlerinde ayın 28, 29 ve 31 çektiği durumlarda 28, 29 ve 31 günlük ücretin ödenmesinde SGK bildiriminin 28, 29, 31 olup olamayacağı veya 30 gün bildirildiği halde 28, 29 ve 31 güne tekabül eden ücretin SGK'ya bildi-

rilip bildirilemeyeceği yahut ta 28, 29, 31 günlük ücretin ödenerek 30 gün üzerinden SGK bildirimini yapılması durumu üzerinden değerlendirme yapılacaktır.

2. YASAL DÜZENLEMELERDE PRİM ÖDEME GÜN SAYISI HESABI

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun "günlük kazanç sınırları" başlıklı 82'nci maddesine göre;

"Bu Kanun gereğince alınacak prim ve verilecek ödeneklerin hesabına esas tutulan günlük kazancın alt sınırı, sigortalıların yaşlarına uygun asgarî ücretin otuzda biri, üst sınırı ise 16 yaşından büyük sigortalıların günlük kazanç alt sınırının 7,5 katı, ancak sosyal güvenlik sözleşmesi olmayan ülkelerde iş üstlenen işverenlerce yurt dışındaki işyerlerinde çalıştırılmak üzere götürülen Türk işçileri için 3 katıdır.

Günlük kazançları yukarıdaki fıkra da belirtilen alt sınırın altında olan sigortalılar ile ücretsiz çalışan sigortalıların günlük kazançları alt sınır üzerinden, günlük kazançları üst sınırdan fazla olan sigortalıların günlük kazançları da üst sınır üzerinden hesaplanır.

İkinci fıkraya göre sigortalının kazancı alt sınırın altında ise bu kazanç ile alt sınır arasındaki farka ait sigorta primleri ile ücretsiz çalışan sigortalılara ait sigorta primlerinin tümünü işveren öder.

Sigortalıların bu Kanunun 53 üncü maddesine göre belirlenen aynı sigortalılık haline tâbi olacak şekilde birden fazla işte çalışması nedeniyle Kuruma ödenen primler toplamı, bu sigortalılık hali için belirlenen prime esas kazanç üst sınırı üzerinden

hesaplanacak miktarı aşarsa, aşan kısmın tamamı, sigortalının talebi üzerine en geç talep tarihini takip eden ay içinde hissesi oranında sigortalıya defaten geri ödenir. Geri verilen primler için ayrıca gecikme cezası ve gecikme zammı ile faiz ödenmez."

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin "prim ödeme gün sayısı ve günlük kazanç" başlıklı 100'üncü maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre;

"Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında olup bir ay içinde tam çalışan ve buna göre ücret alan sigortalının prim ödeme gün sayısı, ayın kaç gün olduğuna bakılmaksızın 30 gün üzerinden bildirilir. Ay içinde işe alınan sigortalının prim ödeme gün sayısı, işe başladığı tarih ile ayın kalan günleri kadar, işten ayrılan sigortalının prim ödeme gün sayısı ise o ayda çalıştığı gün sayısı kadar Kuruma bildirilir."

İşveren Uygulama Tebliği'nin "2.1.2.2- Sigortalıların, Prim Ödeme Gün Sayılarının, Prime Esas Kazançlarının, İşe Başlama ve İşten Çıkış Tarihleri İle İşten Çıkış Nedenlerinin Girişi a)Ay/Dönem İçindeki Çalışmaları Tam Olan Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayılarının Hesaplanması" başlıklı maddesine göre;

"Ay/dönem içindeki çalışmaları tam olan sigortalıların prim ödeme gün sayıları, ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılmaksızın (ay/dönemin 28, 29, 30 veya 31 gün çektiği üzerinde durulmaksızın) 30 gün olarak sisteme girilecektir.

Örnek- (A) sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 2012/Mart ayının tama-

mu için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, 2012/Mart ayındaki prim ödeme gün sayısı, Mart ayının 31 gün olduğu üzerinde durulmaksızın 30 olarak, 2012/Şubat ayının tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında ise, 2012/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı, Şubat ayının 29 gün olduğu üzerinde durulmaksızın yine 30 olarak sisteme girilecektir.”

İşveren Uygulama Tebliği'nin

“ 4.1.6.1- Ay İçinde Tam Çalışan Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayıları” başlıklı maddesine göre;

“ İşyerinde ay içinde tam olarak çalıştırılan bir sigortalı için o ayın 28, 29, 30 veya 31 gün olmasının bir önemi bulunmadığından, tam çalışılan bir ayda sigortalının Kuruma bildirilecek olan prim ödeme gün sayısı 30 gün olarak yazılacaktır.”

“ 4.1.6.2- Ay İçinde Göreve Başlayan Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayıları” başlıklı maddesine göre;

“ Ay içinde göreve başlayan sigortalılardan ayın ilk gününde göreve girenler hariç olmak üzere, ay içinde göreve başlayan ve tam ay çalışmayan sigortalıların prim ödeme gün sayısı, o ayda ücret ödenen gün sayısı ve ayın 28, 29, 30, 31 çektiği dikkate alınarak parmak hesabı yapılarak hesap edilecektir.

Örnek: Ücretlerin ayın 15'inde peşin ödendiği bir işyerinde 17/04/2012 tarihinde işe başlayan bir sigortalı için, 17/04/2012 - 14/05/2012 dönemine ilişkin olarak 28 günlük ücret ödendiğinden söz konusu sigortalının prim ödeme gün sayısının 28 gün olarak yazılması gerekmektedir.”

Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yayımlanan Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi Düzenleme Kılavuzu (1003A Ocak 2020) “4.2.12.1., 4.2.12.3., 4.2.12.4” maddelerine göre;

“ 4.2.12.1. Ay/Dönem İçindeki Çalışmaları Tam Olan Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayılarının Hesaplanması

Ay/dönem içindeki çalışmaları tam olan sigortalıların prim ödeme gün sayıları, ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılmaksızın (ay/dönemin 28, 29, 30 veya 31 gün çektiği üzerinde durulmaksızın) 30 gün olarak sisteme girilecektir.

Örnek- (A) sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 2020/Mart ayının tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, 2020/Mart ayındaki prim ödeme gün sayısı, Mart ayının 31 gün olduğu üzerinde durulmaksızın 30 olarak, 2020/Şubat ayının tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında ise, 2020/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı, Şubat ayının 29 gün olduğu üzerinde durulmaksızın yine 30 olarak sisteme girilecektir.”

“ 4.2.12.3. Ay/Dönem İçinde İşten Ayrılan Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayılarının Hesaplanması

Ay/dönemin son gününde çalıştıktan sonra işten ayrılan sigortalılar hariç olmak üzere, ay içinde işten ayrılan sigortalıların prim ödeme gün sayıları, işten çıkış tarihleri ve ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılarak parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır.

Ay/dönemin son gününde çalıştıktan sonra işten ayrılmış ve ayın tamamı için

ücret almaya hak kazanmış olan sigortalıların ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları ise, (a) bölümünde açıklandığı gibi olacaktır.

Örnek- (K) sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 19/02/2020 tarihinde çalıştıktan sonra işten ayrıldığı ve işten ayrıldığı tarihe kadar olan sürelerin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının 2020/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı 19 olacak ve işten çıkış tarihi olarak 19/02/2020 tarihi sisteme girilecektir.”

“ 4.2.12.4. İşe Başladığı Ay/Dönem İçinde İşten Ayrılan Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayılarının Hesaplanması

İşe başladığı ay/dönem içinde işten ayrılan sigortalıların ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları (ay/dönemin ilk günü işe başlayıp son günü işten ayrılanlar hariç), sigortalının işe giriş tarihi ve işten çıkış tarihleri dahil kaç gün olduğuna bakılarak, parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır.

Ay/dönemin ilk günü işe başlayıp son günü işten ayrılan ve ayın tamamı için ücret almaya hak kazanmış olan sigortalıların ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları ise, (a) bölümünde açıklandığı gibi olacaktır.

Örnek- (B) sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 17/03/2020 tarihinde işe başlayıp 27/03/2020 tarihinde işten ayrıldığı ve işe başlayıp ayrıldığı sürelerin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının işe başlama tarihi 17/03/2020 olarak, işten ayrılış tarihi 27/03/2020 olarak,

2020/Mart ayındaki prim ödeme gün sayısı ise 11 olarak sisteme kaydedilecektir.”

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından yayımlanan 18/06/2020 tarihli 2020/20 sayılı Genelgenin “1.2.2.1.”, “1.2.2.2.”, “1.2.2.3.”, “1.2.2.4.”, “4.2.” maddelerine göre;

1.2.2.1- Ay/dönem içindeki çalışmaları tam olan sigortalıların prim ödeme gün sayılarının hesaplanması

Ay/dönem içindeki çalışmaları tam olan sigortalıların prim ödeme gün sayıları, ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılmaksızın (ay/dönemin 28, 29, 30 veya 31 gün çektiği üzerinde durulmaksızın) 30 gün olarak sisteme girilecektir.

Örnek 1: (A) sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 2016/Mart ayının tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, 2016/Mart ayındaki prim ödeme gün sayısı, Mart ayının 31 gün olduğu üzerinde durulmaksızın 30 olarak, 2016/Şubat ayının tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında ise, 2016/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı, Şubat ayının 29 gün olduğu üzerinde durulmaksızın yine 30 olarak sisteme girilecektir.

Öte yandan Şubat ayı içinde sigortalının aynı işverene ait başka bir işyerinde naklen ve hizmet akdi sona ermeden çalışmaya başlaması veya işyerinin başka bir sosyal güvenlik merkezine nakli halinde, sigortalının hizmetlerinin kesintisiz olması, başka bir ifade ile aylık

tam ücrete hak kazanmış olması halinde, Şubat ayı içindeki nakil tarihinden önceki ve sonraki sürelerle ilişkin prim gün

sayılarının toplamının 30 olması gerekmektedir.

İşyerinin veya sigortalının nakli nedeniyle Şubat ayı içinde aynı işveren tarafından aynı sigortalı için işyeri sicil numarası farklı iki ayrı aylık prim ve hizmet belgesi ile bildirim yapılacağı durumlarda, nakil öncesi ve nakil sonrası sürelerdeki prim gün sayısının 30 güne

tamamlanması için gerektiğinde,

Eski işyerindeki prim gün sayısına Şubat ayının 29 çektiği yıllarda 1 gün, 28 çektiği yıllarda 2 gün ilave edilecek ve e-Bildirgede işten ayrılış tarihi seçilmeksizin arta kalan günler için "DİĞER" kodu ile eksik gün bildirilecektir.

Ancak, 28 çeken Şubat ayları için, ayın 26'sı ile 27'sinde eski işyerinden çıkıldı ise ilave 2 gün eski işyerine eklenemeyeceğinden yeni işyerindeki prim gün sayısına eklenecek ve e-Bildirgede işe giriş tarihi seçilmeksizin arta kalan günler için "DİĞER" kodu ile eksik gün bildirilecektir.

Yine, 29 çeken Şubat ayları için ayın 28'inde eski işyerinden çıkıldı ise ilave 1 gün eski işyerine eklenemeyeceğinden yeni işyerindeki prim gün sayısına eklenecek ve e-Bildirgede işe giriş tarihi seçilmeksizin arta kalan günler için "DİĞER" kodu ile eksik gün bildirilecektir.

Örnek 2 - (A) Limited Şirketinin işyerini 2/2/2018 tarihinde kapatarak 3/2/2018 tarihinde Kastamonu ilimizden Ankara ilimize taşıdığı ve nakil dolayısıyla Ankara ilimizde 3/2/2018 tarihi itibarıyla yeni bir işyeri dosyası tescil ettirdiği varsayıldığında, şubat ayı içindeki çalışmaları tam olan ve aylık tam ücrete hak kazanan si-

gortalıların her iki işyerinden bildirilecek prim ödeme gün sayılarının toplamının 30 olabilmesi için;

-Eski e-Bildirge şifresi ile 2+2 =4 gün (24 gün "DİĞER" neden ile eksik gün bildirilecek) üzerinden

-Yeni e-Bildirge şifresi ile 26 gün üzerinden bildirim yapılabilecektir.

Örnek 3- (B) Limited Şirketinin işyerini 27/2/2018 tarihinde kapatarak 28/2/2018 tarihinde İzmir ilimizden İstanbul ilimize taşıdığı ve nakil dolayısıyla İstanbul ilimizde 28/2/2018 tarihi itibarıyla yeni bir işyeri dosyası tescil ettirdiği varsayıldığında, şubat ayı içindeki çalışmaları tam olan ve aylık tam ücrete hak kazanan sigortalıların her iki işyerinden bildirilecek prim ödeme gün sayılarının toplamının 30 olabilmesi için;

-Eski e-Bildirge şifresi ile 27 gün üzerinden

-Yeni e-Bildirge şifresi ile 1+2=3 gün (25 gün "DİĞER" neden ile eksik gün bildirilecek) üzerinden

bildirim yapılabilecektir.

Örnek 4- (C) Limited Şirketinin işyerini 28/2/2016 tarihinde kapatarak 29/2/2016 tarihinde Aydın ilimizden Trabzon ilimize taşıdığı ve nakil dolayısıyla Trabzon ilimizde 29/2/2016 tarihi itibarıyla yeni bir işyeri dosyası tescil ettirdiği varsayıldığında, şubat ayı içindeki çalışmaları tam olan ve aylık tam ücrete hak kazanan sigortalıların her iki işyerinden bildirilecek prim ödeme gün sayılarının toplamının 30 olabilmesi için;

-Eski e-Bildirge şifresi ile 28 gün üzerinden

-Yeni e-Bildirge şifresi ile 1+1=2 gün (27 gün "DİĞER" neden ile eksik gün bildirilecek) üzerinden

bildirim yapılabilecektir.

1.2.2.2- Ay/dönem içinde işe başlayan sigortalıların prim ödeme gün sayılarının hesaplanması

Ay/dönemin ilk gününde işe giren ve o ayda tam çalışan sigortalılar hariç, ay/dönem içinde işe giren sigortalıların prim ödeme gün sayıları, işe giriş tarihleri ve ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılarak parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır.

Ay/dönemin ilk gününde işe başlamış ve ayın tamamı için ücret almaya hak kazanmış olan sigortalıların, ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları, bu genelgenin üçüncü kısmının birinci bölümünün 1.2.2.1 numaralı bölümünde açıklandığı gibi olacaktır.

Örnek 1: (D) sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 20/3/2017 tarihinde işe başladığı ve işe başladığı tarihten itibaren ayın kalan günlerinin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının 2017/Mart ayındaki prim ödeme gün sayısı 12 gün olarak, işe başlama tarihi ise 20/3/2017 olarak sisteme girilecektir.

1.2.2.3- Ay/dönem içinde işten ayrılan sigortalıların prim ödeme gün sayılarının hesaplanması

Ay/dönemin son gününde çalıştıktan sonra işten ayrılan sigortalılar hariç olmak üzere, ay içinde işten ayrılan sigortalıların prim ödeme gün sayıları, işten çıkış

tarihleri ve ay/dönemin kaç gün olduğuna bakılarak parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır.

Ay/dönemin son gününde çalıştıktan sonra işten ayrılmış ve ayın tamamı için ücret almaya hak kazanmış olan sigortalıların ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları ise, bu genelgenin üçüncü kısmının 1.2.2.1 numaralı bölümünde açıklandığı gibi olacaktır.

Örnek 1: (K) sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 20/2/2017 tarihinde çalıştıktan sonra işten ayrıldığı ve işten ayrıldığı tarihe kadar olan sürelerin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının 2017/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı 20 olacak ve işten çıkış tarihi olarak 20/2/2017 tarihi sisteme girilecektir.

1.2.2.4- İşe başladığı ay/dönem içinde işten ayrılan sigortalıların prim ödeme gün sayılarının hesaplanması

İşe başladığı ay/dönem içinde işten ayrılan sigortalıların ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları (ay/dönemin ilk günü işe başlayıp son günü işten ayrılanlar hariç), sigortalının işe giriş tarihi ve işten çıkış tarihleri dahil kaç gün olduğuna bakılarak, parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır.

Ay/dönemin ilk günü işe başlayıp son günü işten ayrılan ve ayın tamamı için ücret almaya hak kazanmış olan sigortalıların ilgili ay/dönemdeki prim ödeme gün sayıları ise, bu genelgenin üçüncü kısmının birinci bölümünün 1.2.2.1 numaralı bölümünde açıklandığı gibi olacaktır.

Örnek 1: (B) sigortalısının, özel sektöre ait bir işyerinde 17/3/2017 tarihinde işe başlayıp 28/3/2017 tarihinde işten ayrıldığı ve işe başlayıp ayrıldığı sürelerin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının işe başlama tarihi 17/3/2017 olarak, işten ayrılış tarihi 28/3/2017 olarak, 2017/Mart ayındaki prim ödeme gün

sayısı ise 12 olarak sisteme kaydedilecektir.

4.2- Muhtasar ve prim hizmet beyannamesinin düzenlenmesi

Prim Ödeme Günü: Sigortalıların ay içinde prim almaya hak kazandıkları gün sayıları yazılır. Ay içinde tam çalışılması halinde, ay içindeki gün sayısına bakılmaksızın, 30 gün olarak dikkate alınmalıdır. Ay içinde tam çalışılmamışsa buraya yazılan gün sayısı ile eksik gün sayısı toplamı 30 olmalıdır.

Ayın/dönemin ilk gününde işe giren ve o ayda tam çalışan sigortalılar hariç, ay/dönem içinde işe giren sigortalıların prim ödeme gün sayıları, işe giriş tarihleri ve ayın/dönemin kaç gün olduğuna bakılarak parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanır. Yani, sigortalının işe girdiği günden önceki gün sayısı, o aydaki toplam gün sayısından düşülür. Örneğin; sigortalının işe girdiği ay 30 gün çekiyorsa ve sigortalı ayın beşinde işe girmişse, $30 - 4 = 26$

gün üzerinden bildirilir. Eğer ay 31 gün çekiyorsa ve ayın ikisinde işe girmişse, $31 - 1 = 30$

gün olarak bildirilir.

Ayın/dönemin son gününde çalıştıktan sonra işten ayrılan sigortalılar hariç ol-

mak üzere, ay içinde işten ayrılan sigortalıların prim ödeme gün sayıları, işten çıkış tarihleri ve ayın/dönemin kaç gün olduğuna bakılarak parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanır.

Sigortalı o ayın ilk gününden beri işyerinde çalışıyor ve ay bitmeden işyerinden ayrılmışsa, ayın kaç gün çektiğine bakılmaksızın, ayrıldığı gün ayın kaçınıcı gününe tekabül ediyorsa o kadar gün üzerinden sigortalı olarak bildirilecektir. Örneğin; ayın beşinde ayrılmışsa 5, ayın yirmi üçünde ayrılmışsa 23 gün üzerinden prim ödeme gün sayısı girilir.

3. PRİM ÖDEME GÜN SAYILARININ HESAPLANMASI

3.1. Ay / Dönem İçindeki Çalışmaların Tam Olan Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayılarının Hesaplanması

Ay / dönem içindeki çalışmaları tam olan sigortalıların prim ödeme gün sayıları, ay / dönemin kaç gün olduğuna bakılmaksızın (ay / dönemin 28, 29, 30 veya 31 gün çektiği üzerinde durulmaksızın) 30 gün olarak sisteme girilecektir.

Örnek Olay: (X) sigortalısının işyerinde 2021/Mart ayının tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, 2021/Mart ayındaki prim ödeme gün sayısı, Mart ayının 31 gün olduğu üzerinde durulmaksızın 30 olarak, 2021/Şubat ayının tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında ise, 2021/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı, Şubat ayının 28 gün olduğu üzerinde durulmaksızın yine 30 olarak sisteme girilecektir.

Ay / dönemin ilk gününde işe başlamış ve ayın tamamı için ücret almaya hak kazanmış olan sigortalıların, ilgili ay / dönemdeki prim ödeme gün sayıları 30 gün olacaktır.

Ay / dönemin son gününde çalıştıktan sonra işten ayrılmış ve ayın tamamı için ücret almaya hak kazanmış olan sigortalıların ilgili ay / dönemdeki prim ödeme gün sayıları 30 gün olacaktır.

Ay / dönemin ilk günü işe başlayıp son günü işten ayrılan ve ayın tamamı için ücret almaya hak kazanmış olan sigortalıların ilgili ay / dönemdeki prim ödeme gün sayıları 30 gün olacaktır.

Şubat ayı içinde sigortalının aynı işverene ait başka bir işyerinde naklen ve hizmet akdi sona ermeden çalışmaya başlaması veya işyerinin başka bir sosyal güvenlik merkezine nakli halinde, sigortalının hizmetlerinin kesintisiz olması, başka bir ifade ile aylık tam ücrete hak kazanmış olması halinde, Şubat ayı içindeki nakil tarihinden önceki ve sonraki sürelerle ilişkin prim gün sayılarının toplamının 30 olması gerekmektedir.

İşyerinin veya sigortalının nakli nedeniyle Şubat ayı içinde aynı işveren tarafından aynı sigortalı için işyeri sicil numarası farklı 2 ayrı aylık prim ve hizmet belgesi/muhtasar ve prim hizmet beyannamesi ile bildirim yapılacağı durumlarda, nakil öncesi ve nakil sonrası sürelerdeki prim gün sayısının 30 güne tamamlanması için gerektiğinde; eski işyerindeki prim gün sayısına Şubat ayının 29 çektiği yıllarda 1 gün, 28 çektiği yıllarda 2 gün ilave edilecek ve e-bildirgede / e-beyannamede işten ayrılış tarihi seçil-

meksizin arta kalan günler için “DİĞER” kodu ile eksik gün bildirilecektir. Ancak, 28 çeken Şubat ayları için, ayın 26’sı ile 27’sinde eski işyerinden çıkıldı ise ilave 2 gün eski işyerine eklenemeyeceğinden yeni işyerindeki prim gün sayısına eklenecek ve e-bildirgede / e-beyannamede işe giriş tarihi seçilmeksizin arda kalan günler için “DİĞER” kodu ile eksik gün bildirilecektir. Yine, 29 çeken Şubat ayları için ayın 28’inde eski işyerinden çıkıldı ise ilave 1 gün eski işyerine eklenemeyeceğinden yeni işyerindeki prim gün sayısına eklenecek ve e-bildirgede / e-beyannamede işe giriş tarihi seçilmeksizin arda kalan günler için “DİĞER” kodu ile eksik gün bildirilecektir.

3.2. Ay / Dönem İçinde İşe Başlayan Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayılarının Hesaplanması

Ay / dönem içinde işe giren sigortalıların prim ödeme gün sayıları, işe giriş tarihleri ve ay / dönemin kaç gün olduğuna bakılarak parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır. Yani, sigortalının işe girdiği günden önceki gün sayısı, o aydaki toplam gün sayısından düşülür. Örneğin; sigortalının işe girdiği ay 30 gün çekiyorsa ve sigortalı ayın 5’inde işe girmişse, $30 - 4 = 26$ gün üzerinden bildirilir. Eğer ay 31 gün çekiyorsa ve ayın 2’sinde işe girmişse, $31 - 1 = 30$ gün olarak bildirilir.

Örnek Olay: (A) sigortalısının, bir işyerinde 19/03/2021 tarihinde işe başladığı ve işe başladığı tarihten itibaren ayın kalan günlerinin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının 2021/Mart

ayındaki prim ödeme gün sayısı 13 gün olarak, işe başlama tarihi ise 19/03/2021 olarak sisteme girilecektir.

3.3. Ay / Dönem İçinde İşten Ayrılan Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayılarının Hesaplanması

Ay içinde işten ayrılan sigortalıların prim ödeme gün sayıları, işten çıkış tarihleri ve ay / dönemin kaç gün olduğuna bakılarak parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır. Sigortalı o ayın ilk gününden beri işyerinde çalışıyor ve ay bitmeden işyerinden ayrılmışsa, ayın kaç gün çektiğine bakılmaksızın, ayrıldığı gün ayın kaçınıcı gününe tekabül ediyorsa o kadar gün üzerinden sigortalı olarak bildirilecektir. Örneğin; ayın 5'inde ayrılmışsa 5, ayın 23'ünde ayrılmışsa 23 gün üzerinden prim ödeme gün sayısı girilir.

Örnek Olay: (B) sigortalısının, bir işyerinde 19/02/2021 tarihinde çalıştıktan sonra işten ayrıldığı ve işten ayrıldığı tarihe kadar olan sürelerin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının 2021/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı 19 olacak ve işten çıkış tarihi olarak 19/02/2021 tarihi sisteme girilecektir.

3.4. İşe Başladığı Ay / Dönem İçinde İşten Ayrılan Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayılarının Hesaplanması

İşe başladığı ay / dönem içinde işten ayrılan sigortalıların ilgili ay / dönemdeki prim ödeme gün sayıları, sigortalının işe giriş tarihi ve işten çıkış tarihleri dahil kaç gün olduğuna bakılarak, parmak hesabı yapılmak suretiyle hesaplanacaktır.

Örnek Olay: (C) sigortalısının, bir işyerinde 17/03/2021 tarihinde işe başlayıp

28/03/2021 tarihinde işten ayrıldığı ve işe başlayıp ayrıldığı sürelerin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu sigortalının işe başlama tarihi 17/03/2021 olarak, işten ayrılış tarihi 28/03/2021 olarak, 2021/Mart ayındaki prim ödeme gün sayısı ise 12 olarak sisteme kaydedilecektir.

3.5. Ay / Dönem İçinde Bazı Günlerde Çalışmamış ve Çalışmadığı Günler İçin Ücret Almamış Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayılarının Hesaplanması

a) Ay / Dönem İçinde İşe Girişi veya İşten Çıkışı Bulunmayan Sigortalılar Yönünden

Ay / dönem içinde işe girişi veya işten çıkışı bulunmayan, çeşitli nedenlerle (istirahat, ücretsiz izin, disiplin cezası gibi) ay / dönemin bazı günlerinde çalışmayan ve çalışmadığı günler için de ücret almayan sigortalıların ilgili ay / dönemdeki prim ödeme gün sayıları, ilgili ay / dönemdeki gün sayısından, ücret almaya hak kazanılmamış gün sayısı çıkartılmak suretiyle hesaplanacaktır.

Örnek Olay: Bir işyerinde çalışan (Ç) sigortalısının, 2021/Şubat ayında 10 gün ücretsiz izinli olduğu ve ayın kalan günlerinin tamamı için ücret almaya hak kazanmış olduğu varsayıldığında, söz konusu ayda 28 gün bulunması ve sigortalının 10 gün eksik çalışmış olması nedeniyle, bahse konu sigortalının 2021/Şubat ayındaki prim ödeme gün sayısı 18 olacaktır.

b) Ay / Dönem İçinde İşe Girişi veya İşten Çıkışı Bulunan Sigortalılar Yönünden

Ay / dönem içinde işe başlayan veya işten ayrılan sigortalıların, aynı zamanda çeşitli nedenlerle (istirahat, ücretsiz izin, disiplin cezası gibi) ay / dönem içinde hak kazanılmış hafta tatili dışında, çalışmadığı ve çalışmadığı günler içerisinde ücret almadığı günlerin bulunması durumunda, ilgili ay / dönemdeki prim ödeme gün sayısı, ücret alınan gün sayısı esas alınmak suretiyle, başka bir ifade ile ilgili ay / dönemdeki gün sayısından, işe başladığı tarihten önceki gün sayısı, işten ayrıldığı tarihten sonraki gün sayısı ve ücret alınmayan gün sayısı çıkartılmak suretiyle hesaplanacaktır.

Örnek Olay: Bir işyerinde 08/03/2021 tarihinde işe başlamış olan sigortalının, 2021/Mart ayında işe başladığı tarihten sonra 3 gün istirahatlı bulunduğu ve hak kazanılmış hafta tatili dışında söz konusu ayın diğer günlerinin tamamında çalışmış olduğu varsayıldığında, ilgili aydaki prim ödeme gün sayısı $31 - 7 - 3 = 21$ olacaktır.

3.6. İşverenlerce SGK'dan Geçici İş Göremezlik Ödeneği Alan Sigortalılara İstirahatli Oldukları Süreler İçin Ücret Ödenmesi Halinde Prim Ödeme Gün Sayısının Hesaplanması

İşverenlerce SGK'dan geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalılara, SGK tarafından ödenen geçici iş göremezlik ödeneği ile normal günlük kazançları arasındaki fark ücretleri veya SGK tarafından ödenen geçici iş göremezlik ödeneği dikkate alınmaksızın ayrıca normal günlük ücretlerinin ödendiği durumlarda, geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalılara istirahatlı buldukları sü-

reler için işverenlerince yapılan bu ödemeler prime tabi tutulmaktadır.

SGK'dan geçici iş göremezlik ödeneği alan (ay / dönem içinde istirahatli olan) sigortalıların prim ödeme gün sayıları ücret aldığı günler dikkate alınmak suretiyle hesaplanmaktadır.

Dolayısıyla, prime tabi tutulan bu ödemelerin sigorta primine esas günlük kazanç alt sınırının altında kalması halinde, prime esas günlük kazanca tamamlanarak, iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi de dahil olmak üzere prime tabi tutulması ve bu primlerin ilişkin olduğu sürelerin prim ödeme gün sayısına ilave edilmesi gerekmektedir.

Örnek Olay: Bir işyerinde çalışmakta iken 17/03/2021 - 25/03/2021 döneminde istirahatli olması nedeniyle SGK'dan geçici iş göremezlik ödeneği alan bir sigortalı için, işvereni tarafından bu süreler için SGK tarafından ödenen geçici iş göremezlik ödeneği dikkate alınmaksızın tam ücretinin ödendiği varsayıldığında, söz konusu sigortalının 2021/Mart ayındaki prim ödeme gün sayısı 30 olacaktır. İstirahatli sürelerde işverence ücret ödenmemesi halinde ise sigortalının 2021/Mart ayı prim ödeme gün sayısı $31 - 9 = 22$ olacaktır.

3.7. Hafta Tatili Ücretine Hak Kazanıp Kazanılmamasına Göre Prim Ödeme Gün Sayısının Hesaplanması

394 sayılı Hafta Tatili Hakkında Kanun'da, hafta içindeki çalışma süresi 6 gün olarak belirlenmiş ve her 6 günlük çalışma sonucu işçinin 24 saatten az olmamak üzere dinlendirileceği,

4857 sayılı İş Kanunu'nda, genel bakımdan haftalık çalışma süresinin haftada en çok 45 saat olduğu, aksi kararlaştırılmamış ise bu sürenin işyerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanacağı, 4857 sayılı Kanun kapsamına giren işyerlerinde, işçilere tatil gününden önce 63'üncü maddeye göre belirlenen iş günlerinde çalışmış olmaları koşulu ile 7 günlük bir zaman dilimi içinde kesintisiz en az 24 saat dinlenme (hafta tatili) verileceği, çalışılmayan hafta tatili günü için işveren tarafından bir iş karşılığı olmaksızın o günün ücretinin tam olarak ödeneceği,

öngörülmüştür.

Buna göre, sigortalıların işe başladığı ay / dönemdeki prim ödeme gün sayılarının ve prime esas kazanç tutarlarının hesaplanması sırasında, 394 ve 4857 sayılı Kanunlarda öngörülen hafta tatili ücretine hak kazanıp kazanmadığı hususu da göz önüne alınacak ve hak kazanılan hafta tatili prim ödeme gün sayısına dahil edilecektir.

Diğer taraftan, hafta tatiline hak kazanmadıkları halde hafta tatili yapan sigortalılara, kullanmış oldukları hafta tatili için ücret ödenmesi zorunlu olmadığından, bu sürelerin prim ödeme gün sayısının hesaplanması sırasında dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır. Ancak, bu durumda, ay içindeki eksik çalışmaya (hafta tatiline) ilişkin puantaj kaydının yasal süresi içinde SGK'ya verilmesi gerekmektedir.

Buna karşın, hak kazanılmadığı halde kullanılmış olan hafta tatili için ücret ödenmesi halinde, bu sürelerle iliş-

kin ücretler de prime esas kazançta dahil edileceğinden, bu durumda bahse konu süreler prim ödeme gün sayısına dahil edilecektir.

3.8. Kısmi Süreli Çalışmalarda Prim Ödeme Gün Sayısının Hesaplanması

Sigortalının normal haftalık çalışma süresinin, tam süreli iş sözleşmesiyle çalışan emsal işçiye göre 2/3'ü oranından daha az belirlendiği çalışmalar kısmî süreli çalışmadır.

İş sözleşmesi saat ücreti karşılığı yapılmış ise kısmi süreli çalışan sigortalıların ay içinde çalıştığı toplam sürenin, 4857 sayılı Kanuna göre günlük olağan çalışma süresi olan 7,5 saate bölünmesiyle, sigortalı için bildirilmesi gereken prim ödeme gün sayısı hesaplanır. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda 7,5 saatin altındaki çalışmalar 1 güne tamamlanır.

20/04/1967 tarihli ve 854 sayılı Deniz İş Kanunu ve 13/06/1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın Mesleğinde Çalışanlarla Çalıştıranlar Arasındaki Münasebetlerin Tanzimi Hakkında Kanun kapsamında çalışan sigortalıların ay içinde çalıştığı toplam sürenin 8 saate bölünmesiyle, ayda kaç gün sigortalı bildirileceği hesaplanır. Bu şekilde yapılacak hesaplamalarda 8 saatin altındaki çalışmalar 1 güne tamamlanır.

4. ÜCRET SİSTEMİNE GÖRE PRİM ÖDEME GÜN SAYISININ HESAPLANMASI

Mahalli idareler ve şirketleri günlük ücret sistemini veya aylık ücret sistemini seçmekte serbesttirler. Her iki halde de ücretler çalışıldıktan sonra takip eden

ayın başında veya belirlenen tarihte ayda bir ödenmektedir.

Günlük ücret sisteminde, ayın çekme durumuna göre 28, 29 veya 31 gün üzerinden ücret ödenmekte ve SGK bildirimini 30 gün (ay içinde işe başlama ve işten ayrılma vb. haller hariç) ve prime esas kazancın alt sınırı (asgari ücret) altında olmamak üzere yapılmaktadır.

Aylık ücret sisteminde, ayın çekme durumuna bakılmaksızın her ay 30 gün üzerinden ücret ödenmekte ve SGK bildirimini 30 gün (ay içinde işe başlama ve işten ayrılma vb. haller hariç) ve prime esas kazancın alt sınırı (asgari ücret) altında olmamak üzere yapılmaktadır.

Ay içinde tam çalışılması kaydıyla her iki ücret sisteminde ortak olan her ay için bildirilecek prim gün sayısı 30 gün, prime esas kazancın ise en az alt sınır tutarında bildirilmesidir. SGK sistemi bu esas üzerine kurulmuş olup, alt sınırın altında ve 30 günün altında (eksik gün beyanı hariç) yapılan bildirimler sistem tarafından onaylanmamaktadır.

5. SONUÇ

Prim ödeme gün sayısına, sigortalıların ay içinde prim almaya hak kazandıkları gün sayıları yazılır. Ay içinde tam çalışılması halinde, ay içindeki gün sayısına bakılmaksızın, 30 gün olarak dikkate alınmalıdır. Ay içinde tam çalış-

ılmamışsa buraya yazılan gün sayısı ile eksik gün sayısı toplamı 30 olmalıdır. Bir ay içinde tam çalışan ve buna göre ücret alan sigortalının prim ödeme gün sayısı, ayın kaç gün olduğuna bakılmaksızın 30 gün üzerinden bildirilir. Ay içinde işe alınan sigortalının prim ödeme gün sayısı, işe başladığı tarih ile ayın kalan günleri kadar, işten ayrılan sigortalının prim ödeme gün sayısı ise o ayda çalıştığı gün sayısı kadar bildirilir. Ay içinde tam çalışan ve ayın 28, 29, 31 çektiğine göre ücret alan işçilere 28, 29 ve 31 günlük ücret ödenecek, özellikle asgari ücretle çalışanlar açısından 28 ve 29 günlük ücret alt sınırın altında (asgari ücret tutarının altında) kalacağından dolayı SGK bildirimini yapılamayacağından alt sınır (asgari ücrete eşittir) üzerinden bildirim yapılacak, aradaki farka (alt sınır-asgari ücret) primleri bunları çalıştıran mahalli idareler ve şirketleri tarafından mevzuat gereği karşılanacaktır.

KAYNAKÇA

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği

İşveren Uygulama Tebliği

2020/20 sayılı İşveren İşlemleri Genelgesi

Muhtasar ve Prim Hizmet Beyannamesi Düzenleme Kılavuzu

BELEDİYE İŞÇİSİNİN İŞVERENE VERDİĞİ ZARARIN MİKTARINA GÖRE İŞ SÖZLEŞMESİNİN FESHİ

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İş Başmüfettişi

1. GİRİŞ

Çalışanlar açısından en önemli unsur olan ücret aynı zamanda, işverenin de iş sözleşmesinden doğan başlıca borcunu oluşturmaktadır. Ücretin çalışanlar bakımından önemi ve çalışanların işverenler karşısındaki zayıf konumu göz önüne alınarak, İş Kanunu ücretin korunmasına yönelik hükümler getirmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun, 34'üncü maddesi uyarınca "Ücreti ödeme gününden itibaren yirmi gün içinde mücbir bir neden dışında ödenmeyen işçi, iş görme borcunu yerine getirmekten kaçınabilir".

Aynı Kanununun 24/II-e maddesi uyarınca "İşveren tarafından işçinin ücreti kanun hükümleri veya sözleşme şartlarına uygun olarak hesap edilmez veya ödenmezse" işçi iş sözleşmesini haklı nedenle feshedebilir.

4857 sayılı İş Kanunu'nda ücretten zarar karşılığı kesinti yapılmasına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

İş Kanunu'nda düzenlenmeyen bu husus 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun,

407'nci maddesinde "ücretin korunması" başlığı altında düzenlenmiştir.

Çalışma hayatında işçiler ile işverenler arasında karşılaşılan sorunlardan birisi de işçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddelere hasar vermesi ve kayba uğratmasıdır. Zarar karşılığı kesintiden farklı olan ve toplu sözleşme veya iş sözleşmelerinde gösterilmiş olan sebepler dışında yapılamayan kesintiler,

4857 sayılı İş Kanunu'nun 38'inci maddesinde "ücret kesme cezası" başlığı altında düzenlenmiştir. İş hukukunun temel ilkeleri gereği işçi ücretlerinden mahkeme kararı ya da işçinin rızası olmadan kesinti yapılamaz. **Mahkeme kararı olmaksızın ya da işçinin rızası alınmaksızın işçi ücretlerinden kesinti yapılması halinde; işçiler bu kesintileri 10 yıllık zaman aşımı süresinde geri alabilecekleri gibi, iş sözleşmelerini de haklı nedenle derhal feshedebileceklerdir.** Ancak Yargıtay kararları doğrultusunda işçiye hakkı olmayan bir para verilmişse, ha-

tayla bu para ödenmişse fazla ödemenin işçi ücretinden kesilmesi haklı bir nedene dayandığı, kabul edilir¹.

2. FESİH

Devam etmekte olan bir hukuki ilişkiyi, tek taraflı olarak ve ileriye dönük olmak üzere sonlandıran bozucu yenilik doğurucu irade beyanına fesih denir. Fesih hakkı, iş sözleşmesini derhal veya belirli bir sürenin geçmesiyle ortadan kaldıracı yetkisi veren bozucu yenilik doğuran ve karşı tarafa yöneltilmesi gereken bir haktır. Fesih bildiriminde fesih sözcüğünün bulunması gerekmez. Taraflardan birinin davranışı sözleşmeyi sona erdirmeye iradesini belirgin bir biçimde ortaya koymuş ise fesih yapılmış sayılmaktadır. Olayın özelliğine ve koşullara göre güven teorisi gereği muhatabın bu davranışı bir fesih iradesi olarak yorumlayacak durumda bulunduğu hallerde fesih mevcuttur². Bir tarafın davranışının, iyi niyet kurallarına göre fesih iradesi olarak kabul edilmesinin mümkün bulunduğu hallerde fesih karşı tarafa bir davranışla beyan edilmiş olur³. Fesih iradesini ortaya koyan ifadelerle eylemli olarak işe devam etmeme hali birleşirse bunun fesih anlamına geldiği kabul edilmelidir.

2.1. Fesih Bildirimi

Fesih bildiriminin yazılı olarak yapılması, 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 109'uncu maddesinin bir sonucudur. Ancak yazılı şekil şartı, geçerlilik koşulu olmayıp ispat şartıdır. Fesih bildirimini karşı tarafa ulaştığı anda sonuçlarını doğurur. Ulaşma, muhatabın hâkimiyet alanına

girdiği andır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 20'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre feshin geçerli nedene dayandığını ispat yükümlülüğü işverene aittir. İşçi, feshin başka bir sebebe dayandığını iddia ettiği takdirde, bu iddiasını ispatla yükümlüdür. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 19'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre işveren fesih bildirimini yazılı yapmak ve fesih sebebini açık ve kesin bir şekilde belirtmek zorundadır. Fesih bildirimini yazılı yapılmamışsa veya fesih sebebi açık ve kesin bir şekilde belirtilmemişse aynı Kanununun 21'inci maddesi gereğince geçerli sebep gösterilmediği kabul edilir. Buna karşılık, aynı Kanununun 25'inci maddesinde öngörülen, işverenin haklı nedenle derhal feshinde ise yazılı şekil şartı aranmamaktadır.

2.2. Süreli Fesih

İş sözleşmesi, taraflara sürekli olarak borç yükleyen bir özel hukuk sözleşmesi olsa da, taraflardan herhangi birinin iş sözleşmesini bozmak için karşı tarafa yönelttiği irade açıklamasıyla ilişkiyi sona erdirmesi mümkündür. Süresi belirli olmayan sürekli iş sözleşmelerinin feshinden önce durumun diğer tarafa bildirilmesi gerekir. İş sözleşmeleri;

- İş altı aydan az sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak iki hafta sonra,
- İş altı aydan birbuçuk yıla kadar sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başlayarak dört hafta sonra,
- İş birbuçuk yıldan üç yıla kadar sürmüş olan işçi için, bildirim diğer tarafa yapılmasından başla-

1 Yargıtay 7.HD-E:2014/2455-K:2014/9767-T:05.05.2014

2 Sarper SÜZEK, İş Hukuku, Eylül 2019

3 Hamdi MOLLAMAHMUTOĞLU-Muhittin ASTARLI , İş Hukuku, Ekim 2014

arak altı hafta sonra,

- İşi üç yıldan fazla sürmüş işçi için, bildirim yapılmasından başlayarak sekiz hafta sonra, feshedilmiş sayılır.

Bu süreler asgari olup sözleşmeler ile artırılabilir. Bildirim şartına uymayan taraf, bildirim süresine ilişkin ücret tutarında tazminat ödemek zorundadır. İşveren bildirim süresine ait ücreti peşin vermek suretiyle iş sözleşmesini feshedebilir.

2.3. İşverenin Fesih Hakkı

Hak, hukuk düzenince korunan menfaat demektir. Haklar şahıslara sosyal ve ekonomik bir amacı yerine getirmek için tanındıklarından, amacı dışında kullanılamazlar. İş sözleşmesinin, objektif iyi niyet kuralına aykırı düşecek tarzda feshi durumunda genel olarak fesih hakkının kötüye kullanıldığından söz edilir⁴. Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan hallerle dayanarak işveren için tanınmış olan sözleşmeyi fesih yetkisi 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 25'inci maddesinde sayılmıştır. Yasa hükmü gereği işverene haklı nedenle derhal fesih hakkı veren ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri:

(a) İş sözleşmesi yapıldığı sırada bu sözleşmenin esaslı noktalarından biri için gerekli vasıflar veya şartlar kendisinde bulunmadığı halde bunların kendisinde bulunduğunu ileri sürerek yahut gerçeğe uygun olmayan bilgiler veya sözler söyleyerek işçinin işvereni yanıltması.

(b) İşçinin, işveren yahut bunların aile üyelerinden birinin şeref ve namusuna dokunacak sözler sarf etmesi veya davranışlarda bulunması yahut işveren hak-

kında şeref ve haysiyet kırıcı asılsız ihbar ve isnatlarda bulunması.

(c) İşçinin işverenin başka bir işçisine cinsel tacizde bulunması.

(d) İşçinin işverene yahut onun ailesi üyelerinden birine yahut işverenin başka işçisine sataşması, işyerine sarhoş yahut uyuşturucu madde almış olarak gelmesi ya da işyerinde bu maddeleri kullanması.

(e) İşçinin, işverenin güvenini kötüye kullanmak, hırsızlık yapmak, işverenin meslek sırlarını ortaya atmak gibi doğruluk ve bağlılığa uymayan davranışlarda bulunması.

(f) İşçinin, işyerinde, yedi günden fazla hapisle cezalandırılan ve cezası ertelenmeyen bir suç işlemesi.

(g) İşçinin işverenden izin almaksızın veya haklı bir sebebe dayanmaksızın ardına iki işgünü veya bir ay içinde iki defa herhangi bir tatil gününden sonraki iş günü yahut bir ayda üç işgünü işine devam etmemesi.

(h) İşçinin yapmakla ödevli bulunduğu görevleri kendisine hatırlatıldığı halde yapmamakta ısrar etmesi.

(ı) İşçinin kendi isteği veya savaşması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi, işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddeleri otuz günlük ücretinin tutarıyla ödeyemeyecek derecede hasara ve kayba uğratması.

3. BELEDİYE İŞÇİSİNİN İŞVERENE VERDİĞİ ZARARIN MİKTARINA GÖRE İŞ SÖZLEŞMESİ FESHİ

4857 sayılı İş Kanunu'nda ücretten zarar karşılığı kesinti yapılmasına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamak-

4 Ercan AKYİĞİT, İş Kanunu Şerhi, Mart 2008

tadır. İş Kanunu'nda düzenlenmeyen bu husus 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun, 407'nci maddesinde "ücretin korunması" başlığı altında düzenlenmiştir.

Yasal düzenleme gereği; işveren, işçiden olan alacağı ile ücret borcunu işçinin rızası olmadıkça takas edemeyecek, ancak, işçinin kasten sebebiyet verdiği yargı kararıyla sabit bir zarardan doğan alacaklar, ücretin haczedilebilir kısmı kadar takas edilebilecektir. İşçinin verdiği zarar karşılığı ücretinden kesinti yapılabilmesi için, ya işçinin bu kesintiye onay vermesi gerekecek ya da işçinin kasten verdiği zararın yargı kararı ile ortaya konulması gerekecektir. Yargı⁵ kararı ile ortaya konan zarar karşılığı kesinti miktarının belirlenmesinde "ücretin haczedilebilir kısmı kadar" bir sınır söz konusu iken, işçinin rızası üzerine yapılacak kesinti de miktara yönelik bir sınır yoktur.

Ancak; İş Kanunu'nun, 35'inci maddesinde "ücretin saklı kısmı" başlığı altında yer alan ve "işçilerin aylık ücretlerinin dörtte birinden fazlası haczedilemez veya başkasına devir ve temlik olunmaz" yönündeki düzenleme doğrultusunda; işçinin rızası üzerine yapılacak kesintinin miktarı ücretin dörtte birini geçemez. Diğer bir ifadeyle işveren, işçiden olan alacağı ile ücret borcunu işçinin rızası olmadıkça takas edemez. Ancak, işçinin kasten sebebiyet verdiği yargı kararıyla sabit bir zarardan doğan alacaklar, ücretin haczedilebilir kısmı kadar takas edilebilir. Ücretin işveren lehine kullanılacağına ilişkin anlaşmalar geçersizdir.

Yasa hükmünden de açıkça anlaşılacağı üzere Türk Borçlar Kanunu'nda takas yasağına iki istisna getirilmiştir.

5 Yargıtay 9.HD-E:2015/24209-K:2015/30919-T:17.06.2015

İlki, işçi işverene kasten bir zarar vermiş olmalıdır. Bu takdirde işveren, kasten verilen zarardan doğan alacağını, işçinin rızasını aramaksızın ücret borcu ile takas edebilir. Ancak işverenin takas olanağı, 4857 sayılı İş Kanunu'nun, 35'inci maddesi uyarınca, ücretin haczedilebilir olan **dörtte birlik kısmı ile sınırlıdır.**

İkincisi ise işverenin uğradığı zararın işçinin kasıtlı davranışının yol açtığı yargı kararıyla kesinleşmiş olmasıdır. İşveren ve işçi arasındaki hukuki ilişki iş sözleşmesine dayanmaktadır. İşçinin sözleşmeye aykırı şekilde işverene vermesi halinde, işverenin zararının tazmini amacı ile açacağı dava 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun, 146'ncı maddesi uyarınca on yıllık zamanaşımına tabidir.

İşverenler; İş Kanunu'nun, 25'inci maddesinin, ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri başlıklı ikinci bendinin, (1) fıkrası uyarınca, işçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi, işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddeleri otuz günlük ücretinin tutarıyla ödeyemeyecek derecede hasara ve kayba uğratması halinde, iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce veya bildirim süresini beklemeksizin feshedebilir⁶.

Ancak, 30 günlük ücreti tutarında bir zarar yoksa iş sözleşmesinin feshi haklı neden olarak kabul edilmemelidir. Ancak 30 günlük ücretten az bir meydana gelmekle birlikte, işçinin bu davranışı işyerinde olumsuzluklara neden olmuş

6 Cumhuriyet Sinan ÖZDEMİR, İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, Maliye Hesap Uzmanları Derneği, Mayıs 2011

ve iş ilişkisinin sürdürülmesi işveren açısından önemli ölçüde beklenmez bir hal almış ise feshin geçerli nedene dayandığının kabulü gerekir⁷.

4. SONUÇ

Çalışma hayatında işçiler ile işverenler arasında karşılaşılan önemli sorunlardan birisi de işçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddelere hasar vermesi ve kayba uğratmasıdır. Bu hususlarda nasıl bir yol izleneceğine ilişkin düzenleme yürürlükten kaldırılan 1475 sayılı İş Kanunu'nda ve bu Kanun'u yürürlükten kaldıran 4857 sayılı İş Kanunu'nda yer almıştır. Zarar verme sonucunda işçinin iş sözleşmesinin fesih edilebilmesi verilen zarar miktarı ile işçinin ücreti arasında bir bağ kuralı olarak belirlenmiştir. Buna göre işçinin iş sözleşmesinin fesih edilebilmesi için 1475 sayılı Kanun'da verilen zarar miktarı 10 günlük ücret ile sınırlayken 4857 sayılı Kanun'da verilen zarar miktarı 30 günlük ücret tutarına çıkarılmıştır.

İşçinin verdiği zarar karşılığı ücretinden kesinti yapılabilmesi için, ya işçinin bu kesintiye onay vermesi gerekecek ya da işçinin kasten verdiği zararın yargı kararı ile ortaya konulması gerekecektir. Yargı kararı ile ortaya konan zarar karşılığı kesinti miktarının belirlenmesinde "ücretin haczedilebilir kısmı kadar" bir sınır söz konusu iken, işçinin rızası üzerine yapılacak kesinti de miktara yönelik bir sınır yoktur.

Ancak; İş Kanunu'nun, 35'inci maddesinde "ücretin saklı kısmı" başlığı altında yer alan ve "işçilerin aylık ücretlerinin

dörtte birinden fazlası haczedilemez veya başkasına devir ve temlik olunamaz" yönündeki düzenleme doğrultusunda; işçinin rızası üzerine yapılacak kesintinin miktarı ücretin dörtte birini geçemez.

Belediyeler; İş Kanunu'nun, 25'inci maddesinin, ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri başlıklı ikinci bendinin, (1) fıkrası uyarınca, işçinin kendi isteği veya savsaması yüzünden işin güvenliğini tehlikeye düşürmesi, işyerinin malı olan veya malı olmayıp da eli altında bulunan makineleri, tesisatı veya başka eşya ve maddeleri otuz günlük ücretinin tutarıyla ödeyemeyecek derecede hasara ve kayba uğratması halinde, iş sözleşmesini sürenin bitiminden önce veya bildirim süresini beklemezsizin tazminatsız feshedebileceklerdir.

KAYNAKÇA

1475 sayılı İş Kanunu

4857 sayılı İş Kanunu

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu

Sarper SÜZEK, İş Hukuku, Eylül 2019

Hamdi MOLLAMAHMUTOĞLU - Muhittin ASTARLI, İş Hukuku, Ekim 2014

Ercan AKYİĞİT, İş Kanunu Şerhi, Mart 2008

Cumhur Sinan ÖZDEMİR, İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi, Maliye Hesap Uzmanları Derneği, Mayıs 2011

Yargıtay 7.HD- E:2014/2455 - K : 2014 / 9767 - T : 05.05.2014

Yargıtay 9.HD-E:2015/24209 - K : 2015 / 30919 - T : 17.06.2015

Yargıtay 9.HD-E:2016/8071-K : 2017 / 4302 -T:20.03.2017

⁷ Yargıtay 9.HD-E:2016/8071-K:2017/4302-T:20.03.2017

Oktay ÇAMDELEN

Başmüfettiş
DMO Genel Müdürlüğü

BANKALAR İLE YAPILAN SÖZLEŞME TARİHİNDEN SONRA KURUMA AÇIKTAN VEYA NAKLEN ATANAN PERSONEL İÇİN PROMOSYON ÖDEMESİ YAPILIR MI?

1. GİRİŞ

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Aylığım ödeme zamanı ve Esasları" başlıklı 164 üncü maddesinde yer alan "... Aylıklarımı 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanunu ve 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu hükümlerine göre almakta bulunan Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri (sözleşmeli statüdeki personel dahil) ile kamu ve özel kesimde iş kanunlarına göre istihdam edilen işçilere çeşitli adlar altında yapılan nakdi ve aynı nitelikteki tüm ödemelerin hesaplanma kolaylığını ve basitliğini sağlamak amacıyla, bordro düzenlemesine, tahakkuk ve ödeme işlem ve sürelerine ilişkin esas ve usulleri tesbit etmeye, aydan daha kısa ya da daha uzun sürelerde yapılan ödemelerin aylık dönemler itibariyle tahakkuk ettirilmesi ve ödenmesine karar vermeye Maliye ve Gümrük Bakanlığı yetkilidir." hükmünden hareketle Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından

yayımlanan "Aylık ve Ücret Ödemeleri" başlıklı (6) sıra nolu Genel Tebliği¹ gereğince kamu görevlilerinin aylık ve ücretleri bankalar vasıtasıyla ödenmesi esas belirlenmiştir.

Keza, Maliye Bakanlığınca yayımlanan Aylıkların Banka Aracılığıyla Ödenmesi Hakkında (1) sıra nolu Genel Tebliğin²; "Amaç ve kapsam" başlıklı 1 inci maddesinde, "Bu Tebliğin amacı, merkezi yönetim kapsamında yer alan kamu idarelerinde görevli kamu görevlileri ve işçilerin aylık ödemelerinin bankacılık sistemi aracılığı ile gerçekleştirilmesine ilişkin usul ve esasları belirlemektir." ve "Aylıkların bankalar aracılığıyla ödenmesi" başlıklı 4 üncü maddesinde, "Merkezi yönetim kapsamında yer alan kamu idarelerinde çalışan kamu görevlileri ile işçilerin aylıkları bankalar aracılığıyla ödenir. Her bir harcama biriminde görevli kamu görevlileri ile işçilerin tamamının aylıkları tek bir banka şubesinden ödenir..." hükümleri doğrultusunda her bir harcama birimi

1 Bkz. 20.02.2004 tarih ve 25379 sayılı Resmî Gazete.

2 Bkz. 17.07.2012 tarih ve 28356 sayılı Resmî Gazete.

tarafından kamu görevlileri ve işçilerin aylık ve ücretlerinin tek bir banka şubesinden ödeneceği kuralı getirilmiştir.

Bu itibarla, kamu görevlilerinin maaşlarının bankalardan ödenmesi münasebetiyle kamu kurumları ile bankalar arasında sözleşmeler yapılmakta ve bu sözleşmelere göre bankalar tarafından promosyon adı altında ek nakdi imkanlar sağlanmakta olduğundan, söz konusu sözleşmeler akdedildikten sonra açıktan veya naklen atama şeklinde göreve başlayan kamu görevlilerine promosyon ödemesinin yapılıp yapılmayacağı hususu Kamu Denetçiliği Kurumunun kararları doğrultusunda irdelenecektir.

2. 20.07.2007 YILINDAN ÖNCEKİ UYGULAMA

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun; 3 üncü maddesinde kamu geliri, "*Kanunlarına dayanılarak toplanan vergi, resim, harç, fon kesintisi, pay veya benzeri gelirler, faiz, zam ve ceza gelirleri, taşınır ve taşınmazlardan elde edilen her türlü gelirler ile hizmet karşılığı elde edilen gelirler, borçlanma araçlarının primli satışı suretiyle elde edilen gelirler, sosyal güvenlik primi kesintileri, alınan bağış ve yardımlar ile diğer gelirleri*" olarak tanımlanmış ve "*Bağış ve yardımlar*" başlıklı 40 ncı maddesinde de, "*Herhangi bir gerçek veya tüzel kişi tarafından, kamu hizmetinin karşılığı olarak veya kamu hizmetleriyle ilişkilendirilerek bağış veya yardım toplanamaz, benzeri adlar altında tahsilat yapılamaz. Kamu idarelerine yapılan her türlü bağış ve yardımlar gelir kaydedilir. Nakdi olma-*

yan bağış ve yardımlar, ilgili mevzuatına göre değerlemeye tâbi tutularak kayıtlara alınır..." denilmiş olup, her türlü bağış ve yardımların kamu geliri olduğu ve bunların gelir olarak kaydedilerek kayıtlara alınacağı hükme bağlanmıştır.

Keza, konuyla ilgili olarak Danıştay 1 inci Dairesinin 03.12.2008 tarihli Kararı'nda³, "... Bankası tarafından ... İdaresine promosyon adı altında bağış olarak verilen ... YTL nin bir kamu geliri olduğu, bu nedenle öncelikle ... İdaresi bütçesinin alacak hesabına gelir olarak kaydedilerek, etkili, ekonomik ve verimli şekilde kullanılması gerektiği ..."ne hükümlenmiş ve bağış olarak promosyonun kamu geliri olduğu açıkça belirtilmiştir.

Kamu kurumlarının bankalar ile yapmış olduğu sözleşmeler kapsamında kamu görevlilerinin maaş ödemeleri karşılığında bankaların promosyon adı altında yapmış olduğu ödemeler ile ilgili olarak, mevzuatta açık bir düzenleme bulunmaması münasebetiyle promosyon ödemeleri yukarıdaki hükümlerden hareketle kurum bütçelerine gelir olarak kaydedilmiş ve kamu hizmetleri için kullanılmıştır.

3. 20.07.2007 YILINDAN SONRAKİ UYGULAMA

Kamu kurumları arasında uygulama birliğinin sağlanması amacıyla 2007/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi⁴ yayımlanmış ve Genelgenin 4 üncü maddesinde "... Yapılan protokoller uyarınca, banka tarafından verilecek promosyon miktarı-

3 Esas No:2008/1222, Karar No:2008/1319

4 Bkz.20.07.2007 tarih ve 26588 sayılı Resmi Gazete

nun tamamının personele dağıtılması genel ilke olarak benimsenmekle birlikte, toplam miktarın üçte birini geçmemek üzere Komisyonca belirlenecek tutar, birim personelinin ihtiyaçları doğrultusunda kullanılmak üzere ayrılabilir. Bu tutarlar, merkez teşkilatında üst yönetici, taşra teşkilatında ise o birimin bağlı bulunduğu bir üst amir tarafından belirlenecek esas ve usuller çerçevesinde kullanılacaktır. Yapılacak harcamaların birimin faaliyetlerini sürdürmesi için gerekli ve zaruri harcamaları ihtiva etmesi; çalışma ortamlarının iyileştirilmesi, işyerlerinde verim ve çalışanların memnuniyeti ile sunulan hizmetin kalitesini artırıcı amaçlarla ortak kullanım alanları için sarfedilmesi zorunludur. Bu tutarların belirlenen amaçlar dışında kullanılmasına kesinlikle müsaade edilmeyecek ve yıl içinde yapılan harcamalar merkez teşkilatında üst yönetici, taşra teşkilatında ise o birimin bağlı bulunduğu bir üst amir tarafından denetlettilirilecektir...” denilmiştir.

Böylelikle, kurumların bankalar ile yapmış olduğu sözleşmeler kapsamında personellerin maaş ve ücretlerinin ödemesi karşılığında promosyon adı altında bankalar tarafından sağlanan ek nakdi tutarların tamamının personele dağıtılması genel ilke olarak belirlenmesinin yanı sıra söz konusu tutarın üçte birini geçmemek üzere belirlenecek tutarın ise personellerin ihtiyaçları doğrultusunda kullanılması amacıyla ayrılabilmesi belirtilmiştir. Yani, bankanın yapmış olduğu promosyon ödemesinin üçte ikisinin kamu görevlilerine dağıtılmasına yönelik uygulama başlamıştır.

Daha sonrasında, “Banka Promosyonları” başlıklı 2008/18 sayılı Başbakanlık Genelgesi⁵ ile birlikte, 2007/21 sayılı Genelgenin 5’inci maddesi yeniden düzenlenerek, altı aylık periyotlarla ödeme uygulaması değiştirilmiş ve dağıtılacak promosyonların ilgili banka tarafından personel adına açılan hesaba aktarılacak suretiyle ödeneceği ifade edilmiş olup, tek seferde de promosyonların kamu görevlilerine ödenebilmesine imkan sağlanmıştır.

En son olarak, “Banka Promosyonları” başlıklı 2010/17 sayılı Başbakanlık Genelgesiyle⁶ 2007/21 sayılı Genelgenin 4 üncü maddesinde değişiklik yapılmış ve **banka tarafından verilen promosyonların tamamının personele dağıtılacağı kurala bağlanarak, yayım tarihinden sonra gerçekleştirilecek sözleşmelerin bu hususa göre düzenleneceği hükme bağlanmıştır.**

4. KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMUNUN KARARLARI

Konuyla ilgili olarak, Kamu Denetçiliği Kurumun 23.10.2018 tarihli Kararı’nda⁷“... 23. Şikâyetçinin 09/05/2018 tarihinde promosyon ödenmesi talebi ile yaptığı başvurunun ... Müdürlüğünün 10/05/2018 tarihli yazısında yer verilen ‘... Maaş ödeme protokolünün 4. maddesinde belirtilen 15/12/2017 tarihinden sonra göreve başlaması nedeniyle promosyon talebinin değerlendirilmesi mümkün değildir: gerekçesi ile reddedildiği,

5 Bkz. 05.08.2008 tarih ve 26958 sayılı Resmi Gazete

6 Bkz. 10.08.2010 tarih ve 27668 sayılı Resmi Gazete

7 Başvuru No: 2020/6405

... 26. Tabi olunan protokol hükümlerinde sonradan göreve başlayabilecek personele özgü bir hüküm (4 üncü madde) bulunmasına rağmen tüm promosyon tutarının tek seferde ve toplu bir şekilde dağıtılarak sonradan atanabilecek personelin olabileceği hususunun ön görülmediği, Genelgede belirtilen **“Banka tarafından verilecek promosyon miktarının tamamı personele dağıtılacaktır.”** hükmünün **dar yorumlanarak mağduriyetlere sebep olunduğu,**

27. Sonuç olarak anlaşma yapılan yıllar bazında idarelere açıktan veya naklen atanabilecek başka personelin de olabileceği öngörüsüyle ve ileride yaşanabilecek benzer problemlerin önüne geçilmesi amacıyla, sonradan göreve başlayacak personelin durumunun göz önünde bulundurulması ve bankalardan temin edilen promosyon bedellerinin tamamının personele dağıtılması yerine bir kısmının gelecekte göreve başlayacak personel için ayrılması yönteminin benimsenmediği, **değişik tarihli birden çok tavsiye kararı verilmesine rağmen...** Bakanlığı tarafından ‘promosyon ödemelerinde yaşanan sorunları çözmek adına ilerleyen süreçte düzenlenecek maaş promosyon ödemesi protokollerinde, benzer nitelikteki talepler karşılanacak şekilde hassasiyet gösterileceği’ ifade edilmesine rağmen promosyon konusunda yol gösterici ve açıklayıcı bir iç düzenleme yapılmadığı,

... başvuranların banka promosyonu ödenmesi talebinin idarece yerine getirilmemesinde hukuka ve hakkaniyete uygunluk tespit edilememiştir.

... Açıklanan gerekçelerle; Başvurunun KABULÜNE; Başvuranın talep ettiği promosyon ücretinin makul sürede ödemesi için yeni işlem tesisi ...” yönünde tavsiye kararı verilmiş olup, banka ile yapılan sözleşme tarihinden sonra göreve başlayan kamu personeline promosyon ödemesi yapılmamasının hukuka ve hakkaniyete uygun olmadığı belirtilmiş ve idarelerin naklen veya açıktan atanabilecek personel olabileceğini öngörmek suretiyle gerekli önlemlerin alınmasının (promosyon tutarının tamamının ödemesi yerine yeni atanabilecek kamu görevlileri için bir promosyon tutarının bir kısmının ayrılması gibi) gerektiği ifade edilmiştir.

Kamu Denetçiliği Kurumun 05.11.2020 tarihli Kararında⁸da “... 17. Dosyadaki bilgi ve belgelerden ... Müdürlüğü ile ... Bankası Mersin Şubesi arasında 15/01/2020 tarihinden geçerli olmak üzere 5 yıllık Maaş Ödemeleri Protokolü imzalandığı ve bu protokol uyarınca, ilgili tarihte fiili olarak görev yapan personele peşin olarak 5.5000,00 TL nakit promosyon ödemesi yapıldığı, şikayetçinin de protokolden yaklaşık 14 ay önce ... Müdürlüğü’nde çalışmaya başladığı, ... Müdürlüğü’nün, şikayetçinin önceki çalışmış olduğu ... Hizmetleri Müdürlüğü’nden geçmiş dönemde almış olduğu ve 2021 yılı Mayıs ayına kadar tekabül eden promosyon tutarını göz önünde bulundurarak ve diğer personelden farklı olarak şikayetçiye eksik promosyon ödemesi yaptığı tespit edilmiştir.

8 Başvuru No: 2020/44310

18. Öte yandan şikayetçinin eski görev yeri olan ... Hizmetleri Müdürlüğü ile ilgili **banka arasında yapılan maaş ödeme protokolü kapsamında aldığı promosyonun iadesinin istenmediği**, şikayetçinin daha önceki kurumunda 15/05/2021 tarihine kadar promosyon almış olması ve ...Kurumu'nun **promosyon ödemelerinde mükerrer ödemenin önüne geçilmek maksadıyla genelge hazırlansa bile idare tarafından konu tamamen bankalar lehine yorumlanarak şikayetçiye eksik promosyon ödenmesinin yerinde olmadığı değerlendirilmektedir**

19. Şöyle ki şikayetçinin eski görev yeri olan ... Hizmetleri Müdürlüğü ile ilgili banka arasında yapılan maaş ödeme protokolü kapsamında aldığı promosyonun şikayetçi kurumundan ayrılırken talep edilmediği, dolayısıyla önceki Kurumun bu durumu personel lehine yorumladığı, kaldı ki ... Müdürlüğü tarafından aynı bakanlık uhdesinde olursa bile farklı bir birim tarafından ve farklı bir banka şubesi tarafından imzalanan protokole personel aleyhine bir hüküm konularak sözleşme tarihinden 14 ay önce göreve başlayan personel özelinde eşitlik ilkesinin gözetilmediği ve şikayetçinin gelecek 60 ay içinde sözleşme imzalanan banka şubesinden maaş alacağı, anılan banka şubesinin bu durumdan faydalanacağını da gözardı edildiği bu durumun şikayetçinin mağduriyet yaşamasına yol açtığı anlaşılmaktadır.

... şikayetçinin maaş ödeme sözleşmesi imzalandığı tarihte görevli olmasına rağmen, daha önceki kurumundan almış olduğu promosyonun sözleşme süresi ge-

rekçesiyle eksik promosyon ödenmesi işleminde hukuka, hakkaniyete ve eşitlik ilkesine uygunluk tespit edilememiştir...” denilerek, kurum içerisinde mükerrer ödemeyi önlemek amacıyla kurum içi genelgeye rağmen daha önceki çalışmış olduğu birimde yapılan promosyon ödemesinin iadesinin kamu görevlisinin lehine yorumlanmak suretiyle istenmediği ve bu nedenle yeni görev yerinde çalışmaya başladıktan sonra banka ile imzalanan sözleşmeye istinaden yapılan promosyon ödemelerinde, eski görev yerinden almış olduğu promosyon ödemesinin süresinin halen devam ettiği gerekçesiyle eksik promosyon ödemesinin yapılmasının hukuka, hakkaniyete ve eşitlik ilkesine uygun olmadığı tespiti yapılmıştır.

Keza, Kamu Denetçiliği Kurumun 11.03.2021 tarihli benzer bir Kararı'nda⁹da “... 17. Dosyadaki bilgi ve belgelerden Gebze İlçe ... Müdürlüğü ile ... Bankası Gebze ... Şubesi arasında 15/02/2020 tarihinden geçerli olmak üzere 5 yıllık Maaş Ödemeleri Protokolü imzalandığı ve bu protokol uyarınca, ilgili tarihte fiili olarak görev yapan personele peşin olarak 4.570,00 TL nakit promosyon ödemesi yapıldığı, şikayetçinin de protokolden yaklaşık 8 ay sonra ... Müdürlüğü bünyesinde çalışmaya başladığı, ... Müdürlüğü'nün, şikayetçinin önceki çalışmış olduğu ... Müdürlüğü'nden geçmiş dönemde Halkbankasından almış olduğu ve 2022 yılı Nisan ayına kadar tekabül eden promosyon tutarını göz önünde bulundurarak ve diğer personelden farklı olarak şikayetçiye promosyon ödemesi yapmadığı tespit edilmiştir.

9 Başvuru No: 2020/98643

18. Öte yandan şikayetçinin eski görev yeri olan ... Müdürlüğü ile ilgili Halkbankası arasında yapılan **maaş ödeme protokolü kapsamında aldığı promosyonun iadesinin Bakanlık talimatına uygun şekilde geri istenmediği**, şikayetçinin daha önceki kurumunda 15/04/2022 tarihine kadar hem de farklı bir bankadan promosyon almış olması, İdarenin ... Bakanlığının yukarıda değinilen talimatlarına da tamamen aykırı şekilde banka lehine yorumlanarak şikayetçiye promosyon ödemesinin yerinde olmadığı değerlendirilmektedir.

19. Şöyle ki şikayetçinin eski görev yeri olan ... Müdürlüğü ile ilgili banka arasında yapılan maaş ödeme protokolü kapsamında aldığı promosyonun şikayetçi kurumundan ayrılırken talep edilmediği, dolayısıyla önceki Kurumun bu durumu personel lehine yorumladığı, kaldı ki ... Müdürlüğü tarafından aynı bakanlık uhdesinde olursa bile farklı bir birim tarafından ve farklı bir banka şubesi tarafından imzalanan protokole personel aleyhine bir hüküm konularak **sözleşme tarihinden 8 ay sonra göreve başlayan personel özelinde eşitlik ilkesinin gözetilmediği ve şikayetçinin gelecek 52 ay içinde sözleşme imzalanan banka şubesinden maaş alacağı**, anılan banka şubesinin bu durumdan faydalanacağıın da göz ardı edildiği bu durumun şikayetçinin mağduriyet yaşamasına yol açtığı anlaşılmaktadır.

20. Şu halde yeni bir kurumda göreve başlayan, yeni bir maaş ödeme protokolüne tabi olarak maaş alacak olan personel için, bu protokol kapsamında yapılacak işlemlerde idarenin eşit davranma

yükümlülüğüne uyması Anayasamızda öngörülen kanun önünde eşitlik ilkesinin gereğidir.

... 24. Şikâyetçinin iddiaları, idarenin açıklamaları, ilgili mevzuat hükümleri ile tüm dosya kapsamındaki bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde; İdare tarafından şikayetçiye maaş ödeme sözleşmesinden sonra göreve başlaması ile şikayetçinin daha önceki kurumundan almış olduğu promosyonun sözleşme süresi gerekçesiyle promosyon ödenmemesi işleminde hukuka, hakkaniyete ve eşitlik ilkesine uygunluk tespit edilememiştir...” denilmiş ve başvurucunun mahrum kaldığı promosyon tutarının hesaplanarak tam ve eksiksiz bir şekilde ödenmesi yönünde tavsiyede bulunulmuştur.

5. SONUÇ

Kamu kurum ve kuruluşları tarafından kamu görevlilerinin maaş ve aylık ücretlerinin bankalardan ödendiğinden idareler ile bankalar arasında akdedilen sözleşmeler kapsamında promosyon adı altında yapılan ödemeler yapılmakta ve bu ödemeler Başbakanlık Genelgesi ile birlikte idarelerde çalışan kamu görevlilerine dağıtılmasına yönelik uygulama başlatılmıştır. Ancak, idarelerin bankalar ile yapmış oldukları sözleşmelerden sonra naklen veya açıktan atama yoluyla yeni başlayan kamu görevlilerine promosyon ödenmemesi veya eksik ödenmesi uygulamada ortaya çıkabilmektedir.

Yukarıya aktarılan Kamu Denetçiliği Kurumunun kararlardan da anlaşılacağı üzere, idarelerin **bankalar ile düzenlenen sözleşmelerden sonra göreve yeni**

başlayan kamu görevlisine de promosyon ödemesinin yapılması, ayrıca naklen atama yoluyla gelip önceki görev yerinde kendisine promosyon ödemesi yapılan kamu görevlilerine de, önceki görev yerinden ayrılırken kendisine ödenen promosyon ödemesinin iadesi talep edilmese bile yeni görev yerindeki promosyon ödemesinden faydalanması gerektiği değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

657 sayılı Devlet Memurları

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

2007/21 sayılı Başbakanlık Genelgesi

2008/18 sayılı Başbakanlık Genelgesi

2010/17 sayılı Başbakanlık Genelgesi

Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü tarafından yayımlanan “Aylık ve Ücret Ödemeleri” başlıklı (6) sıra nolu Genel Tebliği

Maliye Bakanlığınca yayımlanan Aylıkların Banka Aracılığıyla Ödenmesi Hakkında (1) sıra nolu Genel Tebliği

Danıştay 1 inci Dairesinin 03.12.2008 tarihli ve Esas No:2008/1222, Karar No: 2008 / 1319 sayılı Kararı

Kamu Denetçiliği Kurumun 23.10.2018 tarihli (Başvuru No: 2020 / 6405) Kararı

Kamu Denetçiliği Kurumun 05.11.2020 tarihli (Başvuru No:2020 / 44310) Kararı

Kamu Denetçiliği Kurumun 11.03.2021 tarihli (Başvuru No: 2020 / 98643) Kararı

HABERLEŞME VERGİSİ

M.Lamih ÇELİK

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı

1. GİRİŞ

Posta ve telekomünikasyon hizmetleri uzun yıllar dünyanın pek çok ülkesinde bir “kamusal hizmet” olarak kabul edilerek kamu mülkiyeti ve kontrolü altında sunulmuştur. Telekomünikasyon kavramı, Fransızca “télécommunication” sözcüğünden dilimize geçmiştir. Telekomünikasyonun sözlük anlamı ise haber ve sembol gibi her çeşit bilginin telefon, radyo, optik vb. elektromanyetik sistemlerle alınması ve bunların iletilmesidir (TDK). Yani kısaca Telekomünikasyon uzak iletişim demektir. Dolayısıyla Telekomünikasyon tüm toplum açısından çok önemlidir. Çünkü sözlük anlamında da belirtildiği gibi her çeşit bilginin elde edilmesi ile küreselleşen dünyanın bütün duvarları böylece yıkılmaktadır. Telekomünikasyon hizmetleri ilk olarak devlet tekelleri aracılığıyla verilmekteyken yüksek maliyet ve düşük verimlilikten dolayı sektör özelleştirilmiştir.

Makalemizin konusu olan haberleşme vergisi 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 29-33 maddeleri ile düzenlenmiştir. Buna göre; belediye sınırları

ve mücavir alanları içerisinde ilgili telefon idaresi tarafından tahsil edilen “telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerinin %1”inin haberleşme vergisi olarak ilgili kurum tarafından belediyelere ödenmesi gerekmektedir. Belediye Gelirleri Kanuna göre; “bir ay içerisinde tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerine isabet eden Haberleşme Vergisi, ilgili belediye idaresine tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar beyan edilir aynı sürede ödenir”

Bu kanun yürürlüğe girdikten bugüne kırk yıldan fazla süre geçmiş, ancak haberleşme süreciyle ilgili önemli gelişmelerin ve yeni kurum ve kuruluşların kurulmuş olmasına rağmen, bu gelişmelerin haberleşme vergisi kapsam ya da konusu içine alınmadığı ve haberleşme vergisi mükellefi yapılmadığı görülmüştür.

2. HABERLEŞME VERGİSİNİN KONUSU VE MÜKELLEFİ

2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 29. maddesinde yer alan Haberleşme Vergisinin konusu; “belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde Posta, Telgraf, Telefon işletmesi tarafından tahsil edilen

telefon, telefaks, faksmili ve data ücretleri (tesis, devir ve nakil ücretleri hariç) olarak belirlenmiştir. Aynı kanunun 30. maddesinde de verginin matrahı; “tesis, devir ve nakil ücretleri hariç olmak üzere tahsil edilen ücret” olarak belirtilmiş ve haberleşme vergisinin mükellefinin, telefon, teleks, faksmili ve data ücretlerini tahsil eden Posta Telgraf Telefon İdaresi-nin olduğu hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, 406 sayılı Kanunun geçici 3 üncü maddesinde, “406 sayılı Kanun ile diğer kanunlarda Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi Genel Müdürlüğüne yapılan atıflar, hizmet alanları itibariyle Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi veya Türkiye Cumhuriyeti Posta İşletmesi Genel Müdürlüğüne yapılmış sayılır.” hükmüne yer verilmiştir.

Verginin mükellefi söz konusu maddede ismen belirtilmiş, konusu da ortaya konulmuştur. Kanunda belirtilen hizmetleri sunan Türk Telekomünikasyon A.Ş. dışında aynı özellikte başka şirketler de olmasına rağmen söz konusu kanun ile haberleşme vergisinin mükellefi olarak sadece Türk Telekomünikasyon A.Ş. tanımlanmıştır.

Haberleşme vergisinin konusunun PTT tarafından tahsil edilen telefon, telefaks, faks ve data ücretleri olarak belirlenmiş olması kanunun yazıldığı yıllarda sadece sabit telefon hizmetinin veriliyor olması dolayısıyla haberleşme vergisi sabit telefonlardan yapılan görüşme ücretleri üzerinden alınabilir algısına yol açmıştır. Nitekim uygulama da bu şekildedir ve telefon hizmetleri esas alındığında haberleşme vergisi sadece sabit telefon görüşmelerine isabet eden ücretlerden alınmaktadır. Ancak günümüzde

mobil iletişim; telefonla haberleşmenin en önemli vasıtası haline gelmiştir. Haberleşme vergisinin sabit telefonla yapılan görüşmelerden alınacağı fakat mobil telefon ücretlerinden alınmayacağına dair herhangi bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Bu konuda Danıştay 9. Dairesi “GSM abonelerinden tahsil edilen ücretlerin 2464 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinde düzenlenen haberleşme vergisine tabi olmadığına”¹ hükmetmiştir. Bu açıdan Kanunda böyle bir düzenleme olmadığı için, kıyas yoluyla vergi konusu genişletilememiştir.

Verginin matrahını belirleyen 31. maddede “tahsil edilen ücret” ifadesine yer verilmiştir. Dolayısıyla tahsil edilmeyen ücretlerin vergi matrahına dahil edilmeyeceği anlaşılmaktadır. Dolayısıyla haberleşme vergisi, hasılatın tahsil edilen kısmı üzerinden alınan kendine özgü bir vergi türü durumundadır.

Haberleşme vergisinin konusuna belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde PTT², tarafından tahsil edilen data ü-

1 Danıştay 9.Dairesi, E:2000/684, K: 2001/2824, Tarih:28.06.2001.

2 Örneğin PTT haberleşme vergisinin mükellefi olarak tanımlansa da, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu çerçevesinde Türk Telekom ve T.C. Posta İşletmesi Genel Müdürlüğü olarak tanımlanmıştır. Ancak aynı ya da benzeri hizmetleri sunan pek çok kurumun var olmasına karşın bu kurumlar Haberleşme Vergisine tabi değildir. Kanunda yer alan telefon kavramıyla sabit telefonlar kastedilmektedir. Fakat günümüzde sabit telefon haricinde cep ve araç telefonu, telefon olarak kullanılabilen tabletler gibi aynı işleve sahip farklı araçların mevcut olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra haberleşme işlevlerinin gün geçtikçe mobil telefonlarla gerçekleştirilmesi, Haberleşme Vergisinden elde edilebilecek olası gelirin azalmasına neden olmaktadır. Ayrıca data ücreti olarak anılan kavram; internet bağlantı ücretini de kapsamına karşı günümüzde mobil ya da sabit hatlar kapsamında olan internet bağlantısı işlemleri üzerinden Haberleşme Vergisi hesaplanmamaktadır. Duran Bülbül, “Haberleşme Vergisinde Yaşanan Mali Sorunlar”, İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı: 807-808, 2015, ss. 26-30. Ayrıca haberleşme vergisinde önceleri %6 olan oran %1'e indirilmiştir. TBB, “Faaliyet Raporu”, 2017, s. 50 <http://www.tbb.gov.tr/online/faaliyetraporu/2017/html5forpc.html>,

retleri de girmektedir. Mevcut duruma bakıldığında ise; verginin mükellefi olan Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nindata hizmeti için TTNet A.Ş. isimli grup şirketini kullandığı görülmektedir. TTNet A.Ş. üzerinden data hizmeti sunan Türk Telekom A.Ş.'nin haberleşme vergisinden kaçındığı anlaşılmaktadır. Aynı yol mevcut durumda haberleşme vergisinin tahsil edildiği tek unsur olan sabit telefon hizmetleri için izlenecek olursa sabit telefon hizmetleri için tek ortaklı anonim şirket (ortak Türk Telekomünikasyon A.Ş.) şeklinde bir şirket kurulmak suretiyle haberleşme vergisinden kaçınmak mümkündür. Böyle durumda belediyelerin önemli bir gelirinden mahrum kalacağı ortadadır.

Konuya ilişkin olarak Türk Telekomünikasyon A.Ş. dışında sabit telefon hizmeti sağlayan işletmecilerin haberleşme vergisi mükellefiyetine ilişkin olarak Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı'ndan görüş istemesi sonucu verilmiş olan bir özelgede çarpıcı hususlar yer almaktadır. 06.06.2008 tarih ve B.07.1. GİB.0.66/6625-12/57221 sayılı söz konusu özelgede; arama bazında taşıyıcı seçimi yöntemi ile uzak mesafe hizmeti sunmak üzere yetkilendirilmiş işletmecilerin verginin mükellefi durumunda olmaması nedeniyle Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin işletmecilerin hizmet bedellerinin tahsilatına aracılık etmesi işinin haberleşme vergisine tabi olmaması gerektiği belirtilerek konu hakkında Başkanlığın görüşü sorulmuştur. "Yazıya konu olayda,.....'un, arama bazında taşıyıcı seçimi yöntemi ile uzak mesafe hizmeti sunmak üzere yetkilendirilmiş işletmeciler tarafından verilen telefon hizmetlerinin faturalandırılması işi ile bu

işletmecilerce verilen hizmet bedellerinin tahsilâtını yaptığı görülmektedir. Yukarıda belirtilen hükümlere göre, haberleşme vergisinin mükellefiyeti telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerini tahsil eden Türk Telekom'a yüklenmiş olup bu şirket dışında telefon, teleks, faksimili ve data hizmetlerini veren ve ücretlerini alan işletmeciler verginin mükellefi durumunda değildirler. Ancak, arama bazında taşıyıcı seçimi yöntemi ile uzak mesafe hizmeti sunmak üzere yetkilendirilmiş işletmecilerin, Türk Telekom'un telefon hatlarını kullanmak suretiyle hizmet verdiği ve telefon hizmetlerinin faturalandırılması ile verilen hizmet bedellerinin tahsilâtının da Türk Telekom'a yapılmış olduğu göz önünde bulundurulduğunda söz konusu telefon tahsilâtı üzerinden haberleşme vergisinin aranılması gerekmektedir. Bu itibarla, Türk Telekom'un, arama bazında taşıyıcı seçimi yöntemi ile uzak mesafe hizmeti sunmak üzere yetkilendirilmiş işletmeciler tarafından verilen telefon hizmetleri nedeniyle yaptığı telefon tahsilât bedelleri üzerinden haberleşme vergisinin alınacağı tabiidir."

Özelgede; haberleşme vergisinin mükellefinin telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerini tahsil eden Türk Telekom olduğu, bunun dışında aynı hizmetleri veren ve ücretlerini alan işletmecilerin verginin mükellefi durumunda olmadığı belirtilmekte; ancak bu işletmecilerin Türk Telekom'un telefon hatlarını kullanmak suretiyle hizmet verdiği belirtilerek bu çerçevede verilen hizmet bedellerinin tahsilâtının Türk Telekom tarafından yapıldığı göz önünde bulundurulurken haberleşme vergisinin alınacağı vurgulanmaktadır.

Özelgenin devamında ise; Türk Telekomünikasyon A.Ş. ile aynı hizmeti veren işletmecilerin söz konusu işletmenin telefon hatlarını kullanarak hizmet vermeleri halinde, hizmet bedelleri Türk Telekomünikasyon A.Ş. tarafından tahsil edileceğinden haberleşme vergisinin konusuna gireceği belirtilmiştir.

Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının 15.04.2008 tarih ve SAYI: B.07.1.GİB.0.66/662513/39429 Özelgesinde; ...şirketinizce, Telekomünikasyon Kurumundan ruhsat veya genel izin almış işletmecilere, verilen alt yapı kullanım hakkı karşılığında alınan bedellerinhaberleşme vergisine tabi olup olmayacağı hususunda görüş sorulmaktadır.

Konu ile ilgili olarak Telekomünikasyon Kurumundan alınan 03/01/2008 tarihli ve 266 sayılı yazıda, Yerel Ağa Ayırıştırılmış Erişime İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'e göre Yerel Ağın Paylaşımına Açılması (YAPA) hizmetinin, yerel ağın mülkiyetinde bir değişiklik olmadan sabit telekomünikasyon şebekesinde kullanıcı tarafındaki şebeke sonlanma noktası ile kullanıcının bağlı bulunduğu ana dağıtım çatısı veya eşdeğer tesis arasındaki erişim şebekesinin diğer işletmecilerin kullanımına sunulması anlamına geldiğinden bahisle, telekomünikasyon mevzuatı açısından YAPA hizmetinin, Kurumlarıyla imtiyaz sözleşmesi imzalamak suretiyle telekomünikasyon alt yapısı kurup işleten ve/veya telekomünikasyon hizmeti sunan A.Ş. tarafından verilen bir telekomünikasyon hizmeti olarak değerlendirildiği belirtilmektedir.

Bu hükümlere göre, şirketiniz tara-

findan tesis, devir ve nakil ücretleri hariç olmak üzere tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretleri haberleşme vergisinin konusuna girmekte olup telefon, teleks, faksimili ve data ücretleri dışında ya da niteliği itibarıyla bu ücretler kapsamında olmayan ücret veya bedeller haberleşme vergisinin konusunu oluşturmamaktadır.

Yukarıda yer alan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, YAPA kapsamında işletmecilere altyapınızın blok olarak tahsis edilmesi karşılığında tahsil edilen blok ve devre kullanım ücretinin; mahiyet itibarıyla telefon, teleks, faksimili ve data ücretinin toplulaştırılması olarak değerlendirilmesi gerektiği açıktır.

Bu nedenle, şirketinizce, Telekomünikasyon Kurumundan ruhsat veya genel izin almış işletmecilere altyapınızın blok olarak tahsis edilmesi karşılığında alınan blok ve devre kullanım ücretinin haberleşme vergisine tabi tutulması; söz konusu altyapınızın kullanılmasına bağlı olarak alınan talep değerlendirme ücreti, hatalı arıza bildirim bedeli ve ortak yerleşime açık şirketiniz birimleri içerisinde yapacakları çalışma nedeniyle 7/24 hizmet başlangıç ve saat başı ücret bedellerinden ise haberleşme vergisinin aranılmaması gerekmektedir.

3. HABERLEŞME VERGİSİNİN TARİFESİ VE ORANI

2464 sayılı Kanununun 31 inci maddesinde, "Haberleşme Vergisinin matrahı, tesis, devir ve nakil ücretleri hariç olmak üzere tahsil edilen ücrettir. Matraha gider vergileri dahil edilmez." hükmüyle matrahın nasıl tespit edileceği açıklanmıştır. Ayrıca Kanununun 31 inci maddesinde

verginin oranı % 1 olarak belirlenmiştir. Verginin oranı 2464 sayılı Kanun'da yüzde 6 olarak belirlenmesine rağmen, daha sonra 2.1.1989 gün ve 3517 sayılı Kanun'la bu oran yüzde 1'e indirilmiştir. Söz konusu matraha yüzde 1'lik vergi oranının uygulanması suretiyle ödenecek olan vergi hesaplanmaktadır. Bir ay içinde tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerine isabet eden haberleşme vergisi, ilgili belediyeye tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar bir beyanname ile bildirilir ve aynı süre içinde ödenir. Kanun'daki, "Ancak genel ve katma (özel) bütçeli kurumlarla il özel idare ve belediyelere ve bunların kurdukları birliklere ait teleks, faksimili ve data ücretinden vergi alınmaz" hükmü gereği yukarıda adı geçen kurumların haberleşme ücretlerinin vergiden istisna tutulduğu görülmektedir.

Bazı il belediyelerine büyükşehir belediyesi statüsü kazandıran, büyükşehir belediyelerinin sınırlarını illerin mülki sınırlarıyla eşitleyen ve buralardaki köylerin tüzel kişiliğini kaldırarak bunları bağlı buldukları ilçelerin mahallesi hâline getiren 6360 sayılı Kanunun geçici 1. maddesinin 15. fıkrasında "Bu Kanuna göre tüzel kişiliği kaldırılan köylerde, bu fıkranın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 29.07.1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre alınması gereken emlak vergisi ile 26.05.1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca alınması gereken vergi, harç ve katılım payları 31.12.2022 tarihine kadar (bu tarih dâhil) alınmaz." hükmüne yer verilmiştir. Bu hükümle, büyükşehir belediyesi statüsüne sahip yerlerde tüzel kişiliği kaldırılarak ilçe belediyelerine bağlı mahallelere dönüştüren köyler-

de, 01.04.2014 tarihinden 31.12.2022 tarihine kadar -2464 sayılı Kanundaki diğer vergi, harç ve katılım paylarında olduğu gibi- Haberleşme vergisi uygulaması bakımından geçici bir vergi istisnası getirilmiş olup bu yerlerden haberleşme vergisi alınmayacaktır.

6360 sayılı Kanun kapsamında tüzel kişiliği sona erdirilen köy ve beldelerin sorunlarını gidermek ve yerel yönetimlerce kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan olarak belirlenecek yerler hakkında yeni hükümlerin uygulanmaya başlanması ile büyükşehir yasası kapsamında olmasına karşın sosyo-ekonomik olarak dezavantajlı olan alanlarda çeşitli muafiyet ve indirimler uygulanarak bu alanlarda yaşayan vatandaşların mağduriyetlerini ortadan kaldırmak amacıyla 16 Ekim 2020 tarih ve 31276(mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yayımı tarihinde yürürlüğe giren 7254 sayılı Kamu Mali Yönetimi Ve Kontrol Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 10. Maddesi ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununa "Ek 3. Madde" eklenmiştir. 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun ek 3 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde hazırlanan Kırsal Mahalle ve Kırsal Yerleşik Alan Yönetmeliği 15.04.2021 tarihli ve 31455 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Bu Maddeye göre; ilgili ilçe belediye meclisi, köy veya belde belediyesi iken mahalleye dönüşerek tüzel kişiliğini kaybeden mahalle ya da mahalleler hakkında "kırsal mahalle" niteliği taşıdığına dair teklif kararı alarak bu mahallelerin kırsal mahalle olarak belirlenmesi için büyükşehir belediyesine gönderecektir. İlçe

belediyesinin teklif kararı üzerine büyükşehir belediye meclisinin 90 gün içinde bahsi geçen alanın “kırsal mahalle” olması hakkında aynen kabul; değiştirerek kabul ya da teklifin reddi şeklinde karar alması zorunludur. Kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alanın ilanı sonrasında bunlarla ilgili uygulamalar, ilgili büyükşehir belediye meclisi kararının verildiği yılı takip eden takvim yılının başından itibaren başlayacak, aynı şekilde alınan karar ile bu statüden çıkarılan yerler kararın verildiği yılın sonuna kadar uygulamadan faydalanmaya devam edecektir.

Bu yasa da yer alan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca alınması gereken vergi, harç ve harcamalara katılma payları %50 indirimli uygulanır hükmü nedeniyle usulüne uygun kırsal mahalle ilan edilen yerlerde Haberleşme vergisi yüzde %1 yerine %0,5 olarak uygulanacaktır. Büyükşehir belediye meclisinin onayından itibaren 15 gün içerisinde ilçe belediyesi tarafından Türk Telekom A.Ş'ye bu durumu yazıyla bildirmesi gerekir. Ancak uygulama Büyükşehir Belediye meclis kararının alındığı tarihi takip eden 1 ocak tarihinden itibaren geçerli olacaktır. Başka bir deyişle 14 ocak 2022 tarihinde karar alınması halinde uygulamaya ancak 01.01.2023 tarihinde geçilebilecektir.

4. BEYANNAMENİN SÜRESİNDE VERİLMEMESİ DURUMUNDA BELEDİYENİN YAPACAĞI İŞLEMLER

... Belediyesi 2019 Yılı Sayıştay Düzenlilik Denetim Raporu³ na göre;

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanu-

3 <https://www.sayistay.gov.tr/Upload/62643830/files/raporlar/kid/2019/Belediyeler/ANKARA%20ET%C4%B0MES-GUT%20BELED%C4%B0YES%C4%B0.pdf>

nu'nun (BGK) haberleşme vergisinin beyan ve ödeme süresini düzenleyen 33'üncü maddesinde; bir ay içinde tahsil edilen telefon, teleks, faksimili ve data ücretlerine isabet eden Haberleşme Vergisinin, ilgili belediyeye tahsilatı takip eden ayın sonuna kadar bir beyanname ile bildirileceği ve aynı süre içinde tediye edileceği, ifade edilmiştir. Buna göre **haberleşme vergisini tahsil eden kuruluşun mükellef sıfatıyla tahsil ettiği vergiyi, tahsil tarihini takip eden ayın sonuna kadar belediyeye bir beyanname ile bildirmesi ve vergiyi aynı sürede ödemesi gereklidir.** 213 sayılı Kanun'un 331'inci maddesinde, vergi kanunları hükümlerine aykırı hareket edenlerin, bu kitapta yazılı vergi cezaları (vergi ziyası cezası ve usulsüzlük cezaları) ve diğer cezalar ile cezalandırılacağı, 351'inci maddesinde, vergi kanunlarının şekle ve usule müteallik hükümlerine riayet edilmemesinin usulsüzlük cezasını oluşturacağı, 352'nci maddesinde, usulsüzlük cezalarının dereceleri ve bağlı cetvellere göre yapılacak cezalandırmalar hüküm altına alınmıştır. Kanun'un 352'nci maddesinde vergi beyannamelerinin süresinde verilmemesi halinde 1'inci derece usulsüzlük cezasının uygulanacağı belirtilmiştir. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 37'nci maddesinde amme alacaklarının özel kanunlarda düzenlenmiş olan ödeme sürelerinde ödeneceği ve ödeme süresinin son gününün amme alacağının vade günü olduğu, Aynı Kanun'un 51'inci maddesinde ise amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren gecikme zammının tatbik edileceği, belirtilmiştir. Buna göre vergi beyannamelerinin süre-

sinde verilmediği taktirde 1'inci derece usulsüzlük cezasının uygulanması ve süresinde ödenmeyen vergiler için gecikme zammının alınması gerekir.

Yapılan incelemede;haberleşme vergisi sorumluların/ mükelleflerin bazılarının beyannamelerini kargo yoluyla belediyeye gönderdikleri, bu beyannamelerin süresinde idareye gelmediği ve bunlar için 1'inci derece usulsüzlük cezasının uygulanmadığı, **haberleşme vergisinin son ödeme tarihinin ise, tahsil tarihini takip eden ay sonu yerine beyanname tarihini takip eden ay sonu olarak belirlendiği görülmektedir.** Böylece haberleşme vergisinin son ödeme tarihleri daha geç belirlenmiş olduğundan gecikme zammı yanlış hesaplanmakta ve eksik alınmaktadır. Vergi beyannamelerini süresinde idareye bildirmeyenler hakkında gerekli cezanın uygulanması ve söz konusu yazılımda haberleşme vergisinin son ödeme tarihlerinin mevzuata uygun hale getirilmesi gerekmektedir. Belediyelerimizin Sayıştay raporu doğrultusunda gerekli işlemleri yapması gerekir

5. BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİN GELİRLERİ ARASINDA HABERLEŞME VERGİSİ YER ALIR MI?

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 23 üncü maddesinde büyükşehir belediyelerinin gelirleriyle ilgili düzenleme yapılmıştır. Maddeyi incelediğimizde haberleşme vergisi ile ilgili bir düzenlenmenin yer almadığını görmekteyiz.

5216 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin d bendinde; “d) Büyükşehir belediyesine bırakılan sosyal ve kültürel

tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalarda tahsil edilecek her türlü belediye vergi, resim ve harçları” düzenlemesi yer almaktadır. Bu maddeye göre büyükşehir belediyelerine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalarda tahsil edilen her türlü vergi, resim ve harçlar büyükşehir belediyesinin geliridir. Büyükşehir belediyelerine bırakılan sosyal ve kültürel tesisler, spor, eğlence ve dinlenme yerleri ile yeşil sahalarda tahsil edilen Haberleşme Vergisi, Büyükşehir Belediyeleri geliridir. Bu sebeple Büyükşehir belediyelerinin söz konusu verginin tahakkuk ve tahsilini yapması gerekmektedir.

6. SONUÇ

Haberleşme vergisi belediye gelirleri kanunu içinde düzenlenmiş yani yerel yönetimlere kaynak sağlamayı hedefleyen bir kamu geliri niteliğindedir. Teknolojinin ilerlemesi, kanunda sıralanan hizmetlerden “telefon” hizmetinin zaman içinde çevirmeli telefonda, tuşlu telefona ve günümüzde mobil cihazlara kadar ulaşmasına sebep olmuştur. Haberleşme vergisi sadece sabit telefon hizmeti üzerinden alınan ve Türk Telekomünikasyon A.Ş tarafından ödenen bir vergi niteliğindedir. Oysa, günümüzde aynı hizmeti veren Türk Telekomünikasyon A.Ş. dışında başka işletmeciler de bulunmaktadır. **Haberleşme vergisinin konusunun günümüz teknolojik şartlarına uygun olarak, açıklık içerecek şekilde düzenlenmesi ve mükellefinin sadece Türk Telekomünikasyon A.Ş. olacak şekilde yapılması yerine; aynı hizmeti veren tüm işletmecileri kapsayacak şekilde yapılarak** maddedeki Anayasaya aykırı-

lıkların giderilmesi hem verginin adaletli bir hukuki zemine oturmasını sağlayacak hem de yerel yönetimlere daha fazla gelir aktarımının yolunu açabilecektir.

Günümüzde cep telefonu kullanımının artmasıyla birçok insan evlerde kullanılan sabit telefonlarını kapatmıştır. **Cep telefonu kullanımının Haberleşme Vergisi konusu olmamasına bağlı olarak bu vergi alınmamakta, bu durum belediyelerin gelirlerinin azalmasına yol açmaktadır.** Bu nedenle Türkiye Belediyeler Birliğinin Cep telefonu ve internetten haberleşme vergisi alınacak şekilde genişletilmesi önerisini destekliyoruz⁴

Mükellefin beyanı üzerine tahsil edilen Haberleşme Vergisinde belediyelerin beyan edilen vergiyi denetleme yetkisinin olmaması, belediyeleri mükelleflerin beyanlarını doğru kabul etmeye zorunlu kılmaktadır. Belediye Gelirleri Kanununun 102 nci maddesi ve Vergi Usul Kanununda gerekli değişiklikler yapılarak, belediyelerde mali hizmetlerden sorumlu yöneticilere, tahsil yetkisine sahip olduğu vergiler açısından vergi inceleme yetkisi verilmesi sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Arikboğa, Ülkü. “Türkiye’de Belediyelerin Gelir Yapısı: Sorunlara ve Çözüm Önerileri”, Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:13,Sayı:33, 2016, ss.276-297

Bülbül, Duran. “Haberleşme Vergisinde Yaşanan Mali Sorunlar”, İller ve Belediyeler Dergisi, Sayı: 807-808, 2015, ss. 26-30

Bozdoğanoglu, B . (2016). Haberleş-

me Vergisinin Vergi Adaleti Açısından Değerlendirilmesi ve Çözüm Önerileri . International Journal of Public Finance , 1 (1) , 95-108 . DOI: 10.30927/ijpf.319898

Kabaklarlı, E . (2020). Türkiye Telekomünikasyon Sektörüne Genel Bakış . Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 12 (1) , 35-42 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aksarayiibd/issue/53774/475417>

Kalaycı, İ . (2018). ÜSTÜ KAR – ALTI BUZ: TÜRK TELEKOM’UN ÖZELLEŞTİRİLMESİ OLAYI . Journal of Life Economics , 5 (3) , 1-18 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jlecon/issue/38982/456545>

Malkoç, E.(2009). Özelleştirme ve Türk Telekom Örneği. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Tunçer, Mehmet(2011). Özelleştirme Sonrası Türk Telekom.Karadeniz Teknik Üniversitesi, Liberal Düşünce Dergisi, sayı 61-62, ss.217-232.

Varlı Umut. (2014). “ Belediye Gelirlerinin Büyükşehir ve İlçe Belediyeleri Arasında Dağılımı”, İdari ve Mali Mevzuat, Sayı:160, ss.17-28

Yıldız, F. (2014). “Türkiye’de Telekomünikasyon Sektörüne Yönelik Vergisel Düzenlemelerin Değerlendirilmesi”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, No:1 (39), ss.311-326.

⁴ https://www.tbb.gov.tr/online/kitaplar/belediyelerin_onceelikli_sorunlari_ve_cozum_onerileri/html5forpc.html

Mehmet YALÇIN

E. Sosyal Güvenlik Denetmeni

KAYIT DIŞI İSTİHDAMDA BELEDİYE ZABITALARININ DİKKAT ETMESİ GEREKEN İNCE NOKTALAR

1. GİRİŞ

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 51'inci maddesinde; belediye zabıtasının görev ve yetkilerine yer verilmiş olup; belediye zabıtası, beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanmasıyla görevli olup bu amaçla, belediye meclisi tarafından alınan ve belediye zabıtası tarafından yerine getirilmesi gereken emir ve yasaklarla bunlara uymayanlar hakkında mevzuatta öngörölen ceza ve diğer yaptırımları uygular.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 10'uncu maddesinde; belediye zabıtasının beldenin düzeni ve esenliği, imar, sağlık, trafik ve yardım olmak üzere görevleri bulunmaktadır.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 11'inci maddesinde; belediye zabıtasının yetkilerine yer verilmiş, belediye zabıtası; kanun, tüzük, yönetmeliklerin ve yetkili belediye organlarının yüklediği görevleri yerine getirebilmek için belediye sınırları içinde yetkilerini kullanmaktadır.

Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin

12'nci maddesinde; belediye zabıtasının sorumluluğu düzenlenmiş olup, belediye zabıtası amir ve memurları, görevlerine ilişkin kanun, tüzük, yönetmelik ve emirleri bilmekle, hizmetlerini bunların hükümleri dairesinde yapmakla ve görevlerin yerine getirilmesi sırasında birbirlerine yardım etmekle yükümlü ve sorumludurlar.

Ölkemizde sosyal güvenlik sisteminde yapılacak her türlü değişiklik, aslında kayıt dışı istihdamı kayıt altına almak üzerine olmalıdır. Kayıt dışı istihdamın önlenmesi konusunda etkin yapısal tedbirler alınmalı, bilgi işlem teknolojilerinden de yararlanılarak ilgili kamu kurum, kuruluşları ve meslek odaları arasında sağlıklı bir bilgi akıŐ sistemi ve koordinasyon sağlanmalıdır. Kayıt dışı istihdamın yüksekliği aynı zamanda gelir azaltıcı faktörlerin başlıcaları arasındadır.

Kayıt dışı istihdamla mücadelede 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, kamu kurum ve kuruluşları ile bankalara Şayet yap-

tıkları işlem, işlemi yaptıkları kişinin sigortalı olmasını gerektiriyorsa, bu kişilerin sigortalılık durumlarını SGK veri tabanından araştırmaları, sigortasız olduğu anlaşılan kişileri SGK'ya bildirme yükümlülüğü getirilmiş, bu suretle kayıt dışı istihdam ile mücadelede yeni bir araç tanımlanmıştır.

İşte bu araçlardan birisi de belediyelere verilmiş, belediye zabıta teşkilatının kendi kanunları uyarınca işyerlerinde yapacakları denetimlerde sigortalılık kontrolünün yapıp elde edilen bilgi ve belgelerin SGK'ya gönderilmesi istenilmiştir.

Bu çalışmamızda belediye zabıta-rının kayıt dışı istihdamla mücadelede dikkat etmesi gereken ince noktalar 11 Kasım 2015 tarihli 2015/25 sayılı SGK Genelgesi (Değişik: 25/02/2018-2018/4 Sayılı Genelge) ışığında işlenecektir.

2. YASAL MEVZUAT

5510 sayılı Kanunun 8'inci maddesinin yedinci ve sekizinci fıkralarında; kamu idareleri ile bankalar, SGK tarafından sağlanacak elektronik altyapıdan yararlanmak suretiyle, SGK tarafından belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol etmek ve sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri, SGK'ya bildirmekle yükümlü tutulmuşlar, bu yükümlülüğü yerine getirmeyen kamu idareleri ile bankalara, 5510 sayılı Kanunun 102'nci maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında idari para cezası uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

5510 sayılı Kanunun 100'üncü maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında; kamu idareleri SGK ile yapılacak protokoller çerçevesinde, Devletin güvenliği ve temel dış yararlarına karşı ağır sonuçlar doğuracak hâller ile özel hayat ve aile hayatının gizliliği ve savunma hakkına ilişkin hükümler saklı kalmak kaydıyla özel kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler dikkate alınmaksızın gizli dahi olsa SGK tarafından kişilerin sosyal güvenliğinin sağlanması, 6183 sayılı Kanuna göre SGK alacaklarının takip ve tahsili ile bu Kanun kapsamında verilen diğer görevler ile sınırlı olmak üzere istenecek her türlü bilgi ve belgeyi sürekli ve/veya belli aralıklarla vermeye, bilgilerin elektronik ortamda görüntülenmesini sağlamaya, görüntülenen bu bilgilerin güvenliğini sağlamaya, muhafaza etmek zorunda oldukları her türlü belge ile vermek zorunda oldukları bilgilere ilişkin mikrofiş, mikrofilm, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlardaki kayıtlarını ve bu kayıtlara erişim veya kayıtları okunabilir hale getirmek için gerekli tüm sistem ve şifreleri incelemek için ibraz etmeye mecbur tutulmuşlar ve bu kapsamda kamu idareleri SGK'nın belirleyeceği süre içerisinde söz konusu talebe cevap vermek ve gereken kolaylığı göstermekle yükümlü tutulacağı düzenlenmiştir.

5510 sayılı Kanunun 102'nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; SGK tarafından bu kapsamda istenen bilgi ve belgeleri belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyen kamu idareleri hakkında, aylık asgari ücretin beş katı tutarında, geç verilmesi halinde ise aylık asgari ücretin iki katı tutarında

idari para cezası uygulanır.

Bu kanuni düzenlemelerle ilgili olarak Bankalar ve Kamu İdareleri Tarafından Yapılacak Olan Sigortalılık Kontrolü ile Kurum ve Kuruluşlardan Bilgi ve Belgelerin Alınmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ve Bankalar ve Kamu İdareleri Tarafından Yapılacak Olan Sigortalılık Kontrolü ile Kurum ve Kuruluşlardan Alınacak Bilgi ve Belgelere Dair Tebliğ yayımlanmıştır.

3. ZABITA DENETİMLERİNDE DÜZENLENEN TUTANAKLARDA ÇALIŞAN BİLGİLERİNE YER VERİLMESİ

Zabita denetimlerinde düzenlenen ve istihdama yönelik bilgiler içeren tutanaklarda çalışan kişilerin T.C. Kimlik Numaralı işyeri sahibi/işyeri çalışanı ayrımlı kimlik bilgileri ve çalışılan yerin unvanı ve açık adresi bilgileri ile varsa ücreti ve işe başlama tarihi hususlarını içeren bilgi ve/veya belgelerin Bankalar ve Kamu İdareleri Tarafından Yapılacak Olan Sigortalılık Kontrolü ile Kurum ve Kuruluşlardan Alınacak Bilgi ve Belgelere Dair Tebliğ ekinde yer alan (EK-1) aşağıdaki formata uygun olarak sosyal güvenlik il müdürlüklerine/merkezlerine gönderilmesi gerekmektedir.

EK-1

SIRA NO	T.C. KİMLİK NO	ADI - SOYADI	İŞLEM TARİHİ	İŞE BAŞLAMA TARİHİ	AYLIK ÜCRET (BRÜT)	*AKTİF OLARAK ÇALIŞMAKTA OLAN İŞYERİ SAHİBİ / İŞYERİ ÇALIŞANI İLE İŞYERİ BİLGİLERİ		EĞİTİM BAŞLANGIÇ-BİTİŞ TARİHİ (İlgili Kurumlarca doldurulacaktır)	
						SİGORTALILIK STATÜSÜ** (İşyeri çalışanı, işyeri sahibi)	İŞYERİ ÜNVANI İŞYERİ ADRESİ VE İLİ	BAŞLANGIÇ	BİTİŞ

(* Bu form; halen çalışmakta olan kişiler için doldurulur. Herhangi bir işyerinde çalışmayanlar için doldurulmayacaktır.

(**) "SİGORTALILIK STATÜSÜ" hanesi; "İŞYERİ SAHİBİ", "İŞYERİ ÇALIŞANI" bilgilerinin dayanağı belgeler alınarak forma eklendir (Örneğin; işyeri sahibi için vergi levhası veya şirket ortaklığını gösterir belge, işyeri çalışanı için işyeri çalışan olduğunu gösterir onaylı belge gibi

Büyükşehir Belediyesi/Belediyesi Şehirlerarası ve Uluslararası Otobüs Terminal İşletmesi Yönetmeliği şeklinde her belediyenin kendine ait benzer içerikli yönetmeliği bulunmaktadır.

Örneğin; Bursa Büyükşehir Belediyesi Şehirlerarası ve Uluslararası Otobüs Terminal İşletmesi İç Yönetmeliği'nin 2'nci maddesinde; amacın, Belediye ve işletmeci, Yazıhaneciler ve alt kullanıcıla-

rın, hak ve yükümlülüklerini belirlemek, şehirlerarası ve uluslararası karayolu ile yolcu taşımacılığı hizmetlerini düzenlemek ve disipline etmek olduğu;

3'üncü maddesinde; bu Yönetmeliğin Belediye ile işletmeci Terminal İşletmesi ile ilgili düzenleme esaslarını, gerek taşıma ve gerekse diğer mal ve hizmet üretimi amaçlı terminalde bulunan firmaların çalışma esaslarını, firmaların trafik düzeni ile yolcu hareketlerinin sağlıklı işlemlerini düzenlediği; 39'uncu maddesinde; İşletmeci, Taşımacı Acenta ve alt kullanıcıların her ne şekilde olursa olsun sigortasız personel çalıştıramayacağı, iş güvenliği ve çalışma mevzuatı hükümlerine uymak zorunda olduğu;

40'inci maddesinde; İşletmeci, Taşımacı Acenta ve alt kullanıcıların Terminal içinde çalıştırılacak kişiler ve görevlileri işe başlamadan evvel Belediye Terminal Zabıta Karakoluna, Terminal Jandarma veya Polis Karakoluna ve işletmeye bildirmek zorunda oldukları, sakınca görülen personel istihdam ettirilmeyeceği;

41'inci maddesinde İşletmeci, Taşımacı Acenta ve alt kullanıcılarda çalışması uygun görülen personel için fotoğraflı çalışma kimliğinin işletmece verileceği, çalışan personelin mesai saatleri içerisinde bu kartı yakasına takmak, ayrıldığı anda çalışma kimlik kartını işletmeye iade etmek zorunda olduğu, herhangi bir nedenle işine son verilen personelin işletmece geri alınan kimliği ile ilgili işlemin aynı gün Belediye Zabıtasına bildirileceği, edilemediği takdirde taşımacı Acenta ve alt kullanıcının sorumlusu olduğu, Belediye Zabıtasının işletme ve zabıta kaydı bulunmayan ve kimlik kartsız çalışan

personeli işyerinden uzaklaştıracağı, terminalde ayrıca Bursa Büyükşehir Belediyesi Zabıta Yönetmeliği'nin uygulanacağı, hususlarına yer verilmiştir.

Bu itibarla şehirlerarası ve şehir içi terminal giriş ve çıkış kayıtlarından araç, şoför ve diğer çalışanlara ait bilgiler ile otogarda hizmet veren otobüs firmalarının büro çalışanları ve araç şoförleri ile diğer çalışanların T.C. Kimlik Numaralı işyeri sahibi/işyeri çalışanı ayrımlı kimlik bilgileri ve çalışılan yerin unvanı ve açık adresi bilgileri ile varsa ücreti ve işe başlama tarihini içeren bilgi ve/veya belgelerin Tebliğ eki formata uygun olarak sosyal güvenlik il müdürlüklerine/merkezlerine gönderilmesi gerekmektedir.

Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin;

5'inci maddesinde; Bu Yönetmelik kapsamına giren taşımacılık, acentelik, taşıma işleri komisyonculuğu, taşıma işleri organizatörlüğü, nakliyat ambarı işletmeciliği, kargo işletmeciliği, lojistik işletmeciliği, dağıtım işletmeciliği, terminal işletmeciliği ve benzeri faaliyetlerde bulunacak gerçek ve tüzel kişilerin yapacakları faaliyetlere uygun olan yetki belgesini/belgelerini Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'ndan almalarının zorunlu olduğu;

Yönetmeliğin 32'nci maddesinde; yetki belgesi sahiplerinin faaliyetleri süresince hizmetlerini yürütebilecek niteliklere sahip ve yeterli sayıda personel bulundurmamakla yükümlü oldukları, yetki belgesi sahiplerinin nitelikli ve yeterli sayıda personel istihdam etmemeleri durumunda doğacak her türlü zarardan sorumlu oldukları,

Yönetmeliğin 33'üncü maddesinde; taşıma işlerinde istihdam edilenlerin hizmet akdine tabi oldukları, hizmet akdi yapılmadan personel istihdam edilemeyeceği ve yetki belgesi sahiplerinin, çalışanlarının ücretlerini, sosyal güvenlik ve özlük haklarını zamanında ve tam olarak vermek zorunda oldukları, yapılan denetimlerde yetki belgesi sahiplerinin hizmet akdi yapmaksızın personel istihdam ettiklerinin tespiti halinde durumun Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirileceği,

Yönetmeliğin 64'üncü maddesinde; yetki belgesi sahiplerinin Kanun ve bu Yönetmelik kapsamında yer alan faaliyetlerinin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın denetimine tabi olduğu, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın yapacağı denetimleri; kendisinin yanı sıra, 655 sayılı KHK' nin 28'inci maddesinin birinci fıkrasının verdiği yetkiye dayanarak 4925 sayılı 27'nci maddesi, bu Yönetmeliğin 65 ve 66'ncı maddeleriyle yetkili kıldığı personel eliyle yapacağı, denetim yapmakla görevli/yetkili olanlar tarafından istenilen belgelerin verilmesinin zorunlu olduğu;

Yönetmeliğin 65'inci maddesinde; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı'nın sınır kapılarındaki birimleri, terminallerdeki belediye zabıta birimleri, 4925 sayılı Kanun ve bu Yönetmeliğin kendilerine yüklediği görev ve yetkileri doğrudan yerine getireceği ve kullanacağı;

Yönetmeliğin 66'ncı maddesinde; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı yetkili kılmış Karayolu Düzenleme Genel Mü-

dürlüğü personeli, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Bölge Müdürlükleri personeli, trafik polisi ve zabıtası, trafik polisinin görev alanı dışında kalan yerlerde rütbeli jandarma personeli, Ticaret Bakanlığının sınır kapılarında görev yapan gümrük muhafaza ve gümrük muayene memurları ile bunların amirleri ve terminalerde görevli belediye zabıtasının ihlal tutanağı düzenleyebilecek personel olduğu, denetimle görevli ve yetkili kılınanların, 4925 sayılı Kanun ve bu Yönetmelik esaslarına göre denetim görevlerini yerine getirmek ve denetimler sırasında tespit ettikleri kusurlar ve ihlaller için tutanak düzenlemekle yükümlü oldukları;

Yönetmeliğin 68'inci maddesinde; tutanak düzenleyenlerin tutanakların birer örneğini Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na göndermek yükümlülüğünün olduğu, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na gönderilen tutanak örneklerinin Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'nın ilgili birimi tarafından inceleneceği, değerlendirileceği ve muhafaza edileceği;hususlarına yer verilmiştir.

Bu itibarla istihdama ilişkin alınan bu bilgilerin Tebliğ ekindeki formata uygun olarak sosyal güvenlik il müdürlüklerine/merkezlerine gönderilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı personeli veya yetkili kıldığı diğer kamu kurum ve kuruluşları eliyle yapılan denetimlerle veya yetki belgesi almak için ibraz edilen belgelere istinaden karayolu taşıma işlerinde çalıştıkları tespit edilen kişilerin T.C. Kimlik Numaralı işyeri sahibi/işyeri çalışanı ayrımlı

kimlik bilgileri ve çalışılan yerin unvanı ve açık adresi bilgileri ile varsa ücreti ve işe başlama tarihini içeren bilgi ve/veya belgelerin Tebliği ekindeki formata uygun olarak; tasnif edilerek sosyal güvenlik il müdürlüklerine/merkezlerine gönderilmesi gerekmektedir.

4. BİLGİ VE BELGELERİN GÖNDERİLMESİYLE İLGİLİ HUSUSLAR

Bilgi ve belgelerin istenmesi, SGK tarafından kişilerin sosyal güvenliklerinin sağlanması, 6183 sayılı Kanuna göre SGK alacaklarının takip ve tahsili ile Kanunla SGK'ya verilen görevlerin yerine getirilmesiyle sınırlıdır.

Bilgi ve belgeler istenirken veya verilirken, Devletin güvenliği ve temel dış yararlarına karşı ağır sonuçlar doğuracak haller ile özel ve aile hayatının gizliliği ve savunma haklarına ilişkin hükümler saklıdır.

SGK tarafından istenen bilgi ve belgelerin verilmesinde, özel kanunlardaki yasaklayıcı ve sınırlayıcı hükümler dikkate alınmaz.

Elektronik ortamda hazırlanacak veya alınacak bilgi ve belgeler, adli ve idari makamlar nezdinde resmî belge olarak geçerlidir.

İstenecek bilgi ve belgelere ilişkin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları için T.C. Kimlik Numarası, yabancı ülke vatandaşları için Yabancı Kimlik Numarası, tüzel kişiler için Vergi Kimlik Numarasının bildirilmesi esastır.

Çalışanlara ve işyerine ait istenecek bilgi ve belgelerde gerçek kişiler için adı-soyadı, tüzel kişiler için işyeri unva-

nı, işyeri adresi, varsa işe başlama tarihi, meslek bilgileri, hizmet akdi ile çalışanlar ve kendi nam ve hesabına çalışanlar arasında belirtilerek SGK'ya gönderilir.

Belediye zabıtarınca düzenlenen, çalışan kişilerin işyeri sahibi/işyeri çalışmanı ayrıntılı bilgileri ile meslek bilgileri ve çalışılan yerin unvanı ve açık adres bilgilerini içeren her türlü tutanak, rapor, form ve diğer bilgi ve belgeler SGK'ya gönderilir.

İstenen bilgi ve belgelerin manuel veya elektronik ortamda ya da e-sigorta ile gönderilme zorunluluğu getirilebilir.

Takvim ayı içerisinde alınan bilgiler, verilerin kendilerine intikal ettiği tarihi takip eden ayın sonuna kadar SGK'ya gönderilir. Bilgi ve belgelerin SGK'ya gönderilmesi gereken sürenin son gününün resmi tatile rastlaması halinde, son günü izleyen ilk iş günü sonuna kadar SGK'ya gönderilir.

Kamu kurumları denetim elemanları ile kolluk, kontrol ve yoklama memurları tarafından tutulan tutanak ve tespitlerden sigortasız çalıştığı anlaşılanları tespitleri ile birlikte en geç 1 ay içinde SGK'ya gönderilir.

5. BİLDİRİMLERİN GÖNDERİLMESİ ÜZERİNE SGK TARAFINDAN YAPILACAK İŞLEMLER

5510 sayılı Kanun kapsamında işyeri olarak tescil edilmesi gerektiği halde tescil edilmemiş veya sigortalı olması gerektiği halde bildirilmemiş veya eksik bildirilmiş olduğu; belediyelerden doğrudan çalıştığı/çalıştırıldığı anlaşılan sigortalılara ait 5510 sayılı Kanun gereğince işveren ya da

sigortalılar tarafından SGK' ya verilmesi gereken belgelerin yapılan tebligata rağmen 1 ay içinde verilmemesi veya noksan verilmesi halinde, bu belgeler SGK tarafından re'sen düzenlenir ve muhteviyatı sigorta primleri SGK tarafından tespit edilerek işverene tebliğ edilir.

Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerinde ve Merkez Müdürlüklerinde biri servis sorumlusu (şef veya imza yetkili) olmak üzere en az 3 personelden oluşan "Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele" (KADİM) adıyla 18 Kasım 2008 tarihinde servis kurulmuştur.

KADİM; kayıt dışı istihdamla ilgili olarak kamu idarelerince (belediyelerce) gönderilmesi gereken bilgi ve belgelerin sürekliliğinin sağlanması için gerekli tedbirlerin alınmasına ilişkin işlemleri yürütecektir.

Bilgi gelmeyen kurum ve kuruluşların (belediyelerin) aylık bazda kontrolleri yapılarak, öncelikle zabıta birimiyle telefonla irtibata geçilmesi, sonuç alınmaması durumunda bu zabıta biriminin ziyaret edilmesi, bundan da sonuç alınmaması durumunda yazılı olarak bilgilerin istenmesi sağlanacaktır.

Belli periyotlarda; ilgili kamu kurum ve kuruluşları (belediyeler) ile toplantılar düzenlenerek, konunun önemi ve bilgi istenmesinin yasal dayanaklarının anlatılması suretiyle bilgilerin zamanında ve tam alınması yoluna gidilecektir.

İllerde yukarıda belirtilen yollarla bilgi alınamayan kurum ve kuruluşlar (belediyeler) Valiliklere bildirilerek, gerekirse Valiliklerin koordinasyonunda toplantı

yapılması ve bu yolla bilgilerin alınması sağlanacaktır.

Bankalar dışında SGK Ünitelerine kamu kurum ve kuruluşlarınca (belediyelerce) manuel olarak intikal ettirilen bilgilerden, KADİM servislerince öncelikle ilgili ekranlardan kontroller yapılarak, kişilerin SGK' ya kayıtlı olup olmadıkları araştırılacak ve SGK' ya kayıtlı olmayanların tespiti yapılacaktır.

KADİM servislerince kamu idarelerince (belediyelerce) gönderilen mesleki bilgilerden, öncelikle; bilginin alındığı tarih itibarıyla kişilerin SGK' ya kayıtlı olup olmadıkları konusunda T.C. Kimlik Numaraları bazında sorgulamalar yapılacaktır.

Gelen bilgilerden sorgulama yapılmasına imkân vermeyecek şekilde eksik bilgilerin olması durumunda, öncelikle bilgilerin tamamlattırılması yoluna gidilecektir.

Gelen bilgilerde; 5510 sayılı Kanununun 59'uncu maddesindeki kamu idarelerinin denetim elemanları dışında kalan kamu idarelerinin kolluk, zabıta, doktor, veteriner, mühendis vb. memurlarının tutanağı ile çalışmanın belirlenmesi durumunda; tutanak tarihi ile tutanakta belirtilen işe başlama tarihi arasında farklılık olması halinde tutanağın tutulduğu tarih, "işe giriş tarihi" olarak kabul edilecektir. Ancak, tutanak tarihi ile SGK' ya bildirilen işe başlama tarihi aynıysa veya Kuruma bildirilen işe giriş tarihi daha önceki bir tarih ise SGK'ya bildirilen işe giriş tarihi esas kabul edilerek herhangi bir işlem yapılmayacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşlarından (belediyelerden) gelen bilgiler “tutanak” şeklinde gönderilmiş ve düzenlenen tutanaklarda “işe başlama tarihi” belirtilmiş ise, tutanakta belirtilen işe başlama tarihinin tutanağın düzenlendiği tarihten 1 aydan daha uzun bir süreyi kapsamaması durumunda “işe giriş tarihi”nin belirlenmesi için işverenle yazışma yapılması için KADİM servislerince işveren servislerine bildirilecektir.

Kayıt dışı olarak tespit edilen çalışmanın 4/a kapsamında olması halinde, KADİM Servislerince sigortalı ile ilgili işlem yapılması için sigortalı tescil ve hizmet servisleri ile işyeri tescil ve e-sigorta servislerine bir yazı ekinde tespitler gönderilecektir.

5510 sayılı Kanununun 86’ncı maddesinin yedinci fıkrası gereğince kamu kurum ve kuruluşları ile bankalar tarafından düzenlenen belge veya alınan bilgilerden çalıştığı anlaşılan sigortalılara ait olup, SGK’ya verilmesi gereken belgelerin yapılan tebligata rağmen 1 ay içinde verilmemesi veya noksan verilmesi halinde bu belgeler SGK tarafından re’sen düzenlenmektedir.

Kamu idarelerinden alınan bilgi ve belgelerde ya da kamu idarelerinin denetim elemanları dışında kalan kolluk, zabıta, doktor, veteriner, mühendis vb. memurlarının sigortalının fiilen çalıştığının tespit ettiği tutanağın düzenlendiği tarih itibariyle hizmet verilecektir. Sigortalının fiilen çalıştığına ilişkin aynı ayda ya da takip eden aylarda aynı işyerinden birden fazla bilgi ve belgenin SGK’ya verilmesi halinde bu çalışmanın işveren tarafından

aksi belgelendirilmediği sürece (sonradan düzenlenebilir nitelikteki belgelere dayanmaksızın) en eski tarih ile en yeni tarih arasında kesintisiz çalıştığı kabul edilerek işlem yapılacaktır.

Bu itibarla, sigortalı tescil ve hizmet servislerince Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği’nin 18’inci maddesi ve 22.02.2013 tarihli ve 2013-11 sayılı SGK Genelgesi gereğince re’sen tescil işlemi başlatılacak olup öncelikle işe giriş/işten ayrılış bildirgesi ile aylık prim ve hizmet belgesinin işverenince düzenlenip 1 ay içinde gönderilmesi istenecektir. İşe giriş/işten ayrılış bildirgesi sigortalı tescil ve hizmet servislerince, aylık prim ve hizmet belgesi ise prim tahakkuk ve tahsilat servislerince istenecektir. Bu süreçte gönderilmeyen işe giriş/ işten ayrılış bildirgesi sigortalı tescil ve hizmet servislerince, aylık prim ve hizmet belgesi prim tahakkuk ve tahsilat servislerince re’sen düzenlenecektir.

Re’sen tescili yapılacak sigortalının çalıştığı işyerinin tescilsiz olması halinde ise işyeri bildirgesi işyeri tescil ve e-sigorta servisince istenecektir.

KADİM servislerince gönderilen listelerde (4/a)’lı olması gerekenler hakkında sigortalı tescil ve hizmet servislerince yapılan incelemede (4/a) sigortalısı olmadığına karar verilenler ya da işverenlerin 1 aylık süre içinde (4/a) sigortalısı çalıştırmadıklarını kanıtlayıcı belgelerle itirazda bulunmaları halinde (4/a) sigortalısı olmayacaklarına sigortalı tescil ve hizmet servislerince karar verilenlerin re’sen tescil işlemi yapılmayacaktır.

İşverenlerin 1 aylık süre içinde belge-

leri vermemeleri halinde KADİM serviserince bildirilen tarih esas alınarak işyeri tescili/sigortalı tescili/aylık prim ve hizmet belgesi/işten ayrılış bildirgesi re'sen düzenlenecek, sigortalı tarafından işe başlama tarihine karşı bir itiraz olmadığı sürece, "işe başlama tarihi" konusunda herhangi bir inceleme yapılmayacaktır.

İşverenlerin 1 aylık süre dışında yaptıkları itirazlarda sunulan belgelerin sigortalı çalışmadığına ilişkin kanıtlayıcı nitelikte olması halinde ilgili servislerce re'sen yapılan işyeri, işe giriş, işten ayrılış ve aylık prim ve belgesi sebebiyle tahakkuk eden idari para cezaları ile tahakkuk ettirilecek sigorta prim borçları hakkında karar alınmak üzere konu ünite itiraz komisyonlarına intikal ettirilecektir.

PTT memurlarınca yapılan tebligatların, resmi kuruluşlarca düzenlenen belge (tutanak) niteliğinde olması nedeniyle iş yerlerine yapılan tebligatların, PTT memurları tarafından 7201 sayılı Kanuna uygun olarak yapıldığının ve işyerine tebliğ edilen mazbataların üzerine "işyeri çalışanı", "işyeri daimi çalışanı", "görevli sekreter" gibi ibarelerin yazıldığına tespiti halinde bu bilgi ve belgeler uyarınca tebligatın teslim alındığı tarih için re'sen sigortalılık sağlanacaktır. Bununla birlikte işveren tarafından tebligatı teslim alan kişinin kendi çalışanı olmadığı, komşu işyeri sahibi/çalışanı olduğu veya söz konusu kişinin birinci veya ikinci derece (eş dâhil) hısmı olduğu için işyerinde bulunduğu, çalışmasının olmadığı ve ziyaret nedeniyle işyerine geldiği şeklinde yapılabilecek itirazlar, sunulacak belgelerin ve tebliğat alındığında ismi bulunan kişi ile

işverenin beyanlarının incelenmesi suretiyle ünite itiraz komisyonlarınca değerlendirilecektir.

Kayıt dışı çalıştığı tespit edilen kişinin aynı zamanda SGK' dan aylık aldığının tespiti halinde, çalıştığı işyeri ve sigortalının aylık aldığı emeklilik türüne göre sigortalı tescil ve hizmet servislerince işlem yapılacaktır. Bu durumdaki sigortalıların re'sen tescil işlemi sonuçlandırıldıktan sonra (4/a) ve (4/b) aylığının kesilmesi gerekenler aylığın bağlandığı üniteye, (4/c) aylığının kesilmesi gerekenler ise Emeklilik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kamu Görevlileri Emeklilik Daire Başkanlığına gönderilecektir.

Kayıt dışı olarak tespit edilen kişinin 4/b (tarımda kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanlar da dahil) kapsamında çalışmasının bulunduğu tespiti halinde KADİM Servislerince, sigortalılığı ile ilgili gerekli işlemlerin yapılabilmesi için tespit sigortalı tescil ve hizmet servislerine gönderilecektir. 5510 sayılı Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamındaki çalışmalar için öncelikle Kanunun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi, (4) numaralı alt bendi hariç (b) bendi ve (c) bendi kapsamında çalışma olup olmadığının SGK kayıtlarından kontrolü yapıp bu statülerde çalışmaların bulunmadığının anlaşılmasından sonra;

-Ziraat odası, ziraat odasının bulunmadığı yerlerde ise il/ilçe tarım müdürlüklerinde 01.10.2008 tarihi sonrasında kaydı olan ve kayıtları halen devam ettiği tespit edilenler için Kanunun 7'nci mad-

desi gereğince bir yıllık tespit tarihi esas alınacağından bir yıllık süre içinde kaydı bulunanların ziraat odası, ziraat odasının bulunmadığı yerlerde il/ilçe tarım müdürlüklerindeki kayıt tarihleri esas alınarak, bir yıllık bildirim süresi geçtikten sonra tespitleri yapılanların ise tespit tarihi itibarıyla tescilleri yapılacaktır.

- Ziraat odası, ziraat odasının bulunmadığı yerlerde ise il/ilçe tarım müdürlüklerinde kaydı bulunmayanların, öncelikle oda ve müdürlüklerin kendi mevzuatları gereğince kayıtlarının yapılması sağlanacak, bu kayıt tarihleri esas alınarak tescilleri yapılacaktır.

Sigortalılık bildirimini ilgiliye tebliğ edildikten sonra, ilgilinin 5510 sayılı Kanununun 6'ncı maddesinin (k) bendi kapsamında bulduklarını "muafiyet belgesi" ile 5510 sayılı Kanunda belirtilen süre içerisinde belgeleyenlerin sigortalılıkları ise iptal edilecektir.

5510 sayılı Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi (tarımda kendi nam ve hesabına bağımsız çalışanlar da dahil) kapsamında olanlar için KADİM Servislerince vergi, meslek odası, ziraat odası, ziraat odasının bulunmadığı yerlerde ise il/ilçe tarım müdürlüğü veya ticaret sicil memurluğu kayıt tarihi bildirilmiş ise, bu tarihler esas alınarak sigortalı tescil servislerince resen tescili yapılacak ve bildirim süresinde yapmayan kuruluşa 5510 sayılı Kanununun 102'nci maddesi gereğince idari para cezası uygulanacaktır.

Kayıt dışı olarak tespit edilen kişinin vergi dairesi, meslek odası, ziraat odası, ziraat odasının bulunmadığı yerlerde ise

il/ilçe tarım müdürlüğü veya ticaret sicil memurluğunda kaydının bulunmaması durumunda, sigortalı tescil servislerince bu kişilerin ilgili kuruluşlardan yasal süresi içerisinde "sigortalı işe giriş bildirgesi"nin verilip verilmediği takip edilecek, süresi içerisinde bildirim yapılmadığı takdirde re'sentescil yapılarak bildirim süresinde yapmayan kuruluşa Kanununun 102'nci maddesi gereğince idari para cezası uygulanacaktır.

Gelen bilgi ve belgelerden, kişinin "tarımsal faaliyette" bulunduğu anlaşıldığında; ekranlardan sorgulama yapılarak Kanununun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi kapsamında kaydının bulunup bulunmadığının, ayrıca diğer statülerde aktif sigortalılık ile kendi çalışmalarından dolayı aylık alınıp alınmadığının tespiti yapılacak, bu kapsamda sigortalılık kaydı yapılması gerekenler ilgili servislere intikal ettirilecek ve faaliyet gösterilen yerdeki ziraat odası, ziraat odasının bulunmadığı yerlerde ise il/ilçe tarım müdürlüklerinden kayıtları olup olmadığı sorularak alınacak cevaba göre tescil işlemleri sonuçlandırılacaktır.

6. SONUÇ

Ülkemizin bir gerçeği olan kayıt dışı istihdam, çalışanların tamamıyla kayıt dışında olması veya SGK'ya bildirilen ücretlerinin gerçek ücretlerinin altında bildirilmesi şeklinde cereyan etmektedir. Kayıt dışı istihdamla mücadelede, etkin olarak ilk derecede SGK Başkanlığı'nın tüm birimleri ile özellikle Müfettişleri ve Denetmenleri tarafından yapılan sistem denetimleri ve diğer denetim yolları ile

yerine getirilmektedir. Bunun dışında, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının denetim elemanlarının kendi mevzuatları gereğince yaptıkları denetimler de bulunmaktadır.

Ayrıca, bu denetimler dışında bankalar başta olmak üzere Adalet, Aile ve Sosyal Hizmetler, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sanayi ve Teknoloji, Çevre ve Şehircilik, Gençlik ve Spor, Tarım ve Orman, Ticaret, İçişleri, Kültür ve Turizm, Hazine ve Maliye, Milli Eğitim, Milli Savunma, Sağlık, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlıkları, Bağımsız Spor Federasyonları, Banka Sandıkları, Basın İlan Kurumu, Borsa İstanbul, Kamu İhale Kurumu, Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu, Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği, Türk Patent Enstitüsü, Yükseköğretim Kurulu'nun göndermesi gereken bilgi ve belgeler SGK'ya düzenli periyotlar halinde gönderilmesi sağlanır.

İşte bu araçlardan birisi de belediyelere verilmiş, belediye zabıta teşkilatının kendi kanunları uyarınca işyerlerinde yapacakları denetimlerde sigortalılık kontrolünün yapılp elde edilen bilgi ve belgelerin SGK'ya gönderilmesi istenilmiştir. Belediye Zabıta Yönetmeliği kapsamında zabıta denetimlerinde düzenlenen ve istihdama yönelik bilgiler içeren tutanaklarda çalışan kişilerin T.C. Kimlik Numaralı işyeri sahibi/işyeri çalışanı ayrımlı kimlik bilgileri ve çalışılan yerin unvanı ve açık adresi bilgileri ile varsa ücreti ve işe başlama tarihi bilgileri SGK'ya gönderilir. Dolayısıyla, böylelikle belediye zabıtaalarının kayıt dışı istihdama aktif olarak rol almaları sağlanmış ve geniş anlamda vatandaşlık görevlerini

de bu görevleri sebebiyle yerine getirmiş olacaktır.

Kayıt dışı istihdama ilişkin makalenin diğer bölümlerinde açıklandığı üzere söz konusu yükümlülüklerle uyulmaması durumunda belediye tüzel kişiliğine (buradan da daha sonra tahsil edilmek üzere kamu zararı şeklinde ilgili belediye zabıtasına) 2021 yılı için; sigortalı başına asgari ücretin 1/10 'u tutarında 357,75 TL; SGK tarafından belirlenen süre içinde istenilen bilgi ve belgelerin mücbir sebep olmaksızın verilmemesi/belirlenen süre içinde gönderilmesi gerektiği halde gönderilmemesi durumunda aylık asgari ücretin 5 katı tutarında 17.887,50 TL; geç verilmesi/geç gönderilmesi halinde ise aylık asgari ücretin 2 katı tutarında 7.155,00 TL idari para cezası uygulanır.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

Belediye Zabıta Yönetmeliği

Bankalar ve Kamu İdareleri Tarafından Yapılacak Olan Sigortalılık Kontrolü ile Kurum ve Kuruluşlardan Bilgi ve Belgelerin Alınmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Karayolu Taşıma Yönetmeliği

Bankalar ve Kamu İdareleri Tarafından Yapılacak Olan Sigortalılık Kontrolü ile Kurum ve Kuruluşlardan Alınacak Bilgi ve Belgelere Dair Tebliğ

11 Kasım 2015 tarihli 2015/25 sayılı SGK Genelgesi

Sedi KAVAK

İç Denetçi
Anadolu Üniversitesi

**KAMU İDARELERİNCE
HAZIRLANACAK STRATEJİK
PLANLAR VE PERFORMANS
PROGRAMLARI İLE FAALİYET
RAPORLARINA
İLİŞKİN USUL VE ESASLAR
HAKKINDA YÖNETMELİK İLE
YAPILAN ÖNEMLİ
DEĞİŞİKLİKLERİN İNCELENMESİ VE
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Engin KÜKRER

İç Denetçi, CGAP
Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü

1. GİRİŞ

Kamunun mali yönetimine yön veren 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu incelendiğinde kamu kaynağının kullanılmasının ana dayanaklarından biri de: “Stratejik planlama ve performans esaslı program bütçe”dir.

Buna göre, “Kamu idareleri; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle **stratejik plan hazırlarlar**.”

...

Kamu idareleri, kamu hizmetlerinin istenilen düzeyde ve kalitede sunulabilmesi için bütçeleri ile program ve proje bazında kaynak tahsislerini; stratejik planlarına, yıllık amaç ve hedefleri ile **performans göstergelerine dayandırmak zorundadırlar**.

...

Kamu idareleri, bütçeleri ile stratejik plan ve performans programlarını izlemek ve değerlendirmek amacıyla nesnel, sistematik ve düzenli olarak veri toplar ve analiz eder. **İzleme ve değerlendirme sonuçları idare faaliyet raporlarında gösterilir**¹

Bu kapsamda 22 Nisan 2021 tarih 31462 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “**Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik**” ile daha önce yürürlükte olan mevcut üç yönetmelik² yürürlükten kaldırılmış ve bazı yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Makalemizde söz konusu yönetmelik ile stratejik plan, performans progra-

1 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun 9 uncu maddesi

2 7/3/2006 tarihli ve 26111 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik, 5/7/2008 tarihli ve 26927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik ve 26/2/2018 tarihli ve 30344 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik; yeni yönetmeliğin 37’inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır.

mı ile faaliyet raporlarına ilişkin usul ve esaslarda yapılan önemli değişiklikler, kısaca açıklanmaya çalışılacaktır.

2. STRATEJİK PLANLAR VE PERFORMANS PROGRAMLARI İLE FAALİYET RAPORLARINA İLİŞKİN USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİK İLE YAPILAN ÖNEMLİ DEĞİŞİKLİKLER

22 Nisan 2021 tarih 31462 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Stratejik Planlar Ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile yapılan önemli değişiklikler şunlardır:

2.1. Üç Farklı Yönetmelik; Tek Yönetmelik Etrafında Birleştirilmiştir.

Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik³ ile yapılan en önemli değişiklik stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporlarına ilişkin esas ve usullerin tek yönetmelik bünyesine toplanmış olmasıdır. Yönetmelikte stratejik planın; “...performans programı, izleme ve değerlendirme süreçlerini içeren faaliyet raporları ile ilgili süreçlerden oluşan stratejik yönetim döngüsü bir bütünlük oluşturacak şekilde...” şeklinde bütüncül bir yaklaşımla tasarlanması ve uygulanması gerektiği vurgulanmıştır.

Mülga yönetmeliklerde stratejik planlama, performans programı ve faaliyet

3 Müttekip maddelerde anlatım kolaylığı açısından bu yönetmelikten “Yeni Yönetmelik” şeklinde dipnot 2’de belirtilen yönetmeliklerden ise “Eski/Mülga Yönetmelik” şeklinde bahsedilecektir.

raporlarına ilişkin esas ve usuller üç ayrı yönetmelik⁴ ile yürütülmekteydi. Ancak stratejik planlamanın yapılması; bu plan uyarınca hedeflere ulaşma derecesini gösteren performans programının yapılması ve bir hesap verme mekanizması olarak faaliyet raporlarının hazırlanması birbirlerinden bağımsız olmayıp bütünlük arz eden bağlantılı süreçlerdir. Bu bakımdan stratejik yönetimin üç sacayağının güncellenerek tek yönetmelikte birleştirilmesi “stratejik planlama ve performans esaslı program bütçede” olması gereken bütüncül yaklaşımın benimsenmesi açısından olumlu bir gelişme olduğu tarafımızca değerlendirilmektedir.

2.2 Yönetmelik; Stratejik Planlama ile Performans Programı ve Faaliyet Programının Hazırlanması ile İlgili Hususlar Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine Uygun Hale Getirmiştir.

Bilindiği üzere ülkemizde Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi, Türkiye’de 16 Nisan 2017 Referandumuyla kabul edilen ve 9 Temmuz 2018 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanan başkanlık tipi hükümet sistemidir. Mevcut üç yönetmelik dönem itibarıyla daha önce hazırlandığından dolayı Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemiyle uyumlu değildi. Yeni Yönetmelikle stratejik planlama ile performans programı ve faaliyet programının hazırlanmasıyla ilgili hususlar Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine uygun hale getirilmiştir.

Bu kapsamda yönetmelikte; planlama, uygulama ve raporlama süreçlerinin Cumhurbaşkanlığı Programı ile diğer

4 Söz konusu yönetmeliklere ilişkin detaylı bilgi dipnot 2’de verilmiştir.

üst politika belgelerine uygun olarak hazırlanması hususuna dikkat çekilmiştir. Ayrıca bakanların kamu kaynaklarının etkin kullanımı ile hukuki ve mali konularda Cumhurbaşkanına ilişkin sorumlulukları da vurgulanmıştır.

2.3 Amaç Maddesi Sadeleştirilmiş ve Kapsam Maddesi Ayrılmıştır.

Yeni Yönetmeliğin ilk maddesinde amaç “*Bu Yönetmeliğin amacı; kamu idarelerince hazırlanacak stratejik planlar, performans programları ve faaliyet raporlarına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.*” şeklinde üç sacayağını kapsayacak şekilde sadeleştirilmiştir.

Kapsam maddesinde, mahalli idarelerde dâhil olmak üzere, stratejik plan ve performans programı hazırlamakla yükümlü idare türleri sıralanmıştır. Bir önceki yönetmelikten farklı olarak Millî Savunma Bakanlığı stratejik plan ve performans programı hazırlaması zorunlu olmayan kurumlar arasına eklenmiştir.

2.4. Mülga Yönetmeliklerdeki Tanımlar Birleştirilmiş ve Güncellenmiştir.

Mülga yönetmelikler güncelliğini yitirmiş olup bazı kritik kavramların tanımlanmasında yetersiz kalmaktaydı. Yeni Yönetmelikte ise eski yönetmeliklerde geçen kavramlar birleştirilerek veya yasal düzenlemelere bağlı olarak kavramlar güncellenmiştir.

Bu kapsamda tanımda ve yönetmelikte “Performans Esaslı Program Bütçe” tabirine “*Malî saydamlığın, hesap verebilirliğin ve kaynak tahsisinde etkinliğin sağlanması ile harcama önceliği geliştiril-*

mesine yönelik; hükümet harcama ve faaliyetlerinin program sınıflandırmasına göre tasnif edildiği, politika amaç ve hedefleriyle ilişkilendirildiği ve karar alıcılara bilgi sağlamak üzere kamu hizmet sunumu performansına ilişkin bilgilerin bütçeleme süreçlerinde sistematik olarak kullanıldığı bütçe sistemini” şeklinde ayrıntılı olarak tanımlandığı ve yönetmelikteki diğer tanımlarda da vurgulandığı görülmektedir. Bununla birlikte “Faaliyet” kavramı da “*Kamu kaynağı kullanmak suretiyle belirli bir ürünün ya da hizmetin sunulması amacıyla, planlama aşamasından üretim ve hedef kitleye sunum aşamasına kadar gerçekleştirilen iş, işlem ve süreçler bütünü*” şeklinde yer verilmiştir.

Yönetmelikte; mülga yönetmeliklerde daha önce yer verilmeyen stratejik planlamaya ilişkin “Hazırlık Programı”, “Hedef Kartı”, “Stratejik Plan Değerlendirme Tablosu”, “Stratejik Yönetim” gibi kavramlara yer verildiği görülmektedir. Ayrıca “Alt Program”, “Program”, “Performans Bilgi” gibi kavramlarda tanımlar bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Buna göre idarelerin performans esaslı program bütçelerinde; sorumlu oldukları “Alt Program” ve “Program”ı dikkate alarak stratejik planlama yapmaları hususu Yeni Yönetmelik de sık sık vurgulanmıştır.

Mülga Yönetmelikte stratejik planlama ekibi “*stratejik plan hazırlık sürecini yürütmek üzere üst yöneticinin görevlendirdiği bir yardımcısının başkanlığında, strateji geliştirme birimi yöneticisi ile harcama birimlerinin temsilcilerinden oluşan ekip*” şeklinde tanımlanmıştır. Ancak Yeni Yönetmelikte bu ekip “Stra-

tejik plan hazırlık sürecini yürütmek üzere strateji geliştirme birimi yöneticisinin başkanlığında harcama birimlerinin temsilcilerinden oluşan ekibi⁵ şeklinde yeniden tanımlanmıştır. Mülga Yönetmelikte Stratejik planlama ekibinin üst yöneticinin görevlendirdiği bir yardımcısının başkanlığında oluşturulan ekibin yeni yönetmelikte strateji geliştirme birimi yöneticisinin başkanlığında düzenlenmesi, planlama ve ekip oluşturma sürecine olumsuz yansımakla kalmayıp, oluşturulan ekibin planlama sürecindeki çalışmalarında aksamalar meydana getireceği değerlendirilmektedir.

Tanımlarda yapılan önemli bir değişiklik de “Mahalli İdareler” kavramına ilişkindir. Mülga yönetmelikte mahalli idarelerin tanımı yapılar iken, bağlı idareler sadece belediyeler için ön görülmekteydi. Yeni yönetmelikte il özel idarelerine bağlı idarelerinin yanı sıra belediye ve il özel idarelerinin kurdukları veya üye oldukları birliklerde mahalli idareler tanımı içerisine dâhil edilerek, tanım genişletilmiştir.

2.5. Stratejik Planlama ile Performans Programı ve Faaliyet Raporu Hazırlama Süreci İlişkin Koordinasyonu ile Rehberlik Görevi Strateji ve Bütçe Başkanlığına verilmiştir.

Mülga Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te stratejik planlama sürecine ilişkin koordinasyon ve rehberlik görevi Kalkınma Bakanlığına verilmişken Yeni Yönetmelikte bu görev;

⁵ Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 4'ncü maddesinin birinci fıkrasının (n) bendi

Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına verilmiştir. Buna paralel olarak performans programı ve faaliyet raporlarına ilişkin ise mülga yönetmeliklerde sorumlu kurum Hazine ve Maliye Bakanlığı olarak belirtilmişken, Yeni Yönetmelikle birlikte birbirine bağlı tüm bu süreçlerin koordinasyonu Strateji ve Bütçe Başkanlığına tevdi edilmiştir. Birbirine bağlı üç sürecin aynı idare tarafından koordine edilecek olması kanaatimizce uygun bir düzenleme olmuştur.

Bu kapsamda Strateji ve Bütçe Başkanlığı; stratejik planlama ile performans programı ve faaliyet raporu hazırlama süreçlerinde koordinasyon ve rehberlik görevini yürütmektedir. Ayrıca Başkanlık; mahalli idareler dışındaki idarelerin stratejik planlarının üst politika belgelerine ve mevzuata uygunluğu ile planın tutarlılığını inceleyerek tespitleri ilgili idarelere bildirmektedir. Keza mahalli idareler dışında planda yapılacak güncelleme ve yenileme işlemleri yine başkanlıkça değerlendirilmektedir. Mahalli idarelerde ise bu yetki mahalli idarelerin meclislerine aittir.

2.6. Mahalli İdarelerin Planlarının Uygunluğundan Sorumlu Bakanlık Değiştirilmiş, Bakanların Sorumluluklarına “Diğer Bakanlıklarla Koordinasyon ve İşbirliği Yapılması” Hususu da Eklenmiştir.

Stratejik planlamada bakanların sorumluluğu ile ilgili olarak mülga yönetmeliğin 6'ncü maddesinde “Bakanlar, bakanlıklarının ve bakanlıklarına bağlı, ilgili ve ilişkili kamu idarelerinin stratejik planlarının, kalkınma planlarına ve programlara uygun olarak hazırlanmasından ve

uygulanmasından sorumludur...” hükmü yer almaktaydı. Yeni Yönetmelik ile birlikte bu sorumluluk “...diğer bakanlıklarla koordinasyon ve işbirliğini sağlamaktan sorumludur...” ibaresiyle genişletilmiştir. Stratejik planların üst politika belgeleri ile mevzuata uygun olması kadar diğer idarelerin planlarıyla da uyumlu olması oldukça önemli bir mevzudur. Bu konuda bakanlıklar başta olmak üzere idareler arası koordinasyonun ve işbirliğinin artırılmasına yönelik bir ibare eklenmiş olması yerindedir. Keza Yeni Yönetmeliğin 10’uncu maddesinde de “İdare Stratejik Planının Diğer İdarelerin Stratejik Planlarıyla Uyumu” hususunda mevzuat maddesi mevcuttur.

Mahalli idareler; Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne dair 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca 2018 yılından itibaren Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlanmıştır. Bu çerçevede mahalli idarelerde; bakanların sorumluluğuna ilişkin mülga yönetmeliğin 6’ncı maddesinde belirtilen sorumluluk; İçişleri Bakanlığında, Yeni Yönetmelikte bu sorumluluk Çevre ve Şehircilik Bakanına tevdi edilmiştir.

2.7. Planlama, Uygulama ve İzleme Süreçlerinde Üst Yöneticilerin Görev ve Sorumluluklarına Daha Geniş Çerçeve Yer Verilmiştir.

Stratejik planlamayla ilgili olan mülga yönetmelikteki “Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının hazırlanmasından, uygulanmasından ve izlenmesinden bakana, mahalli idarelerde ise meclislerine

karşı sorumludur.”⁶ hükmüyle üst yöneticilerin sorumluluğu tanımlanmıştı. Bu tanımlama Yeni Yönetmeliğin “Üst Yöneticiler” başlıklı 6’ncı maddesinde;

“Üst yöneticiler;

a) İdarelerinin stratejik planı ile performans programlarının hazırlanması, uygulanması ve izlenmesinden,

b) Sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde kullanılmasından,

c) İdare faaliyet raporlarının hazırlanmasından, içeriğinden ve raporlarda yer alan bilgilerin doğruluğundan,

Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerde Cumhurbaşkanına; bakanlıklar ile bakanlıklara bağlı, ilgili ve ilişkili idarelerde ilgili bakana; mahalli idarelerde ise meclislerine karşı sorumludur.” hükmüyle tüm süreçleri içerecek şekilde daha geniş bir çerçevede tanımlanmıştır.

2.8 Stratejik Plan ve Performans Programlarının İzlenmesi ve Değerlendirilmesi Sürecine İlişkin Hükümler Genelleştirilmiştir.

Mülga yönetmelikte⁷ kamu idareleri tarafından stratejik planının değerlendirilerek Temmuz ayının sonuna kadar stratejik plan izleme raporunun ve takip eden yılın Şubat ayının sonuna kadar ise stratejik plan değerlendirme raporunun hazırlanması ön görülmüştü. Bununla beraber yönetmelikte; bu raporun hedeflere nasıl ulaşılabacağına ilişkin alınacak

6 Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 7’nci maddesi

7 Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 16’ncı maddesi

gerekli önlemleri de içerecek şekilde nihai hale getirilerek Mart ayı sonuna kadar Bakanlığa gönderileceği hususu da yer almaktaydı. Ayrıca idareler, stratejik plan dönemi sonunda stratejik plan gerçekleştirme raporu hazırlamakla yükümlü tutulmuştu. Yeni Yönetmelikte ise izleme ve değerlendirme sürecine ilişkin temel ilkeler 21'inci maddede açıklanmış olup bu madde uyarınca izleme ve değerlendirmenin periyodik olarak gerçekleştirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Buna göre süre ve raporlamaya ilişkin hususların daha genel bir çerçevede belirtildiği görülmektedir.

Ayrıca; Yeni Yönetmeliğin “Stratejik plan ve performans programlarının izlenmesi ve değerlendirilmesi” başlıklı 22'nci maddesinde de izleme ve değerlendirme sürecine ilişkin önemli hususlardan genel hatlarıyla bahsedilmiştir. Aynı maddenin 4'ncü fıkrasında ise “*Stratejik plan ve performans programlarının izlenmesi ve değerlendirilmesi süreci, kullanılacak form ve raporlar, sürece ilişkin görev ve sorumluluklar, süreler ile diğer usul ve esaslar Başkanlıkça çıkarılacak rehberler ve diğer düzenlemelerde belirlenir.*” hükmü ile hazırlaması gereken raporlar ve bunların süreleri başta olmak üzere diğer usul ve esasların Strateji ve Bütçe Başkanlığınca yapılacak düzenlemelerle belirlenmesi ön görülmüştür.

2.9 Stratejik Planlama Sürecine Yönelik Yapılan Değişiklikler

Yeni Yönetmeliğin ikinci kısmında 7'nci ile 16'ncı maddeler arasında stratejik planlamaya ilişkin temel konular açıklanmıştır. Bu hususta önceki yönetmelikte yapılan önemli değişiklikler şunlardır:

- Mülga yönetmelikte stratejik planın hazırlanmasına ilişkin; hazırlık programının idarelerce herhangi idare ayrımı gözetmeden Bakanlığa gönderilmesi ön görülmekteydi. Ancak Yeni Yönetmelikte bilgi sunulacak makam Strateji ve Bütçe Başkanlığı olarak belirtilmiş ve mahalli idareler de bu bildirimden hariç tutulmuştur.

- Mülga yönetmelikte yaptırım öngörülmemekle birlikte; süresinde stratejik plan hazırlamayan idarelerin “*Stratejik planlarını bu Yönetmelikte belirlenen takvime uygun olarak süresinde hazırlamayan kamu idareleri, Sayıştay'a ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna bildirilir.*” hükmü gereği Sayıştay ve Meclis Plan ve Bütçe komisyonuna bildirilmesi hususu yer almaktaydı. Ancak Yeni Yönetmelikte bu hususa yer verilmemiştir.

- Mülga yönetmeliğin ilgili maddesi uyarınca “*Stratejik planların uygulama etkinliğini artırmak üzere merkez ve taşra teşkilatlarınca eylem planları*” hazırlamak mümkün iken, Yeni Yönetmelikte bu husus yer almamıştır.

- **Yeni Yönetmelikte stratejik planın son şeklinin verilmesi** hususunda miat belirlenerek Haziran ayı sonuna kadar planın sunulmaya hale getirilmesi ön görülmüştür. Ayrıca stratejik planın “*en geç kapsadığı dönemin ilk yılının Ocak ayının ilk haftası itibarıyla kamu idaresinin internet sitesinde*” yayımlanması hususu da yönetmeliğe eklenmiştir.

8 Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 8inci maddesinin yedinci fıkrası.

9 Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 11inci maddesi.

• Eski yönetmelikte mahalli idarelerin stratejik planlarını meclislerinin planın kabulünü müteakip Hazine ve Maliye Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığına göndermeleri hükmü¹⁰ yer alırken, Yeni Yönetmeliğin 13'üncü maddesinde “Mahalli idareler, ilgili meclisleri tarafından kabulünü müteakip stratejik planını bir ay içerisinde Başkanlığa, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ve Sayıştaya elektronik nüshasıyla birlikte gönderir.” hükmü yer almaktadır. Buna göre mahalli idare meclislerince onaylanan stratejik planların bir ay içerisinde Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Sayışta'ya gönderilmesi gerekmektedir.

• Eski yönetmelikte stratejik planın uygulama araçları olarak performans programı, yatırım programı, bütçe ile hazırlanması halinde eylem planları gösterilirken¹¹ Yeni Yönetmelikte, bu hususla ilgili olarak sadece “performans programı” ve “bütçe” ye yer verilmiştir.

• **Yeni Yönetmelikte stratejik planın güncellenmesi** hususuna ilişkin de bazı değişiklikler mevcuttur. Eski yönetmelikte “Güncelleme” kavramı “Misyona, vizyona ve amaçlara değiştirilmeden stratejik plan döneminin kalan yılları için hedeflerde yapılan değişiklikler¹²” şeklinde tanımlanmıştır. Ancak Yeni Yönetmeliğin “Güncellenme” başlıklı 15'inci maddesinde “Güncelleme; misyona, vizyona ve amaçlara değiştirilmeden stratejik plan

döneminin kalan yılları için hedef kartlarında yapılan değişikliklerdir.” şeklinde yer almaktadır. Tanımında da görüldüğü üzere Yeni Yönetmelikte güncelleme faaliyeti; hedef kartlarında yapılacak değişiklikler için öngörülmüştür. Ayrıca Yeni Yönetmelikte “Güncelleme bir stratejik plan döneminde en fazla iki kez yapılabilir.”¹³ sınırı da kaldırılmıştır.

• **Yeni Yönetmelikte stratejik planın yenilenmesi** hususu daha ayrıntılı biçimde yer almıştır. Bu kapsamda “Yenileme” tanımı “stratejik planın beş yıllık bir dönem için yeniden hazırlanmasıdır.” şeklinde daha açık ve sade biçimde tanımlanmıştır. Bununla birlikte bir uygulama dönemi içerisinde hangi koşullarda stratejik planın yenilenebileceği detaylandırılmıştır. Ayrıca eski yönetmelikte, mahalli idareler tarafından alınan yenileme kararının gerekçeli olarak meclislerine sunulması hususu yer almıyordu. Yeni Yönetmelikte bu mevzuat boşluğunun da giderildiği görülmektedir.

2.10. Performans Programının Hazırlanmasına Yönelik Yapılan Değişiklikler

Yeni Yönetmelikteki üçüncü kısımda, 17'nci ile 20'nci maddeler arasında, performans programı hazırlanma sürecine ilişkin usul ve esaslar açıklanmıştır. Yeni Yönetmelikle birlikte; güncelliğini yitiren Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelikteki hususlar tadil edilmiştir.

Yeni Yönetmelikte, eskisinden farklı olarak performans programı hazırlan-

10 Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 14'üncü maddesinin 3'üncü fıkrası

11 Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 15'inci maddesi

12 Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 4'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının c bendi

13 Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 17'nci maddesinin 1'inci fıkrası

ma sürecinin Strateji ve Bütçe Başkanlığı ile işbirliği içerisinde yapılacağı vurgulanmıştır. Buna göre genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, performans programı tekliflerini bütçe teklifleriyle birlikte Başkanlığa göndermekle yükümlüdür. Mahalli idarelerin ise böyle bir yükümlülükleri olmayıp üst yönetici tarafından performans programı teklifinin, bütçe teklifleriyle birlikte mevzuatta belirlenen tarihte yetkili meclislerinin onayına sunulması gerekmektedir. Mecliste onaylanan performans programının ise üst yönetici tarafından, ocak ayı sonuna kadar kamuoyuna açıklanması ve idarenin internet sitesinde yayımlanması ön görülmüştür.

Bir diğer değişiklik de onaylanan performans programların başkanlığa/başkanlığa gönderilmesine ilişkindir. Mülga yönetmelikte mahalli idareler dışındaki kamu idarelerinin kamuoyuna açıklanan performans programlarını **en geç Mart ayının on beşine kadar** Hazine ve Maliye Bakanlığına ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına; **mahalli idarelerin ise performans programlarını aynı süre içerisinde İçişleri Bakanlığına** göndermesi ön görülmüştü.¹⁴ Ancak Yeni Yönetmeliğin 19'uncu maddesinin 7'nci fıkrasındaki "Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler ile sosyal güvenlik kurumları, kamuoyuna açıklanan performansprogramlarını **en geç Şubat ayının sonuna kadar Başkanlığa ve Sayıştaya;** mahallî idareler ise **aynı süre içerisinde Başkanlığa ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığına elektronik ortamda gönderir.**" hükmüyle onaylanan progra-

mın zaman ve gönderileceği kurum bakımından farklılık göstermektedir.

2.11. Faaliyet Raporunun Hazırlanmasına Yönelik Değişiklikler

Yeni Yönetmeliğin ikinci bölümünde 24'üncü ile 33'üncü maddeler arasında faaliyet raporuna ilişkin usul ve esaslar açıklanmıştır. Yeni Yönetmelikte faaliyet raporunun hazırlanmasına ilişkin hususlar tıpkı stratejik plan ve performans programında olduğu gibi mevcut sisteme göre güncellenmiştir. Bu kapsamda "Bakanlık" ile ilgili ifadeler "Başkanlık" ibaresiyle değiştirilmiştir. Buna ek olarak mahalli idareler; Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne dair 1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlandığı için mülga yönetmelikte geçen "İçişleri Bakanlığı" ile ilgili ifadeler güncel duruma uygun olarak değiştirilmiştir.

Mülga yönetmelikte "*Faaliyet raporları, bir mali yılın faaliyet sonuçlarını gösterecek şekilde hazırlanır.*"¹⁵ hükmü bulunmaktaydı. Yeni yönetmelikte ise bu husus "*Faaliyet raporu, ilgili kamu idaresinin stratejik plan ve performans programının gerçekleştirme sonuçlarını içerecek şekilde yıllık olarak hazırlanır.*" hükmüyle daha bütüncül ve açıklayıcı bir ifadeyle güncellenmiştir.

Eski yönetmelikte mahalli idareler dışındaki idarelerin **birim faaliyet raporlarının harcama yetkililerince üst yönetici onayına sunulma zamanı mart ayı sonu iken,** yeni yönetmelikte **bu süre**

14 Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 7'nci maddesinin 7'nci fıkrası

15 Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 9 maddesi

ocak ayı sonu olarak tadil edilmiştir. Buna paralel olarak mahalli idareler dışındaki kurumların, idare faaliyet raporlarını yayımlanma zamanı **da iki ay geriye çekilerek en geç şubat ayı sonuna kadar kamuoyuna açıklanması** ön görülmüştür. Mahalli idarelerin; birim ve idare faaliyet raporlanmasında süre yönünden bir değişiklik bulunmamaktadır.

Birim ve idare faaliyet raporlarının kapsamına ilişkin mülga yönetmelikte “Genel Bilgiler” ile ilgili bölümde “*Bu bölümde, idarenin misyon ve vizyonuna, teşkilat yapısına ve mevzuatına ilişkin bilgilere, sunulan hizmetlere, insan kaynakları ve fiziki kaynakları ile ilgili bilgilere, **ic ve dış denetim raporlarında yer alan tespit ve değerlendirmelere kısaca yer verilir.***¹⁶” ibaresi yer almaktaydı. Yeni yönetmelikte ise bu bölümde iç ve dış denetim raporlarındaki tespit ve değerlendirmeler **yerine “yönetim ve iç kontrol sistemine ilişkin bilgilere yer verilir.”** ibaresi kullanılmıştır. Keza Yeni Yönetmeliğin eklerinde bulunan “İç Kontrol Güvence Beyanları”nda da iç kontrol sistemine ilişkin makul güvence sağlanması hususu vurgulandığı göze çarpmaktadır.

Eski Yönetmeliğin 11 inci maddesine göre üst yöneticilerin bu raporların içeriğinden ve raporlarda yer alan bilgilerin doğruluğundan mahalli idarelerde meclislerine karşı sorumluluk bulunmaktaydı. Yeni Yönetmeliğin 25 inci maddesinde böyle bir düzenlemeye yer verilmediği görülmektedir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu ve diğer yasal düzenle-

melerde sorumluluklara ilişkin hükümler mevcut bulunmaktadır.

Mülga Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmeliğinin 20 nci maddesine genel faaliyet raporu, mahalli idareler genel faaliyet raporu ve idare faaliyet raporları basın açıklaması yapılmak suretiyle kamuoyuna duyurulması ve internet sayfası bulunmayan idarelerin faaliyet raporlarının kamuoyuna erişimini sağlamak üzere gerekli tedbirleri almaları öngörülmektedir. Yeni Yönetmeliğin 33 üncü maddesinin birinci fıkrasında; “(1) Genel faaliyet raporu, mahalli idareler genel faaliyet raporu ve idare faaliyet raporları bu Yönetmeliğin ilgili maddelerinde belirlenmiş olan sürelerle uyularak kamuoyuna duyurulur ve ilgili idarenin internet sitesinde yayımlanır.” hükmüne yer verilerek, faaliyet raporlarının basına açıklama yapılması suretiyle kamuoyuna duyurulması ve internet sayfası bulunmayan idarelerin faaliyet raporlarının kamuoyunun erişimine sağlamaya yönelik tedbirleri almaları yönündeki düzenleme, yürürlükten kaldırılmıştır.

Gelinen noktada kamu idarelerinin internet sayfalarının bulunduğu ve faaliyet raporlarını bu sayfalarda paylaştıkları görülmektedir. Yine 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu ve bu kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelikte gerekli düzenlemeler bulunmaktadır. Dolayısıyla faaliyet raporlarının basın açıklaması yapılmadan kamuoyuna duyurulması ve internet sayfası bulunmayan idarelerin raporlara erişimi

¹⁶ Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmeliğin (Mülga) 18 maddesinin 1’inci fıkrasının b bendi

sağlamaya yönelik tedbirler almalarının öngörülmemesi, yerinde ve doğru bir düzenleme olarak değerlendirilmektedir.

Mülga Yönetmelikte faaliyet raporlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması ile görüşülmesi şeklindeki farklı madde hükümleri, Yeni Yönetmelikte ayrı ayrı fıkra halinde 32 nci madde hükmü olarak düzenlenmiştir. Faaliyet raporlarının Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesini düzenleyen Mülga Yönetmeliğin 17 nci maddesinin birinci fıkrasındaki; “..... *Bu görüşmelere üst yönetici veya görevlendireceği yardımcısının ilgili bakanla birlikte katılması zorunludur.*” hükmü, Yeni Yönetmeliğin 32 nci maddesinin üçüncü fıkrasında; “.....*Bu görüşmelere ilgili bakanın diğer üst yöneticiler ve **harcama yetkilileriyle** birlikte katılması zorunludur.*” hükmüyle yapılacak görüşmelere doğrudan bakan ve diğer üst yöneticilerle birlikte harcama yetkililerinin de katılımı zorunlu hale getirilmiştir. Üst yöneticinin görevlendireceği yardımcısının yapılacak görüşmelere katılma durumu, Yeni Yönetmelikte yer almamıştır.

2.12. Çeşitli ve Son Hükümlere Yönelik Değişiklikler

Stratejik planla ilgili olarak Eski Yönetmelikte, yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra kurulacak kamu idarelerin ilk stratejik planlarına ilişkin sürecin Kalkınma Bakanlığı tarafından belirlenerek ilgili kamu idaresine bildirileceğine ilişkin görev, Yeni Yönetmelikte Strateji ve Bütçe Başkanlığına verilmiştir. Ayrıca kurulan kamu idaresinin sorumlu olduğu program ve alt programların idareyle işbirliği içinde adı geçen başkanlıkça be-

lirlenmesini müteakip, ilk stratejik planın hazırlanması için altı aylık bir süre öngörülmüştür. Ancak, bu süre içerisinde hazırlanamayacak olan kamu idareleri için erteleme talebinde bulunma imkânı da tanınmıştır.

Yine Eski Yönetmelikte Kalkınma Bakanlığınca “uygun görülen kamu idareleri, hizmetin gerektirdiği gizlilik nedeniyle, planın hazırlanmasına ilişkin Kılavuzda yer alan birtakım hususlardan muaf tutulabilirler” düzenlemesine Yeni Yönetmelikte yer verilmemiştir. Diğer taraftan Mülga Yönetmeliklerde bulunan gizlilik gerektiren bilgiler ilişkin hüküm, Yeni Yönetmeliğin 35 inci maddesinin birinci fıkrasında; “(1) *Stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporunda; milli güvenlik, savunma ve istihbarat hizmetlerine ilişkin gizlilik gerektiren bilgiler ile ilgili mevzuatına göre devlet sırrı ve ticari sır niteliğindeki bilgilere ve ülkenin ekonomik çıkarları açısından gizli kalması gereken bilgilere yer verilmez.*” hükmüyle; stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporu şeklindeki üç sacayağı için geçerli olmak üzere **ilgili mevzuatına** göre devlet sırrı niteliğindeki bilgilere şeklinde vurgu yapılmış ve gizlilik gerektiren bilgilere netlik kazandırılmıştır.

Öte yandan, Mülga Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Tebliğler” başlıklı 21 inci maddesindeki; “(1) *Bu Yönetmelikte düzenlenen hususlarla ilgili olarak gerektiğinde tebliğler çıkarılmaya Bakanlık yetkilidir.*” hükmüne Yeni Yönetmelikte yer verilmemiş ve farklı işlem ve durumlara ilişkin usul ve esasların Strateji ve Bütçe Başkanlığınca belir-

leneceği öngörülmüştür. Ancak stratejik plan, performans programı ve faaliyet raporunun hazırlanmasına ilişkin hususlarda gerektiğinde yönetmeliğin bir alt düzeyinde olan adsız düzenleyici işlem grubunda yer alan tebliğ çıkarılması hususunda Yeni Yönetmeliğin “Tereddütlerin giderilmesi” başlıklı 36 ncı maddesindeki, “.....gerekli düzenlemeleri yapmaya Başkanlık yetkilidir.” hükmüne göre Başkanlığın yetkili kılındığı değerlendirilmektedir.

2.13. Yönetmeliğin EK’lerindeki Önemli Değişiklikler

Eski Yönetmeliklerde bakanlıklarda üst yönetici sunuşuna yer verilmesi mümkün iken Yeni Yönetmelikte bakanlıklar hariç diğer kamu idarelerinde üst yönetici sunuşuna yer verilecektir. Geçmiş yılların faaliyet raporlarına bakıldığında üst yönetici sunuşunun mevcudiyeti hakkında bakanlıklar arası uygulama farklılıkları mevcuttu.

Yeni Yönetmelikte ise “Birim ve İdare Faaliyet Raporlarının Şekline” ilişkin dipnot açıklamasıyla uygulama birliğinin sağlanması yönünde olumlu bir düzenleme yapılmıştır. Dolayısıyla Bakan Sunuşu, sadece merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının faaliyet raporlarında yer alacaktır.

Birim ve idare faaliyet raporunun şekline ilişkin yapılan bir diğer değişiklik, Mülga Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik ekindeki şekilde bulunmamasına rağmen, Yeni Yönetmelik ekinde “Yönetici

Özeti” bölümüne yer verilmiş olunmasıdır. Mülga Yönetmelikte bulunmamasına rağmen, Yeni Yönetmelikte “Yönetici Özeti” bölümünün sadece idare faaliyet raporlarında yer alması öngörülmüştür.

5018 sayılı Kanununun 31 inci maddesinde harcama yetkilisi, “Bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama birimlerinin en üst yöneticisi” olarak tanımlanmış bulunmaktadır. Buna göre, bütçeyle ödenek tahsis edilen veya ödenek gönderme belgesi ile ödenek gönderilen ve harcama yetkisi bulunan harcama yetkililerinin, bir mali yıl içerisinde faaliyetlerine ilişkin düzenleyecekleri raporda, sorumluluklarının ve hesap verilebilirliğin gereği olarak üst yöneticiye sunacağı raporda, “Yönetici Özeti”nin yer almayacak olması bir eksiklik olarak düşünülmektedir.

Üst yöneticinin kendisine sunulan yönetici özeti bulunmayan birim faaliyet raporlarında bir mali döneme ilişkin temel bilgileri ve değerlendirmeleri raporu detaylı bir şekilde irdelemesini gerektirecektir. Bu durumun, uygulamada mümkün olmayacağı ve birim faaliyet raporunun harcama dönemi sonrasında düzenlenmesi amacına bağlı işlevselliğine olumsuz yansıtacağı değerlendirilmektedir.

Mülga Yönetmeliği ekindeki birim ve idare faaliyet raporlarının şeklinin “II-AMAÇLAR ve HEDEFLER” başlıklı “A-İdarenin amaç ve hedefleri” alt başlığı, Yeni Yönetmelikte “B- İdarenin **Stratejik Planında** Yer Alan Amaç ve Hedefler” olarak düzenlenmesiyle, raporda stratejik plandaki amaç ve hedeflerin gösterilmesi açık bir şekilde belirtilmiş olmaktadır.

Eski Yönetmelikte “FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELELER” bölümünün “B-Performans Bilgileri” başlığı altındaki ‘Performans Sonuçlarının Değerlendirilmesi’, Yeni Yönetmelikte iki alt başlık halinde;

-Alt program hedef ve göstergeleriyle ilgili gerçekleştirme sonuçları ve değerlendirilmeler

-Performans denetim sonuçları olmak üzere noktada raporlanması gerektiği anlaşılmaktadır. Böylece; performans denetimin sonuçlarının değerlendirilmesi de önem kazanmış olacaktır.

Yukarıda izah edilen Ek:1’e bağlı değişikliklerin dışında, **Ek:2’de de önemli değişikliklere gidilmiştir.**

Eski Yönetmelikte üst yönetici ve harcama yetkilisinin iç kontrol güvence beyanları ile mali hizmetler birim yöneticisinin beyanı şeklinde üç ayrı şablondaki metnin içeriğinde değişikliklere gidildiği görülmektedir.

a) Üst yönetici için iç kontrol güvence beyanı görev ve yetkileri çerçevesinde yöneticisi olduğu idarenin bütçesinin kalkınma planına, yıllık programa, stratejik plan ve performans programı ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması, uygulanması, amaç ve hedeflerin gerçekleştirilmesi ve ilgili mevzuatla düzenlenen görev ve hizmetlerin yerine getirilmesi şeklinde daha geniş bir şablon metin halinde düzenlenmiştir.

Beyanın ikinci cümlesinde ise iç kontrolün tanımına paralel olarak düzenlenmiş ve idarenin gelir, gider, varlık ve yükümlülüklerinin etkili, ekonomik ve

verimli bir şekilde yönetilmesine, kanunlara ve diğer düzenlemelere uygun olarak faaliyet göstermesi esasında detaylandırılmıştır.

Mülga Yönetmelikte güvencenin dayandığı iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi hususlar, Yeni Yönetmelikte net bir şekilde ifade edilen raporlara dayandırılmakta ve bu raporların iç kontrol sistemi değerlendirme raporları, izleme ve değerlendirme raporları ve denetim raporları olarak sıralanmaktadır. Bunlara, hesap verme sorumluluğu çerçevesinde harcama yetkilileri ve mali hizmetler birimi yöneticisi tarafından sunulan güvence beyanları ile yönetim bilgi sistemleri ayrıca ilave edilmiştir.

Güvence beyanında raporlardan bahsedilmesi, kurumlarda iç kontrol sistemine yönelik çalışmaların tamamlanarak eylem planlarına dönüştürülmesi ve uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi ve izlemelerin yapılmasını gerektirmektedir. Önemli ve yerinde bir güvence beyanı metni oluşturulduğu ve bu suretle idareler tarafından iç kontrol sistemine yönelik çalışmaların hızlandırılması gerektiği anlaşılmaktadır.

Mülga güvence beyanında iç denetçi raporları ile Sayıştay raporlarından dayandırılan açıklama, yeni güvence beyanı metninde genel bir ifade kullanılarak denetim raporları olarak değiştirilmiştir. Geniş anlamli değerlendirildiğinde bu durum hem denetim elemanları tarafından hem de ilgili mevzuatına görev oluşturulan komisyon veya görevlendirilen kişiler tarafından düzenlenen denetim raporlarını kapsamaktadır.

Yine güvence beyanının son cümlesindeki; *“Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim.”* açıklaması, Yeni Yönetmelikte; *“Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.”* şeklinde değiştirilerek, üst yöneticinin, raporda yer alan bilgilerle sınırlı ve anlaşılabilir bir güvence beyanı oluşturulmuştur.

b) Yeni Yönetmelik ekinde eski güvence beyanından farklı olarak harcama biriminde gerçekleştirilen iş ve işlemlerin idarenin amaç ve hedeflerine, iyi mali yönetim ilkelerine, kontrol düzenlemelerine ve mevzuata uygun bir şekilde gerçekleştirildiğinin vurgulandığı görülmektedir. Güvence beyanının eski halinde belirtilen iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları ifadesi yeni metinde, yönetim bilgi sistemleri, iç kontrol sistemi değerlendirme raporları, izleme ve değerlendirme raporları ile denetim raporları olarak düzenlenmiştir.

c) Mali hizmetler birim yöneticisinin Mülga Yönetmelik Eki beyanında beyanı mali yönetim ve kontrol mevzuatı ile diğer mevzuata uygun olarak yürütülmesi ve iç kontrol süreçlerinin işletilmesi ve üst yöneticiye raporlanması farklı ifadelerle Yeni Yönetmelik eki güvence beyanında da yer aldığı, mali hizmetler biriminin iç kontrol sistemine ilişkin koordinasyon görevi açık bir şekilde metine ilave edildiği görülmektedir.

Oluşturulan yeni beyanın ikinci cümlesine, 5018 sayılı Kanunun 60'ncı maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde-

kihükme paralel olarak “Mali kanunlarla ilgili diğer mevzuatın uygulanması konusunda üst yöneticiye ve harcama yetkililerine gerekli bilgileri sağladığımı ve danışmanlık faaliyetinde bulunduğumu bildiririm.” açıklaması ilave edilmiştir.

Bu hükümlerle, strateji geliştirme birimlerinin mali ve diğer mevzuat uygulamalarına dair üst yöneticiye ve harcama birimlerine etkin bir şekilde bilgi sağlama ve danışmanlık faaliyetinde bulunmakta yükümlü oldukları vurgulanmıştır. Bu hususun 5018 sayılı Kanununun 60/1-k maddesinin uygulamaya yansıtılması noktasında önemli bir husus olduğunu düşünmekteyiz.

3. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada; stratejik plan ve performans programının hazırlanmasına ve bunların gerçekleşme sonuçlarının hazırlanacak faaliyet raporlarında gösterilmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen farklı üç yönetmeliğin yürürlükten kaldırılarak bir yönetmelik altında düzenlenmiş olmasından dolayı eski ve yeni uygulamalar incelenmiş ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

5018 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte yeni mali yönetim ve kontrol sisteminin oluşturulması, uzun vadeli planların hazırlanması ve bu planlardaki amaç ve hedeflerin yıllık programlarda gösterilerek bütçelenmesi süreciyle birlikte, hesap verilebilirliğin önemli belgesi olan faaliyet raporlarının hazırlanması farklı yönetmeliklerde düzenlenmiş ve kapsadığı kamu idarelerinde yeterli düzeyde uygulama birlikteliği sağlanamamıştır.

Ortak hükümler veya öngörülerini içeren farklı üç yönetmelik yerine “Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin” yürürlüğe konulması; birbiriyle bağlantılı üç saç ayağı olan stratejik planlama, performans programı ve faaliyet raporları için mevzuat ve uygulama bütünlüğü sağlamıştır.

Ancak aşağıda belirtilen alanlarda veya durumlarda uygulamaya yönelik sorunlar yaşanacağı dikkate alınarak mevcut Yönetmelikte değişikliklere gidilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

a) 5018 sayılı Kanununun 11 inci maddesine göre üst yöneticiler idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından sorumludurlar ve bu sorumluluklarının gereklerini; harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirmektedirler.

Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar Ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 18 inci maddesine göre performans programı, ilgili idarenin strateji geliştirme biriminin koordinasyonunda, ***harcama yetkililerinin katılımıyla*** üst yönetici tarafından idare düzeyinde yıllık olarak hazırlanması öngörülmektedir.

Mülga Yönetmelikte stratejik planlama; ***“üst yöneticinin görevlendirdiği***

bir yardımcısının başkanlığında, strateji geliştirme birimi yöneticisi ile harcama birimlerinin temsilcilerinden oluşan ekip yerine Yeni Yönetmelikte strateji geliştirme birimi yöneticisinin başkanlığında harcama birimlerinin temsilcilerinden oluşan ekip olarak düzenlenmiştir. Bu değişikliğin idarelerin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve önceliklerini, performans ölçütlerini, bunlara ulaşmak için izlenecek yöntemler ile kaynak dağılımlarını içeren plana ilişkin üst yöneticilerin sorumluluklarının gereklerini harcama yetkilileri aracılığıyla yerine getirilmesi hususundan uzaklaştıracağı değerlendirilmektedir.

Harcama birimlerinin stratejik planın hazırlanmasına ilişkin oluşturulan ekiplere alanında yetkin olmayan veya mali iş ve işlemlere ilişkin çalışmaları bulunmayan personeli görevlendirdikleri bilinmektedir. Dolayısıyla, stratejik plan ekibinin üst yönetici yardımcısının başkanlığında, harcama yetkililerinin katılımıyla hazırlanmasının ve Yönetmelikte bu yönde düzenleme yapılmasının 5018 sayılı Kanununun 11 inci maddesi paralelinde uygun olacağı düşünülmektedir.

b) Mülga yönetmelikte yaptırım öngörülmemekle birlikte; stratejik planlarını Yönetmelikte belirlenen takvime uygun olarak süresinde hazırlamayan kamu idareleri, Sayıştay’a ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonuna bildirilmektedir.

Bu hususta yeni Yönetmelik ise stratejik planın belirlenen takvime uygun olarak hazırlanmaması veya hazırlanma sürecine ilişkin aksamaların mey-

dana halinde yapılacak işlemlere ilişkin herhangi bir hüküm içermemektedir. Yeni Yönetmelikte 5018 sayılı Kanununun 11 inci maddesinin gerekleri doğrultusunda düzenleme yapılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

c) Yeni Yönetmelik ekindeki birim ve idare faaliyet raporunun şekline ilişkin oluşturulan şablonda sadece idari faaliyet raporunda yönetici özetine yer verilmiş bulunmaktadır.

Kamu idaresinin mali saydamlık ve hesap verme sorumluluğu sağlayacak şekilde bir mali döneme ilişkin stratejik plan ve performans programının gerçekleştirme sonuçları hakkında üst yöneticiye genel bir bilgi verecek özellikte hazırlanacak yönetici özetine, birim faaliyet raporu şablonunda da yer verilmesinin uygun olacağı kanaatindeyiz.

d) Yeni Yönetmeliğin 25 inci maddesinin beşinci fıkrasında belediyeler dışındaki mahalli idareler faaliyet raporlarının hazırlanması ve sunulmasında belediyeler için belirlenen sürelerle uyulması öngörülmektedir. Belediyelerin faaliyet raporları Nisan ayı toplantısında belediye meclisine sunulmakta ve ay sonuna kadar da kamuoyuna açıklanarak idarenin internet sitesinde yayımlanmaktadır.

Oysa diğer mahalli idareler içerisinde yer alan su ve kanalizasyon idareleri Genel Kurulunun toplanma ve çalışma esaslarını düzenleyen 2560 sayılı Kanununun 5

inci maddesine göre, bu idarelerin genel kurulları Mayıs ayında toplanmakta ve faaliyet raporu 6 ve 16 ncı madde hükümlerine göre görüşülüp onaylanmaktadır. Dolayısıyla diğer mahalli idareler idare faaliyet raporlarının hazırlanması, sunulması ve kamuoyuna açıklanması bakımından bu hususun dikkate alınarak hüküm tesis edilmesi yerinde olacaktır.

KAYNAKLAR

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

2560 sayılı İstanbul Su Ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş Ve Görevleri Hakkında Kanun

Mülga Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

Mülga Kamu İdarelerince Hazırlanacak Performans Programları Hakkında Yönetmelik

Mülga Kamu İdarelerince Hazırlanacak Faaliyet Raporları Hakkında Yönetmelik

22.04.2021 tarih ve 31462 sayılı Resmî Gazetede Yayımlanan Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar Ve Performans Programları İle Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

18.02.2006 tarih ve 26084 sayılı Resmî Gazetede Yayımlanan Strateji Geliştirme Birimlerinin Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

BAĞIMSIZ DENETİME TABİ BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN İNTERNET SİTESİ AÇMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

1. GİRİŞ

Belediyeler, kendilerine verilen görev ve hizmet alanlarında ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilmektedir. Belediyeler tarafından kurulan veya ortak olunan anonim ve limited şirketler, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu¹ (TTK) hükümlerine tabi sermaye şirketleridir ve bunların belediyelerin tüzel kişiliğinden ayrı ve bağımsız özel hukuk tüzel kişilikleri mevcuttur. **Buna bağlı olarak belediye şirketleri, diğer şirketler gibi anılan Kanunda öngörülen yükümlülüklere tabi olup, söz konusu yükümlülüklerden birisi de bağımsız denetime tabi olan belediye şirketlerinin internet sitesi açmakla yükümlü olmasıdır.**

TTK'nın kabul edildiği ilk halinde, ülkemizde kurulu bulunan tüm anonim ve limited şirketlere internet sitesi açma yükümlülüğü getirilmişti. Ancak TTK'nın 'İnternet sitesi' başlıklı 1524.maddesinde 26.06.2012 tarihli ve 6335 sayılı Kanun² ile yapılan değişiklikle internet

sitesi açma yükümlülüğünün kapsamı daraltılmıştır. Zira bahsi geçen değişiklik, sermaye şirketlerinin tamamının internet sitesi açması uygulamasından vazgeçilmiş, sadece Cumhurbaşkanınca (Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmeden önce Bakanlar Kurulunca) belirlenip bağımsız denetime tabi olan anonim ve limited şirketlerin, kuruluşlarının ticaret siciline tescili tarihinden itibaren üç ay içinde bir internet sitesi açması ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülmesi şartı getirilmiştir. Bu durumda, hali hazırda yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre, bir belediye şirketinin internet sitesi kurmakla yükümlü olması için öncelikle bu şirketin bağımsız denetime tabi olması gerekmektedir.

Bağımsız denetime tabi olacak şirketler ise TTK'nın 397/4. maddesinde öngörülen yetki çerçevesinde en son 2018/11597 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı³ ile belirlenmiştir. Mezkûr Kararda

1 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

2 6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Ya-

pılmasına Dair Kanun, 30.06.2012 tarihli ve 28339 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

3 2018/11597 sayılı Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belir-

öngörülen ölçütleri sağlayan belediye şirketleri bağımsız denetim yaptırmakla ve dolayısıyla internet sitesi açmakla yükümlü olmaktadır.

İşte bu çalışmada, belediye şirketlerinin internet sitesi açma yükümlülüğü detaylı olarak açıklanmış ve değerlendirilmiştir.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNİN BAĞIMSIZ DENETİME TABİ OLMA ÖLÇÜTLERİ

Bakanlar Kurulunun 2018/11597 sayılı Kararına göre belediye şirketleri iki açıdan bağımsız denetime tabi olabilmektedir.

2.1. Sermayesinin En Az %50'si Belediyelere Ait Olan Şirketlerin Bağımsız Denetime Tabi Olma Ölçütleri

Bakanlar Kurulunun 2018/11597 sayılı Kararının “Bağımsız denetime tabi şirketler” başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin ikinci alt bendinde, anılan Kararın ekli (II) sayılı listesinde belirtilen şirketlerden aşağıda yer verilen üç ölçütten en az ikisinin eşik değerlerini art arda iki hesap döneminde aşan şirketlerin bağımsız denetime tabi olduğu hükme bağlanmıştır. Bahsi geçen ekli (II) sayılı listenin 5/b bendinde de “*sermayesinin en az %50'si belediyelere ait olan şirketlere*” yer verilmiştir. Bu durumda, belediyelerin sermayesinin doğrudan %50 ve daha fazlasına sahip olduğu şirketler aşağıdaki eşik değerleri aştığı takdirde bağımsız denetime tabi olmaktadır:

- i) Aktif toplamı 30 milyon Türk Lirası.
- ii) Yıllık net satış hasılatı 40 milyon Türk Lirası.
- iii) Çalışan sayısı 125 kişi.

İnmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı, 26.05.2018 tarihli ve 30432 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2.2. Belediyelerin Dolaylı Olarak Ortağı Olduğu Şirketlerin Bağımsız Denetime Tabi Olma Ölçütleri

2018/11597 sayılı Karar eki Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair Kararın 3. maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin üçüncü alt bendinde, birinci ve ikinci alt bent kapsamında olmayan şirketler için farklı eşik değerler belirlenmiştir. Bu halde, örneğin belediyelerin sermayesinin %50’sinden daha azına sahip olduğu şirketler ile belediye bağlı kuruluşlarının veya belediye şirketlerinin doğrudan ortağı olduğu (belediyelerin ise dolaylı olarak ortak olduğu) şirketler için bağımsız denetim ölçütleri aşağıdaki gibi uygulanmaktadır.

- i) Aktif toplamı 35 milyon Türk Lirası.
- ii) Yıllık net satış hasılatı 70 milyon Türk Lirası.
- iii) Çalışan sayısı 175 kişi.

Yukarıda birinci veya ikinci kısımda yer verilen üç ölçütten en az ikisinin eşik değerini art arda iki hesap döneminde aşan belediye şirketleri müteakip hesap döneminden itibaren bağımsız denetime tabi olmakta, bağımsız denetime tabi olan şirketler de aynı zamanda internet sitesi açmakla yükümlü bulunmaktadır.

Hemen belirtelim ki, eşik değerleri aştığı için bağımsız denetime tabi olan belediye şirketleri, art arda iki hesap döneminde üç ölçütten en az ikisine ait eşik değerlerin altında kaldığı ya da bir hesap döneminde bu ölçütlerden en az ikisine ait eşik değerlerin %20 veya daha fazla oranda altında kaldığı takdirde müteakip hesap döneminden itibaren bağımsız denetim kapsamından çıkar ve dolayısıyla internet sitesi kurma yükümlülüğü ortadan kalkar.

Son olarak, 2018/11597 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 4/1-b maddesi uyarınca sermayesinin en az %50'si devlete, **il özel idarelerine**, kanunla kurulmuş vakıflara ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarına **ait olan şirketler**, bu Karar hükümlerine ve dolayısıyla **bağımsız denetime tabi değildir**.

3. İNTERNET SİTESİ AÇMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

3.1. Genel Olarak

Belediye şirketleri, internet sitesi açmakla yükümlü oldukları tarihten itibaren üç ay içinde internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanması için özgülemek zorundadır (TTK md. 1524/1). Cumhurbaşkanınca belirlenen bağımsız denetime tabi sermaye şirketleri tarafından internet sitesi açılmasına ve bu sitenin belirli bir bölümünün şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanması için özgülenmesine ve bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmasına ilişkin usul ve esaslar, Ticaret Bakanlığınca yürürlüğe konulan **Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik⁴ (İnternet Sitesi Yönetmeliği)** ile belirlenmiştir.

Söz konusu Yönetmelik uyarınca belediye şirketleri, internet sitesine ilişkin yükümlülüklerini doğrudan kendileri yerine getirebilecekleri gibi Merkezi Veri Tabanı Hizmet Sağlayıcılardan⁵ (MT-

HS'lerden) destek hizmeti almak suretiyle de yerine getirebilirler. Belediye şirketince oluşturulan internet sitesi, ayrıca şirketin MERSİS numarası altında ticaret siciline tescil edilir. Bu site, anılan Yönetmelikte öngörülen teknik hususlar ve güvenlik kriterlerine uygun olarak işletilir. Öte yandan, belediye şirketi tarafından internet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış bölümünün şirkete ait internet sitesi veya MTHS'ler üzerinden arama motorları tarafından kolay bulunabilmesi için ana sayfada **"bilgi toplumu hizmetleri"**⁶ şeklinde bir ibareye yer verilmesi zorunludur.

Yeri gelmişken belirtelim ki, belediye şirketince açılan internet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış bölümü herkesin erişimine açıktır. Erişim hakkının kullanılması, ilgili olmak veya menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmaz ve herhangi bir şarta da bağlanamaz. Bu ilkenin ihlali halinde herkes engelin kaldırılması için dava açabilir (TTK md. 1524/3).

3.2. Yönlendirilmiş Mesaj

Belediye şirketi tarafından oluşturulan internet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine özgülennmiş kısmında yayımlanan içeriğin başına tarih ve parantez içinde "yönlendirilmiş mesaj"⁷ ibaresinin konulması zorunludur. Yönlendirilmiş mesaj zaman damgası ile oluşturulur ve

bulunabilmeleri için adı geçen Bakanlıktan faaliyet izni almaları şarttır.

⁴ İnternet Sitesi Yönetmeliğinde bilgi toplumu hizmetleri; "Fiziki olarak karşı karşıya gelmeksizin, bedelli veya bedelsiz olarak elektronik ortamda yerine getirilen çevrim içi hizmetler" şeklinde tanımlanmıştır.

⁵ Yönlendirilmiş mesaj, İnternet Sitesi Yönetmeliğinin 4/1-m maddesinde, "İnternet sitesinin TTK'nın 1524. maddesinin amaçlarına özgülennmiş kısmında yayımlanan ve ilgili tüm taraflara yönlendirildiği karine olarak kabul edilen her türlü içerik" olarak tarif edilmiştir.

⁴ Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik, 31.05.2013 tarihli ve 28663 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır.

⁵ Merkezi Veri Tabanı Hizmet Sağlayıcı (MTHS), TTK'nın 1524. maddesi uyarınca şirketlerin kendi internet sitelerinin özgülennmiş kısmında erişime açılması gereken içeriği güvenli ortamda tutma, şirketin erişimine hazır bulundurma ve arşivleme dâhil olmak üzere Ticaret Bakanlığınca belirlennmiş diğer faaliyetleri yürüten özel hukuk tüzel kişileridir. MTHS'lerin faaliyette

aynı yöntemle değiştirilebilir. Özgülenen kısımda yer alan bir mesajın, yönlendirildiği karinedir.

Yönlendirilmiş mesaj ibaresi ile kasdedilen üçüncü kişiye yönlendirilen mesajdır. Bu mesaj yönlendirildiği andan itibaren belediye şirketinin tasarrufundan (kural olarak) çıkmış olur. Yönlendirilmiş mesaj üçüncü kişi yönünden de hukuki bir anlam taşır ve bu mesaj, ona dayanan tarafından yönlendirildiği şekli ile alınmış sayılır.

3.3. İnternet Sitesinde Yayımlanacak İçerikler

Belediye şirketinin internet sitesinde yayımlanacak içerikler, TTK'da belli bir süre belirtilmiş ise bu süre içinde, belirtilmemiş ise içeriğin dayandığı işlemin veya olgunun gerçekleştiği tarihten, tescil veya ilana bağlandığı durumlarda ise tescil veya ilanın yapıldığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde, şirketin kuruluşundan internet sitesi açılıncaya kadar geçen sürede yayımlanması gereken içerikler de bu sitenin açıldığı tarihte siteye konulur. Ayrıca TTK ve ilgili diğer kanunlarda veya idari düzenlemelerde daha uzun bir süre öngörülmedikçe, belediye şirketinin internet sitesine konulan bir içerik, üzerinde bulunan tarihten itibaren en az altı ay süreyle internet sitesinde kalır, aksi hâlde konulmamış sayılır (TTK md. 1524). İnternet Sitesi Yönetmeliğine göre ise internet sitesinde bazı içeriklerin sürekli olarak, bazı içeriklerin ise en az 6 ay süreyle yayımlanması gerekmektedir.

İnternet sitesi açmakla yükümlü olan belediye şirketlerinin internet sitesinde **sürekli olarak** yayımlanması gereken içerikler şunlardır:

- Belediye şirketinin MERSİS numarası, ticaret unvanı, merkezi, taahhüt edilen ve ödenen sermaye miktarı ile yönetim organı üyelerinin ad ve soyadları.

- Belediye tüzel kişiliğinin veya bir başka tüzel kişinin; belediye şirketlerinde yönetim organı üyeliğine seçilmesi durumunda; tüzel kişiyle birlikte, tüzel kişi adına tüzel kişi tarafından belirlenen gerçek kişinin de tescil ve ilan olunduğuna ilişkin açıklama, seçilen tüzel kişinin varsa MERSİS numarası, ticaret unvanı, merkezi ve tüzel kişi ile birlikte tescil edilen gerçek kişinin adı ve soyadı.

- Belediye şirketince seçilen bağımsız denetçinin adı ve soyadı/unvanı, yerleşim yeri/merkezi, varsa tescil edilmiş şubesi.

İnternet sitesinde yayımlanan ve yukarıda belirtilen içeriklerde değişiklik olduğu takdirde bu içeriklerin yeni hali, değişikliğin meydana geldiği tarihte internet sitesinde yayımlanır.

Belediye şirketinin internet sitesinde **en az altı aylık süre** için yayımlanması gereken içerikler ise yayımlanma süreleri ile birlikte İnternet Sitesi Yönetmeliğinin 6. maddesinin üçüncü fıkrasında 35 bent halinde sayılmıştır. Zikredilen içerikler özet olarak; birleşme ve bölünmeye dair gerekli belgeler, şirket hakkında fesih davası açılması ve ilgili mahkeme kararı, genel kurul çağrı ilanları ile genel kurul toplantı tutanakları, genel kurul kararları aleyhine açılan iptal ve butlan davaları, kayıtlı sermaye sistemini benimseyen şirketlerde bu sistem kapsamında alınması gereken kararlar, sermaye artırım ve azaltımına ilişkin gerekli kararlar, şirketler topluluğuna dair kararlar, esas sözleşmenin tamamı ile bu sözleşmede yapılan değişiklikler, yönetim organını temsile

yetkili kişiler ile bunların temsil şekillerini gösterir kararları ve genel kurul iç yönergesi şeklinde sıralanabilir.

3.4. İnternet Sitesinde Yayımlanan Bilgi ve Belgelerin Saklanması

Belediye şirketi, internet sitesinde yayımlanan içeriği, ilgili mevzuatta daha uzun bir süre öngörülmedikçe internet sitesindeki yayımının son bulunduğu tarihten itibaren **beş yıl** süre ile elektronik olarak arşivlemekle yükümlüdür. İnternet sitesinde yer alacak içeriğin arşivlenmesinde güvenli elektronik imza ve zaman damgası kullanılır. Bunun yanında, içeriğin MERSİS ve/veya diğer veri tabanlarına bir MTHS aracılığıyla aktarılması Ticaret Bakanlığı tarafından zorunlu kılınmışsa bu içerik anılan Bakanlık tarafından belirlenen format ve standartlara uygun olarak ilgili veri tabanına aktarılır (İnternet Sitesi Yönetmeliği md. 12).

4. İNTERNET SİTESİ AÇMA YÜKÜMLÜLÜĞÜNE AYKIRI DAVRANILMASININ SONUÇLARI

4.1. Hukuki Açından

İnternet sitesi açma yükümlülüğünün yerine getirilmemesine ilişkin olarak TTK'nın 1524/2. maddesinde, "*Birinci fıkrada öngörülen yükümlülüklerle uyulmaması, ilgili kararların iptal edilmesinin sebebini oluşturur, Kanuna aykırılığın tüm sonuçlarının doğmasına yol açar ve kusuru bulunan yöneticiler ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olur. Cezai hükümler saklıdır.*" hükmüne yer verilmiştir. Bu çerçevede, internet sitesinde ilan edilme yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde ilgili genel kurul ve/veya yönetim organı kararlarının iptaline sebep oluşturur ve kanuna aykırılığın so-

nuçlarının doğmasına neden olur. Ayrıca, belediye şirketinin kurucuları ve yönetim organı üyeleri, kanundan doğan internet sitesi açma yükümlülüğünü kusurlarıyla ihlal ettikleri takdirde, hem şirkete hem ortaklara hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumlu tutulabilir. Bu bağlamda, şirket tüzel kişiliği, ortaklar ve şirketin iflası halinde alacaklılar ilgili yönetim organı üyeleri hakkında şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde hukuki sorumluluk davası açabilir (TTK md. 553).

4.2. Cezai Açından

TTK'nın 562/12. maddesinde, "*1524 üncü maddede öngörülen internet sitesini oluşturmayan şirketlerin yönetim organı üyeleri, yüz günden üçyüz güne kadar adli para cezasıyla ve aynı maddede uyarınca internet sitesine konulması gereken içeriği usulüne uygun bir şekilde koymayan bu fıkarda sayılan failler yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.*" hükmü yer almaktadır. Anılan hüküm uyarınca, internet sitesi açması gerektiği halde bu siteyi oluşturmayan belediye şirketlerinin yöneticileri adli para cezasıyla tecziye edilir. Ayrıca, internet sitesi oluşturulmakla birlikte, bu siteye konulması gereken içeriğin uygun bir şekilde konulmaması halinde de ilgililer hakkında adli para cezası tatbik olunur. Söz konusu cezalar, belediye şirketinin yönetim organı üyeleri hakkında uygulanır.

Söz konusu suçun takibi şikâyete bağlı değildir. Dolayısıyla internet sitesi açma ve gereken içeriği usulüne uygun bir şekilde internet sitesine koyma yükümlülüğünün yerine getirilmediğini

öğrenen Cumhuriyet Savcılıkları konuya ilişkin resen soruşturma yapma yetkisini haizdir.

5. SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca bağımsız denetime tabi olan anonim ve limited şirketler ve dolayısıyla belediye şirketleri bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülemek ve bilgi toplumu hizmetlerine ayırmakla yükümlüdür. Ancak her belediye şirketi bağımsız denetime tabi değildir. Bir şirketin bağımsız denetime tabi olup olmadığı, Bakanlar Kurulunun 2018/11597 sayılı Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair Kararında öngörülen ölçütleri sağlayıp sağlamamasına göre tespit edilmektedir. Anılan Kararda yer alan ölçütlere uyan belediye şirketleri finansal tablolarının denetlenmesini sağlamak ve aynı zamanda internet sitesi açmakla mükellef olmaktadır.

Belediye şirketince açılan internet sitesinde yayımlanacak içerikler TTK'da belli bir süre belirtilmiş ise bu süre içinde, belirtilmemiş ise içeriğin dayandığı işlemin veya olgunun gerçekleştiği tarihten, tescil veya ilana bağlandığı durumlarda ise tescil veya ilanının yapıldığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde internet sitesine konulur. İnternet sitesinin ilgili bölümünün herkesin erişimine açık olması zorunludur.

Belediye şirketleri, internet sitesine ilişkin yükümlülükleri doğrudan kendileri yerine getirebileceği gibi, bunun için Ticaret Bakanlığınca yetkilendiri-

len hizmet sağlayıcılardan hizmet de satın alabilir.

İnternet sitesi açma ve belli bilgileri bu siteye koyma yükümlülüğüne uyulmaması, ilgili genel kurul ve yönetim organı kararlarının iptal edilmesinin sebebini oluşturur, kanuna aykırılığın tüm sonuçlarının doğmasına yol açar ve kusuru bulunan belediye şirketi yöneticilerinin hukuki sorumluluğuna neden olur. Ayrıca internet sitesini oluşturmayan belediye şirketinin yönetim organı üyeleri yüz günden üçyüz güne kadar adli para cezasıyla ve internet sitesine konulması gereken içeriği usulüne uygun bir şekilde koymayan söz konusu kişiler yüz güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır. ***Herhangi bir hukuki ve cezai sorumlulukla karşı karşıya kalmamak için belediye şirketlerinin internet sitesine ilişkin yükümlülüklerini zamanında ve gereği gibi yerine getirmeleri şirket yöneticilerinin menfaatlerine olacaktır.***

KAYNAKÇA

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı RG).

6335 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (30.06.2012 tarihli ve 28339 sayılı R.G.).

2018/11597 sayılı Bağımsız Denetime Tabi Şirketlerin Belirlenmesine Dair Bakanlar Kurulu Kararı (26.05.2018 tarihli ve 30432 sayılı R.G.).

Sermaye Şirketlerinin Açacakları İnternet Sitelerine Dair Yönetmelik (31.05.2013 tarihli ve 28663 sayılı R.G.).

Salih ÇALAL

Ticaret Bakanlığı Başmüfettişi

İŞÇİ KURULUŞU YÖNETİCİLİĞİ GÜVENCESİNE YÖNELİK ANAYASA MAHKEMESİNCE VERİLEN BİR KARARIN İNCELENMESİ

1. GİRİŞ

6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu 07.11.2012 tarih 28460 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiş ve aynı Kanununun 81’inci maddesinde belirtildiği üzere, 2821 sayılı Sendikalar Kanunu ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu ilga edilmiştir. Söz konusu Kanun ile çalışma hayatında önemli değişiklikler meydana gelmiştir. *Yürürlükteki Kanun, işçi ve işveren sendikaları ile konfederasyonların kuruluşu, yönetimi, işleyişi, denetlenmesi, çalışma ve örgütlenmesine ilişkin usul ve esaslar ile işçilerin ve işverenlerin karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumları ile çalışma şartlarını belirlemek üzere toplu iş sözleşmesi yapmalarına, uyuşmazlıkları barışçı yollarla çözümlenmelerine, grev ve lokavta başvurularına ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla yayımlanmıştır.*

Anayasa başta olmak üzere ülkemizde sendikal haklar güvenceye bağlanmıştır. Sendika üyeliği, sendika yöneticiliği ve sendika işyeri temsilciliğinin korunması

ve ayrımcılığa ilişkin yaptırımların düzenlenmiş olması, ülkemizde sendikal örgütlenmenin evrensel normlara uygun olarak düzenlendiğini göstermektedir. Özellikle işçi kuruluşunda yönetici olduğu için iş sözleşmesi askıya alınan işçinin işe dönme güvencesinin düzenlenmiş olması, ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) normları, doktrinlerdeki eleştiriler ve yargı önündeki ihtilafların çözümü açısından önemlidir.

İşçi kuruluşu yöneticiliği güvencesine yönelik Anayasa Mahkemesince verilen ve 05.04.2016 tarih ve 29675 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 03.02.2016 tarih ve 2013/2229 başvuru numaralı Anayasa Mahkemesi kararında eşitlik ilkesinin ihlal edildiği kabul edilmiştir. Söz konusu kararın mevzuat ve uygulama açısından incelenmesi ve buna yönelik değerlendirmelerin sunulması, çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

2. İŞÇİ KURULUŞU YÖNETİCİLİĞİNE İLİŞKİN MEVZUAT

Türkiye’de sendikacılığın yasal zemini, daha önce çeşitli gayri resmi mesleki

dayanışma birlikleri kurulmuş olmasına rağmen, 1947 tarihli 5018 sayılı Kanuna dayanır. “İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkındaki Kanun” ismini taşıyan bu ilk düzenleme, yerini 1963’te 274 sayılı Sendikalar Kanunu ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununa bırakmıştır. Günün koşullarına uyum sağlanabilmesi amacı ile yeniden tasarlanan bu kanunlar 1983’te 2821 sayılı Sendikalar Kanunu ve 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu olarak yeniden düzenlenmiştir. Nihayet 2012’de bu iki kanun birleştirilerek 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu ismiyle yürürlüğe girmiştir. Bu kanun halen yürürlüktedir.¹

Söz konusu Kanun ve ardından yayımlanan ikincil mevzuat düzenlemeleri ile çalışma hayatında önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Özellikle işçi ve işveren sendikalarına üyelik, sendika ve konfederasyonların denetimi, toplu iş sözleşmesi yapma yetkisi, sendikal haklar ve teknolojik gelişmelere uyum sağlama konularında önemli değişiklikler yapılmıştır. Kanuna göre sendika, işçilerin veya işverenlerin çalışma ilişkilerinde, ortak ekonomik ve sosyal hak ve çıkarlarını korumak ve geliştirmek için en az yedi işçi veya işverenin bir araya gelerek bir işkolunda faaliyette bulunmak üzere oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşları şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca Kanunun birçok düzenlemesinde yer alan kuruluş ibaresi, sendika ve konfede-

rasyon kavramlarını ikame eder şekilde kullanılmıştır. Yönetici kelimesi ise kuruluşun ve şubesinin yönetim kurulu üyelerini ifade etmek üzere düzenlenmiştir.

6356 sayılı Kanun profesyonel sendika yöneticilerinin iş güvencesine yeni bir boyut getirmiştir. Profesyonel yönetici, sendika yöneticiliği sıfatıyla sendikal faaliyette bulunmak üzere işyerinden ayrılan, bunun karşılığında da sendikadan belirli bir ücret alan işçidir. Amatör sendikacı ise, sendika yöneticiliği sıfatıyla sendikacılık faaliyetlerini işyerinden ayrılmadan çalışmaya devam ederek gerçekleştiren işçidir. Sendika yöneticiliği olarak sendikal faaliyette bulunmayı özendirmek amacıyla profesyonel sendika yöneticilerine kimi güvencelerin sağlanması hukukumuzda 274 sayılı Sendikalar Kanunundan bugüne kabul görmüş bir husustur.² Mülga 2821 sayılı Sendikalar Kanunu’nun “işçi sendikası ve yöneticiliğinin teminatı” başlıklı 29’uncu maddesi aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir;

“Sendika ve konfederasyonların yönetim kurullarında veya başkanlığında görev aldığı için kendi isteği ile çalıştığı işyerlerinden ayrılan işçiler, bu görevlerinin seçime girmemek, yeniden seçilmemek veya kendi istekleriyle çekilmek suretiyle son bulması halinde, ayrıldıkları işyerinde işe yeniden alınmalarını istedikleri takdirde, işveren, talep tarihinden itibaren en geç bir ay içinde bu işçileri o andaki şartlarla eski işlerine veya eski işlerine uygun

1 Mustafa Çağlar Özdemir, “Sendikal Örgütlenmenin Kurumsallaşması: AFLCIO Örgütlenme Enstitüsü Tecrübesi Çerçevesinde Türkiye İçin Örgütlenme Enstitüsü Model Önerisi”, Kongre Bildirisi, 14. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, Üsküp, (2016): sf.233.

2 Muhittin Astarlı, “6356 Sayılı Yeni Sendikalar Ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’nun Sendikal Güvenceler Konusunda Getirdiği Değişiklikler Ve Hukuki Sonuçları”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, Sa. 1-2, (2013): sf.142.

bir diğer işe, diğer isteklilere nazaran öncelik vererek almak zorundadır. Bu takdirde, işçinin eski kıdem hakları ve ücreti saklıdır. Bu hak, sendika veya konfederasyonlardaki yöneticilik görevinin sona ermesinden başlayarak üç ay içinde kullanılabilir.

Yönetim kurulundaki ve başkanlıktaki görevleri ile ilgili fiillerinden dolayı hüküm giymiş olanlar bu haktan yararlanamazlar.

İşverene düşen pay dahil olmak üzere sosyal güvenlik kurumlarının prim ve aidatlarını ödemeye devam etmek suretiyle ayrıldıkları işyerlerindeki sigortalılık haklarını da devam ettirebilirler.

Yukarıda gösterilen haklardan sendika şube yönetim kurulu üyeleri ile başkanları da yararlanırlar.”

07/11/2012 tarihinde yürürlüğe giren 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nda ise söz konusu madde “işçi kuruluşu yöneticiliğinin güvencesi” başlığı altında ve şu şekilde düzenlenmiştir;

“(1) İşçi kuruluşunda yönetici olduğu için çalıştığı işyerinden ayrılan işçinin iş sözleşmesi askıda kalır. Yönetici dilerse işten ayrıldığı tarihte iş sözleşmesini bildirim süresine uymaksızın veya sözleşme süresinin bitimini bekleme-sizsin fesheder ve kıdem tazminatına hak kazanır. Yönetici, yöneticilik süresi içerisinde iş sözleşmesini feshederse kıdem tazminatı fesih tarihindeki emsal ücret üzerinden hesaplanır.

(2) İş sözleşmesi askıya alınan yönetici; sendikanın tüzel kişiliğinin sona

ermesi, seçime girmemek, yeniden seçilmemek veya kendi isteği ile çekilmek suretiyle görevinin sona ermesi hâlinde, sona erme tarihinden itibaren bir ay içinde ayrıldığı işyerinde işe başlatılmak üzere işverene başvurabilir. İşveren, talep tarihinden itibaren bir ay içinde bu kişileri o andaki şartlarla eski işlerine veya eski işlerine uygun bir diğer işe başlatmak zorundadır. Bu kişiler süresi içinde işe başlatılmadığı takdirde, iş sözleşmeleri işverence feshedilmiş sayılır.

(3) Yukarıda sayılan nedenler dışında yöneticilik görevi sona eren sendika yöneticisine ise başvuruları hâlinde işveren tarafından kıdem tazminatı ödenir. Ödenecek tazminatın hesabında, işyerinde çalışılmış süreler göz önünde bulundurulur ve fesih anında emsalleri için geçerli olan ücret ve diğer hakları esas alınır. İşçinin iş kanunlarından doğan hakları saklıdır.”

Görüldüğü üzere, **işçi kuruluşu yöneticiliği** yeni Kanun ile daha ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. İşçi sendikası yahut konfederasyonunda yönetici olduğu için çalıştığı işyerinden ayrılan işçinin iş sözleşmesinin askıda kalacağı hükme bağlanmıştır.

İşçi kuruluşu yöneticileri, sendikanın tüzel kişiliğinin sona ermesi, seçime girmemek, yeniden seçilmemek veya kendi isteği ile çekilmek suretiyle görevinin sona ermesi hâlinde, sona erme tarihinden itibaren bir ay içinde ayrıldığı işyerinde işe başlatılmak üzere işverene başvurabilme hakkına sahiptir.

Mülga düzenlemede yer alan ve bu hakkın, sendika veya konfederasyonlardaki yöneticilik görevinin sona ermesinden başlayarak üç ay içinde kullanılabilirliği belirten söz konusu üç aylık süre yeni düzenlemede yer almamıştır. Ayrıca yeni düzenlemede madde metninden de anlaşılacağı üzere, kıdem tazminatı, ücret ve diğer haklara ilişkin de ayrıntılı ve açıklayıcı düzenlemeler yer almıştır.

Öte yandan, Kanunda getirilen güvencenin sendika ile yönetici arasındaki ilişki ve bu ilişkinin hukuki niteliği ile bir ilgisi bulunmamaktadır. İşçinin iş sözleşmesinin yöneticilik görevi nedeniyle askıya alınması, sendika ile arasında da bir iş sözleşmesi bulunduğu şekilde yorumlanmamalıdır ve sendika ile yöneticileri arasındaki ilişki kural olarak bir vekâlet ilişkisidir.³

3. İŞÇİ KURULUŞU YÖNETİCİLİĞİ GÜVENCESİNE YÖNELİK ANAYASA MAHKEMESİNCE VERİLEN BİR KARAR

2010 yılında yapılan Anayasa değişikliğiyle Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yolu açılmıştır. Bu kapsamda, kamu gücünü kullanan kişi ve kurumların sebep olduğu hak ihlallerine karşı 23.09.2012 tarihinden itibaren anayasal yargı denetimi başlatılmıştır. Buna göre, anılan tarih itibarıyla herkes, Anayasamızda güvence altına alınmış temel hak ve özgürlüklerinden, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki herhangi birinin kamu gücü tarafından ihlal edildiği iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurabilmektedir.

³ Astarlı, a.g.e., s.142.

Makalemizin konusuna esas karar, Anayasa Mahkemesinin 05.04.2016 tarih ve 29675 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 03.02.2016 tarih ve 2013/2229 başvuru numaralı kararıdır. Anılan karar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nden işçi olarak çalışırken (X) sendikasında yöneticilik yaptıkları gerekçesiyle sözleşmeleri feshedilen başvuruların işe iade taleplerinin reddedilmesi, buna karşın kendileri ile aynı konumda olan (Y) sendikasında çalışan işçilerin işe alınmasının sendikal haklar bağlamında eşitlik ilkesinin ihlali olduğuna yöneliktir;

“...6356 sayılı Kanun’un 23. maddesi ile başvuruların sendika görevine ayrılmaları “işe iade” veya “kıdem tazminatı” olmak üzere alternatif iki güvence ile korunmuştur.

34. Somut olayda başvuruların işe iade taleplerini karşılamayan işverenin 2821 sayılı Kanununun 29. maddesinden daha fazla güvence sağlayan ve daha sonra yürürlüğe giren 6356 sayılı Kanunun 23. maddesi ile uyumlu olan Toplu İş Sözleşmesinin 9. maddesinin (c) bendi kapsamında başvuruların kıdem tazminatlarını ödediği anlaşılmaktadır. İlk Derece Mahkemesi, sendika görevi sonrası işe iade talebinin diğer işe iade taleplerinden farklı bir durum olduğunu kararında vurgulayarak talebin reddine karar vermiştir.

35. Böylece sendika görevi sonrası işe başlatılmama halinde ilgililerin “ihbar tazminatı” veya “sendikal tazminat” taleplerinin karşılanmaması gibi kısmi ekonomik zararlar söz konusu olsa da, sendika hakkının kullanımını önemli

ölçüde kısıtlayan bir zorlamadan söz etmek mümkün gözükmemektedir. Öte yandan başka sendika üyelerinin işe iade taleplerinin kabul edilmesine rağmen başvurululara farklı muamele yapılmasının Anayasanın 10. maddesi kapsamında ayrıca irdelenmesi gerekmektedir.

...45. Başvurucularla aynı durumda olan başka sendika üyesi iki kişinin işe iade taleplerinin kabul edildiği, ilk derece yargılama sürecinde araştırılmış ve tespit edilmiş bir olgudur (bkz. § 11). Belediye'nin sendika yöneticiliği sonrası işe iade uygulamasında farklı muamele yaptığına ilişkin iddia, talep sahiplerinin üye oldukları sendika farklılığına dayandırılmaktadır. Sendikalar, sadece üyelerinin ekonomik çıkarlarını savunma amacıyla oluşturulmuş örgütler olmayıp aynı zamanda bir sivil toplum kuruluşu olarak ülkedeki siyasal ve toplumsal olaylarla ilgili görüş açıklayabilen topluluklardır. Bu yönü ile sendika üyeliği, kişinin "siyasi düşünce" veya "felsefi inanç" noktasında tercihlerini yansıtabilmektedir.

46. Demokrasi; farklılıkların bir tehdit olarak değil, bir zenginlik kaynağı olarak algılandığı toplum anlayışında güçlenecektir. İşe iade taleplerinin üye olunan sendikaya göre değerlendirilmesi, çağdaş demokratik toplumlarda kabul edilebilir bir durum değildir. İşverenin, sendika üyeliği dışındaki sebeplerle işe iade taleplerini değerlendirdikten sonra ortaya bazı sendika üyelerini dışarda bırakan sonuç çıkması ve bu sonucun ayrımcılık olarak

kabul edilmemesi mümkündür. Fakat buna ilişkin işçi değerlendirmelerinin objektif ölçülere ve açıklanabilir nedenlere dayanması gerekmektedir.

47. Somut olayda işe iade talebinde bulunan sendika yöneticilerinden X Sendikası üyesi olan başvuruluların akitlerine son verilirken Y Sendikası üyesi olan kişiler işe iade edilmiştir. İşverenin bu tercihinin, farklı sendika üyeliği dışındaki objektif ölçü ve sebeplere dayandığına ilişkin herhangi bir açıklama veya değerlendirmeye rastlanmamıştır. Başvurucuların, ayrımcılık iddiası yargılama sürecinde ileri sürülmesine rağmen İlk Derece Mahkeme kararlarında hiç tartışılmadan davalar sonuçlandırılmıştır.

48. Açıklanan nedenlerle işe iade talepleri değerlendirilirken "objektif ve makul bir haklı neden" olmaksızın işçilere, bağlı oldukları sendika dikkate alınarak farklı muamele yapılmasının "meşru bir amacı olmadığı" sonucuna varılmıştır. Bu sebeple Anayasanın 10. maddesinde güvence altına alınan eşitlik ilkesinin (ayrımcılık yasağı) ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir."

Karardan görüldüğü üzere anayasa mahkemesi soruna eşitlik ilkesi kapsamında yaklaşmaktadır. Zira, söz konusu başvuru kararına konu olan olayda işveren konumunda olan İstanbul Büyükşehir Belediyesi, işe iade talebinde bulunan sendika yöneticilerinden (X) sendikası üyesi olanların sözleşmelerini sonlandırırken, (Y) sendikası üyesi olanları ise işe iade etmiş bulunmaktadır. Gerçekten de bu durum, herhangi bir nesnel ve makul

dayanağı olmaksızın aynı durumdaki bireylere farklı muamelede bulunulmamasını ifade eden salt eşitlik ilkesine aykırıdır. Somut olayda Anayasa Mahkemesi işe iade taleplerinin değerlendirilmesinde nesnel ve makul dayanağın olması gerektiğini ve bu husus olmadan sadece sendika dikkate alınarak farklı işlem yapılmasını sendikal ayrımcılık kapsamında eşitlik ilkesiyle bağdaştırmamaktadır.

Eşitlik ilkesi, ayrımcılığı yasaklayan üstün bir ilkedir. Eşitlik, Devletin ve işverenlerin mutlak suretle uyması gereken ve Anayasal güvence altına alınan ilkeler arasında yer almaktadır.⁴ Sendikalar arasında ayırım yaparak, işe iade taleplerinin bu şekilde değerlendirilmesi, ayrımcılık yapıldığının somut göstergesidir. Aynı durumdaki çalışanlar arasında farklı muamele yapılması, meşru bir amaca dayanmadığı sürece eşitlik ilkesine ve dolayısıyla hukuka aykırıdır.

Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesinin değerlendirmesinin salt eşitlik ilkesine dayandırıldığı net bir şekilde görülmektedir. Ancak somut olaydaki durumun tek başına eşitlik ilkesi kapsamında incelenmesi farklı değerlendirmelere neden olabilir. İş sözleşmesi askıya alınan yönetici, işe başlatılmak üzere işverene başvurduğunda işverenin başlatma ya da sözleşmeyi feshetme gibi bir seçimlik hakkı yoktur. Kanun metninden anlaşılacağı üzere, işveren kendisine söz konusu durum halinde başvuran işçiyi işe başlatmak zorundadır. İşe başlatmama hali, istisnai bir durumdur ve muhakkak meşru

bir gerekçeye dayandırılmalıdır. Bu durumda işçi kuruluştaki yöneticiliğinin güvencesi, işe iadedir. İşverenin işçinin sözleşmesini feshetmesi ve kıdem tazminatı ödemesi işçi kuruluştaki yöneticisi açısından bir güvence olarak kabul edilemez. Anayasa Mahkemesinin karar metninde yer alan, “işveren karşısında işçi kuruluştaki yöneticisinin işe iade ve kıdem tazminatı olmak üzere alternatif iki güvence ile korunduğu” ifadesi, işçiler aleyhine sonuçlar doğurabilir.

Anayasa mahkemesi incelediği her olayda, hangi mevzuat uyarınca başvuru yapıldıysa onu incelemekle yükümlüdür. Somut olayda çalışma hakkının ve eşitlik ilkesinin ihlali kapsamında yapılan başvuru buna uygun hükümler uyarınca karara bağlanmıştır. Ancak somut olay, Anayasa Mahkemesinin önüne gelmeden önce, bir başka deyişle kanun yolları tüketilmeden önce ilk derece mahkemelelerinden incelenmektedir. Yukarıda eşitlik ilkesi dışında 6356 sayılı Kanununun 23’üncü maddesi kapsamında yapılan değerlendirmelerin öncelikle ilk derece mahkemelelerinden yapılması gerektiği aşıkardır.

4. SONUÇ

İş güvencesi ve buna yönelik düzenlemeler, işçinin işveren karşısında çalışma haklarının korunmasını amaçlamaktadır. Genel anlamda iş güvencesine yönelik mevzuat düzenlemeleri arasında yer alan 6356 sayılı Kanun, sendikal hakları artıran ve genişleten bir yapıya sahiptir. Bu yönüyle çalışma hayatında önemli değişiklikleri bünyesinde barındırmaktadır. Özellikle uluslararası kuruluşların getirdiği tavsiyeler, çalışma hayatının ya-

⁴ Mesut Gülmez, “İnsan Haklarında Ayrımcılık Yasaklı Eşitlik İlkesi: Aykırı Düşünceler”, Çalışma ve Toplum Dergisi, Sayı:2010/2, (2010): 221.

pisal sorunları ve yargı içtihatlarında ele alınan hususlar söz konusu yasanın daha özgürlükçü bir anlayışla hazırlanmasına sebep olmuştur.

Anılan Kanunun önemli güncellemelerinden biri, işçi kuruluşu yöneticiliğinin güvencesidir. Bu düzenleme ile işçi sendikası yahut konfederasyonunda yönetici olduğu için çalıştığı işyerinden ayrılan işçinin iş sözleşmesinin askıda kalacağı belirtilmiştir. İşçi kuruluşu yöneticileri, sendikanın tüzel kişiliğinin sona ermesi, seçime girmemek, yeniden seçilmemek veya kendi isteği ile çekilmek suretiyle görevinin sona ermesi hâlinde, sona erme tarihinden itibaren bir ay içinde ayrıldığı işyerinde işe başlatılmak üzere işverene başvurabilme hakkına sahiptir.

Makalemize konu Anayasa Mahkemesi kararında, işçi olarak çalışırken (X) sendikasında yöneticilik yaptıkları gerekçesiyle sözleşmeleri feshedilen başvuruların işe iade taleplerinin reddedilmesi, buna karşın kendileri ile aynı konumda olan (Y) sendikasında çalışan işçilerin işe alınmasının sendikal haklar bağlamında eşitlik ilkesinin ihlali olduğuna karar verilmiştir. Karara katılmakla birlikte, konunun sadece eşitlik ilkesi bağlamında ele alınmasının işçi lehine olumsuz sonuçlar meydana getirebileceği değerlendirilmektedir. Zira burada önemle vurgulanması gereken, işe iadenin güvence altında olmasıdır.

Somut olayda farklı sendika üyelerinin işe başlatılması, eşitlik ilkesinin değerlendirilmesine yönelik bir kıyaslama imkânı sağlamıştır. Ancak kıyaslama yapmanın mümkün olmadığı hallerde, konunun işe iade zorunluluğu yönünden ele alınması, bu hakkın özellikle korunması, seçimlik bir hakkın bulunmadığının vurgulanması ve işveren tarafından yapılacak fesihlerin meşru gerekçelere dayandırılması gerekmektedir. Konuyla ilgili yeni mahkeme kararlarının yakından takip edilmesi elzemdir.

KAYNAKÇA

ASTARLI, Muhittin. “6356 Sayılı Yeni Sendikalar Ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu’nun Sendikal Güvenceler Konusunda Getirdiği Değişiklikler Ve Hukuki Sonuçları”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, Sa. 1-2. (2013): 141-183.

GÜLMEZ, Mesut. “İnsan Haklarında Ayrımcılık Yasaklı Eşitlik İlkesi: Aykırı Düşünceler, Çalışma ve Toplum Dergisi”, Sayı:2010/2, (2010): 217-266.

ÖZDEMİR, Mustafa Çağlar. “Sendikal Örgütlenmenin Kurumsallaşması: AFLCIO Örgütlenme Enstitüsü Tecrübesi Çerçevesinde Türkiye İçin Örgütlenme Enstitüsü Model Önerisi”, 14. Uluslararası Türk Dünyası Sosyal Bilimler Kongresi, Üsküp, (2016): 233-242.

Avukat Necati TORUN

Kamu İhale Hukuku Uzmanı

İHALEDE TÜZEL KİŞİLERDE ORTAKLIK BİLGİLERİNE VE YÖNETİMDEKİ GÖREVLİLERE İLİŞKİN SON DURUMU GÖSTERİR BELGE KONUSUNDAKİ TARTIŞMA

1. GİRİŞ

Kamu İhale Kurumu'nun 2020 yılı istatistiklerine göre 220 milyar TL'lik kamu alımı gerçekleşmiştir. Ekonomimiz açısından önemli büyüklüğe ulaşan kamu alımları piyasanın düzenlendiği mevzuat 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'dur. Rakamsal olarak büyüklüğü net olarak ortaya konulmasa da kamuya gelir sağlayan kiralama ve satış ihalelerinin usul ve esaslarının düzenlendiği mevzuatt ise, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'dur.

Bazen Kanun veya ihale uygulama yönetmelikleri değişikliği bazen de içtihat değişikliği sebebiyle Kamu İhale Kurulu kararlarında yeni bir süreç başlayabilmektedir.

Kamu ihale Kurul kararlarına dikkat edilirse kararların neredeyse tamamına yakınının oy birliği ile alındığı anlaşılacaktır. Ancak yeni mevzuat değişikliği nedeniyle de bazen Kamu İhale Kurul üyelerinin dahi diğer kurul üyelerinin kararına katılmadığı durumlar meydana gelebilmektedir.

Aralık 2020 yılında Kamu İhale Mevzuatında önemli değişiklikler gerçekleşti-

rildi. *Bu değişikliklerden birisi de ihale dosyasında sunulması zorunlu hale getirilen yeni bir standart belge olan Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge sunulması* olmuştur.

Tek ortaklı olan bir istekli firmanın söz konusu standart belgeyi ihale dosyasında sunmaması ancak aynı bilgileri ihtiva eden belgelere ihale dosyasında yer vermesi durumunda değerlendirme dışı bırakılıp bırakılmayacağı doğrultusunda Kamu İhale Kurulu üyeleri arasındaki bu fikir farklılığını makalemizde açıklamaya çalışacağız.

2. KAMU İHALE KANUNU'NDA KİK TARAFINDAN HAZIRLANAN STANDART FORMLARIN SUNULMASINA İLİŞKİN HÜKÜMLER

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 53 üncü maddesi uyarınca Kamu İhale Kurulu ihale süreçlerinde alt mevzuatı hazırlamakla yetkili olan kurumdur. İhale uygulama yönetmelikleri diyebileceğimiz bu alt mevzuat uyarınca Kamu İhale Kurulu zaman zaman ihale dosyasında sunulacak olan standart formlarda deği-

şiklik yapabilmektedir. Makalemizin konusunu teşkil eden tüzel kişilerde ortaklık bilgilerine ve yönetimdeki görevlilere ilişkin son durumu gösterir belgeye ilişkin mevzuattaki düzenlemelere aşağıda belirtilmiştir.

2.1. Kamu İhale Mevzuatındaki Konuya İlişkin Düzenlemeler

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 37 nci maddesinde "İhale komisyonunun talebi üzerine idare tekliflerin incelenmesi, karşılaştırılması ve değerlendirilmesinde yararlanmak üzere net olmayan hususlarla ilgili isteklilerden yazılı olarak tekliflerini açıklamalarını isteyebilir. Ancak bu açıklama, hiçbir şekilde teklif fiyatında değişiklik yapılması veya ihale dokümanında yer alan şartlara uygun olmayan tekliflerin uygun hale getirilmesi amacıyla istenilmez ve yapılmaz.

Tekliflerin değerlendirilmesinde, öncelikle belgeleri eksik olduğu veya teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olmadığı 36 ncı maddeye göre ilk oturumda tespit edilen isteklilerin tekliflerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilir. Ancak, teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede bilgileri tamamlamayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatları gelir kaydedilir. Bu ilk değerlendirme ve işlemler sonucunda belgeleri eksiksiz ve teklif mektubu ile geçici teminatı usulüne uygun olan isteklilerin tekliflerinin ayrıntılı değerlendirilmesine geçilir. Bu aşamada, isteklilerin ihale konusu işi yapabilme kapasitelerini belirle-

yen yeterlik kriterlerine ve tekliflerin ihale dokümanında belirtilen şartlara uygun olup olmadığı ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunup bulunmadığı incelenir. Uygun olmadığı belirlenen isteklilerin teklifleri ile birim fiyat teklif cetvellerinde aritmetik hata bulunan teklifler değerlendirme dışı bırakılır." hükmü yer almaktadır.

Kanun'un 37 nci maddesi gereğince ihale komisyonlarının yeterlik değerlendirilmesi işlemlerini ihale dokümanında belirlenmiş olan yeterlik belgeleri üzerinden yapmaları gerektiği, eğer teklifin esasını değiştirmeyecek nitelikte sunulan belgelerde bilgi eksikliği bulunduğu ilişkin idarenin bir tespiti olursa bu eksikliklerin aynı Kanun maddesi gereğince tamamlanabileceği, ancak bu durumun sunulmayan herhangi bir yeterlik belgesinin yeniden talep edilmesi yoluyla geçerli olmayan bir teklifi geçerli hale getirilmesi yönünde olamayacağı anlaşılmış olup ihale dokümanında belirlenmiş olan yeterlik belgelerini teklifi içerisinde sunmayan isteklilerin tekliflerinin başka bir işleme gerek kalmadan değerlendirme dışı bırakılması gerekmektedir.

Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 38 inci maddesinde

"(1) İhalelere katılacak aday veya istekliler tarafından,

a) Gerçek kişi olması halinde, noter tasdikli imza beyannamesinin,

b) Tüzel kişi olması halinde, bu Yönetmelik ekinde yer alan Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge ile tüzel kişiliğin noter tasdikli imza sirkülesinin,

teklif kapsamında sunulması zorunludur. Ayrıca aday veya isteklilerin ihale tarihi itibarıyla mesleki faaliyetlerini mevzuatı gereği ilgili odaya kayıtlı olarak sürdürmesi gerekmekte olup, ihale üzerinde kalan isteklinin sözleşme imzalanmadan önce, bu durumu tevsik eden belgeleri 4734 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat ile ön yeterlik ve ihale dokümanında yer alan düzenlemelere uygun olarak sunması gerekmektedir.” hükmü yer almaktadır.

Mevzuatta son yapılan değişikliklerle KİK033.O/Y nolu standart formu olan tüzel kişilerde ortaklık bilgilerine ve yönetimdeki görevlilere ilişkin son durumu gösterir belgenin ihale dosyasında sunulması zorunluluğu getirilmiştir.

Bu doğrultuda idari şartnamelerde 7’nci maddesinde “7.1. İsteklilerin ihaleye katılabilmeleri için aşağıda sayılan belgeleri teklifleri kapsamında sunmaları gerekir:

a) Mülga : RG: 25/1/2017-29959

b) Teklif vermeye yetkili olduğunu gösteren imza beyannamesi veya imza sirküleri;

1) Gerçek kişi olması halinde, noter tasdikli imza beyannamesi,

2) Tüzel kişi olması halinde, bu Şartname ekinde yer alan Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge ile tüzel kişiliğin noter tasdikli imza sirküleri.”

düzenlemesi getirilmiştir.

2.2. Söz Konusu Belgenin İçeriği

Mevzuattaki düzenleme uyarınca yeni standart formun ihale dosyasında sunulması gerektiği anlaşılmıştır.

Peki bu standart formda hangi bilgiler yer almaktadır?

Standart Form KİK033.0 Tüzel kişilerde ortaklık bilgilerine ve yönetimdeki görevlilere ilişkin son durumu gösterir belgede aşağıdaki bilgileri içeren bir belgedir;

- Ticaret Ünvanı
- Vergi Kimlik numarası
- MERSİS numarası
- Bağlı olduğu ticaret sicil müdürlüğü/sicil numarası
- Ortakların adı soyadı, TC Kimlik numaraları, ortaklık oranları, varsa ticaret sicil gazetesinin tarih ve sayısı
- Yönetimdeki görevlilerin adı soyadı, TC Kimlik numaraları, tüzel kişilikte yürüttüğü görevi, varsa ticaret sicil gazetesinin tarih ve sayısı

Söz konusu belgenin yeminli mali müşavir ya da serbest muhasebeci mali müşavir tarafından düzenlenmesi gerekmektedir.

3. BİLGİ EKSİKLİĞİ KONUSU

Kamu İhale Kanunu’nun 37 nci maddesinde yer alan düzenlemeye göre teklifin esasını değiştirecek nitelikte olmaması kaydıyla, belgelerde bilgi eksikliği bulunması halinde idarece belirlenen sürede isteklilerden bu eksik bilgilerin tamamlanması yazılı olarak istenir. Belirlenen sürede bilgileri tamamlamayan istekliler değerlendirme dışı bırakılır ve geçici teminatları gelir kaydedilir.

Görüleceği üzere teklifin esasını değiştirecek doğrultuda olmadığı müddet bilgi eksikliği idare tarafından isteklilerden istenebilecektir.

4. TEK ORTAKLI BİR ŞİRKETİN İHALE DOSYASINDA YER ALAN TİCARET SİCİL GAZETESİNDE STANDART FORMDA YER ALAN GEREKLİ BİLGİLERİ VAR İSE STANDART FORM BİLGİ EKSİKLİĞİ KAPSAMINDA TAMAMLATILABİLİR Mİ?

Bu noktada şu şekilde bir soru ortaya çıkmaktadır.

Tüzel kişilerde ortaklık bilgilerine ve yönetimdeki görevlilere ilişkin son durumu gösterir belge eğer ihale dosyasında yoksa ancak aynı bilgileri ihtiva eden ticaret sicil gazetesi ihale dosyasında yer alıyor ise isteklinin teklifi kabul edilecek midir?

Bu konu 21.04.2021 tarihli ve 2021/UY.I-869 sayılı Kamu İhale Kurulu kararında tartışılmıştır.

4.1. İtirazen Şikayetin Konusu

İtirazen şikâyet dilekçesinde istekli tekliflerinin KİK033.O/Y nolu standart formun sunulmadığı gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakıldığı, ancak teklif kapsamında sunulan ticaret sicil gazetesinden şirketin tek ortağı olduğunun anlaşılacağı, ayrıca söz konusu standart formun Kanun'un 37'nci maddesinde belirtilen teklifin esasını değiştirmeyecek nitelikte bir eksiklik olarak değerlendirilebileceği, idarenin kararının mevzuata uygun olmadığı iddiasına yer vermiştir.

4.2. Kamu İhale Kurulu'nun Konuya İlişkin İncelemesi

Kamu İhale Kurulu ilk olarak ihale komisyon kararını incelemiştir. 08.03.2021 tarihli ihale komisyonu kararının incelenmesi neticesinde, şikayete konu ihaleye 14 isteklinin katıldığı, idare tarafından yapılan yeterli değerlendirme sonu-

cunda başvuru sahibinin ve E...İnş. San. Tic. Ltd. Şti.nin teklifinin İdari Şartname'nin 7.1.b.2'nci maddesinde istenilen standart formun düzenlenerek sunulmadığı gerekçesiyle, değerlendirme dışı bırakıldığı anlaşılmıştır.

İkinci olarak Kamu İhale Kurulu ihale dosyasını incelemiştir;

Başvuru sahibinin teklifi ve ekinde yer alan belgeler incelendiğinde,

Teklif vermeye yetkili olduğunun tevsiki için imza sirkülerinin sunulduğu,

Anılan belge içerisinde şirket müdürü olarak Erhan K...un şirketi temsile yetkili kılındığı, ayrıca 13.03.2019 tarihli ve 9786 sayılı, 05.12.2012 tarihli ve 8709 sayılı, 10.12.2013 tarihli ve 8461 sayılı, 16.03.2011 tarihli ve 7773 sayılı Ticaret Sicili Gazetelerinin sunulduğu,

Anılan belgelerden şirketin tek ortağının Erhan K olduğunun belirtildiği anlaşılmış olmakla birlikte İdari Şartname'nin 7.1.b.2'nci maddesinde zorunlu tutulan "Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge"nin ihale dokümanı içerisinde isteklilere verilen Standart Form-KİK033.O/Y'e uygun olarak düzenlenip teklif dosyası içerisinde sunulmadığı tespit edilmiştir.

Görüleceği üzere aslında istekli firmanın ticaret sicil gazetesinde Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belgede yer alan tüm belgeler yer almaktadır.

4.3. Kamu İhale Kurulu'nun Konuya İlişkin Değerlendirmesi

Kanun'un 37 nci maddesi gereğince ihale komisyonlarının yeterli değeren-

dirilmesi işlemlerini ihale dokümanında belirlenmiş olan yeterli belgeleri üzerinden yapmaları gerektiği, eğer teklifin esasını değiştirmeyecek nitelikte sunulan belgelerde bilgi eksikliği bulunduğuna ilişkin idarenin bir tespiti olursa bu eksikliklerin aynı Kanun maddesi gereğince tamamlanabileceği, ancak bu durumun sunulmayan herhangi bir yeterli belgesinin yeniden talep edilmesi yoluyla geçerli olmayan bir teklifi geçerli hale getirilmesi yönünde olamayacağı anlaşılmış olup ihale dokümanında belirlenmiş olan yeterli belgelerini teklifi içerisinde sunmayan isteklilerin tekliflerinin başkaca bir işleme gerek kalmadan değerlendirme dışı bırakılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Mevcut durumda, ihale dokümanı içerisinde yer alan İdari Şartname'nin 7.1.b.2'nci maddesinde tüzel kişi isteklilerin Standart Form-KİK033.0/Y'e uygun olarak düzenlenmiş ve onaylanmış "Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge"yi teklifleri kapsamında sunmalarının bir yeterli şartı olarak getirildiği, söz konusu belgenin sunulmaması durumunun Kanun'un 37'nci maddesinde belirtilen belgelerde yer alan bilgi eksikliği kapsamında ele alınmasının mümkün olmadığı, başvuru sahibi tarafından anılan belgenin teklif kapsamında sunulmadığı ve teklifinin anılan Kanun ve İdari Şartname maddeleri uyarınca değerlendirme dışı bırakılması gerektiği anlaşıldığından idare tarafından teklifin anılan gerekçe ile değerlendirme dışı bırakılması işleminin mevzuata uygun olduğu ve başvuru sahibinin iddiasının yerinde olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Görülmektedir ki Kamu İhale Kurulu ihale dosyasında sunulan ticaret sicil gazetesinde aynı bilgilere yer verilmesine rağmen Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belgenin ihale dosyasında sunulmamış olmasını bilgi eksikliği kapsamında değerlendirmemiştir.

5. KAMU İHALE KURULU ÜYESİNİN KONUYA İLİŞKİN KARŞI OYU

Kamu İhale Kurulu kararları incelendiğinde neredeyse tamamına yakınında Kurul üyelerinin oybirliği ile karar verildiği görülecektir.

Nadiren de olsa üyelerden bazıları da diğer kurul üyelerinden farklı düşünebilmektedir.

İşte bu tarz nadir durumlarda Kurul oy çokluğu ile karar alabilmektedir.

Makalemizin konusunu teşkil eden hususta da üyelerden bir tanesinin muhalefeti bulunmaktadır.

Makalemizin konusunu teşkil eden kararda muhalefet kararı aşağıda belirtilmiştir;

Uyuşmazlık konusu ihalede, başvuru sahibi istekli tarafından, teklif vermeye yetkili olduğunun tevsiki için imza sirkülerinin sunulduğu, anılan belge içerisinde şirket müdürü olarak Erhan K...un şirketi temsile yetkili kılındığı, ayrıca 13.03.2019 tarihli ve 9786 sayılı, 05.12.2012 tarihli ve 8709 sayılı, 10.12.2013 tarihli ve 8461 sayılı, 16.03.2011 tarihli ve 7773 sayılı Ticaret Sicili Gazetelerinin sunulduğu, söz konusu belgelerden şirketin tek ortağının Erhan K... olduğunun belirtildiği görülmüştür.

Bu itibarla, incelenen ihalede, başvuru

sahibi isteklinin tek ortaklı bir şirket olduğu göz önüne alındığında, “Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge” nin sunulmasının pratikte bir sonuç doğurmayacağı değerlendirildiğinden, başvuru sahibi isteklinin söz konusu belgeyi sunmasına gerek olmadığı ve başvuru sahibinin bu konudaki iddiasının yerinde olduğu sonucuna varılmıştır

Açıklanan nedenlerle, uyumsuzluğa konu ihalede, “düzeltici işlem belirlenmesine” karar verilmesi yönündeki düşüncemle, Kurul çoğunluğunca verilen “itirazın şikayet başvurusunun reddine” niteliğindeki karara katılmıyorum.

Görüleceği üzere Kurul üyesi istekli firmaya ait imza sirküsünün,

Ticaret sicil gazetelerinin ihale dosyasında sunulduğu,

Şirketin tek ortaklı bir ortaklık olduğu,

Aslında Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belgede yer alan tüm bilgilerin ihale dosyasında yer alan diğer belgelerde yer aldığı gerekçeyle değerlendirme dışı bırakılmaması gerektiğini ifade etmektedir.

6. SONUÇ

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ve alt mevzuatında ihtiyaç doğrultusunda değişiklikler gerçekleştirilmektedir. Kanun veya ihale uygulama yönetmelikleri değişikliği bazen de içtihat değişikliği sebebiyle Kamu İhale Kurulu kararlarında yeni bir süreç başlayabilmektedir.

Kamu ihale Kurul kararlarına dikkat edilirse kararların neredeyse tamamına yakınının oy birliği ile alındığı anlaşılabilir.

Ancak yeni mevzuat değişikliği nedeniyle de bazen Kamu İhale Kurul üyelerinin dahi diğer kurul üyelerinin kararına katılmadığı durumlar meydana gelebilmektedir.

Aralık 2020 yılında Kamu İhale Mevzuatında önemli değişiklikler gerçekleştirildi. Bu değişikliklerden birisi de ihale dosyasında sunulması zorunlu hale getirilen yeni bir standart belge olan Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belge sunulması olmuştur.

İhale Kurulu ihale dosyasında sunulan ticaret sicil gazetesinde aynı bilgilere yer verilmesine rağmen Tüzel Kişilerde Ortaklık Bilgilerine ve Yönetimdeki Görevlilere İlişkin Son Durumu Gösterir Belgenin ihale dosyasında sunulmamış olmasını bilgi eksikliği kapsamında değerlendirmeyerek isteklinin muhakkak değerlendirme dışı bırakılması gerektiği doğrultusunda karar vermektedir.

Ancak söz konusu kararın Kamu İhale Kurulu’nun oybirliği ile değil oy çokluğu ile alınmış olduğunu belirtmemiz gerekir. İlerleyen günlerde bu konuda yargı kararlarının söz konusu tartışmaya yön vereceği tarafımızca değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.mevzuat.gov.tr/Kanunlar,

İhale Uygulama Yönetmeliği, www.mevzuat.gov.tr/Yönetmelik

Kamu İhale Kurulu Kararları, www.kik.gov.tr/Kararlar

Gürkan GÜVEN

Mühendis - İhale Uzmanı

YAPIM İŞİ İHALELERİNDE İHALE SONRASI SÖZLEŞME SÜRESİ KARŞILIKLI ANLAŞARAK KISALTILABİLİR Mİ?

1. GİRİŞ

Yapım işleri olarak nitelendirebileceğimiz inşaat işleri ülkemiz ekonomisinin en önemli itici güçlerinden hatta genel deyimiyle lokomotifidir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun da yapım işleri "Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, top- rak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerin" olarak tanımlanmakta olup yıllık 100 milyar TL'lik bir yapım işleri alımları bu doğrultuda gerçekleştirilmektedir.

Yapım işi ihalelerine yönelik olarak ihale süreçlerine ilişkin usul ve esaslar 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yer almaktadır.

İhale sonrası yani sözleşme aşamasına ilişkin usul ve esaslar ise 4735 sayılı

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda düzenlenmiştir. İhale süreçlerinde olduğu üzere sözleşme aşamasında da tartışılmalı alanlar doğabilmektedir.

Kamu idaresi ile yüklenici firma arasında ihale sonucunda akdedilen sözleşmede bulunan sözleşme süresinin idare ve yüklenici firmanın karşılıklı anlaşarak kısaltılıp kısaltılmayacağı makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. 4735 SAYILI KANUN UYARINCA SÖZLEŞME SÜRESİ VE SÖZLEŞME DEĞİŞİKLİĞİ KONUSUNUN AÇIKLANMASI

Kamu İhale Kanununa göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanması ile ilgili esas ve usuller, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda düzenlenmektedir.

Aşağıda bu Kanunda makalemizin konusunu teşkil eden sözleşmede sürenin kısaltılıp kısaltılmayacağı ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir.

2.1. İhale Sözleşmeleri İdareden İdareye Farklı Düzenlenebilir Mi?

4735 sayılı Kanun'un "Tip sözleşme-

ler” başlıklı 5’nci maddesi “*Bu Kanunun uygulanmasında uygulama birliğini sağlamak üzere mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Tip Sözleşmeler Resmî Gazetede yayımlanır.*” olarak düzenlenmiştir.

Bu düzenleme ile 4735 sayılı Kanun kapsama dahil kurum ve kuruluşlarda uygulama birliğini sağlamak üzere, iş türlerine göre farklı Tip Sözleşmelerin hazırlanacağı ve idarelerce yapılacak sözleşmelerde bu Tip Sözleşmelerin esas alınacağı hükme bağlanmıştır.

Bu düzenleme doğrultusunda Tip Sözleşmeler Kamu İhale Kurulu tarafından hazırlanmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu çerçevesinde ihalesi gerçekleştirilen işlere dair sözleşme hükümleri ülkenin her yerinde aynı olup sözleşme metninde idarelere insiyatif çok az bırakılmıştır.

2.2. Sözleşmelerde Hangi Düzenlemeler Yer Almaktadır? Sözleşme Süresi Belirtilmek Zorunda Mıdır?

Tip sözleşmelerde yer alması zorunlu hususlar 4735 sayılı Kanun’un 7’nci maddesinde aşağıdaki şekilde belirlenmiştir;

- İşin adı, niteliği, türü ve miktarı, hizmetlerde iş tanımı.
- İdarenin adı ve adresi.
- Yüklenicinin adı veya ticaret unvanı, tebligata esas adresi.
- Varsa alt yüklenicilere ilişkin bilgileri ve sorumlulukları.
- Sözleşmenin bedeli, türü ve süresi.
- Ödeme yeri ve şartlarıyla avans verilip verilmeyeceği, verilecekse şartları ve miktarı.

g) Sözleşme konusu işler için ödenecekse fiyat farkının ne şekilde ödeneceği.

...

Söz konusu madde de daha bir çok sözleşmede belirtilmesi zorunlu olan husus sayılmaktadır.

Bu hüküm doğrultusunda ihaleye teklif vermek isteyen istekli ihale sürecinde sunması gereken belgeler dışında sözleşmede kendisinin sorumluluklarını da bilerek ihaleye girmektedir.

Örneğin gecikme halinde uygulanacak ceza, sözleşmenin süresi, ödemenin hangi sürede ve koşullarda olabileceğine yönelik düzenlemeleri dikkatlice inceleyen istekliler bu doğrultuda tekliflerini vermektedir.

2.3. Sözleşme Hükümlerinin Değiştirilmesi Mümkün Müdür?

Kamu ihaleleri vatandaşın toplanan vergilerle oluşan kamu kaynağı ile gerçekleştirilen alımlar olduğundan ötürü istekliler açısından bir istekli lehine farklı bir uygulama olmaması gerekmektedir.

Nitekim 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu’nun “Temel ilkeler” başlıklı 5’nci maddesinde;

İdareler, bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, **eşit muameleyi**, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur.

Düzenlemesi ile bu husus Kanuni güvenceye alınmış olup buna madde düzenlemesine aykırı hareket eden Kamu Görevlilerinin sorumluluğu da aynı Kanun’un 60’nci maddesinde ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Sözleşme aşamasındaki kuralların yer aldığı 4735 sayılı Kanun'da da İlkeler başlıklı 4'üncü maddesinde aşağıdaki hükümler yer almaktadır;

Bu Kanuna göre düzenlenecek sözleşmelerde, ihale dokümanında yer alan şartlara aykırı hükümlere yer verilemez.

Bu Kanunda belirtilen haller dışında sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılamaz ve ek sözleşme düzenlenemez.

Bu Kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlülüklerle sahiptir. İhale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde bu prensibe aykırı maddelere yer verilemez. Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur.

Görülmektedir ki Kanunun hazırlanma amacının gerçekleştirilebilmesi için, **taraflar arasında ihtilaflara neden olunmaması açısından düzenlenecek sözleşmelerde ihale dokümanında bulunan şartlara aykırı hükümlere yer verilmesi, Kanunda belirtilen haller dışında sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılmaması ve ek sözleşme düzenlenmemesi ilke olarak benimsenmiştir.**

Aynı Kanun'un "Sözleşmede değişiklik yapılması" başlıklı 15'nci maddesinde

Sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve idare ile yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, aşağıda belirtilen hususlarda sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılabilir:

a) İşin yapılma veya teslim yeri.

b) İşin süresinden önce yapılması veya teslim edilmesi kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları.

Hükmü yer almaktadır.

Bu düzenleme ile de sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve karşılıklı anlaşılması kaydıyla, işin yerinde, süresinde ve buna bağlı olarak ödeme şartlarında değişiklik yapılmasına imkân tanınmıştır.

Sonuç olarak 4735 sayılı Kanun hükümlerinden sözleşme öncesi istekli firmaların tip sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde tekliflerini vermektedirler. Sözleşme hükümleri Kanunda yer alan hükümler doğrultusunda da değişiklik yapılabilecek hükümler çok sınırlı olarak yer almaktadır.

3.YÜKSEK FEN KURULU KARARI DOĞRULTUSUNDA KONUNUN İNCELENMESİ

Makalemizin konusunu teşkil eden sözleşme hükümleri içerisinde yer alan sözleşme süresinin idare ve yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşılması durumunda kısaltılıp kısaltılamayacağı Yüksek Fen Kurulu'nun 2013/13 Karar no'lu 05.02.2013 tarihli kararında karara bağlanmıştır.

3.1. Konu'nun Açıklanması

..... Büyükşehir Belediye Başkanlığının 22/01/2013 tarih ve -340-1544 sayılı yazı ve eklerinde özetle; 4734 ve 4735 sayılı Kanunlara göre ihale edilerek 05.11.2012 tarihinde anahtar teslimi götürü bedel sözleşmeye bağlanan işin,

09.11.2012 tarihinde yer teslimi yapıldığı ancak,

..... Belediyesinin yapım ruhsatını 30.11.2012 tarihinde vermesine üzerine ancak, bu tarihte işe başlandığı,

Sözleşmeye göre işin süresinin 240 gün, havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmadığı günlerin 01.12.2012 – 01.04.2013 tarihleri arasındaki 121 gün ve normal çalışma süresinin 01.04.2013 tarihinden sonraki 119 gün olduğundan bahisle, Yüklenicinin gerekli teknik koşulları sağlayarak çalışılmayan dönemde imalat yapmayı istemesi durumunda, havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan dönemde çalışılan gün sayısı kadar sürenin, normal çalışma sürelerinden tenzil edilip edilmeyeceği karara bağlanmıştır.

3.2. Sözleşme Süresi Firma Neden Sözleşme Süresini Kısaltmak İstemektedir?

Yüklenici firma sözleşme süresini kısaltması durumunda işin geçici kabulü daha kısa sürede olacaktır.

Ayrıca sözleşmede ödeme süresi de daha erkene geldiğinden yüklenici firma lehine bir uygulama olmaktadır.

3.3. Konunun Kurul Tarafından İncelenmesi

İhaleye ilişkin Sözleşmenin Sözleşme'nin

“İşe başlama ve bitirme tarihi” başlıklı 9 uncu maddesinde;

“9.1. Sözleşmenin imzalandığı tarihten itibaren 5 (beş) gün içinde Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine göre yer teslimi yapılarak işe başlanır.

9.2. Yüklenici taahhüdün tümünü, işyeri teslim tarihinden itibaren 240 (iki yüz kırk) gün içinde tamamlayarak geçici

kabule hazır hale getirmek zorundadır. Sürenin hesaplanmasında; havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmayan dönemi ile resmi tatil günleri dikkate alındığından, bu nedenlerle ayrıca süre uzatımı verilmez. ...

9.3. ...

9.4. Bu işyerinde havanın fen noktasından çalışmaya uygun olmadığı günler 01.12.2012 – 01.04.2013 tarihleri arasındaki 121 (yüz yirmi bir) gündür. Ancak, işin bitiminde bu devre dikkate alınmaz ve İdare Yükleniciden teknik şartları yerine getirerek işi tamamlaması için bu dönemde çalışmasını isteyebilir. Zorunlu nedenlerle ertesi yıla sari hale gelen işlerde, çalışmaya uygun olmayan devre, ödenek durumuna ve imalatın cinsine göre dikkate alınır.”

“Süre uzatımı verilebilecek haller ve şartları” başlıklı 18 inci maddesinde;

“18.1. Süre uzatımıyla ilgili hususlarda Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümleri uygulanır.”

“Sözleşmede değişiklik yapılması” başlıklı 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 15 inci maddesi ile yine Sözleşme'nin 24 üncü maddesinde;

“24.1. Sözleşme imzalandıktan sonra, sözleşme bedelinin aşılması ve İdare ile Yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşması kaydıyla, aşağıda belirtilen hususlarda sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılabilir:

a) İşin yapılma yeri,

b) İşin süresinden önce yapılması kaydıyla işin süresi ve bu süreye uygun olarak ödeme şartları.”

Hükümleri yer almaktadır.

3.4. Yüksek Fen Kurulu'nun Kararı

Yüksek Fen Kurulu kararında yukarıda yer alan hükümlerde, sözleşmede hangi şartlarda değişiklik yapılabileceği belirtilmiş olup, Sözleşmesinin 9 uncu maddesinde yer alan 240 günlük sürenin sözleşme imzalandıktan sonra, yüklenici ile karşılıklı anlaşmaya varamadan azaltılması cihetine gidilmesi durumunun, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nun 15 inci maddesi ve Sözleşme'nin 24 üncü maddesine aykırılık teşkil edeceği doğrultusunda karar vermiştir.

4. SONUÇ

Yapım işi gerek özel gerekse kamu sektörü açısından önem arz etmektedir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamında gerçekleştirilen yapım işi ihalelerinde sözleşme aşamasında uyulacak kurallar özellikle Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümleri çerçevesinde belirtilmiştir.

Yapım işi ihalelerine yönelik olarak ihale süreçlerine ilişkin usul ve esaslar 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nda yer almaktadır. Sözleşme aşamasına ilişkin usul ve esaslar ise 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'nda düzenlenmiştir.

İhale sonucunda akdedilecek sözleşmelerde ülke çapında uygulama birliğinin sağlanması amacıyla Tip Sözleşmeler Kamu İhale Kurulu tarafından hazırlanmaktadır. Bu sözleşme hükümleri ülkenin her yerinde aynı olup sözleşme metninde idarelere insiyatif çok az bırakılmıştır.

Aynı Kanunda sözleşmede zorunlu olan hususlar ayrıntılı olarak belirtilmiştir. İhaleye teklif vermek isteyen istekli ihale sürecinde sunması gereken belgeler dışında sözleşmede kendisinin sorumluluklarını da bilerek ihaleye girmektedir.

Örneğin gecikme halinde uygulanacak ceza, sözleşmenin süresi, ödemenin hangi koşullarda olabileceğine yönelik düzenlemeleri dikkatlice inceleyen istekliler bu doğrultuda tekliflerini vermektedir.

Sonuç olarak 4735 sayılı Kanun hükümlerinden sözleşme öncesi istekli firmalar haberdar olup tip sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde tekliflerini vermektedirler. Sözleşme hükümleri Kanunda yer alan hükümler doğrultusunda da değişiklik yapılabilecek hükümler çok sınırlı olarak yer almaktadır.

Sözleşme süresinin idare ve yüklenicinin karşılıklı olarak anlaşarak kısaltılıp kısaltılmayacağı Makalemizde yer alan Yüksek Fen Kurulu kararında karara bağlanmıştır. Yüksek Fen Kurulu sözleşme imzalandıktan sonra sözleşme süresinin kısaltılmasının hukuki olarak mümkün olmadığı doğrultusunda karar vermiştir. Verdikleri kararın ihale süreçlerinde isteklilerin eşitliği ilkesine uygun olduğunu değerlendirmekteyiz.

KAYNAKÇA

Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu, www.mevzuat.gov.tr

Yüksek Fen Kurulu Kararları, <https://yfk.csb.gov.tr/yuksekk-fen-kurulu-kararlari-i-81847>

Suat ŞİMŞEK

Daire Başkanı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Milli Emlak Genel Müdürlüğü

HAZİNE TAŞINMAZLARININ SATIŞ GELİRLERİNDEN BELEDİYELERE VE İL ÖZEL İDARELERİNE PAY VERİLMESİ

1. GİRİŞ

4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesi, belediye ve mücavir alan sınırları içinde veya dışında olan Hazine taşınmazlarının satışından belediyelere ve il özel idarelerine belirli oranlarda pay verilmesini öngörmektedir.

Buna göre, belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından öncelikle yerinde muhafaza edilemeyen yapıların tasfiyesinde kullanılmak şartıyla % 10'u, ilgili belediyelerin 20.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon hesabına aktarılır. Kalan kısmından ise ilgili belediyeye % 30, varsa büyükşehir belediyesine % 10 oranında pay verilir. Belediye mücavir alan sınırları dışındaki köylerde bulunan Hazine taşınmazlarının satış bedellerinin tahsil edilen kısmından, % 25 oranında; dörtte biri ilgili köy tüzel kişiliğine ödenmek ve kalanı diğer köylere gö-

türülecek hizmetlerde kullanılmak üzere, il özel idarelerine pay verilir. Bu paylar tahsilini takip eden ayın yirmisine kadar ilgili idarelerin hesaplarına aktarılır. Belediyelere veya köy tüzel kişiliklerine yapılan satış ve devirlerden elde edilen gelirler ile özel ödenek kaydedilen satış gelirlerinden pay verilmez.

Bu çalışmamızda belediye ve mücavir alan sınırları içinde veya dışında olan Hazine taşınmazlarının satışından belediyelere ve il özel idarelerine belirli oranlarda pay verilmesi ile ilgili detayları açıklamaya çalışacağız.

• Hangi İşlemlerden Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Pay Verilir?

4706 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre Hazine taşınmazlarının **satışından** elde edilen gelirlerden pay verilmektedir. Dolayısıyla, ister ihale yoluyla, isterse doğrudan/ihalesiz (örneğin küçük sanayi sitesi yapılmak üzere) yapılan satışlardan (kanunen pay verilmeyeceği belirtilenler hariç olmak üzere) belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmesi gerekmektedir. **Harca esas değer (emlak vergi değeri)**

üzerinden yapılan satışlardan da pay verilmesi gerekmektedir.

- **Pay Verilemeyecek İşlemler**

Bazı durumlarda satış gelirlerinden pay verilememektedir. Bunları şu şekilde açıklayabiliriz:

- **Satış Niteliğinde Olmayan İşlemler**

4706 sayılı Kanun'un 5. maddesi, yalnızca Hazine taşınmazlarının satışından elde edilen gelirden pay verilmesini öngörmektedir. **Dolayısıyla satış işlemi niteliğinde olmayan işlemlerden (örneğin bedelli devir, trampa vb.) belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmesi mümkün değildir.**

Bir işlemin satış mı, devir mi olduğu konusu, ilgili mevzuat metnine bakılarak karara bağlanır. Örneğin 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73. maddesinde "Kentsel dönüşüm ve gelişim alanları içinde yer alan eğitim ve sağlık alanları hariç kamuya ait gayrimenkuller harca esas değer üzerinden belediyelere devredilir." hükmü yer almaktadır. Bu işlem kanun koyucu tarafından devir olarak adlandırıldığı için bu kapsamdaki devirlerden pay verilmemektedir.

- **Belediyelere veya Köy Tüzel Kişiliklerine Yapılan Satış ve Devirlerden Elde Edilen Gelirler**

4706 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre, belediyelere veya köy tüzel kişiliklerine yapılan satış ve devirlerden elde edilen gelirlerinden pay verilmez. Kanun'da il özel idarelerine yapılan satışlardan pay verilmeyeceğine dair herhangi bir hü-

küm bulunmamaktadır. Ancak il özel idarelerine yapılan satışlardan yine il özel idarelerine pay verilmesinin, maddenin genel anlamı ve amacıyla çeliştiği de gayet açıktır.

- **Özel Ödenek Kaydedilen Satış Gelirleri**

4706 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre, özel ödenek kaydedilen satış gelirlerinden pay verilmez. Mevzuatımızda Hazine taşınmazlarının satış gelirlerinin özel ödenek kaydedilmesine ilişkin yer alan hükümler şunlardır:

a) 189 sayılı Milli Savunma Bakanlığı İskan İhtiyaçları İçin Sarfiyat İcrası ve Bu Bakanlıkça Kullanılan Gayrimenkullerden Lüzumu Kalmayanların Satılmasına Salahiyet Verilmesi Hakkında Kanununun 1. maddesine göre Milli Savunma ihtiyaçları için bu Kanunun neşri tarihine kadar gerek muhtelif kanunlara ve 3887 sayılı kanuna göre iktisap edilen, gerekse tahsisli ve tahsisiz olarak işgal edilmek suretiyle kullanılan Devlete ait gayrimenkullerden hizmet için lüzumu kalmayanların Milli Savunma Bakanlığı ile mutabık kalınarak tahsislerini kaldırmaya ve Muhasebe-i Umumiye Kanununun 24. maddesine bağlı olmaksızın satmaya-Maliye Bakanı mezundur. Bu kapsamda yapılan satışlardan pay verilmemektedir.

b) 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 51. maddesi, 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu'nun ek 2. maddesi, ve 4645 sayılı Emniyet Genel Müdürlüğüne Ait Araç, Gereç, Mal ve Malzemenin Satış, Hibe, Hek ve Hurda Durum ve İşlemleri ile Hizmet Satışına Dair Kanun'un Ek 1. maddesi kapsamında

satışı yapılan Hazineye ait taşınmazların satış bedelleri, bütçeye gelir kaydedildikten sonra ilgili kamu idareleri bütçesine ödenek kaydedilmektedir. Bu kapsamda yapılan satışlardan da belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmemektedir.

İşte bu hükümler kapsamında özel ödenek kaydedilen veya genel bütçeye gelir kaydedildikten sonra ilgili kamu idareleri bütçesine ödenek olarak öngörülen satış gelirlerinden belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmemektedir.

- **Faiz Gelirleri**

Hazine taşınmazlarının satış bedelleri taksitle ödenebilmektedir. 4706 sayılı Kanun'un 5. maddesinin 1. fıkrasına göre, Hazineye ait taşınmazların satış bedeli taksitle de ödenebilir. Taksitle ödeme halinde, satış bedelinin en az dörtte biri peşin, kalanı en fazla iki yılda ve taksitlerle kanuni faizi ile birlikte ödenir. Üzerinde sınırlı aynı hak tesis edilmiş Hazineye ait taşınmazların satışında ise satış bedelinin en az yüzde otuzu peşin, kalanı beş yılda, on taksitle ve kanuni faizi ile birlikte ödenir. İşte bu hükümler kapsamında taksitli satış yapılması halinde taksite bağlanmış satış bedeline uygulanan faizden pay verilmemektedir.

Ayrıca Hazine taşınmazlarının satışında vadesinde ödenmeyen taksitler, kanuni faiz uygulanmak suretiyle tahsil edilmektedir. Bu şekilde taksitlerle birlikte tahsil edilen faiz gelirlerinden de pay verilmemektedir.

- **Özel Kanunlarında Pay Verilmeyeceği Belirtilen Satışlar**

Bazı özel mevzuatta yer alan düzenle-

melerle, Hazine taşınmazlarının satışından elde edilen gelirler hakkında 4706 sayılı Kanunun 5. maddesinin belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmesini öngören beşinci fıkrasının uygulanmayacağı hüküm altına alınmıştır. **Bu kapsamda 2/B alanlarının, Hazine'ye ait tarım arazilerinin, kamu konutlarının ve imar barışı kapsamında kalan Hazine taşınmazlarının satışından elde edilen gelirlerden belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmesi mümkün değildir.**

a) 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi İle Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun'un 11. maddesinin 1. fıkrasına göre, bu Kanun kapsamında kalan alanların devir ve satışlarından elde edilen gelirler hakkında 4706 sayılı Kanunun 5. maddesinin beşinci fıkrası uygulanmaz. Bu kapsamda 2/B arazileri ile belediye ve mücavir alan sınırları dışındaki Hazine'ye ait tarım arazilerinin satışından belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmemektedir.

2/B taşınmazlarının satışını düzenleyen 345 sayılı Milli Emlak Genel Tebliğinin 17. maddesinin 3. fıkrasına göre bu satışlardan elde edilen gelirlerden 4706 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrası kapsamında belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmeyecektir.

b) 4706 sayılı Kanun'un 4. maddesinin, belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde bulunan Hazine'ye ait tarım arazilerinin satışını düzenleyen 13. fıkrasına göre "kamu konutlarının ve Hazi-

neye ait tarım arazilerinin satışından elde edilen gelirler hakkında 5 inci maddenin beşinci fıkrası hükmü uygulanmaz.” Bu kapsamda **kamu konutlarının** ve belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde bulunan Hazine’ye ait tarım arazilerinin satışından belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmemektedir.

c) 3194 sayılı İmar Kanunu’nun geçici 16. maddesinin 7. fıkrasına göre imar barışı kapsamında satılacak Hazine taşınmazlarından elde edilen gelirler hakkında 4706 sayılı Kanunun 5. maddesinin beşinci fıkrası uygulanmaz. **Bu kapsamda imar barışı kapsamında kalan Hazine taşınmazlarının satışından elde edilen gelirlerden belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmesi mümkün değildir.**

- **Tahsil Edilmemiş Satış Gelirleri**

4706 sayılı Kanun’un 5. maddesinde “belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından” ve “belediye mücavir alan sınırları dışındaki köylerde bulunan Hazine taşınmazlarının satış bedellerinin tahsil edilen kısmından” ibaresi yer almaktadır.

Bundan dolayı Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin yalnızca tahsil edilen kısmından pay verilmektedir. Tahakkuk etmiş olmakla birlikte henüz tahsil edilmeyen gelirlerden pay verilmemektedir.

Ayrıca taksitle satılan Hazine taşınmazlarında, taksitler tahsil edildikçe pay verilmektedir.

- **Pay Verilecek Kamu İdareleri**

4706 sayılı Kanunun 5. maddesine göre belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinden belediyelere pay verilmektedir. Eğer söz konusu parsel aynı zamanda büyükşehir ise büyükşehir belediyesine de pay verilmektedir.

Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından öncelikle yerinde muhafaza edilemeyen yapıların tasfiyesinde kullanılmak şartıyla %10’u, ilgili belediyelerin 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon hesabına aktarılır. Büyükşehirlerde burada “ilgili belediye” öncelikle ilçe belediyesidir. İlçe belediyesinin 775 sayılı Kanun fon hesabı yok ise bu pay büyükşehir belediyesinin 775 sayılı Kanun fon hesabına aktarılır.

“Kalan kısmından ise ilgili belediyeye %30” ifadesinde geçen “ilgili belediye” büyükşehir olan illerde ilçe belediyesi, diğer illerde ise belediyedir.

Belediye mücavir alan sınırları dışındaki köylerde bulunan Hazine taşınmazlarının satış bedellerinin tahsil edilen kısmından, il özel idarelerine pay verilmektedir. Büyükşehir olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarına pay verilmemektedir.

- **Belediyelere ve İl Özel İdarelerine Verilecek Pay Miktarı**

Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından öncelikle yerinde muhafaza edilemeyen yapıların tasfiyesinde kullanılmak şartıyla %10’u, ilgili belediyelerin 775 sayılı

Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon hesabına aktarılır. Örneğin 100 TL satış yapılması durumunda 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon hesabına 10 TL aktarım yapılmaktadır.

Kalan kısımdan ise ilgili belediyeye %30, varsa büyükşehir belediyesine %10 oranında pay verilir. Yani 100 TL satış yapılması durumunda 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon hesabına 10 TL aktarım yapıldıktan sonra geriye kalan 90 TL üzerinden ilgili belediyeye (büyükşehirlerde ilçe belediyesi) %30 oranında (yani 27 TL) pay verilmektedir. Söz konusu parsel büyükşehir belediyesi sınırlarında ise % 10 da (yani 9 TL) büyükşehir belediyesine pay verilmektedir.

Örneğin büyükşehir belediyesi sınırları içinde bulunan bir Hazine parselinin satışından 1000 TL tahsilat yapılmış ise;

100 TL ilgili belediyenin 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturduğu fon hesabına,

270 TL ilçe belediyesine,

90 TL büyükşehir belediyesine,

Pay verilir.

Belediye mücavir alan sınırları dışındaki köylerde bulunan Hazine taşınmazlarının satış bedellerinin tahsil edilen kısmından, %25 oranında il özel idarelerine pay verilmektedir.

• Payların Aktarılma Zamanı ve Paylarla İlgili Kısıtlamaları

Tahsil edilen bu paylar, ilgili muhasebe birimi tarafından emanet hesabına alınmakta ve tahsilini takip eden ayın

yirmisine kadar ilgili idarelerin hesaplarına aktarılmaktadır.

Belediyelere ve il özel idarelerine aktarılan paylarla ilgili sadece iki kısıtlama bulunmaktadır.

Belediye ve mücavir alan sınırları içindeki Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından ilgili belediyelerin 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon hesabına aktarılan %10'luk pay öncelikle yerinde muhafaza edilemeyen yapıların tasfiyesinde kullanılmak şartıyla verilmektedir. Yani fon hesabına aktarılan %10'luk pay 775 ve 2981 sayılı Kanun kapsamında yerinde muhafaza edilemeyen yapıların tasfiyesinde (kamulaştırma ve enkaz bedeli ödenmesinde) kullanılmalıdır. İlgili belediyeye aktarılan % 30 ve büyükşehir belediyesine aktarılan % 10 oranındaki payın kullanımıyla ilgili herhangi bir sınır bulunmamaktadır.

Belediye mücavir alan sınırları dışındaki köylerde bulunan Hazine taşınmazlarının satış bedellerinin tahsil edilen kısmından il özel idareleri % 25 oranında verilen payın dörtte biri, il özel idaresi tarafından ilgili köy tüzel kişiliğine aktarılır. Geri kalan kısmı ise köylere götürülecek hizmetlerde kullanılır.

2. SONUÇ

Belediye ve mücavir alan sınırları içinde veya dışında bulunan Hazine taşınmazlarının satışından elde edilen gelirlerden belediyelere ve il özel idarelerine pay verilmektedir. Satış niteliğinde olmayan trampa veya bedelli devir gibi işlem-

HAZİNE TAŞINMAZLARININ SATIŞ GELİRLERİNDEN BELEDİYELERE VE İL ÖZEL İDARELERİNE PAY VERİLMESİ

lerden pay verilmedi mümkün değildir. Ayrıca belediyelere veya köy tüzel kişiliklerine yapılan satış ve devirlerden elde edilen gelirlerinden, özel ödenek kaydedilen satış gelirlerinden, taksitli satış durumunda elde edilen faiz gelirlerinden ve tahsil edilmemiş satış gelirlerinden pay verilmemektedir. 2/B alanlarının, Hazine'ye ait tarım arazilerinin, kamu konutlarının ve imar barışı kapsamında kalan Hazine taşınmazlarının satışından elde edilen gelirlerden pay verilmemektedir.

Belediye ve mücavir alan sınırlarındaki taşınmazlarından elde edilen satış gelirlerinden belediyelere, bu sınırlar dışındaki taşınmazlarından elde edilen satış gelirlerinden ise il özel idarelerine pay verilmektedir. Hazineye ait taşınmazların satış bedellerinin tahsil edilen kısmından %10'u, ilgili belediyelerin 775 sayılı Kanun hükümlerine göre oluşturulan fon

hesabına aktarılmaktadır. Büyükşehirlerde burada "ilgili belediye" öncelikle ilçe belediyesidir.

Tahsil edilen bu paylar, ilgili muhasebe birimi tarafından emanet hesabına alınmakta ve tahsilini takip eden ayın yirmisine kadar ilgili idarelerin hesaplarına aktarılmaktadır.

Fon hesabına aktarılan %10'luk pay 775 ve 2981 sayılı Kanun kapsamında yerinde muhafaza edilemeyen yapıların tasfiyesinde kullanılmalıdır. Belediye mücavir alan sınırları dışındaki köylerde bulunan Hazine taşınmazlarının satış bedellerinin tahsil edilen kısmından il özel idarelerine % 25 oranında verilen payın dörtte biri, il özel idaresi tarafından ilgili köy tüzel kişiliğine aktarılmalı; geri kalan kısmı ise köylere götürülecek hizmetlerde kullanılmalıdır.

BELEDİYELERDE AMORTİSMAN MUHASEBESİ

Hikmet BAL

İçişleri Bakanlığı

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

E.Şube Müdürü

Belediyelerde yapılması gereken duran varlıklara ilişkin amortisman muhasebe kayıtlarının bazı belediyelerde yapılmadığı görülmektedir.

Mahalli İdareler Dergisinin Şubat 2021 sayısında yayımlanan “Belediyelerde ve İl Özel İdarelerinde Taşınmaz Kaydı ve Muhasebenin Önemi” adlı makalede; “Yönetici veya sorumlu makamındaki kişilerin yönettikleri kurumların varlıklarını, borç ve alacaklarını gerçek değerleriyle doğru olarak görebilmeleri çok değerlidir.” ifadesini kullanmışım. Kurumun varlıklarının değerlerinin tam olarak ve nereden, ne durumda olduklarının bilinmesi önemlidir.

Amortisman konusuna gelince, yukarıda değinilen kurum varlıklarının değerinin tam bilinmesi çalışmalarını çerçevesinde, kayıtların doğru sonuç verebilmesi için muhasebede kayıtlarında amortisman hesaplarının usulüne uygun olarak tutulması şarttır. **Amortisman kayıtlarının eksik veya yanlış yapılması durumunda yönetici veya sorumlu makamındaki kişilerin kurumun varlıklarını gerçek değerleriyle görmesi mümkün değildir.** Bu kayıtlar yapılmaz ise gerçekte kullanma imkânı kalmamış veya yıllar itibariyle değeri çok azalmış veya hiç değeri kalmamış

duran varlıklar muhasebe kayıtlarında yerli yerinde duruyor görülür. Değerleri artırılmış kullanma ömrü uzatılmış duran varlıklar da muhasebe kayıtlarında gerçek değerlerinin altında görülür.

Duran varlıkların amortismanına ilişkin muhasebe kayıtlarının usulüne uygun olarak tutulması, kurumlarının duran varlıklarının yıllar itibariyle, her bir duran varlık ve toplam duran varlıklar olarak değerlerini görme imkânı sağlayacaktır.

Konumuz bakımından amortisman, bir yıldan fazla kullanılan yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan duran varlıklarda yıllar itibariyle meydana gelen eksilmelerin muhasebe kayıtlarına alınmasıdır.

Amortisman ayırmamak, duran varlıklardaki eksilmeleri yıllar itibariyle muhasebe kaydına almamak demektir. Bu da gerçekte yıllar içinde her bir duran varlıkta ve idarenin toplam varlık değerinde meydana gelen eksilmelerin muhasebe kayıtlarında görülmemesi ve dolayısıyla bilançoda görülmemesi ve bilançoda duran varlıklara ilişkin görülen toplam rakamların duran varlıkların değerinden fazla görülmesi anlamına gelir.

Zamanında amortisman ayrılrsa idi

amortisman süresini bitirmiş olacak, şimdi veya ertesi yıl yenilenmesi gereken bir duran varlık amortisman kayıtları yapılmadığı için hiç eksilmemiş satın alındığı değeriyle muhasebe kayıtlarında duruyor görülür. Doğrudan veya dolaylı yöntemle olsun amortisman kaydı yapılan bir duran varlıkta meydana gelen eksilmeler rahatlıkla görülebilir, takip edilebilir.

Amortisman kaydının yapılması işlemine gelince;

Mantık çok basit, amortisman tabi değerlerde, bir yıldan fazla kullanılan yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan duran varlıklarda, eksilen kısım kadar, yıllar itibariyle gider kaydı yapılmasıdır. Yapılan gider kaydı muhasebe sistemi içinde Net Değer'e yansıtacağından, toplam varlıklardan düşülmüş olacaktır. Üstelik varlığın ne kadar ömrünün kaldığı kayıt altına alınmış olacaktır.

Amortisman tabi duran varlıkların amortisman oranları, amortisman süreleri, yöntemi ve deftere kaydedilmeleri, yetkileri çerçevesinde olduğundan, Hazine ve Maliye Bakanlığı'na düzenlenmekte ve bu konuda yayınlanan tebliğlerle ilan edilmektedir. Sadece amortisman muhasebesinin önemini vurgulamaya yönelik

olan bu makalede amortisman konusunda ayrıntıya girilmeyecektir. Sadece bir makaleye sığacak bir konu da değildir.

Duran varlıkların yıllık amortisman payına tabi değerleri maliyet bedelidir.

Yıllık amortisman payı süresi, duran varlıkların aktife girdiği yıldan başlar.

Amortisman tabi bir duran varlığın amortisman ayırmada veya elden çıkarmada kayda ilişkin çeşitli durumlar olabilmektedir. Bir durumda ilk değeri üzerinden ayrılır, diğerinde değer artırıcı durum olabilir, yeniden değerlendirilebilir, satarken gelir kaydı gerekli olabilir, gider kaydı gerekli olabilir bunların hepsinin nasıl yapılacağı ilgili mevzuatta mevcuttur.

Duran varlıklar için amortisman payı ayrılmasında normal amortisman yöntemi uygulanır. Buna göre;

50 000 liraya satın alınan bir iş makinesinin amortisman süresi 5 yıl olsun. Belediyede bu örnek için normal amortisman kaydı yapılması gerektiğinden doğal olarak amortisman oranı yüzde 20 olacaktır. Yani her yıl sonunda bu iş makinesi için yüzde yirmi amortisman muhasebe kaydı yapılacaktır. Yani bu iş makinesinin değerinden her yıl sonunda yüzde 20 düşürülecektir. **Yevmiye muhasebe kaydı:**

630- Giderler Hesabı	10.000-	
257- Birikmiş Amortismanlar Hesabı		10.000-

şeklinde olacaktır.

Amortisman payları, dönem sonunda endirekt (dolaylı) yöntemle göre muhasebeleştirildiğinden, her ne kadar söz konusu iş makinesinin aktifte kayıtlı değerinde bir eksilme olmazsa da yukarıdaki muhasebe kaydından ve takip eden defter kayıtlarından bu Giderler Hesabına yapılan kaydının bu iş makinesine ait olduğu ve değerinin 10.000 düşürüldüğü rahatlıkla anlaşılır.

Üç yıl amortisman ayırdıktan sonra bu iş makinesini satacak olursak, değeri 30.000 lira eksiltilmiş, 20.000 lira kalmış olduğundan, 20.000 liraya satılırsa ve satış bedeli kasaya yatırıldığı varsayılırsa, iş makinesinin düşülen kalan değeri kadar kasaya para girdiğinden ne gelir ne gider kaydı yapılacaktır. Muhasebe kaydı;

100-Kasa Hesabı	20.000-	
257- Birikmiş Amortismanlar Hesabı	30.000-	
253- Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı		50.000-

şeklinde olacaktır.

50.000- liraya satın aldığımız bu iş makinesi için daha önce amortisman kaydıyla 30.000- gider kaydı yapılarak değeri indirildiğinden, kalan değeri olan 20.000- liraya satıldığında bir daha gider kaydı yapılmamıştır.

Bu satış, 25.000- liraya yapılmış olsaydı, varlıklarda 5.000- lira artış olacağından, gelir kaydı yapılması gerekli olacak ve muhasebe kaydı;

100- Kasa Hesabı	25.000-	
257- Birikmiş Amortismanlar Hesabı	30.000-	
253- Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı		50.000-
600-Gelirler Hesabı		5.000-

şeklinde olacaktır.

Çünkü iş makinesinin amortisman ayrılarak gider kaydı yapılmayan sadece 20.000- lira değeri kalmışken kalan değerinden 5.000- lira fazlasına satılmıştır. Bu nedenle Gelirler Hesabına 5.000- lira gelir kaydı yapılmıştır.

Bu satış, 15.000- liraya yapılmış olsaydı varlıklarda 5.000- lira azalış olacağından gider kaydı yapılması gerekli olacak ve muhasebe kaydı;

100- Kasa Hesabı	15.000-	
257- Birikmiş Amortismanlar Hesabı	30.000-	
630- Giderler Hesabı		5.000-
253- Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı		50.000-

şeklinde olacaktır.

Çünkü iş makinesinin amortisman ayrılarak gider kaydı yapılmayan 20.000- lira değeri kalmış iken kalan değerinden 5.000- lira eksikçe satılmıştır. Bu nedenle Giderler Hesabına 5.000- lira gider kaydı yapılmıştır.

Yazının amacı kaç çeşit amortisman usulünün olduğunu, amortisman muhasebe kayıtlarının en ince ayrıntısına kadar

nasıl yapıldığını anlatmak değildir. Amaç; usulüne uygun amortisman muhasebesi kaydının önemi ve sonuçlarını göstermektir. Mantığını açıklamaktır. Daha fazla ayrıntıya girilmeyecektir.

Bu çalışmanın belediye idaresinin yöneticilerine ve uygulayıcılarına faydalı olması dileğiyle.

Mustafa ŞEN

Strateji ve Bütçe Başkanlığı Uzmanı

BÜYÜKŞEHİRLERDE MADEN RUHSATI ÜRETİM FAALİYETLERİNE DAYALI TESİSLERİN RUHSATLANDIRMA YETKİSİ

1. GİRİŞ

Rödovans, maden ruhsat sahalarının hukuku uhdesinde kalmak kaydıyla hak sahibi tarafından sözleşme ile özel veya tüzel bir kişiye bir süre tahsis edilmesi durumunda maden ocağının işletilmesini üstlenen özel veya tüzel kişinin esas ruhsat sahibine istihsal ettiği beher ton maden için ödemeyi taahhüt ettiği meblağ olarak bilinmektedir. Rödovans sözleşmelerine bağlı maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı olarak ruhsat sahasındaki geçici tesis niteliğinde olan tüm tesisleri ruhsatlandırma yetkisinin büyükşehir belediyeleri ile diğer il belediyelerinde farklılaşmaktadır. Söz konusu tesislerin ruhsatlandırılma yetkisine yönelik açıklamalar ile büyükşehirlerde maden üretim faaliyetlerine yönelik diğer işlemler, bu makale kapsamında incelenecektir.

2. RÖDOVANS SÖZLEŞMELERİ

Ruhsat sahipleri ile üçüncü kişiler arasında maden sahalarının işletilmesinin devredilmesi amacıyla yapılan sözleşmelere rödovans sözleşmesi denilmektedir.

Başka bir deyişle, rödovans, maden ruhsat alanlarının hak sahibi (maden arama ve işletme ruhsat sahibi) tarafından sözleşme ile gerçek veya tüzel bir kişiye bir süre bırakılması durumunda, maden ocağının işletilmesini üstlenen gerçek veya tüzel kişinin, ruhsat sahibine ürettiği her bir ton maden için bir miktar ücret ödemeyi taahhüt ettiği isimsiz bir sözleşmedir.¹

3213 Sayılı Maden Kanunu gereğince alınan maden arama ve işletme ruhsatlarının, ruhsat sahiplerince üçüncü kişilere maden sahalarının işletilmesinin devredilmesi için yapılan sözleşmelere uygulamada rödovans sözleşmesi denilmektedir. Rödovans sözleşmesinde ruhsat sahibi madenci işletme iznini rödovansçıya devretmekte bunun karşılığında rödovansçıdan, rödovans bedeli denen pay almaktadır. Başka bir anlatımla rödovans maden ruhsat karının hak sahibi tarafından başkalarına süreli tahsisinde ton başına elde edilen hasılat (kira) geliri olarak tanımlanmaktadır.

¹ Uyumaz, A. ve Güngör, F. (2015). Rödovans Sözleşmesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIX, Y., Sa. 4, s.145.

Rödövanşçı, sözleşmenin akdedilmesiyle birlikte ruhsat sahibine yarar sağlayan tüm tasarruf işlemlerini yapma yetkisini elde eder ve sözleşmeye konu alan ile ilgili haklar rödövanşçıya kendiliğinden geçer. Bu hakların bölünerek farklı kişilere devredilmesi veya kimi hakların ruhsat sahibi tarafından saklı tutulması mümkün değildir. Rödüvanşçı, bu sözleşmeye dayanarak maden sahasında ocak, kuyu ve galeri açabilir, sondaj yaparak maden tespitinde bulunabilir ve bulduğu madenleri çıkarabilir. Çıkarılan madenlerin mülkiyeti rödüvanşçıya ait olur.

Ruhsat sahibi, rödüvanşçıya sahada maden işletmesi için gerekli bütün ortamı sağlamakla zorunludur. 3213 sayılı Maden Kanunu ve diğer mevzuat uyarınca ruhsat sahibi tarafından yerine getirilmemesi gereken yükümlülüklerinde ruhsat sahibince gerçekleştirilmesi gerekir. Özellikle adı geçen yasanın 17, 20, 23, 24, 26 ve 29'uncu maddelerinde açıklanan yükümlülüklerin ruhsat sahibi tarafından yerine getirilmesi gerekir. Bunların yerine getirilmemesi maden ruhsatının iptalini gerektirmektedir.

Rödövanş sözleşmesinde, mülkiyeti devlete ait olan madenlerin arama ve işletme hakkını alan gerçek veya tüzel kişilerin bu haklarını üçüncü kişilere devretmesi söz konusudur. Bu itibarla, rödüvanş sözleşmesinde alt işveren sözleşmesinde olduğu gibi biri asıl işveren, diğeri alt işveren olan iki işveren bulunmaktadır. Burada, asıl işveren olabilecek ruhsat sahibi, işveren sıfatının koruyarak yürüttüğü mal ve hizmet üretimine ilişkin yardımcı işlerde veya asıl işin bir bölümünde iş alan başka bir işverenle alt

işverenlik sözleşmesi düzenlenmemektedir. Diğer bir deyişle, maden kanununa uygun olarak akdedilen rödüvanş sözleşmesi yukarıda ifade edilen alt işverenlik sözleşmesinin unsurlarını taşımamaktadır.²

3. BÜYÜKŞEHİRLERDE MADEN RUHSATI ÜRETİM FAALİYETLERİNE DAYALI TESİSLERİN RUHSATLANDIRMA YETKİSİ

Bilindiği üzere 10.07.2004 tarihli 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “Büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları” başlıklı 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (j) bendi “Gıda ile ilgili olanlar dâhil birinci sınıf gayrisihhî müesseseleri ruhsatlandırmak ve denetlemek”, hükmünü, üçüncü fıkrası ise “İlçe belediyelerinin görev ve yetkileri şunlardır: (...) (c) Sihhî işyerlerini, 2 nci ve 3 üncü sınıf gayrisihhî müesseseleri, umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek.” hükmünü,

03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi “Gerçek ve tüzel kişilerin faaliyetleri ile ilgili olarak kanunlarda belirtilen izin veya ruhsatı vermek” hükmünü, (l) bendi ise “Gayrisihhî müesseseler ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlandırmak ve denetlemek,” hükmünü,

3213 sayılı Maden Kanunu'nun 3 üncü maddesi “...

İşletme Ruhsatı: İşletme faaliyetlerinin yürütülebilmesi için verilen yetki belgesi.

² Çankaya, O. Güven (2014), Rödüvanş Alt İşverenlik Sözleşmesi midir? İş Hukuku ve İktisat Dergisi, C. 13, S. 3, s.9.

İşletme İzni: Bir madenin işletmeye alınabilmesi için izin.

Ruhsat: (Değişik:14/2/2019-7164/5 md.) Madenlerin aranması ve işletilmesi için yönetmelikte belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde Genel Müdürlükçe verilen belge.

...

Geçici Tesisler: Maden ruhsatının süresine bağlı olarak yapılan tesis ve altyapı tesisleri.

Tesis: Madencilik faaliyetleri için zorunlu olan her türlü kırma, eleme, öğütme, kesme ve sayalama tesisleri ile işleme tesisi kapsamında asfalt üretim, hazır beton, yapı elemanı tesisleri, sallantılı masa, jig, konsantratör, flotasyon, liç, kalsinasyon, bioksidasyon ve benzeri cevher hazırlama ve zenginleştirme tesisleri, karıştırma, depolama, stoklama, atık kazanma ve atık bertaraf tesisleri gibi geçici üniteleri.

...

Maden İşletme Faaliyetleri: (Ek:14.02.2019-7164/5 md.) Üretime yönelik hazırlık çalışmaları ve üretim için yapılan faaliyetler.

Madencilik Faaliyetleri: (Ek : 14.02.2019 - 7164/5 md.) Madenlerin aranması, üretime yönelik hazırlık çalışmaları, üretilmesi, sevkiyatı, cevher hazırlama ve zenginleştirme, atıkların bertarafı, ruhsat sahasındaki stoklama/depolama işlemleri, maden işletmelerinin kapatılması ve çevre ile uyumlu hale getirilmesi ile ilgili tüm faaliyetler ve bu faaliyetlere yönelik geçici tesislerin yapılması.

...” hükmünü,

7 nci maddesinin dokuzuncu fıkrası “Maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki tesisler için işyeri açma ve çalışma ruhsatları il özel idareleri veya yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı tarafından verilir. Maden ruhsat sahaslarında, maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki geçici tesisler dışındaki faaliyetler ve/veya tesisler için Bakanlığın izni olmaksızın hiçbir surette işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenemez. ...” hükmünü,

12.11.2012 tarihli ve 6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 3 üncü maddesinin yedinci fıkrası “3213 sayılı Kanuna göre maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki tesisler için işyeri açma ve çalışma ruhsatına ilişkin yetki ve görevler, il özel idarelerinin tüzel kişiliğinin kaldırıldığı illerde valiliklerce yürütülür.” hükmünü,

24.05.2005 tarihli ve 2005/9013 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile yürürlüğe giren Madencilik Faaliyetleri İzin Yönetmeliği’nin 1 inci maddesi “Bu Yönetmeliğin amacı, 3213 sayılı Maden Kanununun 7 nci maddesinde belirtilen alanlarda madencilik faaliyetlerinin hangi esaslara göre yürütüleceği ve bu esaslara ilgili olarak bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının vereceği izinlere dair usul ve esasları düzenlemektir.” hükmünü,

4 üncü maddesinin birinci fıkrası “...

k) *Geçici tesisler: Maden ruhsatının süresine bağlı olarak yapılan tesis ve altyapı tesislerini, ...*

ö) *İşletme ruhsatı: İşletme faaliyetlerinin yürütülebilmesi için verilen yetki belgesini,*

p) *İşletme izni: Bir madenin işletmeye alınıp üretim yapılabilmesi için verilen izni,*

r) *İşyeri açma ve çalışma ruhsatı: Yetkili idareler tarafından maden üretim faaliyetleri ve/veya bu faaliyetlere dayalı olarak üretim yapılan tesislerin açılıp faaliyet göstermesi için verilen izni,*

t) *Madencilik faaliyetleri: Madenlerin aranması, üretilmesi, sevkiyatı, cevher hazırlama ve zenginleştirme, atıkların bertarafı ile ilgili tüm faaliyetler ve bu faaliyetlere yönelik tesislerin yapılmasını,*

u) *Maden ruhsatı: Kanuna göre verilen arama, işletme ruhsatları ile sertifikalarını,*

...

çç) *Tesis: Madencilik faaliyetleri için zorunlu olan her türlü kırma, eleme, öğütme, kesme ve sayalama tesisleri ile işleme tesisi kapsamında hazır beton ve asfalt üretimi yapılan tesisleri, sallantılı masa, jig, konsantrator, flotasyon, liç, kalsinasyon, bioksidasyon ve benzeri cevher hazırlama ve zenginleştirme tesisleri, karıştırma, depolama, stoklama, atık barajı, atık kazanma ve atık bertaraf tesisleri gibi geçici ünitelerini,*

...” hükmünü,

5 inci maddesinin birinci fıkrası “Madenlerin aranması ve üretilmesi ile ilgili faaliyetlerde alınması gereken izinlerde uygulanacak usul ve esaslar, bu Yönetmelik hükümlerine göre yürütülür.” hükmünü,

21.09.2017 tarihli ve 30187 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Maden Yönetmeliği’nin 4 üncü maddesi “...

aa) *İşletme izni: Bir madenin işletmeye alınabilmesi için ruhsat sahasında belirli bir alanda, belirli bir süreyle verilen Ek-16’da yer alan belgeyi,*

...

cc) *İşletme ruhsatı: Belirli bir alanda, belirli bir süreyle maden işletme faaliyetlerinin yürütülebilmesi için verilen Ek-15’te yer alan yetki belgesini,*

...

jj) *Maden işletme faaliyetleri: Üretime yönelik hazırlık çalışmaları ve üretim yapılması için gerekli faaliyetleri,*

...

mm) *Madencilik faaliyetleri: Madenlerin aranması, üretime yönelik hazırlık çalışmaları, üretilmesi, sevkiyatı, cevher hazırlama ve zenginleştirme, atıkların bertarafı, ruhsat sahasındaki stoklama/ depolama işlemleri, maden işletmelerinin kapatılması ve çevre ile uyumlu hale getirilmesi ile ilgili tüm faaliyetler ve bu faaliyetlere yönelik tesislerin yapılmasını,*

...

zz) *Rödövanşçı: Ruhsat sahalarındaki madenlerin üretilerek değerlendirilmesi amacıyla ruhsat sahiplerinin rödövanş*

sözleşmesi imzaladığı gerçek ve tüzel kişiler, kamu kurum ve kuruluşları ile bunların iştiraklerini,

aaa) Rödövens sözleşmesi: Ruhsat sahalarındaki madenlerin işletilerek değerlendirilmesi amacıyla üçüncü kişilere veya kuruluşlara tasarruf hakkı sağlamak üzere ruhsat sahasının tamamı ya da bir kısmı için ruhsat sahiplerinin, bu kişilerle yapmış oldukları sözleşmeleri,

...” hükmünü,

10.08.2005 tarih ve 25902 sayılı Remi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’ in;

4 üncü maddesinin (a) bendi “Yetkili idare: Belediye sınırları ve mücavir alanlar dışı ile kanunlarda münhasıran il özel idaresine yetki verilen hususlarda il özel idaresini; büyükşehir belediyesi sınırları ve mücavir alanlar içinde büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu konularda büyükşehir belediyesini, bunların dışında kalan hususlarda büyükşehir ilçe veya ilk kademe belediyesini; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde belediyeyi ve organize sanayi bölgesi sınırları içinde organize sanayi bölgesi tüzel kişiliğini,” hükmünü,

5 inci maddesinin altıncı fıkrası “Maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı olarak üretim yapılan geçici tesislerle ilgili bu Yönetmeliğin uygulanmasında 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanununun 7 nci maddesinde yer alan hususlar öncelikle dikkate alınır.” hükmünü,

6 ncı maddesinin birinci fıkrası “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan

işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.” ve üçüncü fıkrası “İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2’de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur.” hükmünü,

10 uncu maddesi “...”

Gayrisihhî müesseseler kapsamına giren maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı olarak üretim yapılan geçici tesisler için birlikte veya ayrı ayrı verilen işyeri açma ve çalışma ruhsatı, ÇED kapsamındaki madencilik faaliyetleri için ÇED koordinatları içindeki alanı, bunun dışındaki madencilik faaliyetleri için maden ruhsat alanının tamamı ile geçici tesisleri kapsar. Maden ruhsat sahasındaki faaliyetler esas alınarak maden ruhsat sahibi adına ya da maden ruhsat sahibinin muvafakati bulunmak kaydıyla işletmeci adına işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenir. Ancak, aynı maden ruhsat sahasında bulunsa bile işletmecisi farklı olan maden üretim faaliyetleri ve bu faaliyetlere dayalı olarak üretim yapılan geçici tesisler için ayrı ayrı işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenir.” hükmünü,

17 nci maddesi “Gayrisihhî müessese açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler Örnek 2’de yer alan başvuru formunu doldurarak yetkili idareye başvurur.

Maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki geçici tesisler için işyeri açma ve çalışma ruhsatı il özel idareleri tarafından verilir. Maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere bağlı geçici tesislere dayalı olarak üretim yapmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler Örnek 7'de yer alan formu doldurarak il özel idaresine başvurur. Başvurularda bu formda yer alanlar dışında başka bir bilgi ve belge istenilmez. Maden arama faaliyetleri işyeri açma ve çalışma ruhsatına tabi değildir. Ancak, arama ruhsat dönemi içinde üretim yapılması halinde işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınması zorunludur. Madencilik faaliyetleri için işyeri açma ve çalışma ruhsatı Örnek 8'de yer alan bilgileri içerecek şekilde düzenlenir.” hükmünü,

04.04.2014 tarihli ve 28962 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 5 inci maddesinin (g) bendi “Tüzel kişilikleri kaldırılan il özel idarelerine, 3/6/2007 tarihli ve 5686 sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu, 4/6/1985 tarihli ve 3213 sayılı Maden Kanunu ve 21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun ilgili maddeleri kapsamında verilen her türlü görevi yapmak, hak ve yetkileri 6360 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi çerçevesinde kullanmak,” hükmünü haizdir.

4. SONUÇ

Makale içerisinde yer alan mevzuat hükümleri ve açıklamalar kapsamında,

maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı olarak ruhsat sahasındaki geçici tesis niteliğinde olan tüm tesisleri ruhsatlandırma yetkisinin büyükşehir olan illerde yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıklarında, diğer illerde il özel idarelerinde olduğu, bununla beraber maden ruhsat sahasında olmakla birlikte maden üretim faaliyetleri ile bu faaliyetlere dayalı ruhsat sahasındaki geçici tesisler dışındaki faaliyetler ve/veya tesisler ile maden üretim faaliyetiyle bağlantılı olmakla birlikte maden ruhsat sahası dışındaki faaliyetler ve/veya tesislere işyeri açma ve çalışma ruhsatı düzenleme yetkisinin belirlenmiş olan sınıfına göre büyükşehir belediyesinde veya ilgili ilçe belediyesinde olduğu değerlendirilmektedir.

Ayrıca, Maden Mevzuatı uyarınca maden üretim faaliyetlerinin esasında adına maden işletme ruhsatı düzenlenen şirketler için mümkündür ve maden ruhsat sahibi ile aralarında rödövens sözleşmesi ve adına maden işletme ruhsatı bulunmayan şirketin sahip olduğu tesislerin ise maden üretim faaliyetleri içinde olamayacağı dolayısıyla bu şirketin sahip olduğu tesislerin de bu kapsamda geçici tesis olarak kabul edilemeyeceği söylenebilir.

KAYNAKÇA

Çankaya, O. Güven (2014), Rödovens Alt İşverenlik Sözleşmesi midir? İş Hukuku ve İktisat Dergisi, C. 13, S. 3.

Uyumaz, A. ve Güngör, F. (2015). Rödovens Sözleşmesi, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XIX, S. 4.

Ufuk ÜNLÜ

Cumhurbaşkanlığı Denetçisi

BELEDİYE TASARRUFUNDA OLAN YERLERİN BELEDİYE ŞİRKETİNCE KİRAYA VERİLMESİ

1. GİRİŞ

İl, ilçe, bucak gibi yerleşim yerlerinde sokakların bakımı, temizlik, aydınlatma, su, esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerini gören, başkanı ve üyeleri seçimle gelen, tüzelkişiliği olan örgüte belediye denir. Belediyenin kuruluşunu, organlarını, yönetimini, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını düzenlemek amacıyla hazırlanan 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye Meclisinin görevlerinin sayıldığı 18'inci maddesinde, *"Taşınmaz mal alımına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek"* hükmü yer almaktadır.

Bu çalışmada, belediye tasarrufunda olan yerlerin belediye şirketlerince kiraya verilmesi halinin yürürlükteki mevzuat karşısındaki durumu ele alınacaktır.

2. BELEDİYE TASARRUFUNDA OLAN YERLERİN BELEDİYE ŞİRKETİNCE KİRAYA VERİLMESİ

5393 sayılı Belediye Kanununda belediyelerin görev ve sorumluluklarının düzenlendiği 14'üncü maddesinde belediyelere mahalli müşterek ihtiyaç olmak şartıyla bazı görevler verilmiş, bunlardan bazıları "yapar veya yaptırır" denilmek suretiyle zorunlu tutulmuşken, diğerleri "yapabilir" ifadesi ile Belediyenin mali durumu ve hizmetin ivediliğine göre yerine getirilip getirilmeyeceğine karar verilmesi serbest bırakılmıştır. Görüldüğü üzere belediyenin mecburi işlerini dahi kendi eliyle yerine getirmesi gerekmemekte, bunları "yaptırması" da mümkün kılınmaktadır¹.

Kamu kurumu olmanın verdiği bürokratik engelleri aşma gayreti ile belediyeler, geçmişten günümüze yukarıda bahsedilen trendin de etkisiyle belirli hizmetler için özel hukuk tüzel kişilerine veya gerçek kişilere de hizmet gördürebilmektedirler. Belediyelerin karşılaştık-

¹ Gençay, F. D. (2018), Belediye Şirketlerinin Hukuki Statüsü, TBB Dergisi, Sayı:134, s.154.

ları hemen her yerel kamu hizmetinin yeni bir örgütsel yapı ya da birim oluşturmaları örgütsel yapısını sürekli genişletmek demektir. Dolayısı ile bu anlayış, araç-gereç, personel ve diğer kaynaklarının da sürekli artması maliyetin yükselmesi anlamına gelmektedir. Ayrıca, bazı hizmetler teknik yapıyla olup üstün teknoloji ve uzmanlık gerektirebilmektedir. Diğer yandan, kamu yönetimi personelinin bürokratik tutum ve davranışları kamu hukuku kuralları usul ve şekil şartları, hizmetlerde gecikmeye, yönetim kaynaklarının atıl kalmasına sebep olabilmektedir.²

Aynı Kanununun 70 inci maddesinde; belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre şirket kurabilir ifadesi ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 26 ncı maddesi “şirket kurulması” başlığını taşıyan maddede, büyükşehir belediyesi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir hükmüne yer verilmiştir. Belediyeler, vatandaşlara sunulacak hizmetin en hızlı, en verimli ve en ihtiyaca uygun şekilde yapıldığı örgütlerdir. Ancak kimi zaman bu hizmetlerin sunumunda yaşanan yasal prosedür zorlukları, hizmetlerin daha esnek bir alanda sunulması ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere belediye tarafından kurulan şirketler, ilgili belediyeye özel sektör esnekliği, kabiliyeti ve geniş hareket alanı kazandırmış ve hizmet sunumunda vatandaş ihtiyacını daha hızlı ve verimli karşılayan bir alan yaratmıştır.

² Hikmet Kavruk, “Yerel Yönetim Şirketleri”, Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik (Ed.), Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar – 1: Reform, Ankara: Nobel Yayınları, 2005, s.422.

Öte yandan, iktisadi işletmenin belirgin özellikleri; bağlılık, devamlılık ve faaliyetin ticari, sınai veya zirai bir mahiyet arz etmesidir. Diğer bir anlatımla iktisadi işletmenin unsurları, ticari faaliyetin de temel özelliklerinden olan, bir organizasyona bağlı olarak piyasa ekonomisi içerisinde bedel karşılığı mal alım-satımı, imalatı ya da hizmet ifaları gibi faaliyetlerdir. Kanun, bu gibi halleri tek tek saymak yerine, dernek ya da vakıf tarafından piyasa ekonomisi içerisinde icra edilen tüm iktisadi faaliyetleri kapsama almıştır. Devamlılık unsuru, bir hesap dönemi içinde aynı veya ayrı faaliyet alanlarında ticari mahiyet arz eden işlemlerin birden fazla yapılmasını ifade etmektedir. Aynı hesap döneminde tek işlem nedeniyle ticari faaliyetin devamlılık unsurunun oluştuğunu kabul etmek mümkün olmamakla birlikte, faaliyetin organizasyon gerektirmesi veya amacının ticari olması durumunda devamlılık unsurunun varlığı kabul edilir.

Ticari organizasyon, sermaye tahsisi, işyeri açılması, personel istihdamı, ticaret siciline kaydolmak gibi unsur ve şartlardan tümü veya bir kısmı yerine getirilmek suretiyle belirli şekilde kurulmuş olacaktır. Bu takdirde bu organizasyon içinde bir takvim yılında veya iki veya üç yılda tek bir işlem yapılmış olsa dahi ticari faaliyetin varlığı kabul edilir.

Öte yandan, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 11'inci maddesinde “İmar planlarında; meydan, yol, park, yeşil saha, otopark, toplu taşıma istasyonu ve terminal gibi umumi hizmetlere ayrılmış yerlere rastlayan Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait gayrimenkuller ile askeri yasak bölge-

ler, güvenlik bölgeleri ile ülke güvenliği ile doğrudan doğruya ilgili Türk Silahlı Kuvvetlerine ait hareket ve savunma amaçlı yerler hariç Hazine ve özel idareye ait arazi ve arsalar belediye veya valiliğin teklifi, Maliye ve Gümrük Bakanlığının onayı ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediyeye; belediye ve mücavir alan hudutları dışında özel idareye bedelsiz terk edilir ve tapu kaydı terkin edilir...” denilmiştir.

5393 Belediye Kanunu'nun “Meclisin görev ve yetkileri” başlıklı 18'inci maddesinin (e) bendinde “Taşınmaz mal alınmasına, satımına, takasına, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralınmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek” denilmek suretiyle üç yıldan fazla kiralama belediye meclisinin yetkisinde olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yine aynı Kanun'un 34'üncü maddesinin (g) bendinde ise “Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralınmasına karar vermek” encümenin görevleri arasında sayılmıştır.

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun “Kapsam” başlıklı 1'inci maddesinde belediyelerin de bu kanuna tabi olduğu ifade edilmiştir. Dolayısı ile belediyeler adı geçen kanunda bulunan hükümler doğrultusunda kiralama işlemlerini yapacaklardır.

Konuyla ilgili bir Sayıştay kararında (6. Daire, Karar No:774, Tutanak Tarihi: 05.01.2021), belediye tasarrufunda bulunan yerin belediye başkanı tarafından verilen olurla mevzuata aykırı olarak belediye şirketi tarafından kiraya verilmesiyle uğranılan gelir kaybı sonucunda kamu zararına neden olduğu kararlaştırılmıştır;

“Kamuya ait alanların kiralınabilmesi yönünde belediye meclisi ya da belediye encümeni kararı yoksa da, gerçekleştirilen kiralama işlemlerinin Belediye şirketince yapıldığı, kiralamaların sözleşme ile bağit altına alındığı, dolayısıyla artık yetkili bir kiralama işlemi olduğunun anlaşıldığı, yapılan işlemde usul yönünden bir aykırılık olmakla birlikte sözleşme ile işlem yasal hale geldiğinden ortada bir kamu zararı olmadığı ifade edilmişse de;

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18 maddenin (e) bendi ile 34'üncü maddenin (g) bendinde taşınmazlara ilişkin yetki açıkça sayılmıştır. Belediye meclisi veya encümen kararı olmaksızın belediye taşınmazları üzerinde belediye başkanı imzası ile tasarrufta bulunulamayacaktır.

Baz istasyonu kurulması için yer kiralaması, Belediye ile GSM operatörleri arasında mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılması gereken bir işlemdir. Belediyece yapılması gereken kiralama işleminin Belediye Şirketine bırakılması işlemi ve Şirketçe Belediyenin tasarrufundaki yerlerin izinsiz kullanımı yukarıda hüküm altına alınan mevzuat kapsamında mümkün değildir.

Belediye tasarrufunda olan yerlerin kiraya verilmesi neticesinde belediye-

nin gelir elde edeceği açıktır. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 71'inci maddesinde idare gelirlerinin tarh, tahakkuk ve tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması halinde kamu zararına neden olunacağı ifade edilmiştir. Baz istasyonu kurulması için yer kiralaması, Belediye ile GSM operatörleri arasında mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılması gereken bir işlemdir. Bu hususa uyulmaması nedeniyle de kamu zararına sebebiyet verildiğinden Dairemizin önceki kararında ısrar edilmesi sonucuna varılmıştır.

Bu nedenle, Belediye tasarrufunda bulunan yerin belediye başkanı tarafından verilen olurla mevzuata aykırı olarak belediye şirketi tarafından kiraya verilmesiyle uğranılan gelir kaybı sonucunda neden olunan kamu zararı tutarı ... TL'nin Belediye Başkanı (Üst Yönetici) ...'ya münferiden 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 53'üncü maddesi gereğince hüküm tarihinden itibaren işleyecek faizleri ile ödettirilmesine anılan Kanun'un 55'inci maddesi uyarınca işbu İlamın tebliğ tarihinden itibaren altmış gün içerisinde Sayıştay Temyiz Kurulu nezdinde temyiz yolu açık olmak üzere oy birliğiyle karar verildi."

3. SONUÇ

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Belediye Meclisinin görevlerinin sayıldığı 18'inci maddesinde, "Taşınmaz mal alınmasına, satımına, takasına, tahsisine, tah-

sis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın kamu hizmetinde ihtiyaç duyulmaması hâlinde tahsisin kaldırılmasına; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi otuz yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynı hak tesisine karar vermek" ve Belediye Encümeninin görevlerinin sayıldığı 34'üncü maddesinde "Taşınmaz mal satımına, trampasına ve tahsisine ilişkin meclis kararlarını uygulamak; süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek" şeklinde kiralamaya ilişkin düzenlemeler yer almıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ile belediyenin mülkü taşınmazların ve belediyenin tasarrufu altındaki kamuya ait alanların kiralanması işleminin yetkisi, üç yıla kadar olanlarda belediye encümeninde ve üç yıldan fazla olanlarda ise belediye meclisindedir.

Ancak, belediye tasarrufunda bulunan yerlerin mevzuata aykırı olarak belediye şirketi tarafından kiraya verilmesiyle uğranılan gelir kaybı sonucunda kamu zararına neden olunacağı açıktır. Yukarıda yer verilen Sayıştay kararı da bu yöndedir.

KAYNAKÇA

Gençay, F. D. (2018), "Belediye Şirketlerinin Hukuki Statüsü", TBB Dergisi, Sayı:134.

Kavruk, H. (2005), "Yerel Yönetim Şirketleri", Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik (Ed.), Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar – 1: Reform, Ankara: Nobel Yayınları

MEVZUAT FİHRİSTİ

28/04/2021 - 15/06/2021 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete'de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

KANUNLAR

- Kanun Adı** : **Sigortacılık İle Diğer Bazı Alanlara İlişkin Kanunlarda ve Bir Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**
- Kanun Tarihi ve No** : 20/05/2021 -7319
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 25/05/2021-31491
- Konusu** : 7319 sayılı Kanun ile;
22.4.1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanununda,
9.12.1994 tarih ve 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunu,
25.8.1999 tarih ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu,
28.03.2001 tarih ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu,
29.6.2001 tarih ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun,
10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu,
19.10.2005 tarih ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu,
3.6.2007 tarih ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu,
25.02.2020 tarih ve 7226 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
3.6.2011 tarih ve 642 sayılı Doğu Anadolu Projesi, Doğu Karadeniz Projesi ve Konya Ovası Bölgesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlıklarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamede değişiklik yapılmıştır.
- Kanun Adı** : **Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun**
- Kanun Tarihi ve No** : 3/06/2021 -7326
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09/06/2021-31506
- Konusu** : a) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren;

f) İl özel idarelerinin 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen ve vadesi 30/4/2021 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan asli ve fer'i amme alacakları,

g) Belediyelerin;

1) 213 sayılı Kanun kapsamına giren ve 30/4/2021 tarihinden (bu tarih dâhil) önceki dönemlere, beyana dayanan vergilerde bu tarihe kadar verilmesi gereken beyannamelere ilişkin vergi ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamları, 2021 yılına ilişkin olarak 30/4/2021 tarihinden (bu tarih dâhil) önce tahakkuk eden vergi (2021 yılına ilişkin tahakkuk eden emlak vergisi ile iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi hariç) ve bunlara bağlı vergi cezaları, gecikme faizleri, gecikme zamları, bunların dışında kalan ve 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen ve bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan asli ve fer'i amme alacakları,

2) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 97 ve mükerrer 97 nci maddelerine göre tahsili gereken ve vadesi 30/4/2021 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan ücret ve pay alacakları ile bunlara bağlı fer'i alacakları,

3) 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamındaki belediyelerin vadesi 30/4/2021 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan su, atık su ve katı atık ücreti alacakları ile bunlara bağlı fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacakları,

4) Büyükşehir belediyelerinin, 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun 11 inci maddesine göre vadesi 30/4/2021 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan katı atık ücreti alacakları ile bunlara bağlı fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil) alacakları,

ğ) 20/11/1981 tarihli ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun kapsamındaki büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerinin, vadesi 30/4/2021 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan su ve atık su bedeli alacakları ile bu alacaklara bağlı faiz, gecikme faizi ve gecikme zammı gibi fer'i (sözleşmelerde düzenlenen her türlü ceza ve zamlar dâhil)

alacakları,
h) Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarının (Yİ-KOB) vadesi 30/4/2021 tarihinden (bu tarih dâhil) önce olduğu hâlde bu Kanunun yayımı tarihi itibarıyla ödenmemiş bulunan ve 6183 sayılı Kanun kapsamında takip edilen asli ve fer'i amme alacakları, hakkında uygulanır.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 29.04.2021 – 31469
Konusu : 9/10/2005 tarihli ve 25961 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “salt çoğunluk” tanımı aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “Salt çoğunluk: Belli sayının yarısından fazla olan çoğunluğu,”
- Yönetmeliğin Adı** : **Memur Disiplin Yönetmeliği**
R.G. Tarih ve Sayısı : 30.04.2021 – 31470
Konusu : Disiplin kurullarının kuruluşunu, üyelerinin görev süresini, görüşme ve karar usulünü, hangi memurlar hakkında karar verebileceklerini, disiplin amirlerinin tayin ve tespitinde uygulanacak esasları, kurulların ve disiplin amirlerinin yetki ve sorumlulukları ile disiplin soruşturmalarına ilişkin usul ve esasları belirlenmiştir. (Konuyla ilgili dergimizin makaleler bölümünü incelemeniz yerinde olacaktır.)
- Yönetmeliğin Adı** : **Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Yönetmeliği**
R.G. Tarih ve Sayısı : 30.04.2021 – 31470
Konusu : Adli süreçte suç mağdurlarına ve adli desteğe ihtiyaç duyan kişilere sağlanacak hizmetler ile Cumhuriyet başsavcılıkları ve mahkemelere sunulacak hizmetlerin yerine getirilmesine dair görev, yetki ve sorumluluklar ile buna ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Elektrik Tesisleri Proje Yönetmeliğinde Değişiklik**
R.G. Tarih ve Sayısı : 10.05.2021 – 31480
Konusu : **Yönetmeliğin 1 inci maddesi:** “elektrik tesislerinin modern teknolojiye uygun tesis edilebilmesi için proje onay işlemlerinin, ilgili mevzuat, standart ve şartnamelere uygun olarak

yapılması veya yaptırılması, söz konusu tesislerin iletim veya dağıtım şebekelerine uyumlu olarak bağlanması, can, mal ve çevre emniyetinin sağlanması ile proje onaylarını, onaylı projelerine göre yapılan tesislerin kabul işlemlerini ve tutanak onayını yapacak kurum ve kuruluşların ve/veya elektrik dağıtım lisansı sahibi olanlar da dahil olmak üzere tüzel kişilerin yetkilendirilmesine ilişkin usul ve esasların belirlenmesidir.”

Aynı Yönetmeliğin 2 nci maddesinin birinci: “(1) Bu Yönetmelik; kurulacak veya tadil edilecek elektrik tesislerine ilişkin proje hazırlama ve onay işlemleri ile bu faaliyetleri yapacak kurum, kuruluş ve tüzel kişilerin belirlenmesi, yetkilendirilmesi, bunların hak ve yükümlülükleri ile onaylı projelerdeki tesislerin kabul işlemlerini ve tutanak onayını yapacak kurum ve kuruluşların ve/veya elektrik dağıtım lisansı sahibi olanlar da dahil olmak üzere tüzel kişilerin yetkilendirilmesine ilişkin usul ve esasları kapsar.” fıkrası şekilde değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 11.05.2021 – 31481

Konusu : 8/1/2018 tarihli ve 30295 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolu Taşıma Yönetmeliğinde değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikle Yönetmeliğinin 11 inci maddesine fıkra eklenmiştir. “(3) Bakanlık, salgın, olağanüstü hal, gerginlik, buhran, kriz dönemleri ile afet ve acil durumlarında; bu Yönetmelik kapsamında öngörülen uyarma, geçici durdurma ve iptal gibi müeyyideler ile taşıt yaşları, sözleşmeli taşıt oranları, yetki belgesi almanın diğer özel/genel şartları veya belirlenmiş sürelerin, azaltılmasına, artırılmasına veya durdurulmasına ilişkin geçici düzenlemeler yapabilir.” hükmü ile Bakanlık, salgın, olağanüstü hal, gerginlik, buhran, kriz dönemleri ile afet ve acil durumlarında düzenleme yetkisi verilmiş ve yönetmeliğin diğer maddelerinde de değişikliğe gidilmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Kamu Kurum ve Kuruluşları Personel Servis Hizmet Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**

R.G. Tarih ve Sayısı : 07.05.2021 – 31477

Konusu : 6/2/2004 tarih ve 2004/6801 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Kamu Kurum ve Kuruluşları Personel Servis Hizmet Yönetmeliğinin bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır. Yönetmeliğin 9 uncu maddesi ile “*Personel servis hizmeti ihdas ve işletme için izin*” başlıklı maddesinde değişiklik yapılmıştır.

- Yönetmeliğin Adı** : İzmir Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği
R.G. Tarih ve Sayısı : 03.06.2021 – 31500
Konusu : İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde plan, fen, sağlık ve sürdürülebilir çevre şartlarına uygun yapı ve yapılaşma ile projelendirmeye ve denetime ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Resmi Mühür Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
R.G. Tarih ve Sayısı : 02.06.2021 – 31499
Konusu : 8/8/1984 tarih ve 84/8422 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Resmi Mühür Yönetmeliğinin 1 incin maddesinin birinci fıkrasında *“kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında”* şeklinde değiştirilmiştir. Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin birinci fıkrasına (h) bendinden sonra gelmek üzere (ı) bendi: *“ı) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında Birlik Başkanı,”* fıkrası eklenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : Fiili Hizmet Süresi Zammı Uygulamasının Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
R.G. Tarih ve Sayısı : 11.06.2021 – 31508
Konusu : 27/9/2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Fiili Hizmet Süresi Zammı Uygulamasının Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan tablonun (13), (14), (16) ve (18) numaralı satırları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş.
- Yönetmeliğin Adı** : Çevre Denetimi Yönetmeliği
R.G. Tarih ve Sayısı : 12.06.2021 – 31509
Konusu : 9/8/1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu kapsamında çevrenin korunması için tesis veya faaliyetlere gerçekleştirilecek denetimlere, denetim yapacak personelin niteliklerine, ihlallerin tespitine ve idari yaptırım uygulamalarına ilişkin usul ve esasları düzenlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke Ve Standartlarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik
R.G. Tarih ve Sayısı : 12.06.2021 – 31509
Konusu : 10/6/2007 tarihli ve 26548 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İl Özel İdareleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmeliğin 9 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına üçüncü

cümleden sonra gelmek üzere aşağıdaki cümleler eklenmiştir. “Aktarma işlemi bir defadan fazla yapılabilir. Ancak bu şekilde yapılacak aktarmalarda her bir personel grubu için norm kadro ile kendi alt grubu için belirlenen kadro sayısının % 50’si aşamaz.” Hükmü ile birlikte EK – 1: Özel İdareler Tasnif Cetvellerinden “EK-3’ünde yer alan (I) Sayılı Liste: Müdür Kadro Unvanları listesi”, “EK – 4’ünde yer alan (I) Sayılı Kütük: Özel İdareler Memur Kadro Kütüğü” değiştirilmiştir.

TEBLİĞLER

- Tebliğın Adı** : **Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliğ**
R.G. Tarih ve Sayısı : 30.04.2021 – 31470
Konusu : 11/10/2001 tarihli ve 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasına yönelik olarak; müşteri kimliğinin doğrulanması amacıyla kullanılacak uzaktan kimlik tespiti yöntemlerine ilişkin usul ve esasları düzenlenmiştir.
- Tebliğın Adı** : **Kurumlar Vergisi Genel Tebliğ (Seri No: 1)’Nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 18)**
R.G. Tarih ve Sayısı : 25.05.2021 – 31491
Konusu : BuTebliğde, 11/11/2020 tarihli ve 7256 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 17 nci maddesiyle 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin üçüncü fıkrasından sonra gelmek üzere eklenen dördüncü fıkra ve aynı Kanunun 35 inci maddesiyle 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 32 nci maddesinde yapılan değişiklikler ile 4/2/2021 tarihli ve 31385 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 3490 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararının eki Kararın 2 nci maddesiyle yapılan düzenlemelere ve 15/4/2021 tarihli ve 7316 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun kurumlar vergisi oranında yapılan değişikliklerin uygulanmasına ilişkin açıklamalara yer verilmiş olup 1 seri no.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin ilgili bölümlerinde aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır.

- Tebliğın Adı** : **Tahsilat Genel Tebliği Seri: A Sıra No: 1’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri: A Sıra No: 13)**
- R.G. Tarih ve Sayısı:** 25.05.2021 – 31491
- Konusu** : Bu Tebliğde, 30/6/2007 tarihli ve 26568 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Tahsilat Genel Tebliği Seri: A Sıra No: 1’in bazı maddelerinde değişiklik yapılmıştır.
- Tebliğın Adı** : **Binalar İle Yerleşmeler İçin Yeşil Sertifika Uygulama Tebliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı:** 09.06.2021 – 31506 (Mükerrer)
- Konusu** : 23/12/2017 tarihli ve 30279 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Binalar ile Yerleşmeler İçin Yeşil Sertifika Yönetmeliği kapsamında; yeşil sertifika uzmanı, yeşil sertifika değerlendirme uzmanı, yeşil sertifika komisyonu ve değerlendirme kuruluşunun niteliklerini, eğitim ile ilgili hususları, yeşil bina ile yeşil yerleşmelerin değerlendirmesine ilişkin şartları kapsayan değerlendirme kılavuzlarını ve denetlemelere ilişkin usul ve esasları belirlemektir.
- Tebliğın Adı** : **Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 404)**
- R.G. Tarih ve Sayısı:** 11.06.2021 – 31508
- Konusu** : 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değerşiklik Yapılması Hakkında Kanunun geçici 28 inci maddesinin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlenmiştir. Tanımlamalarda “ c) Ecrimisil ertelenmesi: Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli turizm tesislerinin yatırımcıları ve işletmecilerinden bu faaliyetleri dolayısıyla Hazine taşınmazlarını izinsiz kullanımlarından dolayı 31/3/2020 tarihli ve 31085 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 398) ve 23/12/2020 tarihli ve 31343 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 401) kapsamında ertelenen bedeller hariç olmak üzere 1/1/2021 tarihi ile 31/12/2021 tarihi arasındaki dönemde tahsil edilmesi gereken ecrimisillerin ödeme sürelerinin başvuru şartı aranmaksızın 30/11/2022 tarihine kadar ertelenmesi ve bu alacakların ertelenen tarihe kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilmesini,” ve “f) **Kullanım bedeli ertelenmesi:** Kanunları uyarınca ilgili Bakanlıklar tarafından üzerinde turizm tesisleri yapılmak üzere adlarına kamu arazi tahsis edilen Kültür ve Turizm Bakanlığından belgeli yatırımcılar ve işletmecilerden; irtifak hakkı tesis edilip edilmediğine veya kullanma izni verilip verilmediğine bakılmaksızın Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 398) ve Milli Emlak Ge-

nel Tebliği (Sıra No: 401) kapsamında ertelenen bedeller hariç olmak üzere 1/1/2021 tarihi ile 31/12/2021 tarihi arasındaki dönemde tahsil edilmesi gereken kira, kesin izin, kesin tahsis, irtifak hakkı, kullanma izni, yararlanma, ilave yararlanma bedelleri ve hasılat paylarının ödeme sürelerinin başvuru şartı aranmaksızın 30/11/2022 tarihine kadar ertelenmesi ve bu alacakların ertelenen tarihe kadar herhangi bir zam veya faiz uygulanmadan tahsil edilmesini,”yeniden tanımlanmıştır.

- Tebliğin Adı** : **7326 Sayılı Kanununun 10 Uncu Maddesinin Altıncı Fıkrasına (Araç Muayenelerine) Dair Tebliğ (Seri No:1)**
- R.G. Tarih ve Sayısı :** 14.06.2021 – 31511
- Konusu** : 3/6/2021 tarihli ve 7326 sayılı Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun 9/6/2021 tarihli ve 31506 sayılı Resmî Gazetede yayımlanmıştır. Bu Tebliğ ile 7326 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin altıncı fıkrasının Bakanlığımıza verdiği yetkiye istinaden söz konusu fıkranın uygulamasına yönelik usul ve esaslar belirlenmiştir. Bu hükümlere göre, araç muayenelerinin ilgili yönetmelikte belirtilen sürelerde yaptırılması zorunludur. Ancak, araç muayenesinin süresi içerisinde yaptırılmaması halinde, muayenenin yapıldığı yılda geçerli olan muayene ücreti ile birlikte gecikilen her ay ve kesri için %5 fazla hesaplanması ve ilgisinden tahsil edilerek Kanunda düzenlenen sürede Hazine hesaplarına aktarılması gerekmektedir. 7326 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin altıncı fıkrası ile Kanunun yayımlandığı 9/6/2021 tarihine kadar muayene süresi geçtiği halde araç muayenelerini yaptırmamış olanların 31/12/2021 tarihine kadar (bu tarih dâhil) araç muayenelerini yaptırmaları durumunda, 2918 sayılı Kanununun 35 inci maddesi gereği hesaplanması gereken %5 fazla yerine 7326 sayılı Kanunun yayımlandığı tarihe kadar Yİ-ÜFE aylık değişim oranları, bu tarihten sonra aylık %0,75 oranı esas alınarak hesaplanacak tutarın muayene ücreti ile birlikte ödenmesi halinde söz konusu %5 fazlaların alınmayacağı düzenlenmiştir.

YARGI KARARLARI

AYM KARARI

ŞEHİR İÇİ YOLCU TAŞIMACIĞI DEVAM EDEN BU İMTİYAZIN İDARECE TEK TARAFLI OLARAK SONA ERDİRİLMESİ VE BELİRTİLEN GÜZERGÂHTA YOLCU TAŞIMA İŞİ İÇİN YENİ BİR İHALE YAPILMASI

ANAYASA MAHKEMESİ CAFER SEZGİN VE DİĞERLERİ BİREYSEL BAŞVURUSU¹

I. BAŞVURUNUN KONUSU

17.Başvurucular, Meclisin minibüs hatlarının üç yıllığına kiraya verilmek üzere ihaleye çıkarılmasına ve bu husustaki işlemleri yapması için Encümene yetki verilmesine dair 8/3/2016 tarihli ve 29 sayılı kararın iptali için ayrı ayrı dava açmıştır. Başvurucular benzer dava dilekçelerinde ...de Belediyenin belirlediği güzergâhta bedel karşılığı yolcu taşıma hakkının kendilerine 5/11/1987 tarihli Encümen kararı ile tanındığını iddia etmiştir. *Başvurucular 1987 yılından beri devam eden bu imtiyazın idarece tek taraflı olarak sona erdirilmesi ve belirtilen güzergâhta yolcu taşıma işi için yeni bir ihale yapılması yönündeki kararın hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür.*

18.Erzincan İdare Mahkemesi 12/10/2017, 13/10/2017, 19/10/2017, 15/11/2017, 16/11/2017 ve 24/11/2017 tarihlerinde her bir başvuru için ayrı ayrı vermiş olduğu kararlarda davaların reddine karar vermiştir. Mahkeme gerekçeli kararlarında;

i. 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15. maddesinin (f) ve (p) bentlerinde kent içi ulaşımın belediye görev ve sorumlulukları arasında sayıldığı, her türlü toplu taşıma sistemini kurma, kurdurma, işletme ve işletirme ile toplu taşıma araçları ve taksilerin sayısı ve güzergâhlarını belirlemenin ve buna bağlı olarak iptali istenen kararı almanın belediyenin yetkisinde olduğu tespitine yer verilmiştir.

ii. Kararda ayrıca komisyon görevinin 13/13/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 1. maddesi uyarınca kara yolunda can ve mal güvenliği yönünden trafik düzenini sağlamak ve trafik güvenliğini sağlayacak önlemleri almak olduğu, dolayısıyla belediyeye herhangi bir imtiyaz bedeli veya kira ücreti ödenmeden, her-

1 (Başvuru Numarası: 2018/20720) Karar Tarihi:7/4/2021 R.G. Tarih ve Sayı: 4/5/2021-31474

hangi bir ihale ve sözleşme yapılmadan bu komisyon tarafından verilen kararın lehine karar verilenler için müktesep hak teşkil etmeyeceğine işaret edilmiştir.

19. Anılan hükümler ayrı ayrı ilgilisi olan başvuruçular tarafından temyiz edilmiştir. Başvuruçular; temyiz dilekçelerinde yolcu taşıma hakkını yürürlükteki mevzuata göre aldıklarını, bu tahsisin devamına ilişkin kazanılmış hakları olduğunu ve tahsisi yapan aynı idare iken bu tahsisin hukuka aykırı olduğu iddiasıyla sona erdirilmesinin doğru olmadığını ileri sürmüştür. Danıştay Onüçüncü Daire 16/4/2018 tarihli kararlar ile mahkeme kararlarını onamıştır.

21. Başvuruçular 6/7/2018 ile 16/7/2018 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

V.İNCELEME VE GEREKÇE

a. Mülkün Varlığı

30. Mülkiyet hakkının ihlal edildiğinden şikâyet eden bir kimse, önce böyle bir hakkının var olduğunu kanıtlamak zorundadır. Bu nedenle öncelikle başvuruçunun Anayasa'nın 35. maddesi uyarınca korunmayı gerektiren mülkiyete ilişkin bir menfaate sahip olup olmadığı noktasındaki hukuki durumunun değerlendirilmesi gerekir (*Cemile Ünlü*, B. No: 2013/382, 16/4/2013, § 26; *İhsan Vurucuoğlu*, B. No: 2013/539, 16/5/2013, § 31).

31. Mülkiyet hakkı, özel hukukta veya idari yargıda kabul edilen mülkiyet hakkı kavramlarından farklı bir anlam ve kapsama sahip olup bu alanlarda kabul edilen mülkiyet hakkı, yasal düzenlemeler ile yargı içtihatlarından bağımsız olarak özerk bir yorum ile ele alınmalıdır (*Hüseyin Remzi Polge*, B. No: 2013/2166, 25/6/2015, § 31).

32. Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında "*Herkes, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir.*" denilmek suretiyle mülkiyet hakkı güvenceye bağlanmıştır. Anayasa'nın anılan maddesiyle güvenceye bağlanan mülkiyet hakkı, ekonomik değer ifade eden ve parayla değerlendirilebilen her türlü mal varlığı hakkını kapsamaktadır (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 20). Bu bağlamda mülk olarak değerlendirilmesi gerektiğinde kuşku bulunmayan menkul ve gayrimenkul mallar ile bunların üzerinde tesis edilen sınırlı ayni haklar ve fikrî hakların yanı sıra, icrası kabil olan her türlü alacak da mülkiyet hakkının kapsamına dâhildir (*Mahmut Duran ve diğerleri*, B. No: 2014/11441, 1/2/2017, § 60).

33. *Somut olayda başvuruçulara şehir içinde ücret karşılığı yolcu taşıma imtiyazı veren hat tahsisinin ilk olarak 1987 yılında yapıldığı, zaman içinde yapılan tahsislerle üye sayısının arttığı ve Komisyonun 29/12/1999 tarihli kararının üye sayısının son şeklini gösterdiği, başvuruçuların bir kısmının ilk tahsis kararı verilen kişiler, bir kısmının bu kişilerin mirasçısı ve diğer bir kısmının da bu kişilerden hattı devralan kişiler olduğu anlaşılmaktadır.* Anılan güzergâha ait hat tahsisi 5/11/1987 tarih-

li Encümen kararı ile gerçekleşmiştir. İhalesiz olarak gerçekleşen bu tahsisten sonra başvuru iptal tarihine kadar yolcu taşıma işini yapmıştır. İdare, aradan geçen bu uzun süre boyunca herhangi bir müdahalede bulunmadığı gibi işgaliye harcı ve benzeri ücretler karşılığında başvuru sahiplerine yer göstermiş ve faaliyetlerini kolaylaştıracak çeşitli imkânlar tanımıştır. İdarenin bu tutumu başvuru sahiplerinde uzun zamandan beri süregelen faaliyetlerini sürdürecekleri yönünde haklı bir beklenti oluşturmuştur. Dolayısıyla tahsislerin iptali şeklindeki müdahalenin başvuru sahipleri açısından öngörülebilir olduğunu söylemek mümkün değildir. Şehir içi yolcu taşımacılığı gelir getiren bir iş olup bu işin ancak adına tahsis bulunan kişiler tarafından yapılabildiği gözönünde bulundurulduğunda tahsisin başvuru sahipleri açısından şahsi bir hak ve ekonomik bir mal varlığı değeri ifade ettiği değerlendirilmelidir. Dolayısıyla başvuru konusu olayın koşulları altında minibüs hattı tahsisinin başvuru sahipleri yönünden Anayasa'nın 35. maddesi anlamında mülkiyet hakkı kapsamında *mülk* teşkil ettiği hususu tartışmasızdır.

b.Müdahalenin Varlığı ve Türü

34.Anayasa'nın 35. maddesinde bir temel hak olarak güvence altına alınmış olan mülkiyet hakkı; kişiye başkasının hakkına zarar vermemek ve yasaların koyduğu sınırlamalara uymak koşuluyla sahibi olduğu şeyi dilediği gibi kullanma, onun semerelerinden yararlanma ve ondan tasarruf etme olanağı veren bir haktır (*Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, B. No: 2013/817, 19/12/2013, §§ 28, 32). Dolayısıyla malikin mülkünü kullanma, onun semerelerinden yararlanma ve mülkü üzerinde tasarruf etme yetkilerinden herhangi birinin sınırlanması mülkiyet hakkına müdahale teşkil eder (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, B. No: 2014/1546, 2/2/2017, § 53).

35.Anayasa'nın 35. maddesi ile mülkiyet hakkına temas eden diğer hükümleri birlikte değerlendirildiğinde Anayasa'nın mülkiyet hakkına müdahaleyle ilgili üç kural ihtiva ettiği görülmektedir. Buna göre Anayasa'nın 35. maddesinin birinci fıkrasında herkesin mülkiyet hakkına sahip olduğu belirtilmek suretiyle *mülkten barışçıl yararlanma hakkına* yer verilmiş, ikinci fıkrasında da mülkten barışçıl yararlanma hakkına müdahalenin çerçevesi belirlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında genel olarak mülkiyet hakkının hangi koşullarda sınırlanabileceği belirlenmekle, aynı zamanda *mülkten yoksun bırakmanın* şartlarının genel çerçevesi de çizilmiştir. Maddenin son fıkrasında ise mülkiyet hakkının kullanımının toplum yararına aykırı olamayacağı kurala bağlanmak suretiyle devletin mülkiyetin kullanımını kontrol etmesine ve düzenlemesine imkân sağlanmıştır. Anayasa'nın diğer bazı maddelerinde de devlet tarafından mülkiyetin kontrolüne imkân tanıyan özel hükümlere yer verilmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki mülkten yoksun bırakma ve mülkiyetin düzenlenmesi, mülkiyet hakkına müdahalenin özel biçimleridir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, §§ 55-58).

36.Başvuru sahiplerinin mülkiyet hakkı kapsamında değerlendirilen minibüs hattı tahsisinin iptal edilmesinin -ücret karşılığı yolcu taşımacılığı yapma imkânını ortadan

kaldırıldığı dikkate alındığında- başvuruçuların ekonomik faaliyeti üzerinde olumsuz etkileri olacağı ve mülkiyet hakkına müdahale teşkil ettiği açıktır. Yolcu taşımacılığında belli bir standart oluşturabilmek ve bu sektörde faaliyette bulunmak isteyen kişiler için bir rekabet ortamı yaratmak amacıyla mevcut minibüs hattı tahsisinin iptaliyle sektörde yer almak isteyenler için ihaleye çıkmak şeklindeki müdahalenin -özellikle amacı dikkate alındığında- başvurunun mülkten barışçıl yararlanma hakkına ilişkin üçüncü genel kural çerçevesinde incelenmesi gerekir.

c.Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

38.Anayasa'nın 35. maddesinde mülkiyet hakkı sınırsız bir hak olarak düzenlenmemiş, bu hakkın kamu yararı amacıyla ve kanunla sınırlandırılabilirliği öngörülmüştür. Mülkiyet hakkına müdahalede bulunulurken temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılmasına ilişkin genel ilkeleri düzenleyen Anayasa'nın 13. maddesinin de gözönünde bulundurulması gerekmektedir. Anılan madde uyarınca temel hak ve özgürlükler, demokratik toplum düzeninin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olmaksızın Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Dolayısıyla mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin Anayasa'ya uygun olabilmesi için müdahalenin kanuna dayanması, kamu yararı amacı taşıması ve ayrıca ölçülülük ilkesi gözetilerek yapılması gerekmektedir (*Recep Tarhan ve Afife Tarhan*, § 62).

i.Kanunilik

39.Mülkiyet hakkına yönelik müdahalelerde ilk incelenmesi gereken ölçüt hukuka dayalı olma ölçütüdür. Bu ölçütün sağlanmadığı tespit edildiğinde diğer ölçütler bakımından inceleme yapılmaksızın mülkiyet hakkının ihlal edildiği sonucuna varılacaktır. Müdahalenin hukuka dayalı olması, iç hukukta müdahaleye ilişkin yeterince ulaşılabilir ve öngörülebilir kuralların bulunmasını gerektirmektedir (*Türkiye İş Bankası A.Ş. [GK]*, B. No: 2014/6192, 12/11/2014, § 44).

40.5393 sayılı Kanun'un 15. maddesinin muhtelif fıkralarında aralarında şehir içi yolcu taşımacılığı da olan hizmetlerin belediyelerin gözetiminde ve belediyelerin belirleyeceği koşullar içinde yapılacağı belirtilmiştir. Madde bu hizmetlerin doğrudan belediye tarafından yerine getirilebileceği gibi imtiyaz ya da ruhsat verme suretiyle de yerine getirilebileceğine amirdir. Öte yandan 2886 sayılı Kanun'un 13. maddesinde belediyelere ait ihalelerin ne şekilde yapılacağı açıklanmıştır. Somut olayda idare, 5393 sayılı Kanun'un 15. maddesi kapsamında belediye sınırları içindeki yolcu taşıma işini yeniden düzenlemiş ve bu amaçla mevcut minibüs hattı tahsisinin iptaline karar vermiştir. Belediye sınırları içinde yaşayan insanların ihtiyaçları ve bu ihtiyaçların ne şekilde yerine getirileceği hususu belediyelerin takdirindedir. Somut olayda derece mahkemeleri de 5393 sayılı Kanun'un 15. maddesi kapsamında yolcu taşımaya ilişkin imtiyazın belediye tarafından iptal edilebileceği yönünde karar vermiştir. Anaya-

sa Mahkemesinin hukuk kurallarının uygulanmasına yönelik şikâyetler bakımından görevi, bireysel başvurunun ikincillik doğası gereği sınırlıdır. Buna göre yolcu taşıma imtiyazının iptalinin kanuni bir dayanağının bulunmadığı söylenemeyeceğinden somut başvuruya konu müdahalenin kanuni bir dayanağının mevcut olduğu anlaşılmaktadır.

ii.Meşru Amaç

41.Anayasa'nın 13. ve 35. maddeleri uyarınca mülkiyet hakkı ancak kamu yararı amacıyla sınırlandırılabilir. Kamu yararı kavramı, mülkiyet hakkının kamu yararının gerektirdiği durumlarda sınırlandırılması imkânı vermekle, bir sınırlandırma amacı olmasının yanı sıra mülkiyet hakkının kamu yararı amacı dışında sınırlanamayacağını öngörerek ve bu anlamda bir sınırlama sınırı oluşturarak mülkiyet hakkını etkin bir şekilde korumaktadır (*Nusrat Külâh*, B. No: 2013/6151, 21/4/2016, § 53).

42.Yolcu taşıma faaliyeti sırasında yolcular, yayalar ve diğer araçları meydana gelebilecek tehlikelerden korumak, trafiğin güven içinde akışını sağlamak ve beldeye yaşayanların ulaşım ihtiyacını düzenli ve devamlı şekilde karşılamak amacıyla kural koymak ve mevcut kuralları günün gerekliliklerine ve değişen durumlara göre yeniden belirlemek belediyelerin görevi ve sorumluluğundadır. Öte yandan belediyelerin görev ve yetkileri kapsamındaki ve kanun ile üstlenmiş oldukları bu görevleri yerine getirebilmek için ihtiyaç duydukları parayı elde etme amaçlı olarak bedel karşılığı kişilere devretmesi de mümkündür. Belediyelerin bu yönde almış olduğu tedbirler esas itibarıyla belde halkına daha yaşanabilir bir ortam sağlamaya yönelik olup tedbirlerin meşru bir amacının olduğu tartışmasızdır.

iii.Ölçülülük

(1)Genel İlkeler

43.Ölçülülük ilkesi *elverişlilik*, *gereklilik* ve *orantılılık* olmak üzere üç alt ilkeden oluşmaktadır. *Elverişlilik* öngörülen müdahalenin ulaşılmak istenen amacı gerçekleştirmeye elverişli olmasını, *gereklilik* ulaşılmak istenen amaç bakımından müdahalenin zorunlu olmasını yani aynı amaca daha hafif bir müdahale ile ulaşılmamasının mümkün olmamasını, *orantılılık* ise bireyin hakkına yapılan müdahale ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir (AYM, E.2011/111, K.2012/56, 11/4/2012; E.2014/176, K.2015/53, 27/5/2015; E.2016/13, K.2016/127, 22/6/2016, § 18; *Mehmet Akdoğan ve diğerleri*, § 38).

44.Orantılılık ilkesi gereği kişilerin mülkiyet hakkının sınırlandırılması hâlinde elde edilmek istenen kamu yararı ile bireyin hakları arasında adil bir dengenin kurulması gerekmektedir. Bu adil denge, başvuruçunun şahsi olarak aşırı bir yüke katlandığının tespit edilmesi durumunda bozulmuş olacaktır. Müdahalenin orantılılığı değerlendirilirken bir taraftan ulaşılmak istenen meşru amacın önemi, diğer taraftan

da müdahalenin niteliği ile başvuruçunun ve kamu otoritelerinin davranışları gözönünde bulundurularak başvuruçuya yüklenen külfet dikkate alınacaktır (*Arif Güven*, B. No: 2014/13966, 15/2/2017, §§ 58, 60; *Osman Ukav*, B. No: 2014/12501, 6/7/2017, § 71).

45.İdarenin ölçülülük bağlamında *iyi yönetim* ilkesine uygun hareket etme yükümlülüğü bulunmaktadır. *İyi yönetim* ilkesi, kamu yararı kapsamında bir konu söz konusu olduğunda kamu otoritelerinin uygun zamanda, uygun yöntemle ve her şeyden önce tutarlı olarak hareket etmelerini gerektirir (*Kenan Yıldırım ve Turan Yıldırım*, B. No: 2013/711, 3/4/2014, § 68). Bu bağlamda idarelerin kendi hatalarının sonuçlarını gidermeleri ve bireylere yüklememeleri gerekir (*Reis Otomotiv Ticaret ve Sanayi A.Ş.* [GK], B. No: 2015/6728, 1/2/2018, § 100).

46.Ölçülülük yönünden dikkate alınması gereken bir başka husus da müdahalenin kişilere aşırı bir külfet yüklediği hâllerde idarenin ortaya çıkan bu durumu kişiler yönünden katlanılabilir kılan çözümler üretmesi ve bu kapsamda kişilere bu çözüm yollarını etkin olarak kullanma imkânının tanınmasıdır. Anayasa Mahkemesi bu kapsamda yapmış olduğu bir incelemede suçta kullanılan eşyanın müsadereyi nedeniyle mülkiyet hakkına yönelik müdahalenin ölçülü kabul edilebilmesi için *iyi niyetli* eşya malikine, müsadere edilen veya mülkiyeti kamuya geçirilen eşyaları -tehlikeli olmamaları kaydıyla- geri kazanabilme olanağının tanınması veya iyi niyetli malikin bu nedenle oluşan zararının tazmin edilmesi gerektiğine işaret etmiştir (*Bekir Yazıcı* [GK], B. No: 2013/3044, 17/12/2015, §§ 31-80).

(2)İlkelerin Olaya Uygulanması

47.Başvuru konusu olayda değişik tarihlerde başlamakla birlikte en geç 1999 yılından beri sahip olunan ve başvuruçulara şehir içi yolcu taşımacılığı yapma imtiyazını veren tahsisler 2014 yılında iptal edilmiştir. Bir kısım başvuruçucu için 1987 yılından, diğerleri için muhtelif tarihlerde olmakla birlikte en son olarak 1999 yılından beri süregelen yolcu taşımacılığının bu süre içinde kesintiye uğramadan devam ettiği de anlaşılmaktadır. İdare, şehir içi yolcu taşımacılığını yeniden düzenleme ve bu işten gelir sağlama yetkisi kapsamında imtiyazların iptaline karar vermiştir.

48.Somut olayda müdahalenin kamu yararı amacını gerçekleştirmeye *elverişli* olduğu açıktır. İdare, kanunla üstlenmiş olduğu görevleri yerine getirebilmek için ihtiyaç duyduğu mali kaynakları temin edebilmek amacıyla hat tahsislerini iptal ederek belirli bir süre için ihale ile oluşacak bedel karşılığında isteklilere devretmeyi kararlaştırmıştır. İptal edilen minibüs hattı tahsisinin ihalesiz bir ortamda verildiği ve hâlihazırda bu hatta çalışmak isteyebilecek kişilere de bu imkânın tanınması gerektiği nazara alındığında müdahalenin gerekli olmadığı söylenemez.Müdahalenin ölçülülüğünün değerlendirilmesi bakımından asıl önem taşıyan ölçüt *orantılılıktır*. Öngörülen tedbirin tahsis sahibini olağan dışı ve aşırı bir yük altına sokması durumunda

müdahalenin orantılı ve dolayısıyla ölçülü olduğundan söz edilemez. Bu durumda uygulanan tedbirle başvuruculara aşırı ve orantısız bir yük yüklenip yüklenmediğinin tespiti gerekmektedir.

49.Şehir içi yolcu taşımacılığına ilişkin imtiyaz sahibi olan başvurucuların bu imtiyazı herhangi bir bedel ödemeden ya da sembolik denilebilecek bir bedel karşılığında elde ettiği ve bu imtiyazın muhtelif olmakla birlikte en kısa süreli Kooperatif üyesi bakımından 15 yılı aşkın bir süreden beri devam ettiği açıktır. Ekonomik bir değer ifade etmekle mal varlığına dâhil olabilen bu kadar uzun süreli bir imtiyazın başvurucuların mülkiyet hakkı kapsamında olduğu da dikkate alınmalıdır. Mülkiyet hakkına yapılan bir müdahalenin ölçülü olabilmesi için ise bu müdahalenin keyfi ve öngörülemez nitelikte olmaması gerekir. 5393 sayılı Kanun'da imtiyazın 49 yılı aşmayan bir süre için verilebileceği düzenlenmiş olmakla iptal tarihinde bu sürenin dolmadığı açıktır. Ancak rekabet ortamı sağlanmadan ve önemli sayılabilecek bir bedel ödenmeden ihalesiz bir şekilde imtiyaz verilmiş, başvurucular da fiilen taşımacılık yaptıkları dönem içinde ya herhangi bir bedel ödemiş ya da ancak sembolik bir ödemede bulunmuştur. Bu şartlar altında şehir içi yolcu taşımacılığını düzenleme yetkisine sahip olan ve belde halkına karşı olan görevlerini yerine getirebilmek için ekonomik bir güce ihtiyaç duyan Belediyeden 49 yıllık sürenin sonuna kadar herhangi bir düzenleme yapmadan hareketsiz kalmasının beklenemeyeceği tartışmasızdır.

50.Bu bakımdan başvuruculara ait imtiyazın sona erdirilmesi genel anlamda haklı bir dayanağı bulunuyor ise de idarenin bu yetkisini ne şekilde kullandığı, bu yetkinin kullanılma zamanı, Kooperatif üyelerinin hazırlıklı olup olmadığı ve idarenin telafi edici önlemler alıp almadığı önem arz etmektedir. Somut olayda Belediye hakkında yapılan denetim sonrasında düzenlenen tutanak uyarınca işlem tesis etmiştir. Uzun yıllardan beri yolcu taşımacılığı imtiyazını elinde bulunduran başvurucular alınan karar öncesinde bilgilendirilmediğinden oluşacak yeni duruma kendilerini hazırlayabilmeleri yönünde bir imkân sahibi olmamıştır. İdarenin herhangi bir uyarı yapmadan ve geçiş süresi de öngörmeden bir anda almış olduğu karar ile başvurucuların toplu taşıma faaliyeti sona ermiştir. Başvurucuların bu kararın alınma sürecinde herhangi bir etkisi de olmamıştır. İdare, başvurucuların etki etmesinin mümkün olmadığı ve tek taraflı olarak almış olduğu kararla ekonomik bir değer teşkil eden imtiyazı kendisinin belirlediği bir zamanda iptal etmiş olup bu husus imtiyaz sahibi olan başvurucular yönünden öngörülemez bir durumdur. Öte yandan imtiyazı iptal eden idare, başvurucuların bu nedenle karşılaşacakları muhtemel zararların tazmini amacıyla herhangi bir tedbir almadığı gibi hak sahiplerine faaliyetlerini sürdürebilecekleri başka bir alan da göstermemiştir. Bütün bu hususlar bir araya geldiğinde imtiyaz sahiplerine iptal sonrasında oluşacak yeni duruma uyum göstermeleri için süre ve imkân tanınmadan, iptalin olası sonuçları hakkında herhangi bir önlem almadan ve daha da önemlisi iptalden önce buna ilişkin objektif koşullar belirlemeden imtiyazın sona erdirilmesi

bütün külfetin başvuruçulara yüklenmesi sonucunu doğurmuştur.

51.Sonuç olarak derece mahkemelerinin kamu makamlarının imtiyazın iptaliyle ilgili takdir yetkisinin önceden belirlenmiş ve öngörülebilir bir koşul veya ölçüt dik-kate alınmadan kullanılabileceği yönündeki yorumları, mülkiyet hakkı kapsamında korunması gereken bir menfaati bulunduğu kabul edilen başvuruçulara öngörülemez bir şekilde şahsi olarak aşırı ve orantısız bir külfet yüklemiştir. Bu sebeple başvuruçuların mülkiyet hakkı ile kamu yararı arasında olması gereken adil dengenin başvuruçular aleyhine bozulduğu sonucuna varılmıştır.

52.Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 35. maddesinde güvence altına alınan mülkiyet hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

YARGITAY KARARLARI

2886 SAYILI YASAYA GÖRE KİRALANANIN TAHLİYESİ¹

2886 sayılı Yasa hükümleri uyarınca yapılan ihalenin dayanak yapıldığı kira sözleşmesinin süre bitimi itibariyle sona erdiği ve sözleşmede yer alan idareye teslim edilmeksizin geçen her gün için cari yıl kira bedelinin %1'i oranında ceza uygulanacağına ilişkin hükmün geçerli olduğu gözetilerek alacak miktarının kiralananın tahliye edilmesi gereken tarihten tahliye tarihine kadarki dönem için hesaplanması gerektiği gözetilmelidir. (6098 s. TBK m.179)

YARGITAY KARARI

Davacı, 2886 sayılı Kanun gereği yapılan ihale neticesinde davalı ile aralarında 12.02.2010 başlangıç tarihli ve 5 yıl süreli kira sözleşmesinin imzalandığını, kira sözleşmesi gereğince davalı kiracının kiralananı 11.02.2015 tarihinde tahliye etmesi gerektiğini ancak kira sözleşmesi son bulmasına rağmen kiralananın 05.02.2016 tarihinde tahliye edildiğini belirterek kira sözleşmesinin ondördüncü maddesi gereğince hesaplanan TL'nin 05.02.2018 tarihinden itibaren işleyecek faiziyle birlikte davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı, kiralananın 19.02.2015 tarihinde teslim edilmesi istendiği halde davacı kiraya veren tarafından teslim alındığını, 30.03.2015 tarihinde teslim alındığını ileri sürerek davanın reddini istemiştir.

İlk Derece Mahkemesince, davacı tarafından davalıya 27.03.2015 tarihinde tah-

¹ T.C. Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi E:2019/4589, K:2020/1714, T:26.02.2020

liye için ek süre verildiği, bu sürenin 11.04.2015 tarihinde dolduğunu, davalının 11.07.2015 tarihinde kiralananı tamamen tahliye ettiği ve bu nedenle 12.04.2015 tarihi ile 10.07.2015 tarihleri arasındaki günler için cezai şart bedelinin hesaplanması gerektiği gerekçesiyle davanın kısmen kabulüne, TL cezai şart bedelinin dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan tahsiline karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesinin kararına karşı, taraflarca istinaf kanun yoluna başvurulmuştur. Bölge Adliye Mahkemesince, tarafların istinaf başvurusunun reddine karar verilmiş; Hüküm, taraflarca temyiz edilmiştir.

1- Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı bilgi ve belgelere, özellikle temyiz olunun bölge adliye mahkemesi kararında yazılı gerekçelere göre, davalının tüm, davacının sair temyiz itirazlarının reddi gerekir.

2- Davalının cezai şartın hesaplanması sırasında Mahkemece esas alınan başlangıç tarihine ilişkin temyiz talebine gelince;

Taraflar arasında düzenlenen 12.02.2010 yer teslim ve başlangıç tarihli ve 5 yıl süreli kira sözleşmesi konusunda herhangi bir uyuşmazlık bulunmamaktadır. Kira sözleşmesinin dayanağının 2886 sayılı Yasa hükümleri uyarınca yapılan ihale oluşturmaktadır. Sözleşmenin hususi şartlarının 14. maddesinde ise “kira süresinin sona ermesi veya sözleşmenin feshi halinde taşınmazın idareye teslim edilmeksizin geçen her gün için cari yıl kira bedelinin %1 oranında cezanın itirazsız olarak ödeneceği” düzenlenmesine yer verilmiştir. Kira sözleşmesinin 14. maddesindeki bu hüküm, T. B.K'nun 179 ve devam maddelerinde düzenlenen cezai şart niteliğindedir. **Cezai şart geçerli bir borcun yerine getirilmemesi veya eksik yerine getirilmesi ya da bir borcun yerine getirilmemesi veya eksik yerine getirilmesi ya da belli bir yerde belirli bir zamanda yerine getirilmemesi durumunda, borçlunun ödemesi gereken bir edimdir.** Tarafların serbest iradesi ile kararlaştırılan bu cezai şart geçerli olup tarafları bağlar. Kiraya veren İdare'nin kiracıya tahliye işlemlerini tamamlamak üzere süre vermiş olması, sözleşme ile kararlaştırılmış olan cezai şart alacağının tahsilinden vazgeçtiği anlamını taşımamaktadır.

Bu durumda Mahkemece, kira sözleşmesinin 2886 sayılı Yasa'nın 75. maddesi gereğince süre bitimi itibariyle sona erdiği ve sözleşmenin 14. maddesinde yer alan taşınmazın idareye teslim edilmeksizin geçen her gün için cari yıl kira bedelinin %1'i oranında cezanın uygulanacağına ilişkin hükmün geçerli olduğu gözetilerek, alacak miktarının kiralananın tahliye edilmesi gereken 12.02.2015 tarihinden kiralananın tahliye tarihi olan 11.07.2015 tarihine kadarki dönem için hesaplanması gerekirken, Mahkemece yazılı şekilde hüküm kurulmuş olması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

KİRA BEDELİ VE ECRİMİSİL²

Davalı kiraya veren tarafından davacı kiracıya teslim edilen taşınmaz her ne kadar davacı tarafından kullanılmışsa da bunun karşılığında tapu maliki hazineye karşı sorumlu tutulup, ecrimisil tazminatı talep edildiği anlaşılmalı mahkemece ecrimisil ödemelerine ilişkin belgeler dosyaya getirtirilerek davacının ödediği ecrimisil kira bedelini aşmamak kaydıyla ecrimisil dönemine isabet eden kira bedelinin iadesine karar verilmesi gerektiği gözetilmelidir. (6098 s. TBK m.309)

YARGITAY KARARI

Davacı, davalı tarafından yapılan ihaleyi kazanarak 14.06.2011 tarihli ve 3 yıl süreli kira sözleşmesi ile yıllık TL kira bedeli taşınmazı kiraladığını, yıllık kira bedelini ödediğini, taşınmazı kullanmakta iken Milli Emlak Dairesi Başkanlığı tarafından; dava konusu taşınmazda 1 yıl 6 ay 11 günlük süreyle fuzuli şağil olduğu gerekçesi ile TL ecrimisil tahakkuk ettirildiğini, ecrimisil ihbarnamesine itirazda bulunduğunu, itirazın reddedildiğini, davalı ... Belediyesinin yetkisi olmadığı halde taşınmazı ihaleye çıkardığını belirterek, davacıdan haksız olarak tahsil edilen TL kira bedelinin 13.06.2011 tarihinden itibaren işleyecek ticari temerrüt faizi ile birlikte tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı; ... *Belediyesi ile Maliye Hazinesi arasında yapılan protokolde yer alan haklarına istinaden davacının kullandığı yerin davacıya ihaleyle kiraya verildiğini*, idarenin söz konusu yer protokolün yürürlükte olduğunu düşünerek kiraya verdiğini, ihale sürecinde ve sonrasında dava dışı Maliye Hazinesi ile protokole ilişkin bir anlaşmazlık bulunmadığını, protokol süresinin bittiğinin belediyeye bildirdikten sonra davacıdan kira bedeli alınmadığını, davacının ecrimisil talebinden sonra sözleşmeyi fesih etmediğini, belediye tarafından açık teras alanı 192 m², kapalı kullanım alanı 190 m² olmak üzere toplam 382 m²lik alanın kiralandığını, davacının kiralanmamış 50 m²lik alanı kullanarak fazladan gelir elde ettiğini, ecrimisil ihbarnamesine konu alanın toplam 432 m² olduğunu, ...5. İdare Mahkemesinin 2013/644 Esas sayılı dosyasının bekletici mesele yapılarak sonucunun beklenilmesi gerektiğini belirterek davanın reddini dilemiştir.

Mahkemece, davanın kabulü ile TL kira bedelinin ödeme tarihi olan 13.06.2011 tarihinden itibaren işleyecek ticari temerrüt faizi ile birlikte tahsiline karar verilmiş, hüküm davalı tarafından temyiz edilmiştir.

(...)

Taraflar arasında kira sözleşmesi gereği kiralananın davacıya teslim edildiği, kira parasının davalı tarafından tahsil edildiği konusunda uyuşmazlık bulunmamaktadır. Kiraya verenin sözleşmeye konu şeyin maliki olması zorunlu değildir. Kira sözleşme-

2 T.C. Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi E:2018/4832, K:2019/9284, T:26/11/2019

si feshedilmediği veya sözleşmenin iptali davası açılmadığı sürece geçerlidir. Ancak bir üçüncü kişinin kiralanan üzerinde, kiracının hakkıyla bağdaşmayan bir hak ileri sürmesi durumunda kiraya veren, söz konusu hukuki ayıbı gidermek ve kiracının bu yüzden uğradığı zararları tazmin ile yükümlüdür. Kiraya verenin zapta karşı tekeffül borcu BK'nun 253. (6098 sayılı TBK'nun 309) maddesinde düzenlenmiştir. **Kiraya veren kiralananı her türlü maddi ve hukuki ayıptan ari olarak kiracının kullanımına sunmak ve kira müddetince bu hali ile muhafaza etmekle yükümlüdür. Üçüncü kişinin aynı bir hakka dayalı olarak kiralanan üzerinde ileri sürdüğü talepler davalı kiraya verinin tekeffülü altındadır.** Davacı her ne kadar taşınmazı kullanmışsa da bunun karşılığında tapu maliki hazineye karşı sorumlu tutulmuş ve ecrimisil tazminatı talep edilmiştir.

Bu durumda davacı, zapt dolayısıyla taraflar arasındaki kira sözleşmesini fesih edebilir. Ödediği kira bedelini geri isteyebilir. Ne var ki davacı bu dava ile kira sözleşmesinin feshini değil, talep edilen ecrimisilin ve davalıya ödediği kira bedelinin tahsilini istemektedir. Davacı, ödediği ecrimisili, kira bedellerini aşmamak kaydıyla, ödeme tarihinden itibaren talep edebilir.

Burada davalının borcu sebepsiz iktisaptan değil kira sözleşmesinin feshedebilir olmasından kaynaklanmaktadır. Davalı belediyenin sorumluluğu aldığı kira bedelini geçmemek üzere kiracı davacının ödediği ecrimisil parası ile sınırlıdır. Bu durumda; mahkemece ecrimisil ödemelerine ilişkin belgeler de dosyaya getirilerek davacının ödediği ecrimisil bedelini geçmemek kaydıyla ecrimisil dönemine isabet eden kira bedelinin iadesine karar verilmesi gerekirken, bu yönler gözetilmeksizin yanılığın gerekçeyle yazılı şekilde karar verilmesi doğru değildir.

Hüküm bu nedenle bozulmalıdır.

DANIŞTAY KARARLARI

TOPLU TAŞIMA VE ULAŞIM HİZMETLERİ¹

Olayda ise; *izinsiz taşımacılık yapan davacıya fiiline uygun olarak verilen cezanın yetkisiz mercii olan Zabıta Daire Başkanlığınca tesis edilmesi karşısında işlemde yetki yönünden hukuka uyarlık bulunmamakta olup, belirtilen gerekçe ile işlemin iptali gerektiğinden davanın reddine dair kararın bozulması gerektiği düşünülmektedir.*

TÜRK MİLLETİ ADINA

Hüküm veren Danıştay Sekizinci Dairesince işin gereği görüldü:

Dava, ...İli, Karacabey İlçesine kayıtlı (S) servis plakalı araç ile ...merkezde taşımacılık yaptığı tespit edilen davacıya 208 TL para cezası verilmesi ve aracının 15 gün meslek ve ticaretten men edilmesine ilişkin ...Büyükşehir Belediye Başkanlığı Zabıta Daire Başkanlığı'nın 03.03.2015 gün ve 25207 sayılı işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İdare Mahkemesince, *servis taşımacılığı yapan davacının, Karacabey Belediyesi'nden güzergah izin belgesi aldığı ve bu güzergah izin belgesinin de Karacabey Belediyesi sınırları içerisinde geçerli olduğu, ...Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde Karafatma Kavşağı Heykel Bölgesi'nde yapılan denetimde, davacının güzergah izin belgesi olmadan servis taşımacılığı yaptığı görüldüğünden yukarıda yer verilen mevzuat hükmü uyarınca ilgili belediyeden izin veya ruhsat almaksızın, güzergah izin belgesinde öngörülen yer dışında izinsiz servis taşımacılığı yaptığı anlaşılan davacının 5326 sayılı Kanun'un 19 ve 36. Maddeleri uyarınca 208 TL idari para cezası ile cezalandırılmasında ve aracının 15 gün süreyle trafikten men edilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.*

...Büyükşehir Belediyesi Taksi, Dolmuş, Minibüs, Servis Araçları ve Özel Toplu Taşıma Araçları Yönetmeliği'nin "U Tipi Güzergah İzin Belgesini" düzenleyen 15. maddesinde; "U Tipi Güzergah izin belgesiyle Öğrenci ve Personel servis taşımacılığı yapacak servis araçları UKOME Kurulunca belirlenecek güzergahlarda yolcu taşımacılığı yapabilir. Büyükşehirin Merkez İlçeleri dışında kalan ilçelere kayıtlı (S) plakalı servis araçları ile büyükşehir sınırları içindeki merkez ilçelerdeki Okul/İşyerlerine Öğrenci/Personel taşımacılığı yapılacaksa taşınan Öğrenci veya Personelin tamamının Servis Aracının kayıtlı bulunduğu İlçede ikamet etmesi zorunludur. Büyükşehir Merkez İlçeleri içinde Öğrenci ve Personel alınamaz" hükmüne, "Denetim" başlıklı 18. maddesinde; 5326 sayılı Kanununun 32. maddesine istinaden, 1608 sayılı Kanunun

1 T.C. Danıştay Sekizinci Daire, Esas No : 2016/4758, Karar No : 2021/423

1. Maddesine göre, bu Yönetmelik ile ilgili belirlenen emir ve yasakların ...Büyükşehir Belediyesi Emir ve Yasaklarını Belirleyen Zabıta Yönetmeliği'nde tanımlandığı, anılan Yönetmeliğin araçlar ile ilgili hususları düzenleyen 9. maddesinin 1. bendinde; araçların belirlenen güzergah dışında çalışamayacağı, 10. bendinde; güzergah izin belgesi hükümlerine tabi ise güzergah izin belgesi almadan çalışamayacağı, 11. bendinde; yapılan denetimler sırasında belgelerini ibraz etmek zorunda oldukları, 23. bendinde ise; belediyeden ruhsat veya izin belgesi almaksızın belediye sınırları dahilinde taşımacılık yaptığı tespit edilen tahdit kapsamı içinde veya dışında olan tüm araçlar hakkında işlem yapılarak, 5326 sayılı Kanununun 19. maddesi uyarınca 15 gün süreyle araçların otoparka çekileceği belirtilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden, davacı Şirkete ait plakalı araçla (U) tipi güzergah izin belgesi olmaksızın taşımacılık yapıldığının tespit edilmesi nedeniyle 5326 sayılı Yasa uyarınca davacıya 189,00 TL idari para cezası verilerek aracın otoparka çekilmek suretiyle 15 gün trafikten men edilmesi üzerine anılan işlemlerin iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Olayda; *davacıya (U) tipi güzergah izin belgesi olmadan faaliyette bulunduğu gerekçesiyle dava konusu işlemler tesis edilmiş ise de; dava konusu işleme dayanak olan ...Büyükşehir Belediyesi Taksi, Dolmuş, Minibüs, Servis Araçları ve Özel Toplu Taşıma Araçları Yönetmeliği'nin "U Tipi Güzergah İzin Belgesini" düzenleyen 15. maddesinde değişiklik yapılmasına ilişkin 19/06/2014 tarih ve 563 sayılı meclis kararının iptali istemiyle açılan davada; ...1. İdare Mahkemesin 7.5.2015 tarih, E:2014/1152, K:2015/562 sayılı kararıyla anılan Meclis kararının iptaline karar verildiği; kararın, Dairemizin, 08/02/2017 gün ve E:2015/11427 K:2017/621 sayılı kararı ile onandığı görülmekte olup, **yargı kararı ile hukuka aykırı bulunarak iptal edilen Yönetmelik hükmü dayanak alınarak tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna varılmıştır.***

Bu itibarla, hukuka aykırı bulunarak iptal edilen düzenleme esas alınarak tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmamakla, davanın reddine dair kararda da hukuki isabet görülmemektedir. Açıklanan nedenlerle; ...2. İdare Mahkemesinin temyize konu kararının bozulmasına, dosyanın yeniden bir karar verilmek üzere anılan Mahkemeye gönderilmesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 15 (onbeş) gün içerisinde kararın düzeltilmesi yolu açık olmak üzere, 28/01/2021 tarihinde esasta oybirliği, gerekçede oyçokluğu ile karar verildi.

ÇEVREYİ KİRLETENLER VE ÇEVREYE ZARAR VERENLERİN, MEYDANA GELEN ZARARDAN DOLAYI KUSUR ŞARTI ARANMAKSIZIN SORUMLU OLDUKLARI²

Dava Konusu İstem: ... mevkiinde, davacının kaptanı olduğu “...” isimli tanker, çarpışma sonucu hasar alan tankından nafta yükünün sızmasından dolayı çevre kirliliğine sebebiyet verdiğiinden bahisle, 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 20. maddesinin 1. fıkrasının (1) bendinin 1. alt bendi uyarınca-TL para cezası verilmesine ilişkin 02/07/2015 günlü, 1123 sayılı Sahil Güvenlik Komutanlığının idari yaptırım kararının iptali ve ödenen bedelin ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte iadesi istemiyle açılmıştır.

Bu itibarla, davacının kaptanı olduğu “...” isimli tankerin, çarpışma sonucu hasar alan tankından nafta yükünün sızmasından dolayı çevre kirliliğinin oluşması nedeniyle 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun 20. maddesinin 1. fıkrasının (1) bendinin 1. alt bendi uyarınca para cezası verilmesine ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık, dava konusu işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet görülmemiştir.

BELEDİYE MECLİSİNİN YETKİSİNİ ENCÜMEN YERİNE GETİRMESİ³

Belediyenin yetki ve imtiyazları arasında yer alan toplu taşıma araçlarının güzergahlarını belirleme ve güzergah izin belgesi verme yetkisinin Belediye Meclisine ait olduğu anlaşıldığından belediye encümeni tarafından tesis edilen davacı kooperatifin güzergah izin belgesinin iptali ve aynı güzergahın başka bir kooperatife verilmesine yönelik dava konusu işlemlerde hukuka uygunluk görülmediği hakkında.

² T.C. Danıştay Altıncı Daire Esas No : 2019/19161 Karar No : 2019/15436

³ T.C. Danıştay Sekizinci Daire, Esas No : 2013/7811, Karar No : 2019/4338

SAYIŞTAY KARARLARI

TAŞITLARIN BAKIM ONARIM VE YAKIT GİDERİ¹

Herhangi bir kiralama sözleşmesi kapsamında yer almayan Belediye şirketine ait taşıtların bakım ve onarım giderlerinin Belediye bütçesinden ödenmesine ilişkin olarak; (...)

Söz konusu araç kiralama hizmet alım işinin süresi bitmesine rağmen, kiralamalara ilişkin sözleşmenin yenilenmemesi ve bu araçların herhangi bir sözleşme olmadan bakım ve onarım masraflarının Belediyeden karşılanması yukarıda yer verilen mevzuata aykırılık teşkil etmektedir.

Yapılan bu harcama usul yönünden yukarıda yer verilen mevzuata aykırı olsa da, 2016, 2017, 2018 ve 2019 (ilk üç aylık) yıllarında araç kiralamasının sermayesinin tamamı Belediyeye ait olan aynı şirketten sözleşmeye dayalı olarak yapıldığı ve 2019 yılının son dokuz ayında Belediye tarafından yapılmış ve bedeli ödenmiş herhangi bir başka taşıt kiralama sözleşmesinin bulunmadığı, ayrıca anılan araçların bu süre içerisinde *Belediye haricinde başka bir iş kapsamında kiralamasının yapıldığına dair herhangi bir tespit olmadığı, araçların dokuz aylık dönem boyunca kiralama sözleşmesi yapılmadan belediye hizmetlerinde kullanıldığı, ilgili belgelerden anlaşılmaktadır.*

5018 sayılı Kanun'un 71'inci maddesinde kamu zararı; "kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır." şeklinde tanımlanmıştır.

Rapora konu olan işlemde, Belediye açısından kamu kaynağında eksilmeye neden veya artışa engel olunmasından bahsetmek mümkün görülmemektedir.

Bu itibarla, Belediye ile Belediye şirketi arasında herhangi bir taşıt kiralama sözleşmesi olmadığı halde Belediye şirketine ait taşıtların akaryakıt giderlerinin Belediye bütçesinden ödenmesi sonucunda kamu zararı oluşmadığından,TL ile ilgili olarak ilişilecek husus bulunmadığına, oy birliğiyle karar verildi.

TEMSİL, AĞIRLAMA VE TÖREN GİDERİ²

Belediyesi yöneticilerine mesleki yeterlilik, liderlik ve yöneticilik alanlarında eğitim ve danışmanlık hizmeti veren Akademisyen'a ait ulaşım, konaklama ve yemek giderlerinin, söz konusu hizmet alımına ait Sözleşmelerde öngörülmediği halde bütçeden karşılanması

1 Sayıştay 8. Dairesi 16.03.2021 tarih ve 208 sayılı Kararı

2 Sayıştay 3. Daire 22.04.2021 tarih ve 382 sayılı Kararı

(...)

.... Belediyesi tarafından yukarıda bahsedilen maddenin (1) bendi kapsamında eğitim ve danışmanlık hizmeti satın alınmış ve Belediye adına İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı ile hizmeti sunacak olan Akademisyen arasında vetarihli iki adet Sözleşme imzalanmıştır. Söz konusu Sözleşmelerin 3 üncü maddelerinde de Kurumun yükümlülüklerine yer verilmiş ve adı geçen hizmet sunucusuna sadece eğitim bedeli ödenmesi öngörülmüş olup bu kapsamda bahse konu hizmet bedeli olarak iki ayrı Sözleşmede öngörülen tutarların (..... +) toplamı olan TL ödenmiştir. Dolayısıyla, Sözleşmeye konu hizmet bedeline ilave olarak Akademisyen'a ait ulaşım, konaklama ve yemek giderlerinin Belediye bütçesinden ödenmesine imkan bulunmamaktadır.

Dolayısıyla temsil, ağırlama ve tören giderleri kapsamında yapılan söz konusu ödemelerin mevzuata uygunluğu için seminere katılanlara seminer ücreti gibi bir ödeme yapılmaması yani idare ile seminere katılan konuşmacılar arasında maddi menfaate dayalı bir ilişkinin bulunmaması şartı aranmıştır. Sonuç olarak, imzalanan sözleşmeler ile öngörülen hizmet bedeli dışında Akademisyenlehine yapılan her türlü ödeme;

5018 sayılı Kanununun 71 inci maddesinin birinci fıkrasında; “*kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması*” şeklinde tanımlanan kamu zararına sebebiyet vermekte ve aynı maddenin ikinci fıkrasında kamu zararı oluşturan durumlar arasında sayılan “İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması”, “Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması” ve “Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması” kapsamına girmektedir.

Zira eğitim ve danışmanlık hizmet işinin bedeli üzerinde bir ödeme gerçekleşmiş, bu ilave ödeme karşılığında Belediye için mal alımı veya iş ve hizmet yaptırılması gibi bir durum söz konusu olmamış ve nihayetinde temsil ağırlama ve tören giderlerinin kapsamı mevzuata aykırı olarak genişletilmiştir.

(...) müştereken ve müteselsilen, 6085 sayılı Sayıştay Kanununun 53 üncü maddesi gereği işleyecek faiziyle birlikte ödettirilmesine, oy birliğiyle karar verildi.

BELEDİYE ARAÇLARINA KESİLEN TRAFİK CEZA ÖDEMESİ³

Belediye bütçesinden, plaka numaralı araçlara kesilen trafik cezaları ve ceza faiz tutarlarının,- plakalı aracın muayene gecikme zammının, - plaka

3 Sayıştay 3. Dairesi 23.02.2021 tarih 375 sayılı Kararı

numaralı aracın muayenesiz trafiğe çıkarılması nedeniyle kesilen trafik cezası ile trafikten men edilerek otoparka çekilmesi nedeniyle yediemin garaj ücretinin,ödenmesi nedeniyle TL olarak sorgu konusu edilen ancak sorgu eki tablodaki toplama hatasının giderilmesi sonucu TL olduğu anlaşılan kamu zararı iddialarıyla ilgili olarak dosyada mevcut bilgi ve belgeler değerlendirilmiştir.

14.07.1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Kişisel sorumluluk ve zarar” başlıklı 12 nci maddesinde;

“Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmâl veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.

Zararların ödettilmesinde bu konudaki genel hükümler uygulanır. Ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararlar, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödenir.”

13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun “Araçların muayenesi” başlıklı 34 üncü maddesinde;

“Trafikte çıkarılacak motorlu araçların teknik şartlara uyup uymadığı ekonomik yapıları da, dikkate alınmak suretiyle belirli zamanlarda muayene edilerek tespit edilir.

Bu Kanuna göre, yaptırılması zorunlu olan mali sorumluluk sigortası geçerli teminat tutarları üzerinden yaptırılmamış araçlar, muayeneye alınmazlar. Motorlu araçların muayenelerinin, yönetmelikte belirtilen süreler içinde yaptırılması zorunludur

...”

hükümleri yer almaktadır.

Bununla birlikte, 03.07.2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun belediye giderlerinin düzenlendiği 60 ıncı maddesinde, trafik cezası, gecikme zammı, gecikme faizi, idari para cezasına yer verilmediğinden söz konusu giderlerin belediye bütçesinden ödenmesi mümkün değildir.

Ancak yapılan incelemede muhtelif araçlara ilişkin olarak belediye şoförlerinin kusur ve ihmalleri sonucu ortaya çıkan trafik ve idari para cezalarının, muayene gecikme zammının ve muayenesiz aracın trafikten men edilmesi sonucu oluşan yediemin garaj ücretinin belediye bütçesinden ödendiği anlaşılmıştır.

10.12.2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 71 inci maddesinin birinci fıkrasında kamu zararı; “kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ih-

mallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması” şeklinde tanımlandıktan sonra devamındaki ikinci fıkranın (g) bendinde de; “Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması” kamu zararının belirlenmesinde esas alınacak durumlar arasında sayılmıştır

Ayrıca, 19.10.2006 tarihli ve 26324 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “Kamu zararının belirlenmesi” başlıklı 6 ncı maddesinin (g) bendinde; kamu idaresinin yükümlülüklerinin mevzuatına uygun bir şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle kamu idaresine faiz, tazminat, gecikme zammı, para cezası gibi ek mali külfet getirilmesinin, (ğ) bendinde ise; mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılmasının kamu zararı olduğu ifade edilmiştir.

Dolayısıyla; trafik ve idari para cezaları, muayene gecikme zammı ve muayenesiz aracın trafikten men edilmesi sonucu oluşan yediemin garaj ücretinin belediye bütçesinden ödenmesi kamu zararına sebebiyet vermektedir.

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 45730004-010.06.01/ .954968
Konu : Kişisel Verilerin Korunması Hakkında

20.05.2021

GENELGE
2021/10

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : 30.02.2020 tarihli ve 27482 sayılı yazımız.

İlgi (a) yazımız ile son yıllarda teknolojiadaki gelişmelere paralel olarak vatandaşlarımıza daha hızlı ve kolay hizmet sunabilmek için belediyelerimiz tarafından birçok hizmetin internet üzerinden yapıldığı, bununla birlikte hizmetlerin elektronik ortamda uygulanmasının hizmetin daha ulaşılabilir hale gelmesini temin ederken aynı zamanda kişisel verilerin güvenliğinin sağlanması hususunda bazı tedbirlerin de alınmasını gerekli kıldığı; bazı belediyelerimize ait emlak vergisi veya bildirim bilgisini sorgulama internet sayfası üzerinden sadece kimlik bilgileri girilerek vatandaşlarımızın emlak vergisi bilgilerine ulaşıldığı, bu durumun kişisel verilerin korunması hususunda mağduriyetlere sebep olabileceğinden dolayı, vatandaşlarımızın kişisel verilerinin korunması ve yaşanabilecek mağduriyetlerin giderilmesini teminen, başta emlak vergisi sorgulama ekranları olmak üzere belediyelerin internet sitesi üzerinden verilen hizmetlerde kişisel verilerin korunmasını sağlayacak kısa mesaj onayı ve benzeri güvenlik tedbirlerinin alınması gerektiği belirtilmiş olup valiliklerce bütün belediyelerin bilgilendirilmesi ve uygulamaların titizlikle takip edilmesi hususu talimatlandırılmıştır.

Bakanlığımıza intikal eden bilgi ve belgelerden, belediyelerin elektronik ortamda sunduğu hizmetlerinden bazıları için uygulanan hızlı sorgulama ya da borç ödeme uygulamalarında sadece tek bir bilgi girilerek kişilerin borç bilgisine ulaşılabilirdiği; bazı durumlarda ise kişiye ait isim ya da taşınmaza ilişkin bilgilere erişim mümkün olmasa da borca ilişkin bilgiye erişim sağlanabildiği tespit edilmiştir.

Bilindiği üzere, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 12 nci maddesinde yer alan "(1) Veri sorumlusu;

- Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek,
- Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek,
- Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak,

amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır.

...” şeklindeki hüküm ile veri sorumlularının veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri açıklanmakta ve mezkûr Kanun’un 18 inci maddesinde ise 12 nci maddede öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerin ihlalinin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılacağı ve sonucun Kurula bildirileceği hüküm altına alınmaktadır.

Bu itibarla 6698 sayılı Kanuna uygun olarak belediyeler, bağlı idareler ve belediyelerin üyesi olduğu mahalli idare birliklerinin hizmetlerinin elektronik ortamda sunumu esnasında internet sitesi üzerinden verilen hizmetlere ilişkin kişisel verilerin korunmasını sağlayacak ve yaşanabilecek mağduriyetleri giderecek her türlü teknik ve idari tedbirlerin alınması, mezkûr hizmetlerin üyelik ve şifre, kısa mesaj onayı, iki kademeli kimlik doğrulama kontrolü ve benzeri güvenlik tedbirleri ile sisteme giriş yapılması sureti ile gerçekleştirilmesi, hızlı sorgulama ya da borç ödeme uygulamalarında sadece tek bir bilgi girilerek kişilerin borç bilgisine ulaşılabilme uygulamasının terk edilmesi ve borca ilişkin bilgilere yalnızca ilgilisi tarafından erişim sağlanması hususunda gereken tedbirlerin alınması gerekmektedir.

Konuya ilişkin İliniz dâhilindeki belediyeler, bağlı kuruluşları ve belediyelerin üyesi olduğu mahalli idare birliklerinin bilgilendirilmesi ve uygulamaların Valiliğinizce titizlikle takip edilmesi hususlarında;

Gereğini önemle rica ederim.

Murat KURUM
Bakan

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 23258470/ 841354
Konu : Yurtdışı Çıkışlar

21/04/2021

GENELGE
2021/6

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Yurtdışı ilişkiler” başlıklı 74 üncü maddesinde, “Belediye, belediye meclisinin kararına bağlı olarak görev alanıyla ilgili konularda faaliyet gösteren uluslararası teşekkül ve organizasyonlara, kurucu üye veya üye olabilir.

Belediye bu teşekkül, organizasyon ve yabancı mahallî idarelerle ortak faaliyet ve hizmet projeleri gerçekleştirebilir veya kardeş kent ilişkisi kurabilir.

Birinci ve ikinci fıkra gereğince yapılacak faaliyetlerin, dış politikaya ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak yürütülmesi ve önceden Çevre ve Şehircilik Bakanlığının izninin

alınması zorunludur.” hükmüne ve “Diğer kuruluşlarla ilişkiler” başlıklı 75 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde ise “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kamu yararına çalışan dernekler, Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınmış vakıflar ve 7/6/2005 tarihli ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu kapsamına giren meslek odaları ile ortak hizmet projeleri gerçekleştirilebilir. Diğer dernek ve vakıflar ile gerçekleştirilecek ortak hizmet projeleri için mahallin en büyük mülki idare amirinin izninin alınması gerekir.” hükmüne yer verilmiştir.

Aynı Kanun’un “Belediyenin giderleri” başlıklı 60 ıncı maddesinde ise “Yurt içi ve yurt dışı kamu ve özel kesim ile sivil toplum örgütleriyle birlikte yapılan ortak hizmetler ve proje giderlerini” belediyelerin gider kalemleri arasında sayarak bu çerçevede harcama yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda, belediyelerin yurt içinde veya yurt dışındaki şahıs, şirket, vakıf, dernek ve benzerleri ile yürütecekleri ortak faaliyet veya hizmet projeleri kapsamında yurt dışında düzenleyecekleri her türlü faaliyete ilişkin izin verme iş ve işlemleri Bakanlığımızca yürütülecektir.

Söz konusu iş ve işlemlerin Bakanlığımızca değerlendirilip sonuçlandırılması için makul süre göz önünde bulundurularak belediyelerin;

1. Yurt içinde veya yurt dışındaki şahıs, şirket, vakıf, dernek ve benzerleri ile yürütecekleri ortak faaliyet veya hizmet projelerine ilişkin imzalanmış protokol metinlerini,

2. Kanun’un 75 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen mahallin en büyük mülki idare amirinden alınan izin yazısını,

3. Yurt dışında yapılacak faaliyete ilişkin faaliyete katılacakların bilgilerinin de yer aldığı meclis kararını,

4. Yurt dışında yapılacak faaliyetin konusunu, süresini, taraflarını, hedefini, amacını, sağlayacağı muhtemel yararları ve maliyetini içerecek bilgi notunu,

Bakanlığımıza göndermeleri gerekmektedir.

Ayrıca, belediyelerin seçilmiş ve atanmış personeli ile diğer belediye personelinin yurt dışı görevlendirilmelerinde aşağıdaki esaslara uyulması gerekli görülmüştür.

1. Belediyelerin bütçelerinden kendi görev ve hizmet konuları dışında harcama yapılamayacağından, görev ve hizmetle ilişkisi olmayan konular için yurt dışı görevlendirme yapılmayacaktır.

2. Görevlendirmeler; azami tasarruf ilkelerine uygun olarak, asgari sayıda personel ve asgari süreler için yapılacaktır.

3. Görevlendirmeler için belediye meclisinden karar alınacaktır.

4. Toplantı, kongre, seminer, panel vb. organizasyonlar ile kardeş şehir ilişkileri nedeniyle yapılacak görevlendirmelerde, organizasyonu düzenleyen kuruluş (belediye, belediye birliği veya uluslararası kuruluş vb.) veya resmi makamlar tarafından yapılmış davet yazıları aranacaktır.

5. Yurt dışı görevlendirmeler ve temaslar hakkında belediye meclisine ilk toplantıda bilgi verilecektir.

6. Görevlendirilen personele 6245 sayılı Harcırah Kanunu hükümlerine göre harcırah (yol+yevmiye) giderleri dışında herhangi bir ödeme yapılmayacaktır.

Bilgilerini ve konunun iliniz dâhilindeki belediyelere duyurularak uygulamanın bu esaslara göre yürütülmesinin sağlanması hususunda gereğini önemle rica ederim.

Murat KURUM

Bakan

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 45730004-010.06.01/932078

Konu : Çocuk Oyun Alanları Hakkında

DAĞITIM YERLERİNE

Bakanlığımıza iletilen bilgi ve belgelerin incelenmesi neticesinde bazı belediyelerce, alışveriş merkezleri vb. yerlerde bulunan ve 3-6 yaş arası çocuklara hizmet veren “çocuk oyun alanlarının” İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin 32 nci maddesinin altıncı fıkrası kapsamında “elektronik oyun merkezi” olarak değerlendirilerek resmî ve özel okul binalarına ve ilk ve orta öğretim öğrencilerinin barındığı öğrenci yurtları ile anaokullarına en az yüz metre uzaklıkta mesafe şartı arandığı, mesafe şartını taşımayan yerlerin ruhsatlandırılmadığı anlaşılmıştır.

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanunu'nun 7 nci maddesinde kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makineleri ile video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu yerler elektronik oyun yeri olarak tanımlanmakta ve bunların umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılacağı belirtilmektedir. Yine 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 61 inci maddesi ile 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'nun 4 üncü maddesi uyarınca elektronik oyun merkezlerinin okul binalarından kapıdan kapıya en az 100 metre uzaklıkta bulunmasının zorunlu olduğu hüküm altına alınmaktadır.

Aynı doğrultuda İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'te de kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zekâ geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makineleri ile video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerlerinin örgün eğitim kurumları, özel öğretim kursları, yükseköğretim hariç öğrenci yurtları ile anaokullarının bina ve tesisleri kapıdan kapıya en az yüz metre uzaklıkta bulunmasının zorunlu olduğu hüküm altına alınmış; aynı Yönetmeliğin eki (EK-1)'de yer alan “Sihhî Müesseseler İçin Sınıflarına ve Özelliklerine Göre Aranacak Nitelikler” kısmının “E- Kahvehane, Kır Kahvesi, Oyun Salonu, İnternet Salonu, Çay Bahçesi, Çay Ocağı ve Benzeri İşyerleri” bölümünün “d) Oyun yeri” alt bölümünde “oyun yeri”ni bilgi ve maharet artırıcı, beden veya zeka geliştirici nitelikteki oyunların oynandığı işyerleri olarak tanımlayarak bu gibi yerlerde ortak hükümlere ilave olarak aranılacak özel şartlar düzenlenmiştir.

Bu itibarla; içinde başkaca bilgi ve maharet artırıcı, beden veya zekâ geliştirici nitelikteki oyunların oynandığı elektronik oyun alet ve makineleri ile video ve televizyon

oyunları bulunmayan, jeton veya madeni para benzeri nesnelere ile çalışan ve belirli yaş grubundaki (3-6) çocukların velileri nezaretinde belirli süre kullanması suretiyle zaman geçirdikleri cihazların bulunduğu iş yerleri elektronik oyun merkezi kapsamında bulunmamaktadır. Dolayısıyla alışveriş merkezleri vb. yerlerde bulunan ve sıhhi müessese kapsamında yer alan bu gibi yerlerin Yönetmelikte sayılan bina veya tesisler ile arasında bir mesafe şartı aranmadan ruhsatlandırılması gerekmektedir.

Konunun İliniz dâhilindeki tüm yetkili idarelere duyurularak uygulamanın yukarıda açıklandığı şekilde yürütülmesi hususunda;

Bilgilerini ve gereğini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 7118846/622.02/854521

28/04/2021

Konu : GÖRÜŞ (..... Düğün Salonu Hk.)

.....BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: 30.03.2021 tarihli ve 4315 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile Belediyeniz sınırları içerisindeMahallesi..... Mevkii (Pafta.....Parsel:.....) adresinde lokanta işyeri çalıştırılarak lokanta olarak faaliyette bulunan işyerine havuz başı açık düğün salonu açma talebinde bulunduğu, Belediyeniz İmar ve Şehircilik Müdürlüğü ile ... Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünden görüş istendiği, verilen görüşlerde “3572 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile İşyeri Açma Ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri çerçevesinde “ Açık Düğün Salonu” yapılmasına yönelik ruhsat işlemlerinin idarenizce değerlendirilmesi gerektiği” denildiği belirtilerek söz konusu adreste havuz başı açık düğün salonu açılıp açılmayacağı konusunda Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere sıhhi ve gayri sıhhi işyerleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesine dair iş ve işlemler, 10/08/2005 tarih ve 25902 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik hükümleri kapsamında yürütülmektedir.

Mezkur Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (t) bendinde; “İşyeri: Ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin ya da girişimin icrasına

tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan, kara ya da su üzerindeki açık veya kapalı alanda bulunan sabit ya da mobil yerleri” hükmü, “İşyerlerinde aranacak genel şartlar” başlıklı 5 inci maddesinin (c) bendinde “**Özel yapı şeklini gerektiren sinema, tiyatro, düğün salonu, otel, hamam, sauna; ekmek fırını ile akaryakıt, sivilaştırılmış petrol gazı, sivilaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğal gaz istasyonu için yapı kullanma izin belgesinin alınmış olması,**” hükmü, “İşyeri açılması” başlıklı 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.” hükmü ile üçüncü fıkrasında “İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2’de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur.” hükmü yer almaktadır.

Aynı Yönetmeliğin 5 inci maddesinde işyerlerinde aranılacak ortak şartlar ile EK-1/H listesinde Tiyatro, Sinema, Düğün Salonları, Sirk, Lunaparklar ve Gösteri Merkezleri için aranacak şartlar düzenlenmiştir.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’unun geçici birinci maddesinin 14 üncü fıkrasında “**Bu Kanunla mahalleye dönüşen köylerde, bu Kanunun yayımlandığı tarih itibarıyla 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununa göre oluşturulan Ulusal Adres Bilgi Sistemine kayıtlı veya Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından uydu fotoğraflarıyla tespit edilen, entegre tesis niteliğinde olmayan tarım ve hayvancılık amaçlı yapılardaki işletmeler ile bu yerlerde oturanların ihtiyaçlarını karşılayacak bakkal, manav, berber, fırın, kahve, lokanta, pansiyon, tanıtım ve teşhir büfeleri, yerleşim yeri halkı tarafından kurulan ve işletilen kooperatifler işletme ruhsatı almış sayılır. Bu işletmelerin bulunduğu binalar ile konutlardan, bu Kanunun yayımlandığı tarihe kadar bitirilmiş olanlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı veya belediye ya da üniversiteler tarafından fen ve sanat kuralları ile ilgili mevzuat hükümlerine uygun yapıldığı tespit edilenler ruhsatlandırılmış sayılır. Ayrıca bu yapılar elektrik, su ve bunun gibi kamu hizmetlerinden yararlandırılır. Ancak; bu fıkranın öngördüğü uygulamaların özel kanun hükümlerine aykırı olması durumunda, özel kanun hükümleri geçerlidir.**” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; düğün salonu ruhsatının düzenlenebilmesi için söz konusu yapının yapı kullanma izin belgesinin alınmış ve düğün salonu olarak işlenmiş olması gerektiği, açık hava düğün salonu yapılacak alanda İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelikte düğün salonları için aranan şartların karşılanması halinde ruhsatlandırılabilceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 7118846/622.02/911992

05/05/2021

Konu : GÖRÜŞ (Parsel Bazlı Vergi Değeri Tespiti Hk.)

.....BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: a..... Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünün 30.04.2021 tarihli ve 884005 sayılı yazısı.

b) 29.04.2021 tarihli ve 19929 sayılı yazınız.

İlgi yazılar ile 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'na dayalı olarak yayımlanmış olan Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük'ün "Arsa vergi değerlerinin takdiri" başlıklı 3 üncü bölümünün 26 ncı maddesinde belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak arsa ve arazilerin vergi değerlerinin eşit ve adil olarak değerlendirildiği, bu değerlendirmeler sırasında 2021/1 Seri No'lu Emlak Vergisi Kanunu İç Genelgesinin dikkate alındığı, ancak cadde ve sokaklarda bulunan taşınmazların değer açısından eşit durumda olmamaları nedeni ile bazı mahallelerde ada/parsel bazlı değerlendirme yapıldığı, takdir komisyonu üyelerince yapılan bu değerlendirme konusunda tereddüt olduğu belirtilerek kanun, tüzük ve uygulamalar çerçevesinde aynı cadde ve sokak üzerinde bulunan değer açısından birbirinden farklı olan taşınmazların ada/parsel bazlı olarak nasıl değerlendirileceğine ilişkin Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun "Vergi Değeri" başlıklı 29 uncu maddesinde "(Değişik: 7/3/2002-4751/2 md.) Vergi değeri;

a) Arsa ve araziler için, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin hükümlerine göre takdir komisyonlarınca arsalar için her mahalle ve arsa sayılacak parsellenmemiş arazide her köy için cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeler (turistik bölgelerdeki cadde, sokak veya değer bakımından farklı olanlar ilgili valilerce tespit edilecek pafta, ada veya parseller), arazide her il veya ilçe için arazinin cinsi (kıraç, taban, sulak) itibarıyla takdir olunan birim değerlere göre,

b) Binalar için, Maliye ve Bayındırlık ve İskan bakanlıklarınca müştereken tespit ve ilân edilecek bina metrekare normal inşaat maliyetleri ile (a) bendinde belirtilen esaslara göre bulunacak arsa veya arsa payı değeri esas alınarak 31 inci madde uyarınca hazırlanmış bulunan yönetmelik hükümlerinde yararlanılmak suretiyle,

hesaplanan bedeldir.

Vergi değeri, mükellefiyetin başlangıç yılını takip eden yıldan itibaren her yıl, bir önceki yıl vergi değerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca aynı yıl için tespit edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılması suretiyle bulunur.

33 üncü maddeye (8 numaralı fıkra hariç) göre mükellefiyet tesisi gereken hallerde vergi değerinin hesaplanmasında, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 49 uncu maddesinin (b) fıkrasına göre belirlenen arsa ve arazi birim değerleri, takdir işleminin yapıldığı yılı takip eden ikinci yıldan başlamak suretiyle her yıl, bir önceki yıl birim değerinin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümleri uyarınca aynı yıl için tespit edilen yeniden değerlendirme oranının yarısı nispetinde artırılması suretiyle dikkate alınır.

(Değişik dördüncü fıkra: 16/6/2009-5904/33 md.) Vergi değerinin hesabında bin liraya, verginin hesaplanmasında ise bir liraya kadar olan kesirler dikkate alınmaz.

Cumhurbaşkanı, bu maddede belirtilen artış oranını sifra kadar indirmeye veya yeniden değerlendirme oranına kadar artırmaya yetkilidir. Cumhurbaşkanı bu yetkisini, 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 95 inci maddesi uyarınca belirlenen belediye grupları itibarıyla farklı oranlar tespit etmek suretiyle de kullanabilir.” hükmü,

Anılan Kanun’un “Vergi dairesince yapılacak işlem” başlıklı 31 inci maddesinde “(Değişik: 17/7/1972- 1610/21 md.)

(Birinci fıkra Mülga: 4/12/1985- 3239/141 md.)

Vergi değerlerinin takdirinde şehir ve köylerin tabii, iktisadi ve bölgesel şartlarına göre nazara alınacak piyasa bedeli, maliyet bedeli, kira veya yıllık istihsal değeri gibi normlar ile uyulacak usul ve esaslar, mükelleflerden ve üçüncü şahıslardan istenecek bilgiler Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirtilir.

(Üçüncü ve dördüncü fıkralar Mülga: 4/12/1985 - 3239/141 md.)” hükmü,

Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük’ün “Takdirde esas” başlıklı 26 ncı maddesinde “Arsaların vergi değeri, metrekare itibarıyla takdir olunur.

Vergi değerinin takdirinde aşağıdaki hususlar da göz önünde bulundurulur:

1. İşyerlerine ve meskun yerlere uzaklık ve yakınlığı ve ulaştırma durumu,
2. Bulunduğu meydan, sahil, cadde ve sokak itibarıyla mevki,
3. Su, elektrik, havagazı ve kanalizasyon gibi belediye hizmetlerinin gelmiş olup olmadığı,
4. Hangi nevi bina inşaatına müsait olduğu,
5. İmar ve istikamet planındaki durumu,
6. Bina ve inşaat sahası büyüklüğü,
7. Topografik durumu.” hükmü,

213 sayılı Vergi Usul Kanunu’nun taktirdir komisyonlarının kuruluşunu düzenleyen 72 nci maddesinde “(Değişik: 4/12/1985-3239/5 md.)

Arsalara ait asgari ölçüde birim değer tespitinde takdir komisyonu; belediye başkanı veya tevkil edeceği memurun başkanlığı altında belediyenin yetkili bir memuru ile defterdarın, vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde ise vergi dairesi başkanının

görevlendireceği iki memur, tapu sicil müdürü veya tevkil edeceği bir memur ve ticaret odasının seçilmiş bir üye (ilgili olduğu arsalarla ilişkin takdir komisyonlarına organize sanayi bölgesini temsilen bir üye) ile ilgili mahalle ve köyün muhtarından kurulur.

Araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitinde takdir komisyonu, valinin başkanlığı altında defterdar, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı il müdürü ile il merkezlerindeki ticaret ve ziraat odalarından seçilmiş birer üyeden kurulur.

b) 72 nci maddenin ikinci fıkrasına göre kurulan takdir komisyonu: 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca arsalar için her mahalle ve arsa sayılacak parsellenmemiş arazide her köyün cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeleri (Turistik bölgelerde değer bakımından farklı olanlar ilgili valilerce tespit edilecek pafta, ada veya parsel) itibariyle asgari ölçüde birim değer tespit etmekle görevlidir.

c) 72 nci maddenin üçüncü fıkrasına göre kurulan takdir komisyonu: 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca her il veya ilçe için arazinin cinsi (Kıraç, taban ve sulak) itibariyle asgari ölçüde birim değer tespit etmekle görevlidir.

(b) ve (c) fıkralarına göre yapılacak değer tespitinde, Emlak Vergisi Kanununun 31 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan normlardan ve bu maddeye göre hazırlanmış bulunan yönetmelik hükümleri ile gerektiğinde bilirkişiden yararlanılır.” hükmü, “Emlak vergisine ait bedel ve değerlerin tespiti, ilanı ve kesinleşmesi” başlıklı mükerrer 49 uncu maddesinde “(Değişik: 3/4/2002-4751/1 md.)

a) Maliye ve Bayındırlık ve İskan bakanlıkları 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu maddesi hükmü ile aynı Kanunun 31 inci maddesi uyarınca hazırlanan yönetmelik hükümlerine göre bina metrekare normal inşaat maliyet bedellerini, uygulanacağı yıldan dört ay önce müştereken tespit ve Resmî Gazete ile ilân eder.

Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği bu bedellere karşı Resmî Gazete ile ilânını izleyen onbeş gün içinde Danıştayda dava açabilir.

b) Takdir komisyonlarının arsalarla ve araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin dört yılda bir yapacakları takdirler, tarh ve tahakkuk işleminin (Emlak Vergisi Kanununun 33 üncü maddesinin (8) numaralı fıkrasına göre yapılacak takdirler dahil) yapılacağı sürenin başlangıcından en az altı ay önce karara bağlanarak, arsalarla ait olanlar takdirin ilgili bulunduğu il ve ilçe merkezlerindeki ticaret odalarına, ziraat odalarına ve ilgili mahalle ve köy muhtarlıkları ile belediyelere, araziye ait olanlar il merkezlerindeki ticaret ve ziraat odalarına ve belediyelere imza karşılığında verilir.

Büyükşehir belediyesi bulunan illerde takdir komisyonu kararları, vali veya vekalet vereceği memurun başkanlığında, defterdar veya vekalet vereceği memur, vali tarafından görevlendirilecek tapu sicil müdürü ile ticaret odası, serbest muhasebeci mali müşavirler odası ve esnaf ve sanatkârlar odaları birliğince görevlendirilecek birer üyeden

oluşan merkez komisyonuna imza karşılığında verilir. Merkez komisyonu kendilerine tebliğ edilen kararları onbeş gün içinde inceler ve inceleme sonucu belirlenen değerleri ilgili takdir komisyonuna geri gönderir. Merkez komisyonunca farklı değer belirlenmesi halinde bu değerler ilgili takdir komisyonlarınca yeniden takdir yapılmak suretiyle dik-kate alınır.

(İptal birinci cümle: Anayasa Mahkemesinin 31/5/2012 tarihli ve E.: 2011/38, K.: 2012/89 sayılı kararıyla) (...) Vergi mahkemelerince verilecek kararlar aleyhine onbeş gün içinde Danıştaya başvurulabilir.

Kesinleşen asgari ölçüde arsa ve arazi birim değerleri, ilgili belediyelerde ve muhtarlıklarda uygun bir yere asılmak suretiyle tarh ve tahakkukun yapıldığı yılın başından Mayıs ayı sonuna kadar ilân edilir.

Cumhurbaşkanı bu fıkrada yer alan dört yıllık süreyi sekiz yıla kadar arttırmaya veya iki yıla kadar indirmeye yetkilidir.

...” hükmü,

Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının 19.03.2021 tarihli ve 2021/1 Seri No’lu Emlak Vergisi Kanunu İç Genelgesinde;

3. Arsa takdirleri; arsalar ve arsa sayılacak parsellenmemiş araziler için 2022 yılına ait emlak vergi değeri ilgili belediyelerce; takdir komisyonları tarafından arsalar için her mahalle ve arsa sayılacak parsellenmemiş araziye sınırları içerisinde bulunduran her köy için cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeler itibarıyla takdir olunan birim değerlere göre hesaplanacaktır. Turistik bölgelerde, valilerce tespit edilecek pafta, ada veya parsellere ait 2022 yılı emlak vergisi değerinin hesabı da bu esasa göre yapılacaktır.

...

IV. ARSALARA AİT TAKDİRLERDE UYULACAK ESASLAR

...

2. Arsalara ait asgari ölçüde birim değerlerinin tespiti, mahalleler ve arsa sayılacak parsellenmemiş araziye sınırları içinde bulunduran köyler itibarıyla yapılacaktır. Her mahalle veya köyün cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeleri için ayrı ayrı değer tespit edilecektir.

3. Turistik bölgelerde, değeri emsallerine nazaran yüksek bulunan pafta, ada veya parseller müstakilen değerlemeye tabi tutulacaktır. Bu gibi yerlerde; cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeler için yapılacak takdirlerin, söz konusu pafta, ada veya parsellerin dışında kalan bölümler için geçerli olacağı tabiidir.

4. Turistik bölgelerde, hangi pafta, ada veya parsellerin müstakilen değerlemeye tâbi tutulacağı ilgili valilerce tespit edilecektir.

5. Arsalara ait asgari ölçüde birim değer takdirleri cadde ve sokaklar itibarıyla yapılacaktır.

6. Arsa sayılacak parsellenmemiş araziye ait asgari ölçüde birim değer takdirleri ise değer bakımından farklı bölgeler itibarıyla yapılacaktır.

7. Değer bakımından farklı bölge deyimi; her mahalle veya her köy sınırları içinde bulunan arsa sayılacak parsellenmemiş arazilerin değerlerindeki farklılıklara göre gruplara ayrılmasını ifade etmektedir.

8. Değer bakımından farklı bölgelerin tespitinde aşağıda belirtilen hususlar dikkate alınacaktır.

...

g) Kadastro yapılmamış olan yerlerde yapılacak değer bakımından farklı bölge tespitlerinde, bu bölgelerin mevki isimlerinin belirtilmesi yanında, varsa tabii sınırları da takdir komisyonu kararlarında gösterilecektir.

...

h) Değer bakımından farklı bölgelerin tespitinde, imar planlarından, hâlihazır haritalardan, kadastral haritalardan, çevre düzeni plan ve haritalarından, ilgili kuruluşlardaki diğer bilgi ve belgelerden faydalanılacaktır.

...

13. Asgari ölçüde arsa birim değer tespitleri, 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 31 inci maddesinde yer alan normlardan ve bu maddeye göre hazırlanmış bulunan 15/3/1972 tarihli ve 14129 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Emlak Vergisine Matrah Olacak Vergi Değerlerinin Takdirine İlişkin Tüzük hükümlerinden (Tüzük madde 26, 29, 30, 31, 32) yararlanılarak ilgili cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgelerdeki arsa bedellerinden metrekare fiyatı en düşük olanlar dikkate alınmak suretiyle gerçekleştirilecektir.

...

15. Asgari ölçüde değer tespitinde esas, her bir cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgedeki tüm arsalar için tek bir değer tespit edilmesidir. Ancak, turistik bölgelerde valilerce tespit edilecek parseller için ayrı değer tespiti yapılabilecektir.

20. Takdir komisyonlarınca tespit edilecek asgari ölçüdeki arsa metrekare birim değerleri dört yıl süreyle (Cumhurbaşkanınca dört yıllık takdir süresi uzatılmadığı veya kısıtılmadığı takdirde) geçerli olacaktır. Ancak, vergi değerini tadil eden sebeplerin bulunması nedeniyle mükellefiyet tesisi gereken hallerde, vergi değerinin hesabında, söz konusu değerler gelecek yıllarda yeniden değerlendirme oranının yarısı (Cumhurbaşkanı bu oranı yeniden değerlendirme oranının tamamı olarak belirleme yetkisine sahip bulunmaktadır.) nispetinde artırılarak dikkate alınacağından, değer tespiti yapılırken ileriye yönelik muhtemel değer artış ve azalışı gibi faktörler üzerinde durulmayacaktır. **Buna göre, takdirler, takdir işlemlerinin yapıldığı tarihteki (2021 yılındaki) cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgedeki en düşük değerli arsanın asgari ölçüdeki birim değerine göre gerçekleştirilecektir.**

...” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinde, takdir komisyonları tarafından arsalar için her mahalle ve arsa sayılacak parsellenmemiş arazide her köy için cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgedeki en düşük değerli arsanın birim değerine göre asgari ölçüdeki arsa birim değeri takdirinin yapılacağı, turistik bölgelerdeki cadde, sokak veya değer bakımından farklı olanlar ilgili valilerce tespit edilecek pafta, ada veya parseller itibarıyla yapılabileceği ve sonuç olarak mezkûr 2021/1 sayılı İç Genelgede de belirtildiği üzere; (a) arsalar ile ilgili olarak her mahalle için cadde ve sokak ölçüğüne göre, (b) parsellenmemiş arazilerle ilgili olarak değer bakımından farklı bölgeler ölçüğüne göre, değer bakımından farklı bölge deyi-min mahalle veya köy sınırları içinde bulunan arsa sayılacak parsellenmemiş arazilerdeki değer farklılığını ifade ettiğini, (c) turistik bölgelerde olmak üzere cadde, sokak veya değer bakımından farklı olanların ilgili valilerce tespit edilecek pafta, ada veya parseller itibarıyla, asgari ölçüde arsa metrekare birim değeri takdirinin yapılabileceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437/ 622.02/818759

22/04/2021

Konu: GÖRÜŞ (Belediye Gelirleri Hk.)

.....BAKANLIĞINA
(.....Başkanlığı)

İlgi : 05.03.2021 tarih ve E.29241 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile Belediye Başkanlığının 20.01.2021 tarihli ve 395 sayılı yazılarının incelenmesinden 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun 97 nci maddesi uyarınca Belediyeye aitBütçe İçi İşletmesi fiyat tarifesinin her yıl belediye meclisi tarafından belirlendiği, 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1 inci maddesi kapsamında belediyelerce üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği ticari indirimler yapılabilmesinin mümkün olduğu, bu kapsamda söz konusu işletme için geçerli olan fiyat tarifesi dışında özel seyahat acenteleri ile yapacakları sözleşmeler doğrultusunda komisyon ücretine denk gelecek şekilde, belirli

bir oranda indirim uygulayarak acentenin keseceği fatura karşılığında ödeme yapmayı planladıkları, bu sayede yılın büyük bir bölümünde düşük doluluk oranına sahip olan bütçe içi işletmenin doluluk kapasitesini arttırarak belediyelerine daha yüksek gelir sağlanmasının amaçlandığı ve planlanan bu yüzdesel indirim oranının 4736 sayılı Kanun'un 1 inci maddesi doğrultusunda işletmecilik gereği yapılması gereken ticari indirim olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceği ve belediyelerinin böyle bir indirim oranı belirleyip belirleyemeyeceği hususlarında Başkanlığınızdan görüş talep edildiği, mahalline verilecek görüşe esas olmak üzere de Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 2 nci maddesinde "Aşağıda belirtilen idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür:

a) (Değişik: 1/6/2007-5680/1 md.) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler.

..." hükmü

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Meclisin görev ve yetkileri" başlıklı 18 inci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde "Bütçe içi işletme ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışı ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek." hükmü,

Yine aynı Kanun'un "Belediyenin gelirleri" başlıklı 59 uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde "Belediye meclisi tarafından belirlenecek tarifelere göre tahsil edilecek hizmet karşılığı ücretler." hükmü bulunmaktadır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Ücrete tabi işler" başlıklı 97 nci maddesinde; "Belediyeler bu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet (...) için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Belediye'ye tekel olarak verilmiş işler kendi özel hükümlerine tabidir." hükmü belediye meclislerinin görev ve yetkisindedir.

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliğinde (Seri No: 31) "Belediyelerin harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaları mümkün bulunmakla beraber, ücretlerin hizmetten faydalananlardan yapılan hizmetin maliyeti göz önünde bulundurulurken adalet, eşitlik ve genellik prensiplerine uygun olarak tespit edilmesi gerekmektedir." denilerek belediye meclislerince tarife belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken hususlar düzenlemiştir.

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 1 inci maddesindeki; "Genel bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idareler, bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvenlik kuruluşları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile müesseseleri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmeler, özel bütçeli kuruluşlar, özelleştirme işlemleri tamamlanıncaya kadar, 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanuna tâbi kuruluşlar ve özel hukuk hükümlerine tâbi, kamunun çoğunluk hissesine sahip olduğu kuruluşlar, kamu banka ve kuruluşları ile bunlara bağlı iş yerleri ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarının üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmaz.

Cumhurbaşkanı birinci fıkra hükmünden muaf tutulacak kişi veya kurumları tespit etmeye yetkilidir.

..." hükmü ile ücrete tabi hizmetlerden hangi amaçlarla indirim yapılacağı ve bu hizmetlerden muaf tutulacak kişi veya kurumları tespit etmeye Cumhurbaşkanının yetkili olduğu belirtilmiştir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinde, belediyelerin harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için yapılan hizmetin maliyeti de göz önünde bulundurularak adalet, eşitlik ve genellik prensiplerine uygun olarak belediye meclislerince tarife belirleyebilecekleri, işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulayamayacakları;

Bununla beraber bütçe içi işletmenin ücret tarifesi belirlenirken işi yapacak özel seyahat acentesinin 4734 sayılı Kanun kapsamında belirlenmesi ve üretilen hizmeti maliyetinin altına düşürmemek kaydıyla, bu acentelerin gruplar halinde getireceği müşterilere farklı indirim oranlarının tespit edilmesinin işletmecilik gereği yapılan ticarî indirimler olarak değerlendirilmesinin mümkün olduğu mütalaa edilmektedir.

Bilgilerini arz ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı: 7118846/622.02/928524

07/05/2021

Konu: GÖRÜŞ (İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatı Hk.)

.....VALİLİĞİNE
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)

İlgi: 28.04.2021 tarihli ve 868372 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile ili ilçesi mahallesi mevki No:1 (1154, 1148, 1170 ve 1171 numaralı parseller) adresindeki termal kaplıca tesislerinin işletmeciliğini yapan firmasının işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyet gösterdiği, söz konusu tesislerde yer alan işyerlerinin ruhsatlandırılması hakkında Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Genel esas" başlıklı 3 üncü maddesi "Herhangi bir saha, her ölçekteki plan esaslarına, bulunduğu bölgenin şartlarına ve yönetmelik hükümlerine aykırı maksatlar için kullanılamaz." hükmünü,

"Yapı" başlıklı 20 nci maddesi "Yapı:

- Kuruluş veya kişilerce kendilerine ait tapusu bulunan arazi, arsa veya parsellerde,
- Kuruluş veya kişilerce, kendisine ait tapusu bulunmamakla beraber kamu kurum ve kuruluşlarının vermiş oldukları tahsis veya irtifak hakkı tesis belgeleri ile, İmar planı, yönetmelik, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılabilir." hükmünü,

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu'nun "III - Kat mülkiyetinin ve kat irtifakının niteliği" başlıklı 3 üncü maddesinin üçüncü fıkrası "Kat irtifakı arsa payına bağlı bir irtifak çeşidi olup, yapının tamamı için düzenlenecek yapı kullanma izin belgesine dayalı olarak, bu Kanunda gösterilen şartlar uyarınca kat mülkiyetine resen çevrilir. Bu işlem, arsa malikinin veya kat irtifakına sahip ortak maliklerden birinin istemi ile dahi gerçekleştirilebilir." hükmünü,

"C) Kat mülkiyetinin kurulması" başlıklı 12 nci maddesi "Kat mülkiyetinin kurulması için, anagayrimenkulün kat mülkiyetine çevrilmesi hususunda o gayrimenkulün maliki veya bütün paydaşlarının aşağıda yazılı belgeler ile birlikte tapu idaresinde istemde bulunması gerekir:

- Anagayrimenkulde, yapı veya yapıların dış cepheler ve iç taksimatı bağımsız bölüm, eklenti, ortak yerlerinin ölçüleri ve bağımsız bölümlerin konum ve büyüklüklerine göre hesaplanan değerleriyle oranlı arsa payları, kat, daire, iş bürosu gibi nevi ile bun-

ların birden başlayıp sırayla giden numarası ve bağımsız bölümlerin yapı inşaat alanı da açıkça gösterilmek suretiyle, proje müellifi mimar tarafından yapılan, yetkili kamu kurum ve kuruluşlarınca anagayrimenkulün maliki veya bütün paydaşlarının imzaları alınarak onaylanan ve elektronik ortamda tapu müdürlüğüne gönderilen mimarî proje ile yapı kullanma izin belgesi.

...” hükmünü,

“D) Kat irtifakının kurulması” başlıklı 14 üncü maddesinin üçüncü fıkrası “Yapının tamamlanmasından sonra kat irtifakının kat mülkiyetine çevrilmesi, kat irtifakının tesciline ait resmi senede ve 12 nci maddede yazılı belgelere dayalı olarak, yetkili idarece yapı kullanma izin belgesinin verildiği tarihten itibaren altmış gün içinde ilgili tapu idaresine gönderilmesi üzerine resen yapılır.” hükmünü,

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (t) bendinde; **“İş yeri: Ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin ya da girişimin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan, kara ya da su üzerindeki açık veya kapalı alanda bulunan sabit ya da mobil yerleri”** hükmü,

“İşyeri açılması” başlıklı 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.” ve üçüncü fıkrasında “İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2’de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur.” hükmünü,

“Birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerleri” başlıklı 10 uncu maddesinde **“Adresi ve işleticisi aynı olan ve birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerlerine, ana faaliyet dahil esas alınarak tek ruhsat düzenlenir. Tali faaliyet konuları ruhsatta ayrıca belirtilir.**

Aynı adreste bulunsa bile ana faaliyet konusu veya işletmecisi farklı olan işyerlerine ayrı ayrı ruhsat düzenlenir.

İşyerlerinin depo olarak kullandıkları yerler, işyeri açma ve çalışma ruhsatında gösterilir.

..hükmünü içermektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde; İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik kapsamındaki işyerleri için işyeri açma ve çalışma

ruhsatı alınmasının gerektiği, işyerinin faaliyetinin sürdürülebilmesi için gerekli olan alanların işyeri açma ve çalışma ruhsatı kapsamında olduğu, adresi ve işleticisi aynı olan ve birden fazla faaliyet konusu bulunan işyerlerine, ana faaliyet dalı esas alınarak tek ruhsat düzenlenmesi ve tali faaliyet konularının ruhsatta ayrıca belirtilmesi gerektiği işyeri açma ve çalışma ruhsatının söz konusu işyerinde faaliyet gösteren gerçek veya tüzel kişiler adına düzenlenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437/ 622.02/818543
Konu: GÖRÜŞ (Enerji Nakil Hattı Hk.)

22/04/2021

.....BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 02.03.2021 tarih ve 84 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile Belediyeniz sınırları içinde tarımın geliştirilmesi ve sulu tarımın desteklenmesi amacıyla mevcut su kaynaklarının çiftçilerin kullanımına sunulacağı, değerlendirilecek herhangi bir kaynak olmadığından yeraltı su kaynaklarının bol olduğu bilinen verimli tarım alanlarında, çiftçilerin yeraltı sularını derinkuyu sondajları vasıtasıyla çıkartabilmesi ve sulama suyu olarak kullanılabilmesi için söz konusu alana elektrik enerji nakil hatlarının çekilmesi gerektiği, bu alana belediye bütçesinden karşılanmak üzere anahtar teslimi enerji nakil hattı işinin ihale edilmesinin düşünüldüğü, belediye bütçesinden yapılması gereken harcamanın 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile belediyelerin görev tanımı yönünden değerlendirilmesi ve ilgili mevzuata uygun olup olmayacağı konusunda Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14 maddesinde; "Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar;

konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları (Bu Kanununun 75 inci maddesinin son fıkrası, belediyeler, il özel idareleri, bağlı kuruluşları ve bunların üyesi oldukları birlikler ile ortağı oldukları Sayıştay denetimine tabi şirketler tarafından, orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları ile Devlete ait her derecedeki okul binalarının yapım, bakım ve onarımı ile tefrişinde uygulanmaz.); sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. (Mülga son cümle: 12/11/2012-6360/17 md.) (...) (Ek cümleler: 12/11/2012-6360/17 md.) Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler.

...” hükmü ile Belediyelerin zorunlu görevleri ana başlıklar halinde sayılmıştır.

6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının (e) bendinde “dağıtım şirketi: Belirlenen bir bölgede elektrik dağıtımını ile iştigal eden tüzel kişiyi”

Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliği'nin 4'üncü maddesinin 1 fıkrasının (ğ) bendinde dağıtım sisteminin “Bir dağıtım şirketinin, lisansında belirlenmiş dağıtım bölgesinde işlettiği elektrik dağıtım tesisleri ve şebekesini,” (h) bendinde dağıtım şirketinin “Belirlenen bir bölgede elektrik dağıtımını ile iştigal eden tüzel kişiyi,” (1) bendinde dağıtım tesisinin “İletim tesislerinin ve dağıtım gerilim seviyesinden bağlı üretim ve tüketim tesislerine ait şalt sahalarının bittiği noktadan sonraki nihayet direğinden, alçak gerilim seviyesinden bağlı tüketicilerin yapı bina giriş noktalarına kadar, bina giriş ve sayaç arası hariç, elektrik dağıtımını için teçhiz edilmiş tesis ve teçhizat ile dağıtım şirketince teçhiz edilen ya da devralınan sayaçları” ifade ettiği belirtilmiştir.

Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliğinin 3'üncü maddesinin 1'inci fıkrasının (b) bendinde bağlantı hattı “Tüketicilerin iç tesisatını dağıtım şebekesine bağlamak için gerekli ve bu Yönetmelik kapsamında belirtilen mesafe sınırları dâhilinde olan; AG'den bağlı tüketiciler için yapı bina giriş noktasından itibaren dağıtım şebekesine kadar, OG'den bağlı tüketiciler için tüketicinin şalt sahasının bittiği noktadan itibaren dağıtım şebekesine kadar olan hattı,” (c) bendinde bağlantı noktası ise “İletim tesislerinin ve dağıtım gerilim seviyesinden bağlı üretim ve tüketim tesislerine ait şalt sahalarının bittiği noktadan sonraki nihayet direğini ve alçak gerilim seviyesinden bağlı tüketicilerin yapı bina giriş noktası,” şeklinde tanımlanmıştır.

Aynı Yönetmeliğin 10 uncu maddesi “(1) Tüketim tesisleri için dağıtım sistemine bağlantısı istenen kullanım yerinin maliki, kullanım yeri üzerinde tasarruf sahibi bulunan gerçek ve tüzel kişiler veya bunların yetkilendirdiği gerçek veya tüzel kişiler bağlantıyı talep ettikleri tarihi belirterek buldukları dağıtım bölgesindeki dağıtım şirketine müracaat eder.

(2) Birinci fıkrada kapsamında bağlantı talebinde bulunan başvuru sahibi;

a) Tapu kaydını ve onaylı elektrik projesini,

b) İmar alanı içerisinde bulunanlar, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 30 ve 31 inci maddelerine göre yapı kullanma iznini,

c) Köy yerleşik alanları ve civarı ile mezralarda bulunanlar, 3194 sayılı İmar Kanununun 27 ve 30 uncu maddelerine göre yapı kullanma iznini,

ç) İmar ve köy yerleşim alanları dışında bulunanlar, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinden verilecek yapı kullanma iznine ilişkin belgeyi,

d) Ruhsat gerektirmeyen kullanım yerleri için mevzuat kapsamında ilgili mercilerden alınacak izin belgesini,

e) 19/4/2012 tarihli ve 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun hükümleri kapsamındaki yerler için alınan izin belgesini,

f) İnşa halindeki yapılarda şantiye bağlantısı ve/veya bu yapılara ait kalıcı bağlantı için 3194 sayılı İmar Kanunu hükümleri uyarınca alınan yapı ruhsatını,

g) İlgili mevzuatın zorunlu kılması halinde istenecek diğer belgeleri, dağıtım şirketine ibraz eder.

...” hükmünü amirdir.

Mezkur Yönetmeliğin “Dağıtım tesisi sınırları” başlıklı 15’inci maddesinin 1’inci fıkrasının (b) bendinde “Dağıtım sistemine bağlı tüketiciler açısından, bağlantı noktasından kullanım yerine kadar olan tesis ve teçhizat tüketicinin mülkiyetindedir. Bağlantı noktası dahil olmak üzere bağlantı noktasından itibaren hattın geri kalan kısmı dağıtım tesisidir.” denilmek suretiyle bağlantı noktası dahil olmak üzere bağlantı noktasından itibaren geri kalan hattın dağıtım tesisi olduğu belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 10/A maddesinde gerçek veya tüzel kişilerin bağlantı taleplerinin hangi süreler içerisinde dağıtım şirketince karşılanacağı, 20 nci maddesinde “(1) Üretim ve tüketim tesislerinin iletim sistemine bağlanabilmesi için yeni iletim tesisi ve bu tesisin sisteme bağlanabilmesi için yeni iletim hatlarının yapılmasının gerekli olduğu hâllerde; bu tesislerin yapımı için TEİAŞ’ın yeterli finansmanının olmaması veya zamanında yatırım planlaması yapılamaması durumlarında, söz konusu yatırımlar, bu tesise bağlantı talebinde bulunan tüzel kişi veya kişilerce müştereken yapılabilir veya finanse edilebilir. Bu kapsamda yapılan tesis ve hatların mülkiyeti ve işletme sorumluluğu TEİAŞ’a aittir.

.” hükmü,

“Dağıtım Varlıkları” başlıklı 21’inci maddesinde:

(1) **(Değişik:RG-1/6/2017-30083)** *Üretim ve tüketim tesislerinin dağıtım sistemine bağlanabilmesi veya dağıtım sistemine bağlı üretim ve tüketim tesislerinin güç artışı taleplerinin karşılanabilmesi için, sistem kullanımı açısından kapasitenin yetersiz olması nedeniyle, genişleme yatırımı veya yeni yatırım yapılmasının gerekli olduğu hallerde, söz konusu yatırım dağıtım şirketi adına, bağlantı yapmak isteyen veya güç artışı talep eden gerçek veya tüzel kişi tarafından ilgili mevzuat kapsamındaki teknik standartlar sağlanarak yapılabilir veya finanse edilebilir.*

(2) **(Değişik:RG-1/6/2017-30083)** *Başvuru sahibinin gerekli dağıtım şebekesinin yapımını üstlenmeyi tercih etmesi durumunda; dağıtım şirketi ile başvuru sahibi arasında, ilgili dağıtım tesisine ilişkin finansman ve bağlantı koşulları gibi hususların düzenlendiği tesis yapım sözleşmesi imzalanır. Bu durumda söz konusu dağıtım tesisinin projesinin hazırlanması başvuru sahibinin sorumluluğunda olup, projenin hazırlanabilmesine ilişkin etüt için gerekli olan tüm bilgiler dağıtım şirketi tarafından sağlanır. Finansman yönteminde ise dağıtım şirketi ile başvuru sahibi arasında tesis edilecek dağıtım varlıklarının maliyetinin finanse edilmesine ilişkin koşullarının yer aldığı bir sözleşme imzalanır. Bu yöntemde proje hazırlama sorumluluğu dağıtım şirketine aittir.*

(3) **(Değişik:RG-29/9/2018-30550)** *Bu durumda gerçekleşen yatırıma ait bedel, dağıtım şirketi tarafından bağlantı görüşünde verilen bağlantı talebinin karşılanabileceği tarihteki yıl içerisinde en fazla on iki aylık eşit taksitle, yatırımı yapan veya finanse eden gerçek veya tüzel kişiye, muhataba ulaşılamaması halinde tesisin bulunduğu yerdeki en yakın banka ya da PTT şubesine, hak sahip veya sahipleri adına yatırılarak ödenir. Dağıtım tesisinin geçici kabulünün, dağıtım şirketinin bağlantıyı karşılayabileceğini öngördüğü tarihten sonra yapılması halinde ödeme geçici kabulün yapıldığı tarihi takip eden yıl içerisinde yapılır. Söz konusu dağıtım tesisinin bulunduğu yerlere ilişkin kamu yararı, irtifak hakkı tesisi veya devir kararının veya orman kesin ve/veya ön izin belgesinin alındığı tarihte, geri ödemenin yapılacağı yıla kadar alınmamış olması halinde ise ödeme, bu kararların ve/veya ilgili resmi izinlerin alındığı yılı takip eden yıl içerisinde yapılır. Dağıtım şirketi ilgili dağıtım tesisini, varlık kayıtlarına ödemenin yapıldığı tarihte ekler.*

(4) *Yapılacak olan yatırımla ilgili işin başlangıcından kesin kabulünün yapılmasına kadar gerçekleştirilecek iş ve işlemler, alınabilecek avanslar, yatırım bedelinin hesaplanması, ödenmesi ve alınacak teminatlar ile ilgili olarak dağıtım şirketleri tarafından teklif edilen ve Kurul tarafından onaylanan metodoloji kullanılır.*

(5) **(Değişik:RG-1/6/2017-30083)** *Bu madde hükümleri uyarınca yapılan dağıtım tesisinin geçici kabulünün yapıldığı ayı takip eden aydan itibaren, geri ödemenin yapılacağı ilk taksit tarihine kadar geri ödemesi yapılmamış tutar Tüketici Fiyat Endeksi oranında güncellenir. Vadesinde geri ödemesi yapılmamış taksitlere ilişkin tutara, vade*

tarihinden itibaren 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun hükümlerine göre belirlenen kanuni faiz oranı uygulanır.” hükmü ile dağıtım şebekesi yapım işinin başvuru sahibi tarafından üstlenilebileceği, dağıtım tesisi giderlerinin dağıtım şirketlerinden tahsil edilmesi gerektiği, “Bağlantı hattı” başlıklı 10/B maddesinin 4’üncü fıkrasında “Bağlantı hattının kullanıcı tarafından tesis edilecek olması halinde, dağıtım şirketi ile kullanıcı arasında, bağlantı hattının tesisine, kullanım haklarına ve devrine ilişkin bir tesis yapım sözleşmesi imzalanır. Altıncı fıkra kapsamındaki bağlantı hattı enerjilendirme tarihinden itibaren beş yıl sonra, diğer bağlantı hatları enerjilendirme tarihinde herhangi bir işleme gerek kalmaksızın dağıtım şirketine devredilmiş kabul edilir. Tesis yapım sözleşmesinde buna ilişkin hükme yer verilir. Bağlantı hattına ilişkin projeyi hazırlama sorumluluğu kullanıcıya aittir, bununla birlikte dağıtım şirketi tarafından hazırlanarak kullanıcıya verilebilir.” hükmü ve 6’ncı fıkrasındaki “Meskun mahal dışındaki 500 metreyi aşan OG bağlantı hatları, enerjilendirme tarihinden itibaren beş yıl boyunca bağlantı hattı niteliğini korur ve bu süre sonunda dağıtım şebekesi kapsamına alınır. Bağlantı hatlarının işletme ve bakımı, tesislerin enerjilendirilmesinden itibaren dağıtım şirketinin sorumluluğundadır.” hükmü bağlantı hatlarına enerji verilmesinden sonra dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir.

Elektrik Üretim ve Elektrik Depolama Tesisleri Kabul Yönetmeliği’nin 4 üncü maddesi

“ ...

h) Tesis: Elektrik enerjisi üretimi, iletimi, dağıtımı, tüketimi ve elektrik depolama faaliyeti yürütülen veya yürütülmeye hazır tesis, şebeke veya teçhizatı,

...” hükmünü taşımaktadır.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinde, 5018 sayılı Kanun’da kamu idarelerinin görevlerinin ilgili kanunlarında veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerinde açıkça belirtildiği ve kaynakların dağıtımında da esas alındığı, belediyelerin görev ve yetkileri 5393 sayılı Kanun’da belirtilmiş olup enerji nakil hattı yapılması işinin belediyelerin görev kapsamında olmadığı, 6446 sayılı Kanun ve bu kanuna dayanılarak çıkarılan yönetmeliklere göre enerji nakil hattı işinin dağıtım şirketlerinin görev kapsamında olduğu, tüketim tesisleri için dağıtım sistemine bağlantısı istenen kullanım yerinin malikinin, kullanım yeri üzerinde tasarruf sahibi bulunan gerçek ve tüzel kişilerin veya bunların yetkilendirdiği gerçek veya tüzel kişilerin bağlanmayı talep ettikleri tarihi belirterek buldukları dağıtım bölgesindeki dağıtım şirketine müracaat etmesi gerektiği, ayrıca dağıtım veya iletim sistemlerine Yönetmelikte belirtilen gerekçelerle bağlantının gerektiği durumlarda ise sürecin bağlantı talep edenler tarafından Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği kapsamında sonuçlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 14399437-622.02-826079 22/04/2021

Konu : GÖRÜŞ (Fiziki durum ve itfaiye raporu)

.....BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) ... tarihli ve ... sayılı yazınız.

b) Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünün 25.03.2021 tarihli ve E.589583 sayılı yazısı.

İlgi (a)'da kayıtlı yazınızda iş yeri açma ve çalışma ruhsatı düzenlenmesi ile ilgili birtakım yetkilerin büyükşehirlerde, büyükşehir belediyesine verilmesinden önce ruhsatlandırılmış işyerlerine ait ruhsat dosyalarında işyerinin kurulduğu günkü fiziki durumunu gösterir onaylı bir projesi, vaziyet planı, yapı kullanım izin belgesi, itfaiye muayene raporu, giriş-çıkışları ile ilgili izin belgesi vb. belgelerin bulunmadığı, mevcut belgelerin mevcut durumu karşılaştırabilecek net bir bilgi arz etmediği, ayrıca TS 12820 Akaryakıt İstasyonları Emniyet Gereklere Standardı zorunlu bir standart olmadan önce ruhsatlandırılmış olan iş yerleri bulunduğu, Danıştay 10. Dairesi'nin 04.05.2011 tarihli ve E.2008/3133-K.2011/1728 sayılı kararı ile önce iptal edilen Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in "Akaryakıt Servis İstasyonlarında Asgari Emniyet Mesafeleri" başlıklı Ek-13 çizelgesinin Danıştay İdari Dava Kurulunun 10.12.2014 tarihli ve E.2012/54-K.2014/4861 sayılı kararı ile tekrar yürürlüğe girdiği, anılan Danıştay kararları arasında işyerinin türüne göre sadece TS 12820 ya da TS 11939 nolu zorunlu standartlarda yer alan emniyet mesafeleri dikkate alınarak itfaiye muayene raporu düzenlenerek iş yerleri ruhsatlandırıldığı belirtilmiş olup dosyasında bilgi ve belge yer almayan iş yerlerinden güncel mevzuatın gerektirdiği bilgi ve belgelerin istenip istenmeyeceği, anılan iki Danıştay kararı arasında yalnızca TS 12820 ve TS 11939'a göre değerlendirilerek itfaiye muayene raporu düzenlenmiş ve ruhsatlandırılmış yerlerden gelecek ruhsat devri taleplerinde yeni bir itfaiye muayene raporunun istenip istenmeyeceği, devredilmek istenen iş yerinin fiziki durumunun hangi belgeler üzerinden incelenmesi hususunda Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Konuya ilişkin Bakanlığımız Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünden alınan ilgi (b) yazıda "3194 sayılı İmar Kanunu'nun 20 nci maddesinde yapıların imar planı, yönetmelik, ruhsat ve eklerine uygun olarak yapılabileceği ifade edilmiştir.

Anılan Kanununun 29 uncu maddesinde yer alan “... Başlanmış inşaatlarda müktesep haklar saklıdır.” hükmü kapsamında, yürürlükteki uygulama imar planına ve mevzuata uygun olarak yapı ruhsatı alınmış ve ruhsat süresi içerisinde ruhsat eki projelerine uygun olarak yapılmış yapılarda müktesep hakkın varlığından söz edilmesi mümkündür.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik’in 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (ff) nolu bendinde “Mevcut yapı: Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden önce yapı ruhsatı alınıp yapımı devam eden veya yapımı tamamlanan yapı, bina, tesis ve işletmeyi.” hükmü,

Mevcut yapılara ilişkin uygulama başlıklı 138 inci maddesinin (2) nolu bendinde “Mevcut yapılardan, 12/6/2002 tarihli ve 2002/4390 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe uygun yangın tedbirleri alınmış olan yapılarda, bu Yönetmelik hükümlerine göre ilave tedbir alınmaması asıldır. Ancak, yapı sahibi isterse bu Yönetmelik hükümlerine göre ilave tedbirler alabilir.” hükmü,

(4) nolu bendinde “19/12/2007 tarihinden önce yapı ruhsatı başvuru dilekçesi eki yapı projeleri ilgili idaresince onaylanmış olan yapı, bina, tesis ve işletmeler de bu Yönetmeliğin uygulanması açısından mevcut yapı olarak kabul edilir.” hükmü yer almaktadır.

Bu itibarla, konuya ilişkin olarak imar mevzuatı ile Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; 19.12.2007 tarihinden önce yapı ruhsatı alınmış olan ya da yapı ruhsatı başvuru dilekçesi eki yapı projeleri ilgili idaresince onaylanmış olan yapıların anılan Yönetmelik kapsamında mevcut yapı sayılması gerektiği, mevcut yapılardan, 12.6.2002 tarihli ve 2002/4390 sayılı Yönetmeliğe uygun yangın tedbirleri alınmış olanlarda, bu Yönetmeliğe göre başkaca bir ilave tedbir alınma zorunluluğu bulunmadığı değerlendirilmektedir.” şeklinde ifade edilmiştir.

Bilindiği üzere, 3572 sayılı İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına Dair Kanun Hükümünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanun’un 4 üncü maddesi “3 üncü maddede belirtilen merciler, iznin verilmesi için yapılacak beyan ve incelemelerde aşağıda öngörülen genel kriterlere göre düzenlenecek yönetmeliği esas alırlar.

a) İnsan sağlığına zarar vermemek,

b) Çevre kirliliğine yol açmamak,

c) Yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemelere aykırı davranmamak.” hükmünü,

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’in 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (t) bendi; “İş yeri: Ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin ya da

girişimin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan, kara ya da su üzerindeki açık veya kapalı alanda bulunan sabit ya da mobil yerleri” hükmünü,

5 inci maddesi “İşyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri aşağıda belirtilen şartları taşımak zorundadır:

h) Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri; patlayıcı, parlayıcı ve yanıcı maddelerin üretildiği, satıldığı ve depolandığı işyerleri; otuz kişiden fazla çalışanın bulunduğu her türlü işyerleri, ana giriş kapıları dışında cadde ve sokağa doğrudan bağlantısı olmayan ve birden fazla işyerinin bir arada bulunduğu iş hamı, çarşı ve benzeri işyerlerinde yangına karşı gerekli önlemlerinin alındığını gösteren itfaiye raporunun alınması, diğer işyerlerinde ise yangına karşı gerekli tedbirlerin alınmış olması,

(Ek fıkra: 12/3/2012-2012/2958 K.) Birden fazla işyerinin bir arada bulunduğu iş hamı, çarşı ve benzeri işyerlerinde yangına karşı gerekli önlemlerin alındığını gösteren itfaiye raporu bu binaların yönetimi tarafından alınır ve yapıda değişiklik olmadığı sürece buralardaki işyerleri için ayrıca münferit itfaiye raporu aranmaz. Yangın tedbirlerini etkileyecek şekilde yapıda değişiklik yapılması durumunda yalnızca yapısında değişiklik yapılan işyerinin sahibinden münferit itfaiye raporu istenir.” hükmünü,

6 ncı maddesinin birinci fıkrasında “Yetkili idarelerden usulüne uygun olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan işyeri açılmaz ve çalıştırılmaz. İşyerlerine bu Yönetmelikte belirtilen yetkili idareler dışında diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili meslek kuruluşları tarafından özel mevzuatına göre verilen izinler ile tescil ve benzeri işlemler bu Yönetmelik hükümlerine göre ruhsat alma mükellefiyetini ortadan kaldırmaz. İşyeri açma ve çalışma ruhsatı alınmadan açılan işyerleri yetkili idareler tarafından kapatılır.” ve üçüncü fıkrası “İşyeri açmak isteyen gerçek veya tüzel kişiler, işyerlerini bu Yönetmeliğe uygun olarak tanzim ettikten sonra Örnek 1 ve 2’de yer alan durumlarına uygun formu doldurarak yetkili idareye başvurur.” hükmünü,

8 inci maddesinin birinci fıkrası “**RG-17/4/2021-31457-C.K-3835/3 md.)** Ruhsatta belirtilen faaliyet konusu, faaliyet alanı ve adresin değişmemesi kaydıyla iş yerinin devredilmesi halinde, devralan kişinin başvurusu üzerine dosyadaki bilgiler ve belgeler esas alınmak suretiyle yeni işletmeci adına tekrar ruhsat düzenlenir. Ancak devredilmek istenen iş yerinin fiziki durumu ve ruhsat dosyasındaki bilgilerin ve belgelerin işletmecinin kusuru sebebiyle faaliyet konusuyla ilgili bu Yönetmelik kapsamında karşılanması gereken mevzuat hükümlerine aykırı olması halinde, söz konusu aykırılıklar ve noksanlıklar giderilmeden yeni işletmeci adına ruhsat düzenlenemez.” hükmünü,

23 üncü maddesi “İkinci ve üçüncü sınıf gayrisihhî müessese açmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler; işin özelliğine göre bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen kriterlere uygun olarak işyerini düzenledikten sonra bu Yönetmeliğin eki Örnek 2’de yer alan başvuru formunu doldurarak yetkili idareye ibraz eder.

Yetkili idareler, ikinci ve üçüncü sınıf gayrisihhî müesseseler için yapılacak beyan ve incelemelerde; insan sağlığına zarar verilmemesi, çevre kirliliğine yol açılmaması, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemeleri esas alır.

Başvurunun öngörülen kriterlere uygun olarak doldurulduğunun tespiti halinde, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı beş gün içinde düzenlenerek ilgiliye verilir. İlgili, bu belgeye dayanarak işyeri açabilir.

Beyana göre tanzim edilen ruhsat müktesep hak doğurmaz.

İkinci ve üçüncü sınıf işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idare tarafından bir ay içinde kontrol edilir. Bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde, ilgili, çalışma ruhsatı almış sayılır ve kontrol görevini süresinde yerine getirmeyen kamu görevlileri hakkında yetkili idareler tarafından yasal hükümler uygulanır.

Ruhsat verilmesini takiben yapılacak kontrol ve denetimlerde, ikinci fıkrada belirtilen kriterlere aykırı beyan ve durumun tespiti halinde, işyerine bir defaya mahsus olmak üzere onbeş günlük süre verilir. Verilen süre içinde noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde verilmiş olan ruhsat, yetkili idare tarafından iptal edilerek işyeri kapatılır ve ilgililer hakkında ruhsat vermeye yetkili idareler tarafından ayrıca yasal işlem yapılır.

İkinci sınıf gayrisihhî müesseselerden yakıcı, parlayıcı, patlayıcı ve tehlikeli maddelerle çalışılan işlerle oksijen LPG dolum ve depoları, bunlara ait dağıtım merkezleri, perakende satış yerleri, akaryakıt ile sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğalgaz istasyonları ve benzeri yerlere müsaade verilmezden evvel civarında ikamet edenlerin sıhhat ve istirahatleri üzerine gerek tesisatları ve gerekse vaziyetleri itibarıyla bir zarar vermeyeceğine kanaat oluşturulması için yetkili idarelerce inceleme yapılması zorunludur. Bu müesseselerin etrafında yetkili idareler tarafından belirlenecek mesafede sağlık koruma bandı bırakılması mecburidir. Söz konusu yerlerin üçüncü sınıf gayrisihhî müessese olarak açılması durumunda sıhhi nezarete tabi tutulması yeterlidir.” hükmünü amirdir.

Yönetmelik eki SIHHİ MÜESSESELER İÇİN SINIFLARINA VE ÖZELLİKLERİNE GÖRE ARANACAK NİTELİKLER başlıklı EK-1’in İŞYERLERİNDE ARANACAK ASGARİ ORTAK ŞARTLAR başlıklı A bölümünün 7 nci maddesi “İtfaiye raporu alması gerekmeyen işyerlerinde çalışanların ve müşterilerin güvenliğini sağlamak amacıyla yangına karşı önlemler alınacaktır.” hükmünü amirdir.

Yine İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik’in 5 inci maddesinde işyerlerinde aranacak genel şartlar, EK-1 ve EK-2 listelerinde ise işyerlerinin faaliyet konularına göre aranacak özel şartlar yer almaktadır.

Diğer taraftan, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik’in 2 nci maddesi “(1) Bu Yönetmelik;

a) Ülkedeki her türlü yapı, bina, tesis ile açık ve kapalı alan işletmelerinde alınacak yangın önleme ve söndürme tedbirlerini,

b) Yangının ısı, duman, zehirleyici gaz, boğucu gaz ve panik sebebiyle can ve mal güvenliği bakımından yol açabileceği tehlikeleri en aza indirebilmek için yapı, bina, tesis ve işletmelerin tasarım, yapım, kullanım, bakım ve işletim esaslarını,

kapsar.

(2) Karada ve suda, sürekli veya geçici, resmî veya özel, yeraltı veya yerüstü inşaatı ile bunların ilâve, değişiklik ve onarımlarını içine alan sabit ve hareketli tesisler bu Yönetmeliğin uygulanması bakımından yapı sayılır ve bu tesisler hakkında bu Yönetmeliğe göre işlem yapılır.

...” hükmünü,

5 inci maddesi “(1) Projeler, kanuni düzenlemeler yanında, yangına karşı güvenlik bakımından bu Yönetmelikte öngörülen şartlara uygun değil ise yapı ruhsatı verilmez. Yeni yapılan veya proje tadilatı ile kullanım amacı değiştirilen yapılarda bu Yönetmelikte öngörülen esaslara göre imalat yapılmadığının tespiti hâlinde, bu eksiklikler giderilmeye kadar binaya yapı kullanma izin belgesi veya çalışma ruhsatı verilmez.

...” hükmünü,

110 uncu maddesi “LPG ikmal istasyonları” ile ilgili hükümleri düzenlemekte ve aynı maddenin birinci fıkrasında “LPG ikmal istasyonlarında emniyet mesafeleri bakımından Ek- 13’te yer alan uzaklıklara, diğer güvenlik tedbirleri bakımından ise ilgili yönetmelik ve standartlara uyulur.” hükmü,

120 nci maddesi “Depolama tankları” ile ilgili hükümleri düzenlemekte ve aynı maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde “Tankların meskûn yerlere olan uzaklığı ile kendi aralarındaki uzaklık için Ek-12/Ç’deki değerler esas alınır.” hükmü,

121inci maddesi “Akaryakıt servis istasyonları” ile ilgili hükümleri düzenlemekte ve aynı maddenin ikinci fıkrasında “Servis istasyonları kurulurken, Ek-13’de verilen uzaklıklara uyulur ve yeterli havalandırma sağlanır.” hükmü,

131 inci maddesi “(1) Bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanıp uygulanmadığı aşağıdaki şekilde denetlenir:

a) Özel yapı, bina, tesis ve işletmeler, mahalli itfaiye teşkilatı ile bunların bağlı veya ilgili olduğu bakanlık ve kamu kurum ve kuruluşlarının müfettişi, kontrolör veya denetim elemanları tarafından denetlenir. Bina sahibi, yöneticisi ve sorumluları denetim elemanlarınca binaların arzu edilen bütün bölümlerini ve teçhizatını göstermek, istenilen bilgi ve belgeleri vermek zorundadır. Denetim sonunda eksik bulunan ve giderilmesi istenilen aksaklıklar ile talep edilen önlemlerin öngörülen uygun süre içerisinde ilgililerce yerine getirilmesi mecburidir.

...” hükmü,

138 inci maddesi “(1) (Değişik: 10/8/2009-2009/15316 K.) Mevcut yapılardan bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden sonra kullanım amacı değiştirilerek, bedensel veya zihinsel bir hastalığın veya yetersizliğin tedavisinin veya bakımının yapıldığı veyahut küçük çocuklar, nekahet hâlindeki kişiler veya bakıma muhtaç yaşlıların bakımları için kullanılan sağlık amaçlı bina ve tesisler ile yatılı sağlık kuruluşları, anaokulları, kreşler, çocuk kulüpleri, ilköğretim okulları, yetiştirme yurtları, eğlence yerleri ve konaklama amaçlı olarak kullanılacak bina ve tesisler ile tehlikeli maddelerin bulundurulacağı binalar dışında kalan mevcut yapılar hakkında bu Kısım hükümleri uygulanır.

(2) Mevcut yapılardan, 12/6/2002 tarihli ve 2002/4390 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmeliğe uygun yangın tedbirleri alınmış olan yapılarda, bu Yönetmelik hükümlerine göre ilave tedbir alınmaması asıldır. Ancak, yapı sahibi isterse bu Yönetmelik hükümlerine göre ilave tedbirler alabilir.

.” hükmünü amirdir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümleri çerçevesinde, öncelikle Yönetmeliğin 8 inci maddesinde geçen fiziki durum ibaresi ile kastedilenin iş yerinin yapısal durumu, statığı, bulunduğu kat, kullanılabilir alan büyüklüğü, fiili yangın önlemleri, bazı yerler ile arasında bulunması gereken fiziki mesafeler gibi iş yerinin faaliyet konusuyla ilgili taşınması gereken somut ve fiziki özel şartları karşılayan nitelikler olduğu, bu fiziki şartlardan daha sonrasında ayrıca belgelendirilmesi gerekenlerin (itfaiye raporu, mesafe ölçümü vb.) ise karma nitelikte şartlar olduğu; eski mevzuatına göre düzenlenmiş ruhsat dosyasındaki bilgi ve belgelerden (mesafe ölçümü, valilik/kolluk görüşü, imar planı durumu, kat/parsel malikleri muvafakati, itfaiye raporu, tapu senedi vb.) yürürlükte olan mevzuata uygun olanların yeniden istenmemesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, akaryakıt istasyonlarının mesafeleri ile ilgili “TS 11939 Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) - İkmal İstasyonu - Karayolu Taşıtları İçin Emniyet Kuralları Standardı” ve “TS 12820 Akaryakıt İstasyonları-Emniyet Gereklileri Standardı”na uyulmasının zorunlu olduğu; bu standartların asgari standartlar olması ve ilgili Bakanlıklarca kendi görev alanlarında kanunen verilen bir yetkiye dayanarak kamu güvenliği ve imar mevzuatı gereğince uyulması gereken yapı çekme mesafeleri de göz önünde bulundurularak tesis edilmiş bir düzenlenme olan Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik’in Ek-13’ünde belirlenen asgari mesafelerin mezkûr TS standartlarının altına düşmemek kaydıyla esas alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Sonuç olarak, ruhsatlandırmaya esas bilgi ve belgeler için öncelikle devredilecek iş yerinin ruhsat dosyasının esas alınması, ruhsat dosyasından temin edilemeyenler hakkında ise Kurumunuzda yapılacak arşiv araştırması sonucu temin edilecek bilgi ve belgeler ile işyerinin fiziki durumunun İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin

Yönetmelik kapsamında karşılanması gereken ve işletmecinin kusurundan kaynaklanan mevzuat hükümlerine olan aykırılıklarının giderilmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Son olarak, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik'in eki EK-13'ün yürütmesinin durdurulduğu tarihten 04.05.2011 tarihli dava dairesi kararının 10.12.2014 tarihinde İDDK kararı ile yürürlükten kaldırıldığı tarihe kadar zorunlu standartlar kapsamında ruhsatlandırılan yerlerde kazanılmış hak kapsamında yeniden itfaiye raporu istenmeyeceği, ayrıca buraların devredilmesi halinde İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik'in 8 inci maddesi kapsamında değerlendirilerek mevcut durumun işletmecinin kusuru sebebiyle oluşmamış olması nedeniyle aynı standartlar kapsamında devir işleminin sonuçlandırılabilceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : 7118846/622.02/854607

28/04/2021

Konu : GÖRÜŞ (Yapı Kullanmaya Esas Harç ve Ücretler Hk.)

.....BELEDİYE BAŞKANLIĞINA

İlgi: Bakanlığımız Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğünün 02.04.2021 tarihli ve 684622 sayılı yazısı.

İlgi yazı ve ekinde,.....ili,ilçesi,.....(yeni:) Mahallesi 555. Sokak üzerinde 7/3 dış kapı numarasında yer alan 171 ada 56 parsel sayılı taşınmaz üzerinde imar planında Özel İlköğretim ve Yurt Tesisleri Alanında bulunan 1492 m2 lik okul inşaatına ve yine 171 ada 56 parselde 7 dış kapı numarasında bulunan 3600 m2 lik okul inşaatına imar planı ve yapı ruhsatına uygun olarak yapı kullanmaya esas harç ve ücretlerin tahsil edilerek yapı kullanma izin belgesi verildiği, mal sahibinin talebi doğrultusunda söz konusu alanda plan değişikliğine gidildiği ve Büyük Sanayi ve Depolama Alanı olarak kesinleştiği, 171 ada 56 parselde bulunan yapılardan birinin sanayi depo diğerinin sanayi fabrika tesisi olarak kullanılmak üzere yapı ruhsatları düzenlendiği, yapı kullanma izin belgesi aşamasında mal sahibinin

dilekçesinde “herhangi bir m² fazlalığı ve azalması söz konusu olmayan, proje ve eklerine göre inşa edilen ve ilk ruhsat sahibi tarafından yapı kullanma harç ve ücretleri ödenerek yapı kullanma izin belgesi alınan bu yapılara kullanım değişikliği sebebiyle tekrar yapı kullanma harç ve ücretlerinin ödenmesinin mükerrerlik olacağı” belirtilerek konu ile ilgili olarak Bakanlığımız görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere 3194 sayılı İmar Kanunu'nun “Yapı ruhsatıyesi” başlıklı 21 inci maddesinde “Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26 ncı maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden (...) yapı ruhsatıyesi alınması mecburidir.

Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması da yeniden ruhsat alınmasına bağlıdır. Bu durumda; bağımsız bölümlerin brüt alanı artmıyorsa ve nitelik değişmiyorsa ruhsat, hiçbir vergi, resim ve harca tabi olmaz.

Ancak; derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı ve kiremit aktarılması ve yönetmeliğe uygun olarak mahallin hususiyetine göre belediyelerce hazırlanacak imar yönetmeliklerinde belirtilecek taşıyıcı unsuru etkilemeyen diğer tadilatlar ve tamiratlar ruhsata tabi değildir.

..” hükmü, plan, fen, sağlık ve sürdürülebilir çevre şartlarına uygun yapı ve yapılaşma ile projelendirmeye ve denetime ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla yayımlanan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin “Tanımlar” başlıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında, “..

i) Basit tamir ve tadil: Yapılarda esaslı tadilat kapsamında olmayan, taşıyıcı sistemi, bağımsız bölümün dış cephesini, ıslak hacimlerin yerini ve sayısını değiştirmeyen; derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile bahçe duvarı, duvar kaplamaları, baca, saçak, çatı onarımı ve kiremit aktarılması gibi her türlü tamir ve tadil işlemlerini,

y) Esaslı tadilat: Yapılarda taşıyıcı unsuru etkileyen veya yapı inşaat alanını veya emsale konu alanını veya taban alanını veya bağımsız bölüm sayısını veya ortak alanların veya bağımsız bölümlerin alanını **veya kullanım amacını** veya ruhsat eki projelerini değiştiren işlemleri (Esaslı tadilat, ruhsata tabidir.)” hükümleri yer almaktadır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun bina inşaat harcını düzenleyen ek birinci maddesinde “Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde yapılan her türlü bina inşaatı (ilave ve tadiller dahil), inşaat veya tadilat ruhsatının alınmasında Ek Madde 6'da yer alan tarifede gösterilen nispet ve hadlerde bina inşaat harcına tabidir.

Konut veya işyerlerinin kullanılış tarzlarının değiştirilmesi (konutun işyerine veya harca tabi olmayan işyerinin harca tabi işyerine dönüştürülmesi) halinde de bu değişiklik tadilat sayılarak ek harca tabi tutulur.

İnşaata ruhsatsız başlanması halinde de harç alacağı doğmuş sayılır.

Bu hükümlerin yürürlüğe girmesinden önce inşa edilmiş olan binaların yüzölçümlerine ilave veya binada tadilat yapılması halinde harç, binanın toplam yüzölçümüne göre tabi olduğu tarife esas alınarak ve yalnız ilave edilen kısmın yüzölçümü üzerinden hesaplanır.

Bu hükümlerin yürürlüğe girdiği tarihten sonra inşa edilmiş olan binalarda tadil veya ilaveler yapılması halinde harç, binanın önceki yüzölçümü ile ilave kısmın yüzölçümü toplamı üzerinden hesaplanır. Ancak, daha önce aynı konut ve işyeri birimleri için ödenmiş bulunan bina inşaat harcı yeniden hesaplanan harçtan mahsup edilir.” hükmü ile mezkur Kanun'un “İmar ile ilgili harçlar” başlıklı 80 inci maddesinde “İmar mevzuatı gereğince aşağıda belirtilen harçlar belediyece tahsil olunur.

- a) Belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde İmar Kanunu'na göre ilk kez yapılan veya istek üzerine gerçekleştirilen müteakip parselasyon işlemleri "Parselasyon Harcına" (teşvik belgesini haiz organize sanayi bölgeleri hariç olmak üzere),
- b) Verilecek ifraz ve tevhit kararları "İfraz ve Tevhit Harcına",
- c) Proje tasdik işlemleri "Plan ve Proje Tasdik Harcına",
- d) Zemin ve yol kanal açma izni verilmesi, yapım ve yıkım artığı malzeme ile toprak kazısının taşınması için belediyelerce yer gösterilmesi ve bu yerlerin tesviyesi "Zemin Açma İzni ve Toprak Hafriyatı Harcına",
- e) (Mülga: 21/1/1982 - 2589/5 md.)
- f) Yapı kullanma izni verilmesi işleri "Yapı Kullanma İzni Harcına" tabidir.

(Değişik: 18/5/1987 - 3365/2 md.) Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında inşa edilen yapı ve tesisler, 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanun Hükümleri uyarınca yapılan yapı ve tesisler ile belediye ve mücavir alan sınırları içinde veya dışında inşa edilecek sera ve benzeri örtü altı tarım faaliyetinde kullanılmak üzere inşa edilen tesisler, ahır, samanlık, kümes ve hayvan barınakları ile yemlik gibi yapı ve tesisler 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu uyarınca alınacak ücretler ile Bina İnşaat Harcı dahil yukarıda sayılan Harçlardan müstesnadır.

Organize Sanayi Bölgeleri ile Sanayi ve Küçük Sanat Sitelerinde yapılan Yapı ve Tesisler Bina İnşaat Harcı ve Yapı Kullanma İzni Harcından müstesnadır.” hükümleri bulunmaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinin değerlendirilmesinde yapılarda kullanım amacının değiştirilmesinin esaslı tadilat ve ruhsata tabi olduğu, esaslı tadilat nedeniyle yeni yapı kullanma izni belgesi talep edilmesi halinde yapı kullanma izni harcı ve ilgili ücretlerin alınması gerektiği, aksi yönde herhangi bir düzenleme bulunmadığı, bu nedenle yeni bir yapı kullanma izni belgesi düzenlenmesi halinde yapı kullanma izni harcı ve ilgili ücretlerin alınabileceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

Bakan a.
Genel Müdür

[www.https://yeryonetimler.csb.gov.tr](https://yeryonetimler.csb.gov.tr)

SORU - CEVAP

SORU

... Belediyesinde 2013 yılından itibaren Programcı (memur) olarak görev yapıyorum. 4 yıllık Teknik Öğretmenlik mezunuyum. 8 yıllık memurum ve derece-kademem 4/1. Şu anda 1. Derece Muhtarlık İşleri Müdürlüğüne vekalet etmekteyim.

Vekalet ücreti alabilir miyim? Alabilirsem hangi kalemlerde (Ek Ödeme, Ek Gösterge, Özel Hizmet Tazminatı, Yan ödeme) rakamsal olarak ne oranda faydalana bilirim? Ek göstergemi vekalet ettiğim müdürlük üzerinden mi yoksa kendi kadrom üzerinden mi alırım?

CEVAP:

Programcı unvanı GİH sınıfı kapsamında bir kadro iken, 24.7.2013 tarihli ve 28717 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 24.6.2013 tarihli ve 2013/5002 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Teknik Hizmetler Sınıfı kapsamına alınmıştır.

Bilindiği üzere vekalet müessesesi, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda kamu hizmeti gördürmenin istisnai yöntemlerinden biri olarak düzenlenmiştir. Anılan Yasa'nın 86 ncı maddesi hükmüne göre; memurların kanuni izin, geçici görevlendirme, disiplin cezası uygulaması ve görevden uzaklaştırma hallerinde yerlerine kurum içinden, kurum dışından veya açıktan vekil atanabilmekte, boş kadrolara ait görevler memurlara vekaleten gördürülebilmektedir.

Aynı Yasa'nın 175 inci maddesine göre; bir göreve vekaleten atanan memurlara vekalet edilen görevin kadro derecesinin birinci kademesinin üçte biri verilir. Ayrıca, kurum içinden vekalet edenlere vekalet aylığı ödenebilmesi için, vekilin asilde aranan şartları taşıması zorunludur.

Ancak, müdürlüğe vekalet için eğitiminiz tutmakla birlikte, hizmet süreniz 8 yıl olduğu için 1. derece Muhtarlık İşleri Müdürlüğüne vekalet etmeniz mümkün olmadığından, vekalet ücreti ile zam ve tazminat farkı almanız mümkün değildir.

Bu durumda yapılması gereken öncelikle 1. derece Muhtarlık İşleri Müdürlüğü kadrosunun, derece değişikliği yapılmak suretiyle 3. dereceye çekilmesi gerekir. Şayet söz konusu müdürlük kadrosu 3.dereceye çekilir ve bu şekilde 3. derece Muhtarlık İşleri Müdürlüğüne vekaleten atanırsanız, 657 sayılı Yasa'nın 68 inci maddesinde yer alan "Bu bent hükümlerine göre atananlar atandıkları kadronun aylık (Ek gösterge dahil) ve diğer haklarından yararlanırlar..." hükmü uyarınca, Muhtarlık İşleri Müdürlüğüne vekaletiniz nedeniyle öngörülen mali haklardan yararlanabilirsiniz.

Devlet memurlarına ödenecek vekalet ücreti 657 sayılı Yasa'nın 175 inci maddesinde, ek gösterge oranları aynı Yasa'ya ekli I sayılı Cetvel'in "I. Genel İdare Hizmetleri Sınıfı"na ait tabloda gösterilmiştir.

Devlet memurlarına ne miktarda zam ve tazminat verileceği; unvan, derece ve hizmet süreleri itibariyle 17.4.2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan "**Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin Karar**" ve eki cetvellerde gösterilmiştir.

Bu kapsamda, vekalet ettiğiniz müdürlüğün kadro derecesi üzerinden;

1. Vekalet ücreti (1/3),
2. Zam ve tazminat farkı,
3. Ek gösterge farkı,
4. Ek ödeme farkı (Örneğin 3 - 4.dereceden aylık alan programcıların ek ödeme oranı 110 iken, müdürlerin ek ödeme oranı derecelerine bakılmaksızın 170'dir. Buna göre iki görev unvanı arasındaki 60 puanlık fark ödenir.),

almanızın mümkün olduğu değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

SORU

Zabıta Yönetmeliğinin "Görevde yükselme şartları" başlıklı 17. Maddesinin c/1 inci fıkrası ve ikinci "Aynı Maddenin "(2) (...) Ancak, yeni kurulan belediyeler ile görevde yükselmeye ilgili ilanlara başvuru olmaması halinde en az iki yıl çalışmış olmak şartı aranmaz." fıkrası hükmü nasıl uygulanmalıdır.

CEVAP:

Zabıta Komiserliğine atanma şartları eğitim ve hizmet süresi bakımından, Belediye Zabıta Yönetmeliği'nin 17 nci maddesinin (c) bendinde sayılmış, aynı maddenin ikinci fıkrasında ise "*Belediyeler, atanılacak görevin niteliği itibariyle aranacak hizmet sürelerini, 657 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin (B) bendi hükümlerine göre değerlendirerek kendi kurumlarında ve diğer kurumlarda geçen hizmet sürelerini dikkate alarak belirlerler. Bu sürelerin en az iki yılının zabıta teşkilatında geçmiş olması şarttır. Ancak, yeni kurulan belediyeler ile görevde yükselmeye ilgili ilanlara başvuru olmaması halinde en az iki yıl çalışmış olmak şartı aranmaz.*" hükmüne yer verilmiştir.

Zabıta Komiserliğine atanmak için hizmet süresi bakımından; 4 yıllık yüksek öğrenim mezunları için **2 yıl**; 2 yıllık yüksek okul mezunları için **3 yıl**, lise ve dengi okul mezunları için **4 yıl zabıta memuru** olarak çalışmış olmak şartı aranacağı, bu sürelerin en az iki yılının zabıta teşkilatında geçmiş olması gerektiği, ancak yeni kurulan belediyeler ile görevde yükselmeye ilgili ilanlara başvuru olmaması halinde en az iki yıl çalışmış olmak şartı aranmayacağı şeklinde anlaşılmalıdır.

Örneğin; Lise ve dengi okul mezunu olan bir zabıta memurunun Zabıta Komiserliğine atanabilmesi için en az 4 yıl zabıta memuru olarak çalışmış olması, bu sürenin de en az 2 yılının zabıta teşkilatında geçmiş olması gerektiği, ancak zabıta komiserliği sınavı açılan belediyede görevde yükselmeye ilgili ilanlara başvuru olmaması halinde ya da belediyenin yeni kurulan bir belediye olması durumunda en az iki yıl çalışmış olmak şartı aranmayacağı şeklinde anlaşılmalıdır.

SORU

Belediyelerde Şirket Müdürlerinin Fazla Çalışma Veya Huzur Hakkı Ücretleri Ödenebilir Mi?

CEVAP:

Bilindiği üzere, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "şirket kurulması" başlıklı 70 inci maddesine göre; "Belediye kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usûllere göre şirket kurabilir."

Bu hükümler çerçevesinde belediyeler, sermaye şirketleri kurmuşlar ve kurmaktadır. Belediyeler daha ziyade limited ve anonim şirketler kurmaktadır.

Limited şirketlerin iki organı bulunmaktadır: Genel Kurul ve Müdür/Müdürler Kurulu.

6102 sayılı Kanun'un 624 üncü maddesinin birinci fıkrasına göre şirketin birden fazla müdürünün olması durumunda şirket ortağı olup olmadığına bakılmaksızın müdürlerden birinin müdürler kurulu başkanı olarak atanması gerekmektedir.

Anılan Kanun'un 625 inci maddesine göre; Şirketin üst düzeyde yönetilmesi ve yönetimi ve gerekli talimatların verilmesi, Kanun ve şirket sözleşmesi çerçevesinde şirket yönetim örgütünün belirlenmesi gibi temel görevler müdür/müdürlerin devredilemez ve vazgeçilemez görevleri arasında yer alır.

Belediye şirketlerinde işveren vekili statüsünde olduğu kabul edilen şirket müdürü/müdürleri konumları itibariyle şirketin üst düzey yöneticileridir.

SORU

Şirket Müdürlerine Huzur Hakkı Ödenir Mi?

CEVAP:

Şirket müdürlerine, çeşitli adlar altında ücret ödenebilir. Şirket müdürü/müdürlerine mali haklar kapsamında;

- Huzur hakkı,
- Ücret,
- İkramiye,

- Prim ,
- Yıllık kârdan pay,

Adı altında ödeme yapılabilir.

Ancak, yerleşik yargı içtihatlarına ve kabul görmüş prensiplere göre fazla çalışma ücreti ödenmesi mümkün değildir.

Şirket müdürlerine bu tür ödemeler yapılabilmesi için söz konusu ödemeye ilişkin tutarın;

- Esas sözleşme ile,
 - veya
 - Genel kurul kararı ile,
- belirlenmiş olması şarttır.

Huzur hakkı ödemeleri toplantı başına yapılabileceği gibi gün, ay veya yıl cinsinden hesaplanarak da yapılabilir.

SORU

Şirket Müdürleri Hususi (Yeşil) Pasaport Alabilirler?

CEVAP:

1- Kadro derecesi 1, 2 ve 3. derece olarak çalışan veya bu kadro derecesinden çalışmakta iken EMEKLİ olan devlet memurları.

2- 1. 2. ve 3. derece kadro karşılığı çalışan ve bu derecelerde sözleşmeli olarak çalışmakta iken EMEKLİ olan devlet memurları.

3- Birinci, ikinci ve üçüncü derece kadrolar karşılık gösterilmek veya T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilip emekli kesenekleri bu derecelerden kesilmek suretiyle sözleşmeyle çalıştırılanlar ile bu durumda çalışırken EMEKLİ olan sözleşmeli devlet memurları,

4- Görevleri Süresince İl, İlçe Belediye Başkanları,

5- Birinci derece kadro ile emekliliğe hak kazanmış olan belediye başkanlarına,

Hususi Pasaportlar 5 yıllık süreyle verilir. İl, İlçe ve 1. Dereceyi hak etmiş Belde Belediye Başkanlarına ise görevleri süresince hususi pasaport tanzim edilir.

Bu hükümlere göre; belediye şirket müdürlerinin, belediyelerin 657 sayılı Kanun'a tabi 1, 2, 3 üncü dereceli kadrolarda görev yapıyorlarsa ya da birinci, ikinci ve üçüncü derece kadrolar karşılık gösterilmek veya T.C. Emekli Sandığı ile ilgilendirilip emekli kesenekleri bu derecelerden kesilmek suretiyle sözleşmeli olarak çalıştırılıyorsa hususi damgalı pasaport (yeşil pasaport) almaları mümkündür.

SORU

Belediye başkanlığına Genel İdare kadrosuna naklen düz memurluk kadrosuna geçiş yapan kişi öğrenimini Mesleki ve teknik öğretim veren ortaöğretim kurumlarından mezun olması hasebiyle “ 3795 sayılı Bazı Lise, Okul Ve Fakülte Mezunlarına Unvan Verilmesi Hakkında Kanun Kanununun 3. Maddesinin (a) bendi: a) (Değişik: 2/12/2016 -6764/50 md.) Mesleki ve teknik öğretim veren ortaöğretim kurumlarından mezun olanlar ile denkliği Millî Eğitim Bakanlığınca kabul edilen diğer mesleki ve teknik öğretim veren ortaöğretim kurumlarından mezun olanlar ve bu okullara denk mülga okullardan mezun olanlara “teknisyen” Unvanı verilir.” hükmü gereği teknisyen kadrosuna Unvan Değişikliği sınavına tabi olmadan geçiş yapabilir mi?

CEVAP:

Teknisyen unvanı Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında unvan değişikliğine tabi kadrolar arasında sayılmaktadır. Aynı Yönetmeliğin “Unvan değişikliği sınavına tabi olan kadrolara atanacaklarda aranacak genel şartlar” başlıklı 8 inci maddesi gereğince unvan değişikliği suretiyle atanacaklarda unvan değişikliği sınavında başarılı olmak ve 657 sayılı Kanununun 68 inci maddesinin (B) bendinde belirtilen süre kadar hizmeti bulunmak genel şartları aranmaktadır. Yönetmeliğin “Unvan değişikliği suretiyle atanacaklarda aranacak özel şartlar” başlıklı 9 uncu maddesinde de teknisyen kadrosuna atanabilmek için mesleki ve teknik öğretim veren ortaöğretim kurumlarının veya denkliği Millî Eğitim Bakanlığınca kabul edilen diğer mesleki ve teknik öğretim veren ortaöğretim kurumlarının ya da bu okullara denk mülga ortaöğretim kurumlarının ilgili bölümlerinden mezun olmak özel şartı aranmaktadır. Yönetmeliğin 10 uncu maddesi gereğince görevde yükselme veya unvan değişikliği suretiyle atanacakların yazılı ve sözlü sınavda başarılı olmaları gerekmektedir. Yönetmeliğin 19 uncu maddesi gereğince de Yönetmelik kapsamındaki personelden doktora öğrenimini bitirmiş olanlar, unvan değişikliği sınavına katılmaksızın öğrenimle ihraz ettikleri unvanlara ilişkin kadrolara sınavsız, genel hükümlere göre atanabilmektedirler. Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde de unvan değişikliğine tabi kadrolardan görevde yükselmeye tabi kadrolara sınavsız geçişlere ilişkin esaslar düzenlenmiş olup yönetmelikte görevde yükselmeye tabi kadrolardan unvan değişikliğine tabi kadrolara sınavsız geçiş ile ilgili bir düzenleme yapılmamıştır.

Bu düzenlemeler gereğince memur kadrosunda görev yapanlardan doktora öğrenimini bitirmiş olanlar haricinde teknisyen kadrolarına unvan değişikliği sınavına girmeden atanmalarının mümkün olmadığı değerlendirilmektedir.

SORU

Belediyemiz kadrosunda görev yapan İtfaiye Memurunu yine belediyemizin kurduğu hal pazarına güvenlik görevlisi olarak görevlendirebilir miyiz?

CEVAP:

Belediye Zabıta Yönetmeliğinde bu konuda açık hüküm olmasına rağmen Belediye İtfaiye Yönetmeliğinde itfaiye personelinin başka kadrolarda görevlendirilemeyeceğine dair açık bir hüküm bulunmamaktadır.

Ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 45 inci maddesi uyarınca memurlar hizmet sınıfı dışında çalıştırılmazlar. İtfaiye personeli de genel idare hizmetleri sınıfında yer aldığından genel idare hizmetleri sınıfı bünyesinde başka kadrolarda görevlendirilmesine engel bir düzenleme bulunmuyor. Aynı kurum içerisinde görevlendirme süresi ilgili de bir kısıtlayıcı düzenleme olmadığından itfaiye eri kadrosunda bulunan personelinizin genel idare hizmetleri sınıfında yer alan kadrolarda bir süre kaydı da aranmaksızın görevlendirilmesine engel bir mevzuat hükmü bulunmamaktadır. Ancak gerek itfaiye gerekse zabıta hizmetleri özellikli hizmetler olduğundan bu kadrolarda görev yapan memurların başka memur kadrolarında görevlendirilmeleri usulen uygun görülmemektedir. Çünkü bu kadrolar belli bir hizmetin yürütülmesi için oluşturulmuş görevlerdir. Belediyenizde itfaiye hizmetlerinin yürütülmesi için yeterli personel bulunup bulunmadığı hususuna da dikkat etmek gerekiyor.

PRATİK BİLGİLER

DEVLET MEMURLARIYLA İLGİLİ MALİ HAKLAR

T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.01.2021 tarih ve 27998389-010.06.02-.11638 sayılı Mali ve Sosyal Haklara ilişkin Sıra No:1)	01/01/2021 30.06.2021 Dönemi
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,165786
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yıl ve fazlası için azami 500 gösterge	20
Taban Aylığı Katsayısı	2,594917
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,052576
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.574,967-TL
399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 3 üncü maddesinin (e) bendi uyarınca sözleşmeli olarak çalıştırılan personelin ücret tavanı	9.074,05-TL
6/6/1978 tarihli ve 7/15754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 3 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ücret tavanı	8.089,31-TL
Mevzuatı uyarınca istihdam edilen sözleşmeli personelin hizmet sözleşmesi esaslarında yer alan ve 6/7/2020 tarihli ve 13659 sayılı Bakanlığımız Genelgesinin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (ç) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%7,33
Mevzuatı uyarınca vize edilmiş sözleşmeli personel pozisyonlarının, anılan Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (d) bendiyle yükseltilmiş bulunan taban ve tavan ücretleri oranında artırılmıştır.	%7,33
Çeşitli statülerde 2020 yılında sözleşmeli olarak çalıştırılanlardan 2021 yılında da görevlerine devam etmeleri ilgili kamu idarelerince uygun görülenlerin, söz konusu Genelgenin 1 inci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendiyle yükseltilmiş bulunan mevcut brüt sözleşme ücretleri	%7,33
29.12.2020 tarihli ve 3342 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yürürlüğe konulan Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Uygulanacak Ücretlerin Tespitine İlişkin Karara ekli listede gösterilen grupların 31.12.2020 tarih itibarıyla en düşük ve en yüksek temel ücretleri ile bu gruplara göre temel ücreti belirlenen personelin anılan tarih itibarıyla geçerli olan temel ücretleri	%7,33

Özelleştirme programında bulunan kuruluşlarda 527 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 31 inci maddesine istinaden istihdam edilen sözleşmeli personelin 31.12.2020 tarihi itibarıyla geçerli olan sözleşme ücretleri %7,33 oranında artırılmıştır. (Ancak, bunların sözleşme ücreti tutarları, ilgili dönemde 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvele dahil emsali personelin toplam sözleşme ücreti tutarını geçmeyecektir.)	%7,33
8/2/2002 tarihli ve 2002/3729 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının, 2 nci maddesinde yer alan ortalama ücret toplamı üst sınırı	16.512,58-TL
3 üncü maddesi kapsamındaki personelin mali ve sosyal hakları söz konusu maddede yer alan usul ve esaslar dahilinde %5,75 oranında artırılmıştır.	%7,33
2021 yılında asgari geçim indiriminin hesaplanmasında esas alınacak brüt asgari ücret tutarı	3.577,50-TL
01.01.2021 tarihinden itibaren işçilere ödenecek kıdem tazminatının yıllık tavan tutarı	7.638,96-TL
19/4/1990 tarihli ve 3628 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe konulan Mal Bildiriminde Bulunulması Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesi uyarınca Bakanlığımızca ilan edilmesi gereken genel idare hizmetleri sınıfında birinci derecenin birinci kademesindeki şube müdürüne ödenen her türlü zam ve tazminatlar dahil net aylık tutarı 01.01.2021 tarihi itibarıyla	7.203,68-TL

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

657 s.Kanun md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığının T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı Kamu Mali Yönetim ve Dönüşüm Genel Müdürlüğü'nün 06.01.2021 tarih ve 27998389-010.06.02-.11638 sayılı Mali ve sosyal haklara ilişkin Genelgesi)

Konusu		01.01.2021 30.06.2021 Dönemi TL.
Aile Yardımı (2.273x Maaş Katsayısı)		376,83
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	82,89
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	41,44
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300
	2. Çocuk için	400
	3. Çocuk için	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için 633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.574,96
	Memurun Ölümü (8.000+.1500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	3.149,93

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	11.983,01
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	13.640,87
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	16.956,59
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	19.443,38
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	22.759,10
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	26.074,82
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	31.877,33
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2021 - 30.06.2021	0,165786	38.508,77

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 16.956,59-TL'dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1]

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.01.2021 - 30.06.2021 Dönemi Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	133,14 -TL
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	151,56 -TL
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	188,40 -TL
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	216,03 -TL
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	252,87 -TL
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	289,72 -TL
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	354,19 -TL
2.000.001'den fazla olan beldelerde	427,87 -TL

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYENİN NÜFUSUNA GÖRE BELEDİYE ENCÜMEN ÖDENEĞİ

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01.01.2021 30.06.2021 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	580,25 -TL
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	746,03 -TL
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	994,71 -TL
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	1.243,39 -TL
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.989,43 -TL

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI

Görevi	Dönemi 01.01.2021-30.06.2021
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.026 x 0,165786)	999,47 -TL
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,165786)	369,03 -TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ

Görevi	Dönemi 01.01.2021-30.06.2021
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,165786)	2.321,00 -TL
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,165786)	1.989,43 -TL

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2020 - 31.12.2020 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2021-31.12.2021 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	2.943,00	3.577,50
SSK Primi (%14)	412,02	500,85
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	29,43	35,78
Gelir vergisi (%15)	154,51	187,82
Asgari Geçim İndirimi	220,73	268,31
Damga Vergisi (%07,59)	22,34	27,15
Kesintiler Toplamı	618,30	751,60
Net Asgari Ücret	2.324,70	2.825,90
	İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)	
Asgari Ücret	2.943,00	3.577,50
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (**))	456,17	554,51
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	58,86	71,55
İşverene Toplam Maliyet	3.458,03	4.203,56

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (220,73) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2021 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	268,31	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	268,31
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	321,98	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	308,56
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	362,22	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	348,81
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	402,47	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	402,47
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	456,13	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	429,30
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	429,30	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	456,13

1 <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/cgm.portal?page=asgari>

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:313)

29.12.2020 tarih ve 31949 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2021 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
24.000 TL'ye kadar	15%
53.000 TL'nin 24.000 TL'si için 3.600 TL, fazlası	20%
130.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL (ücret gelirlerinde 190.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL), fazlası	27%
650.000 TL'nin 130.000 TL'si için 30.190 TL (ücret gelirlerinde 650.000 TL'nin 190.000 TL'si için 46.390 TL), fazlası	35%
650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 212.190 TL (ücret gelirlerinde 650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 207.390 TL), fazlası	40%

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE 2021 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	427 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	427 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	427 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	860- 17.399 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	427 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	427 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinaden cezasını uygulayacaktır.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2021 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.md.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	2.436 - 4.896 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idari para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idari para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdari para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI (01.01.2021 - 31.12.2021)

Kanuni Dayanağı	Fiil	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m2 için)
42/2-a ve 42/5	Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapı yapmak, AYRICA 42. MADDENİN 5. FIKRASINA GÖRE (KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLAN tarım ve hayvancılık maksatlı yapılar)	I	A	9,18
			B	15,46
		II.	A	24,76
			B	34,11
		III	A	55,80
			B	62,06
		IV	A	71,37
			B	77,63
			C	96,25
		V	A	118,00
B	142,91			
C	161,59			
D	195,76			
42/2-b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan			Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20

42/2-c maddesindeki artırım sebepleri (42/2-a ve b bentlerinde belirtilen ceza miktarına uygulanır)

42/2-c (42/2-a ve b bentlerinde yapılan yapı)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise	30%
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise	40%
	Uygulama imar planında veya parselasyon planında "Kamu Tesisi Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise	60%
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise	100%
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise	20%
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise	80%
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise	50%
	Ruhsatsız ise	180%
	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	50%
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	100%
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	10%
İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	20%	
Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	20%	
42. maddenin 2. fıkrasındaki aykırılıklarda minimum ceza miktarı yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre hesaplanacak ceza miktarı	1.336 TL'den az olamaz	

3194 SAYILI İMAR KANUNU'NA İLİŞKİN İDARİ PARA CEZALARI* (01.01.2021 - 31.12.2021)

7226 s. Kanun ile eklenen bent	İdari Para Cezası (Emlak Vergi Değeri)	Aykırılığa konu alan ile bu alanın bulunduğu arsa veya arazinin emlak vergisine esas asgari metrekare birim değerinin çarpımı ile bulunan bedel (Sadece 42/2-a için uygulanır) 42/2-a uyarınca hesaplanan bedel, 7226 s. Kanun ile eklenen bent gereğince hesaplanan bedel ile toplanarak toplam imar para cezası miktarı tespit edilir.
---	---	---

Yasal Dayanak	Fiil	Ceza Miktarı	Fiillerin Çevre Ve Sağlık Şartlarına Aykırı Olması Halinde	Can ve Mal Emniyetini Tehdit Etmesi Halinde
42/3	18, 28, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 40 ve 41 inci maddelerde belirtilen mükellefiyetleri yerine getirmemek veya bu maddelere aykırı davranmak yapı veya parsel sahibine, harita, plan, etüt ve proje müellifine veya gözetmenine, yapı müteahhidi, şantiye şefine ilgisine göre ayrı ayrı	6.218,06	12.428,27	18.644,71
42/4	Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, can ve mal emniyetini tehdit ettiği veya edeceği tespit olunan yapıları, ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviyede bulunmamak veya bu yapıları 39 uncu madde uyarınca yıkmamak	31.082,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz
42/5	(KÖY YERLEŞİK ALANI İÇİNDE RUHSATA TABİ OLMAYAN) 27 nci maddeye göre belirlenmiş köy yerleşik alanı ve civarı sınırları içinde köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi	1.091,00	Uygulanmaz	Uygulanmaz

Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası, bin Türk Lirasından az olmamak üzere, ikinci fıkraya göre hesaplanan toplam ceza miktarı uygulanır.

* Daha geniş bilgi için: Mahalli İdareler Dergisi Aralık 2020 - 2021 Yılında Uygulanacak İmar Para Cezaları ve Bunların Hesaplanma Şekli başlıklı Suat ŞİMŞEK makalesini inceleyebilirsiniz.

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01.01.2021-30.12.2021

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	34.809	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	292	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	480	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	1.957	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	292	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	292	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	292	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	1.145	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	4.345	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	315	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	315	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	1.145	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	1.145	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	315	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	555	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	1.145	
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	555	Bu durumdaki her işçi için

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01.01.2021-30.12.2021**

57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	555	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	555	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	555	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	3.064	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	555	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	3.064	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	3.064	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	3.064	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	3.064	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	3.064	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiyi çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	3.064	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	3.064	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	3.064	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	27.848	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulana işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	27.848	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	27.848	

'Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

ÇEŞİTLİ KANUN ve CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİNE GÖRE BÜTÇE KANUNUNDA GÖSTERİLMESİ GEREKEN PARASAL SINIRLARA AİT CETVEL (2021 YILI)

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
5018 s. K/35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	2.100
	2-İlçelerde	1.095
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	24.200
	f) Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için kullanılmak üzere	111.165
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	10.940
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	44.530
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin	
	Kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	1.518,270
	Merkez dışındaki birim mutemetlerine	610.400
40	4- Bağış ve yardımlar için	46.600
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Sayısı: 4	ı) Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 409 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendi gereğince kurum yararının bulunması halinde hak ve alacakların terkini	833
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	383.000

**5326 SAYILI KABAHAHLAR KANUNU'NA GÖRE
VERİLECEK PARA CEZALARI (1.1.2021 - 31.12.2021)**

Cezanın Türü ve Ceza Mercii	Yasal Dayanağı	Tutarı (TL)	
		En Az	En Çok
Emre aykırı davranış (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.32	427	427
Dilencilik (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.33	204	204
Gürültü (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.36/1 (Kişiyeye)	204	204
	5326 s. K. md.36/2 (Tic. İşl. sahibine)	4.402	22.080
Rahatsız etme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.37 (Mal/hizmet satmak için rahatsız etme)	204	204
İşgal (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.38/1 (Cad. sokak, kaldırımları işgal)	204	204
	5326 s. K. md.38/2 (Cad. sokak, kaldırım inşaat malzeme yığma)	427	2.186
Tütün mamullerinin tüketilmesi (Bel. Bşk. yetki verdiği görevli)	5326 s. K. md.39; 4207 s. K. m.5/1; 2/1	204	204
Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt vb. atıklar çevreye atılması (Bel. Zab.)	4207 s. K. m.5/1 ve 3/12	121	121
Kimliği bildirmeme (Bel. Zabıtası)	5326 s. K. md.40 (Görevle bağlantılı ol. kamu görevli. kimliği ve adresle ilgili bilgi vermeme)	204	204
Çevreyi Kirletme (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.41/1 (Evsel, bireysel atıklarla çevreyi kirletme)	66	66
	5326 s. K. md.41/2 (Yem. Pişirme servisi işlet. atıklarının toplanma ve depolanmasına özgü yerler dışına atılması)	2.186	22.080
	5326 s. K. md.41/3 (Belirlenen yerler dışında hayvan kesme veya atıklarını sokağa atma)	204	204
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıkları sokağa veya kamusal alana atma)	427	13.237
	5326 s. K. md.41/4 (İnşaat atık ve artıklarını belirlenen yerler dışına atma/şirketler)	427	22.080
	5326 s. K. md.41/5 (Kullanılmayacak ev eşyasını özel gün dışında sokağa bırakma)	204	204
	5326 s. K. md.41/6 (Hurda motorlu taşıtları ve parçalarını sokağa bırakma)	1.087	1.087
Afiş Asma (Belediye Zabıtası)	5326 s. K. md.42 (İzinsiz afiş ve ilan asma)	427	13.237

(* 5326 s. K. 17/7 md. uyarınca; idarî para cezasının hesabında bir TL'nin küsuru dikkate alınmaz.

4925 SAYILI KARAYOLU TAŞIMA KANUNU (26 ncı madde kapsamında)

	Terminallerdeki belediye zabıta birimlerince
Taşıma hizmetlerini kabul edilebilir bir neden olmaksızın veya zorunlu haller dışında yapmaktan kaçınan taşımacılara (m.5/6)	1.181-TL
Bir taşımacının diğer bir taşımacının taşıma faaliyetini engellemesi hâlinde (m.5/7)	1.181-TL
Yolcu ve eşya taşımaları, kanunlara ve taşımacı ile yolcu ve gönderen arasındaki sözleşmelere uygun olarak yapılır. Yolcu taşımaları biletsiz veya taşıma sözleşmesiz, eşya taşımaları taşıma senetsiz yapılamaz (m.6/1)	707-TL
Taşımacı, yolcu ve eşyanın güvenlik içinde taşınmasından sorumludur. Yolcu ve gönderenler de taşımacının güvenlik yönünden almış olduğu tedbirlere uymak zorundadırlar (m.6/3). Taşımacı, çevre kirliliğini önleme, çevre ve insan sağlığını koruma amacıyla yürürlüğe konulan mevzuat hükümlerine uymak zorundadır (m.6/4)	
Taşımacı, yolcuların sağlıklı, rahat ve güvenli bir yolculuk yapmasını sağlayacak tedbirleri almak, yolcu ve eşyayı taahhüt ettiği yere kadar götürmekle yükümlüdür (m.7/1)	2.372 -TL
Acentelik ve taşıma işleri komisyonculuğu yetki belgesine sahip olanlar taşımacı yetki belgesi almadan kendi ad ve hesaplarına taşıma yapamaz ve yaptırılmazlar. Taşıma işleri komisyoncularının, kendi namlarına eşya taşıtabilmeleri için bu taşımaları bir müvekkil hesabına yapmaları zorunludur. Yolcu taşımacılığında komisyonculuk yapılamaz (m.10).	3.556-TL
Ücret ve zaman tarifesi düzenlemeyenlere veya ücret ve zaman tarifelerine uymayanlara veya değişik ücret ve zaman tarifeleri uygulayanlara (m.11)	780 -TL
Terminal ve ara durak dışında yolcu indirip bindiren taşımacılara (m.32/1)	707- TL

Yasaklanan faaliyetin menî, nitelik itibariyle kabahatlere uygulanan bir yaptırım değildir; bir idari işlemdir. Bu nedenle encümen kararında idari para cezasıyla birlikte faaliyetin menine karar verilmiş ise, bu karara karşı 60 gün içerisinde idare mahkemesinde iptal davası açılmalıdır¹.

Ancak encümen kararıyla sadece idari para cezası verilmiş ise bu karara karşı 15 gün içinde sulh ceza mahkemesine itiraz edilmesi gerekir.

İDARİ PARA CEZASI GEREKTİREN FİİLLERİN TEKRARI

Umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ile ilgili olarak, 2559 sayılı Yasa'nın 6 ncı maddesinin son fıkrasında; *"Bu maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır."* hükmü yer almaktadır.

Söz konusu fıkra hükmüne göre; 6 ncı maddede belirtilen aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde, **en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanacaktır.**

Bu madde kapsamında akla şöyle bir soru gelebilir: *"Aynı fiillerin bir yıl içinde tekrarı halinde" ibaresinden bir takvim yılı mı yoksa ilk fiil ile son fiil arasındaki zaman mı esas alınacaktır ?*

Dikkat edilirse, madde hükmünün son fıkrasında mali yıldan söz edilmemiştir. Bu itibarla; artırımı

¹ Uyuşmazlık Mahkemesi (Hukuk), 2.3.2009 günlü, E.2008/253, K.2009/45

ceza uygulanmasında, bir yıllık sürenin tespiti için suçun ilk işlendiği tarihten itibaren bir yıllık zaman diliminin esas alınması, başka bir deyişle birinci fiil ile ikinci aynı fiilin, bir yıl içinde tekrarı halinde, idari para cezasının iki kat artırılarak uygulanması gerekmektedir.

Diğer idari cezaları gerektiren fiillerin tekrarı halinde, Belediye encümeni Kabahatler Kanunu'nun 32. maddesine göre idari para cezasını verirken ihlal edilen kararın tarih ve sayısına kısaca konusu da yer vermelidir. Kabahatler Kanunu'nda tekrarı olmadığından tekrarı nedeniyle cezanın iki kat olarak alınması gibi bir encümen kararı alınmaz. Ayrıca encümen 32. maddeye göre tahakkuk eden para cezası miktarını az bulup artırmaz aynı şekilde indiremez.

Danıştay 14. Daire E:2013/2967, K: 2014/620

Hüküm veren Danıştay Ondördüncü Dairesince, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrasının (c) bendine göre kararın düzeltilmesi istemi yerinde görüldüğünden, Danıştay Ondördüncü Dairesinin 29.11.2012 günlü, E:2011/11988, K:2012/8892 sayılı kararı kaldırılarak, işin esası yeniden incelendi.

.... Dava konusu uyuşmazlıkta; davalı idarece yapılan 26.04.2010 ve 27.04.2010 tarihli bir ve ikinci tespitler üzerine para cezası uygulanmaksızın, 28.04.2010 ve 29.04.2010 tarihli üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine, verilen temel para cezasının iki katının alınarak tekrarı hükmünün uygulandığı görülmektedir.

Bu durumda; tespit tutanakları ile belirlenen aykırılıklar nedeniyle para cezası verilmesinden sonra, aynı aykırı fiil ve hallerin yeniden tespiti halinde, bu miktar üzerinden tekrarı hükmü uygulanmak suretiyle, ceza verilmesi gerekirken, davalı idarece yapılan ilk tespitler üzerine para cezası verilmeksizin dolaşısıyla tekrarı şartı olan daha önce ceza verilmiş olma şartı yerine getirilmeksizin, yapılan üçüncü ve dördüncü tespitler üzerine verilen cezanın iki katının alınması suretiyle tesis edilen işlemde hukuka uyarlık bulunmadığından, aksi yöndeki İdare Mahkemesi kararında hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, İstanbul 1. İdare Mahkemesinin 31.12.2010 günlü; E:2010/1286, K:2010/2178 sayılı kararının bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine, 08.01.2014 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

BELEDİYE PARA CEZASI NİTELİĞİNDE OLUP DA, MAHKEMELERCE VERİLEN PARA CEZALARI

Ceza hükümleri içeren ve belediyeleri yakından ilgilendiren birçok yasa, tüzük ve yönetmelik bulunmakta olup, bu mevzuatlarla belediyelere birçok görev ve yetki verilmiştir. Ancak bu mevzuattaki cezaları karara bağlamak Adliye Mahkemelerinin yetkisi dahilinde bulunmaktadır.

Bu bölümde yer alan yasalar şunlardır:

- 30.7.1966 tarihli ve 775 sayılı Gecekondu Kanunu,
- 21.7.1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- 11.1.1989 tarihli ve 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 38 inci maddesinin (c) bendine göre, "Belediyeyi Devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek." hükmü yer almaktadır. Bu madde hükmüne göre, mahkemelerde belediye lehine dava açmak ve belediye aleyhine açılan davalarda belediyeyi savunmak, belediye başkanının görevidir. Belediye başkanları da, mahkemelerde davacı ve davalı olarak belediyeyi temsil etme görevini avukatlara devredebilirler.

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	204 TL

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	427 TL

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	336 TL

H - CETVELİ

10/2/1954 Tarihli ve 6245 Sayılı Harcırah Kanunu Hükümleri Uyarınca Verilecek Gündelik ve Tazminat Tutarları

YURTIÇİ HARCIRAHLAR	GÜNDELİK MİKTARI (TL)
I. Yurt İçinde Verilecek Gündelikler (Madde : 33)	
B. Memur ve Hizmetlilerden;	
a) Ek göstergesi 8000 ve daha yüksek olan kadrolarda bulunanlar (1)	61,25
b) Ek göstergesi 5800 (dahil) - 8000 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	57,35
c) Ek göstergesi 3000 (dahil) - 5800 (hariç) olan kadrolarda bulunanlar	54,05
d) Aylık/kadro derecesi 1-4 olanlar	47,65
e) Aylık/kadro derecesi 5-15 olanlar	46,35
1) 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır. * 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirmenin ilk 10 günü için gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin %50 si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.	
II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)	
50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel:	
a) Kadro derecesi 1-4 olanlar	18,90
a) Kadro derecesi 5-15 olanlar	18,25
Bu tazminattan yararlananlardan;	
1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.	
2) Bu çalışmalarını dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.	

FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ

		Tutar
Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti	657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca	2,40 TL
	Özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınmaktadır.	
	Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden	2,54 TL

Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktu ödeneyeceği (K) işaretli cetvelde düzenlenmiş ve bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti de en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusuna göre yapılmaktadır.

		Tutar
Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti	Belediye Nüfusu	
	10.000'e kadar olanlar için	321 TL
	10.001'den 50.000'e kadar olanlar için	344 TL
	50.001'den 100.000'e kadar olanlar için	380 TL
	100.001'den 250.000'e kadar olanlar için	429 TL
	250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için	512 TL
	1.000.001'den fazla olanlar için	594 TL
	Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindeki için	594 TL
Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindeki için	790 TL	

Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılamayacağı ve yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

- Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yaralanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,
- Bir yılda toplamı 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,
- İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,
- Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödenmeye devam olunacağı, diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

- 442 Sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı (14.640), mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı (9.189) olarak geçerli olacaktır.
- 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1.11.2021 – 31.12.2021 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026), (2.226) olarak uygulanır.
- 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan gösterge rakamları 1.1.2021-31.12.2021 tarihleri arasındaki dönemde (2.280) eklenmesi suretiyle uygulanır.

GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI 2021 YILI

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	7.000 TL
--	----------

HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI (2021 YILI)

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	25.00 TL
--	----------

BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2021 YILI)

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2021 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	12.000 TL
-Diğer yerlerde	7.600 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

(29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.500
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	860
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	380

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2020	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:521) (28.11.2020 tarih ve 31318)	%9,11
2019	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (23.12.2019 tarih ve 30987)	%22,58
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcirah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanununun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmenliği ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve O.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021
<p>a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amaçlıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.</p>	Belediye Encümeni	427TL
<p>b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatı olmadan cenaze defnedilen mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere</p>	Belediye Encümeni	427 TL
<p>c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.</p>	Belediye Encümeni	427 TL
<p>İdarî para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idarî para cezasına ilişkin idarî yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idarî yaptırım kararı kesinleşir.</p>		

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:65)

2021 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29.12.2020 Tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer olan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
10. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 1/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında kanun kapsamında düzenlenen:	
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)
ç) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
11. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
12. (Ek:6728/28. md.- Yürürlük:9/8/2016) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)
13. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 9/8/2016) 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:	
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)
14. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmî şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 0)

488 sayılı Kanunun mükerrer 30 uncu maddesinin birinci fıkrası hükmü gereğince, Kanuna ekli (1) sayılı tabloda yer alan ve 63 Seri No'lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliği ile tespit edilen maktu vergiler, (maktu ve nispi vergilerin asgari ve azami miktarlarını belirleyen hadler dahil), yeniden değerlendirilme oranında artırılmış ve 1/1/2021 tarihinden itibaren uygulanacak miktarları Tebliğ ekindeki (1) sayılı tabloda gösterilmiştir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:65)

2021 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29.12.2020 Tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

15. (Ek: 6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri	(Binde 0)
16. (Ek:6824/5. md.Yürürlük: 8/3/2017) Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işlerine ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
17. (Ek:6824/5. md.-Yürürlük: 8/3/2017) Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 0)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1.Tahkimnameler	(97,20 TL)
2.Sulhnameler	(97,20 TL)
3.Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri (Belli parayı ihtiva edenler dahil)	(546,40 TL)
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(97,20 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısımına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	
a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(33,40 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(19,70 TL)
ac) İyda senedi	(3,10 TL)
ad) Taşıma senedi	(0,80 TL)
b) Konşimentolar	(19,70 TL)
c)Deniz ödücü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(33,40 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(74,90 TL)
bb) Gelir tabloları	(35,80 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(35,80 TL)
c) Barnameler	(3,10 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(14,60 TL)
e) Ordinolar	(0,80 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(14,60 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:65)

2021 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29.12.2020 Tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediye olunduğu takdirde nakli veya tediye temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,80 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(97,20 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(129,80 TL)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(64,10 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(64,10 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(64,10 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(129,80 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(47,60 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildirimleri	(47,60 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(76,00 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(0,80 TL)

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01.01.2021 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No: 522, 29.12.2020 tarih ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge	
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	3.600	
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	3.600-360.000	
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	360.000 ve üzeri	
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	43	
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	150.000	
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri		
	1- Yıllık;		
	- Alış tutarı	300.000	
	- Satış tutarı	420.000	
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	150.000	
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	300.000	
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.500	
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	4,30	
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	1.500	
MADDE 343-	En az ceza haddi		
	- Damga vergisinde	19,00	
	- Diğer vergilerde	38,00	
	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)		
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>		
MADDE 352-	1- Sermaye şirketleri	240	
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	140	
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	70	
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	32	
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	19	
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	9	
		<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	130	
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	70	
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	32	
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	19	
5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	9		
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	5		
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması		

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2020 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması	380
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	190.000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması, aşı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kağıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	380
	- Her bir belge nev'ine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	19.000
	- Her bir belge nev'ine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	190.000
MADDE 353-	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilmemesi, mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	380
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolarla ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	9.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanıma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	450
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	1.400
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	280.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.900
	10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	1.400
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	3,10
	Bilgi vermektен çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	2.500
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	1.300
MÜKERRER MADDE 355-	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	650
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.500
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	760
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	390
	Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevşik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.900.000
MADDE 370	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	109.000

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ (2021 YILI)

29 Aralık 2020 Salı ve 31349 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı) tarafından hazırlanan Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 53)

1/1/2021 TARİHİNDEN İTİBAREN KONUTLAR İLE İŞYERLERİ VE DİĞER ŞEKİLDE KULLANILAN BİNALARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

a) Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	4500	3600	2800	2500	2100
2. Grup	2800	2100	1700	1400	1300
3. Grup	2100	1400	1300	900	700
4. Grup	900	700	530	450	360
5. Grup	530	450	310	300	250
6. Grup	300	250	160	140	109
7. Grup	109	86	60	50	38

b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	5625	4500	3500	3125	2625
2. Grup	3500	2625	2125	1750	1625
3. Grup	2625	1750	1625	1125	875
4. Grup	1125	875	662	562	450
5. Grup	662	562	387	375	312
6. Grup	375	312	200	175	136
7. Grup	136	107	75	62	47

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI

Öncelikli yörelerdeki belediyeler ile nüfusu 5.000'den az olan belediyelerde bulunan konutlara ait çevre temizlik vergisi su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle metreküp başına 19 kuruş olarak hesaplanacak; işyeri ve diğer şekillerde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarları ise aşağıdaki tarifeye göre hesaplanacaktır.

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1. Derece	2. Derece	3. Derece	4. Derece	5. Derece
1. Grup	2250	1800	1400	1250	1050
2. Grup	1400	1050	850	700	650
3. Grup	1050	700	650	450	350
4. Grup	450	350	265	225	180
5. Grup	265	225	155	150	125
6. Grup	150	125	80	70	54
7. Grup	54	43	30	25	19

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER (2021 YILI)

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	1.052.000
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	3.155.000
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	3.155.000
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	115.000
b-Diğer İlçelerde	57.000
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde	694.000
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İllerde	348.000
c) Diğer İllerde ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	252.000
ç) Diğer İlçelerde	189.000

Bu madde ile ilgili parasal sınırların herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkra Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkra uyarınca belirlenecek miktarın üç katını aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

ALINDI BİRİM FİYATLARI

Örnek No	Belgenin adı	Ölçü Birimi	Birim Fiyatı (TL)
6	Alındı Belgesi (Manuel)	Cilt	26,50
	Alındı Belgesi (Otokopili)	Takım	0,65
8	Mahsup Alındısı	Cilt	33,00
10	Tahsildar Alındısı	Cilt	33,00
11	Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Cilt	33,00
	Bilgisayarlı Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Takım	0,65
12	Teslimat Müzekkeresi	Cilt	44,00
15	Gönderme Emri	Cilt	33,00
16	Döviz Gönderme Emri	Cilt	33,00

Yukarıda tablo halinde birim fiyatı belirlenen alındılar ve diğer belgeler, talepte bulunan döner sermaye saymanlıkları ile genel bütçe dışındaki diğer kamu idarelerine hizmet veren muhasebe birimlerine satılabilir. Takım kelimesi 2 veya 3 nüsha halindeki tek bir alındıyı ifade etmektedir.

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2021 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi		Belediye Encümeni	427 TL

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ
(01.01.2021-31.12.2021)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fünürlük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	4.200
	10.000' den fazla olan belediyeler	8.400

BELEDİYE MECLİS VE ENCÜMEN İÇİN UZLAŞMA LİMİTLERİ
(01.01.2021-31.12.2021 Tarihleri Arası)

	Yasal Dayanak	Tutarlar
Belediye Meclisi	5393 sayılı Kanun md.18/h	18.022,23 TL'den fazla olan tutarlar için
Belediye Encümeni	5393 sayılı Kanun md.34/f	18.022,23 TL'den az olan tutarlar için

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

(26 Ocak 2021 Tarih ve 31376 Sayılı Resmi Gazete) 1/2/2021-31/01/2022)

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/b Md.	3.709.717
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanunun 8/c Md.	81.614.303
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	3.709.717
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-1 Md.	81.614.303
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	3.709.717
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-2 Md.	81.614.303
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	3.709.717
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/a-3 Md.	81.614.303
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	242.832
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-1 Md.	485.689
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	242.832 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-2 Md.	485.689 485.689 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	485.689 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanunun 13/b-3 Md.	3.709.717 4.047.628 -
Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	121.405
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanunun 22/d Md.	40.443
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanunun 3/g maddesi	18.619.202
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanunun 21/f Md.	404.732
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanunun 53/j-1 Md.	809.496
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanunun 62/h Md.	449.259
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	1.281.438-TL'ye kadar		7.682
	1.281.438-TL'den - 5.125.768-TL'ye kadar		15.373
	5.125.768-TL'den - 38.443.271-TL'ye kadar		23.060
	38.443.271-TL ve üzeri		30.750

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)
3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır

2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler: Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Sattırılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	6.750
C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin limitler (vergi ve sair kesintiler düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	5.500
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeleştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	7.750
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin, kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	27.625
2. Yukarıdaki (1.1) ve (1.3) numaralı maddelerde belirtilen tutarlar; Maliye Bakanlığı Merkez Muhasebe Birimi, İstanbul İl Muhasebe Birimi ile Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı muhasebe birimlerinde 4, diğer merkez muhasebe birimleri, Ankara İl Muhasebe Birimi ile İzmir İl Muhasebe Biriminde 3 kat olarak uygulanır.	
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler.	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	101.000
D-TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınırlar için uygulanacak limitler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	8.500
1.2. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	40.000
2. Yukarıda belirtilen limitler; kuruluş merkezleri ile Ankara, İstanbul ve İzmir İllerinde 3 kat olarak uygulanır.	

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)
3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır

ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ

A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	(TL)
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için:	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen ilçelerde	2.100
1.2. Diğer ilçelerde	1.095
2. Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sev kullanılmak üzere	24.200
3. Yabancı konuk ve heyetlerin ağırlanması amacıyla görevlendirilen mihmandarlara	14.035
4. Bakanların katılacağı yurt dışı seyahatlerde kullanılmak üzere	40.665
5. Mahkeme harç ve giderleri	
5.1. İstanbul il merkezi için	153.000
5.2. Ankara ve İzmir İl Merkezlerinde	100.000
5.3. Diğer il ve ilçeler için	38.000
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	100.600
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	9.940
8. Yakalanan yasadışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	44.530
9. Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreterliği ve Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği	805.440
10. Yargılama Giderleri	22.430
11. Posta ve telgraf giderleri (Yüksek Mahkemeler için)	5.085
12. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına ait kadın konukevleri ve bağlı birimlerinden hizmet alan kadınların harçlıkları için	
12.1. Büyükşehir belediye sınırları içinde	11.050
12.2. Diğer il ve ilçelerde	6.630
B - ÖZEL BÜTÇE İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli İdarelerin mutemetleri için	2.100
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince;	TL
1.1. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

Parasal Sınırlar Ve Oranlara İlişkin Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No:67)
3 Mart 2021 tarih ve 31412 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır

2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarında kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacakların dışında kalan;	
2.1. Zarurî veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkânı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20,00

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

1-6728 SAYILI Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenleme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanamayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birinmince kayıtlarından çıkarılacak ilgili bankalara iade edilecek tutar	980
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yıllar itibarıyla uygulanması gereken kanuni faiz ve temerrüt faizi oranları: (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.)	Yıllık Oran (%)
1.1/1/2021 tarihinden itibaren :	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (19/12/2020 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	16,75
2. 1/1/2020-31/12-2021-31/12/2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
3. 1/1/2018 - 31/12/2019 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (29/08/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	10,50

PROJE VE KONTROLLUK İŞLERİNDE UYGULANACAK FİYAT ARTIŞ ORANLARI (1.1.2021 tarihinden itibaren)

2001	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Nisan) sözleşmeleri için	21,797
2001	2.	dönemi (15 Nisan - 14 Mayıs) sözleşmeleri için	21,317
2001	3.	dönemi (15 Mayıs - 14 Haziran) sözleşmeleri için	19,165
2001	4.	dönemi (15 Haziran - 30 Haziran) sözleşmeleri için	18,400
2001	5.	dönemi (1 Temmuz - 14 Eylül) sözleşmeleri için	17,646
2001	6.	dönemi (15 Eylül - 14 Ekim) sözleşmeleri için	16,767
2001	7.	dönemi (15 Ekim - 14 Kasım) sözleşmeleri için	15,928
2001	8.	dönemi (15 Kasım - 14 Aralık) sözleşmeleri için	15,010
2001	9.	dönemi (15 Aralık - 31 Aralık) sözleşmeleri için	14,332
2002	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Ocak) sözleşmeleri için	13,132
2002	2.	dönemi (15 Ocak - 14 Mayıs) sözleşmeleri için	10,658
2002	3.	dönemi (15 Mayıs - 14 Temmuz) sözleşmeleri için	10,261
2002	4.	dönemi (15 Temmuz - 30 Eylül) sözleşmeleri için	9,664
2002	5.	dönemi (1 Ekim - 31 Aralık) sözleşmeleri için	9,382
2003	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	8,584
2003	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	8,462
2004	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,904
2004	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	7,620
2005	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	7,349
2005	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6,869
2006	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6,705
2006	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	6,426
2007	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	6,149
2007	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5,950
2008	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	5,789
2008	2.	dönemi (1 Temmuz - 14 Ağustos) sözleşmeleri için	5,430
2008	3.	dönemi (15 Ağustos - 31 Aralık) sözleşmeleri için	5,149
2009	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4,992
2009	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,750
2010	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4,593
2010	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	4,428
2011	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	4,157
2011	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	3,988
2012	1.	dönemi (1 Ocak - 14 Ocak) sözleşmeleri için	3,731
2012	2.	dönemi (15 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,474
2012	3.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,466
2013	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,307
2013	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,298
2014	1.	dönemi (1 Ocak - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,162
2015	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	2,096
2015	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	2,061
2016	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,870
2016	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,857
2017	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,729
2017	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,730
2018	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,529
2018	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,507
2019	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,270
2019	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,294
2020	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,135
2020	2.	dönemi (1 Temmuz - 31 Aralık) sözleşmeleri için	1,124
2021	1.	dönemi (1 Ocak - 30 Haziran) sözleşmeleri için	1,000

1980-2000 yılları fiyat artış oranları

MADDE 2 - (1) 1980-2000 yılları arasındaki dönemlerin fiyat artış oranları 7/8/2013 tarihli ve 28731 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Proje ve Kontrollük İşlerinde Uygulanacak Fiyat Artış Oranları Hakkında Tebliğdeki o dönem için yer almış olan oranların 1 inci maddenin birinci fıkrasında yer alan tabloda 2013 yılının 2. dönemine karşılık gelen katsayı (2,298) ile çarpılması suretiyle bulunur.